

CONCEPT AGENDA

Algemeen bestuur

Datum	:	17 juli 2024
Tijdstip	:	10.30 – 11.00 uur
Locatie	:	De Oorden Rondvaarten, Galamadammen 3, Koudum, Salonboot Klifrak

---

Onderwerp	Bijlage	Doel
1. Opening en mededelingen		
2. Ingekomen stukken	-	Kennisnemen
3. Besluitenlijst AB-vergadering 14 maart 2024	1	Vaststellen
Besluitvormend		
4. Vervallen	-	
5. Begroting 2025 en jaarrekening 2023, inclusief zienswijzen	4	Vaststellen
6. Bestuursrapportage (4 maands) en tweede begrotingswijziging 2024	3	Vaststellen
7. Generiek Rampbestrijdingsplan Seveso-inrichtingen Fryslân	4	Vaststellen
8. Rondvraag en sluiting		

Besluitenlijst algemeen bestuur Veiligheidsregio Fryslân

Datum : 14 maart 2024

Locatie : Raadzaal Tytsjerksteradiel, Raadhuisweg 7, Burgum

Aanwezig:

S. Buma (voorzitter)	O. Brouwer (pfh Brandweer)
J.A. de Vries (pfh Personeel)	M.C.M. Waanders
L. de Vries (vz BC Gezondheid)	J. Bakker, politie Noord-Nederland
H. Zonderland (plv. vz. BC Gezondheid)	L.P. Stoel
L.J. Gebben (pfh Financiën & Organisatie)	J. Rijpstra
M. Schrier	J. Stoffels (OvJ)
A. Bouwman	L.M.B.C. Kroon (Dijkgraaf)
N.I. Agricola	A. Fokkens-Kelder
N.A. van de Nadort	J. Werkman
I. Sjerps	F. Veenstra
R. Cazemier	H. Zonderland
I. Sjerps	

W.K. Kleinhuis (algemeen directeur /commandant brandweer/secretaris)

L. Kleefstra (directeur Publieke Gezondheid)

M. Visser (directie- en bestuurssecretaris)

E. Knoll (directeur Bedrijfsvoering)

Afwezig:

W. van Gent

J.G. Kramer

A.A.M. Brok – CdK

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering om 09.30 uur en heet de aanwezigen welkom. De agenda wordt vastgesteld.

2. Ingekomen stukken

Geen

3. Besluitenlijst AB-vergadering 14 december 2023

Het AB stelt de besluitenlijst van 14 december 2023 ongewijzigd vast.

4. Kaderbrief 2025 – 2028, financiële verordening, begrotingswijziging 2024 en reactienota zienswijzen

De gemeenteraad van Súdwest-Fryslân heeft na het verstrijken van de zienswijzetermijn nog besloten om geen zienswijze in te dienen. De heer Bouwman geeft als reactie op de reactienota nog aan dat Opsterland wel ziet dat het nodig is, maar stelt voor om hiervoor het positief resultaat in te zetten.

Het algemeen bestuur spreekt complimenten uit voor het vele, goede werk dat is verzet.

Het AB stelt de Kaderbrief 2025 – 2028, financiële verordening en begrotingswijziging 2024 ongewijzigd vast.

5. Wijziging gemeenschappelijke regeling

De heer Gebben geeft aan hij blij is met de aanpassing van de eerder voorgestelde 'kan-bepaling'.

De heer Buma spreekt nog zijn waardering uit voor de toelichting die aan diverse gemeenteraden is gegeven.

Het AB stelt de voorgestelde wijziging van de gemeenschappelijke regeling vast en legt de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân ter vaststelling voor aan de Friese colleges van B&W.

6. Rondvraag en sluiting

De heer Veenstra geeft aan dat gemeente De Fryske Marren bekend heeft gemaakt dat er vanaf 1 april weer 80 opvangplekken beschikbaar worden gesteld in een voormalig hotel.

De heer Agricola vraagt, mede namens de heer Kramer, aandacht voor het voornemen om de WAS-palen te vervangen door het systeem NL-alert. De dekking voor mobiele telefoons is op het platteland niet altijd optimaal. Kan hier een studie naar worden verricht? De heer Kleinhuis geeft aan dat de dekking van de WAS-palen helaas ook niet optimaal is. Het bereik van NL-alert blijkt zelfs groter. Het voordeel van NL-alert is ook nog dat je een boodschap kan meegeven. Maandag wordt dit besproken in het VB en we gaan hierover nog in gesprek met het bestuur van de VRF. Hierop sluit de voorzitter de vergadering.

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 17 juli 2024.

Voorzitter

Secretaris

S. van Haersma Buma

W.K. Kleinhuis

Oplegnotitie Besluitvormend

Onderwerp	Reactienota zienswijzen begroting '25 en jaarstukken '23
Ter behandeling in de vergadering van	het Algemeen Bestuur
Status	Kies een item.
Portefeuillehouder	Dhr. Gebben
Auteur	Anneree Julianus en Mark Visser
Bijlagen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reactienota zienswijzen begroting '25 en jaarstukken '23 2. Overzicht zienswijzen begroting '25 en jaarstukken '23 3. Jaarstukken 2023 4. Begroting 2025
Vergaderdatum	17-7-2024
Agendapunt	5
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	In afstemming met Renze Vellema
OR/GO	Kies een item.

Conceptbesluit	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kennis te nemen van de reactienota op de zienswijzen. 2. De jaarstukken 2023 ongewijzigd vast te stellen. 3. De begroting 2025 ongewijzigd vast te stellen.
Inleiding	<p>Op 21 maart 2024 zijn de begroting '25 en de jaarstukken '23 van de Veiligheidsregio Fryslân (VRF) aangeboden aan de colleges van burgemeester & wethouders en de gemeenteraden van de Friese Gemeenten. De gemeenten zijn gevraagd hierop hun zienswijze te geven.</p> <p>Van de gemeenten Achtkarspelen, Ameland, Harlingen, Heerenveen en Smallingerland hebben wij een zienswijze ontvangen. De overige 13 gemeenten hebben besloten om geen zienswijze in te dienen.</p>
Beoogd effect	Vastgestelde jaarstukken '23 en begroting '25.
Argumenten	<p><i>1.1 De reactienota gaat in op alle ingediende zienswijzen.</i> Via deze reactienota geven wij een reactie op alle ingediende zienswijzen. Deze is gedeeld met alle Friese gemeenten, zodat iedereen voorafgaand aan de definitieve besluitvorming over onze begroting, begrotingswijziging en jaarstukken geïnformeerd is.</p> <p><i>2.1 De ingediende zienswijzen geven geen aanleiding om de concept jaarstukken 2023 te wijzigen.</i></p>

	3.1 <i>De ingediende zienswijzen geven geen aanleiding om de concept begroting 2025 te wijzigen.</i>
Kanttekeningen/risico's	Geen
Financiële consequenties	Geen
Vervolgaanpak/uitvoering	Na vaststelling door het DB worden de jaarrekening en de begroting aangeboden aan de provincie.
Communicatie	Geen.
Besluit	Kies een item.
Paraaf secretaris	
Kopie naar auteur	

Reactienota zienswijzen begroting '25 en jaarstukken '23

Aanleiding

Op 21 maart 2024 zijn de begroting '25 en de jaarstukken '23 van de Veiligheidsregio Fryslân (VRF) aangeboden aan de colleges van burgemeester & wethouders en de gemeenteraden van de Friese Gemeenten. De gemeenten zijn gevraagd hierop hun zienswijze te geven.

De begroting is opgesteld op basis van de eerder in uw raad behandelde kaderbrief. Een ruime meerderheid van de gemeenten heeft ervoor gekozen om geen zienswijze in te dienen op deze kaderbrief. Wij zijn verheugd te zien dat de reacties op de begroting eenzelfde beeld geven.

In de resultaatbestemming bij de jaarstukken wordt voorgesteld om het resultaat volledig te bestemmen voor een brede doelstelling die verband houdt met functiewaardering. Ook wordt voorgesteld om de bestemming van een aantal reserves te wijzigen en deze in te zetten voor de functiewaardering. Een viertal gemeenten heeft een zienswijze ingediend over deze procedure.

Naast de zienswijzen die ingaan op de herbestemming van de reserves, hebben wij nog twee andere zienswijzen ontvangen. Via deze reactienota geven wij een reactie op alle ingediende zienswijzen. Deze delen we met alle Friese gemeenten, zodat iedereen voorafgaand aan de definitieve besluitvorming over onze begroting, begrotingswijziging en jaarstukken geïnformeerd is.

Aandacht voor kostenstijging

Gemeente Ameland benadrukt in de zienswijze dat de jaarlijkse kostenstijging van de Veiligheidsregio Fryslân hen zorgen baart en dat de bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân enorm drukt op de begroting van de gemeente. Zij verzoeken de VRF nogmaals om kritisch te zijn op de stijging van de kosten. De kostenontwikkeling van de Veiligheidsregio zou niet hoger mogen zijn dan de groei van het gemeentefonds.

Zoals in de begroting is toegelicht beperken wij de toename van het financieel kader tot het noodzakelijke. Wij hebben in de begroting dan ook geen beleidsontwikkelingen opgenomen. De autonome ontwikkelingen zorgen echter wel voor een toename van de kosten. In de nieuwe financiële verordening hebben wij afspraken gemaakt over de wijze van indexeren voor deze autonome ontwikkelingen. Voor de materiële kosten sluiten wij daarbij aan bij de compensatie die de gemeenten hiervoor ontvangen in het gemeentefonds.

Aandacht voor onzekerheid financiering

Gemeente Heerenveen vraagt aandacht voor de onzekerheid rondom de financiering vanuit het Rijk. Daarbij dreigen er onontkoombare bezuinigingen, die mogelijk gevolg hebben voor het beschikbare geld voor de VRF.

Wij zijn ons bewust van de nog altijd onzekere toekomst voor de financiering van gemeenten vanuit het Rijk en volgen de ontwikkelingen op de voet. Daarbij blijven wij investeren in de afstemming met de gemeenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Wij zijn transparant over de taken die wij uitvoeren voor de gemeenten en maken inzichtelijk op welke onderdelen keuzes gemaakt kunnen worden. Zo wordt in het najaar de Bestuurscommissie Gezondheid integraal perspectief geboden als input om gezamenlijke bestuurlijke toekomstbestendige keuzes te kunnen maken voor de GGD. Hiervoor is een bestuurlijke opdracht aan de GGD verstrekt. In dezelfde periode worden de resultaten van de evaluatie van het huidige dekkingsplan van de Brandweer gepresenteerd aan de Bestuurscommissie Veiligheid en worden de resultaten van het onderzoek naar de overhead gedeeld.

Bestemmingsreserve functiewaardering

Gemeente Heerenveen, Tytsjerksteradiel en Smallingerland stellen voor om het resultaat over 2023 en de vrijgevallen bestemmingsreserves terug te storten naar de deelnemende gemeentes. Het voorstel is daarbij om de functiewaardering eerst in eigen bedrijfsvoering op te vangen binnen de begroting, dan wel middels een begrotingswijziging voor te leggen aan de gemeenteraden. Gemeente Achtkarspelen vindt de gekozen route voor het direct herbesteden van de vrijgevallen middelen niet juist. Zij zien graag dat de middelen eerst vrijvallen ten gunste van de gemeenten en vervolgens middels een begrotingswijziging worden aangevraagd.

De gemeente Súdwest-Fryslân laat middels een reactie op de jaarstukken en begroting weten dat zij het voorstel voor de functiewaardering kunnen waarderen: zodoende blijft het mogelijk om kwalitatief goed personeel te blijven werven in de huidige (krappe) arbeidsmarkt. Ook de gemeenteraden van Heerenveen, Tytsjerksteradiel en Smallingerland zijn niet tegen het plan van de functiewaardering, maar stellen een kanttekening bij de wijze waarop het voorstel wordt ingediend. De raden stellen dat zij op deze manier niet hun kaderstellende en controlerende rol kunnen pakken ten opzichte van de gemeenschappelijke regeling.

Er is bewust gekozen voor deze route voor het vormen van de bestemmingsreserve herwaardering. Om de kwaliteit en continuïteit van de zorg te kunnen vasthouden is behoud van goed personeel noodzakelijk. Herwaardering van de functie, en daarmee aansluiten bij de landelijke inschaling, is hierdoor onvermijdelijk. Door op dit moment een bestemmingsreserve te vormen, kan het incidentele effect op 2023 en 2024 naar verwachting worden opgevangen. Aanvullend wordt een proces in gang gezet om te komen tot een voorstel hoe de uitkomsten van deze herwaardering (inhoudelijk) vertaald moeten worden richting de kaderbrief en begroting. Om hier vorm aan te geven wordt dit gekoppeld aan de bestuurlijke opdracht 2024 van de GGD.

Overigens kunnen de gemeenteraden bij zowel een begrotingswijziging als een resultaatbestemming een zienswijze indienen. De wijze waarop de raden hun kaderstellende en controlerende rol kunnen pakken is bij beide vormen daarmee gelijk.

Terugstorten rentekosten

Gemeente Smallingerland stelt in de zienswijze voor dat de € 100.000 aan lagere rentekosten naar rato terug moet worden betaald aan de gemeente, in overeenstemming met de financiële verordening.

Het klopt dat in de nieuwe financiële verordening de afspraak is gemaakt dat het werkelijke financieringsresultaat na afloop van het jaar wordt verrekend. Echter treedt deze verordening in werking op 1 januari 2024. De terugstorting van eventueel lagere rentekosten zal daarom pas over het boekjaar 2024 aan de orde zijn.

Toekomst

Uit de reacties blijkt dat er vertrouwen is in de voorgestelde plannen. Wij zetten ons nu en in de toekomst vol toewijding in voor deze plannen en daarmee een veilig en gezond Fryslân.

Overzicht zienswijzen jaarrekening 2023 en begroting 2025

Naam Gemeente	Datum besluitvorming raad	Voorstel college aan raad	Besluit van de raad
Achtkarspelen	30 mei 2024	Wij dienen wel een zienswijze in op het voorstel in de jaarrekening 2023 voor het vormen van een bestemmingsreserve functiewaardering en het inzetten van vrijgevallen reserves voor deze bestemmingsreserve. De gekozen route voor het direct herbestemmen van vrijgevallen middelen is in onze ogen nietjuist. Wij zien graag dat de middelen eerst vrijvallen ten gunste van de gemeenten en vervolgens via een begrotingswijziging worden aangevraagd.	Wij dienen wel een zienswijze in op het voorstel in de jaarrekening 2023 voor het vormen van een bestemmingsreserve functiewaardering en het inzetten van vrijgevallen reserves voor deze bestemmingsreserve. De gekozen route voor het direct herbestemmen van vrijgevallen middelen is in onze ogen nietjuist. Wij zien graag dat de middelen eerst vrijvallen ten gunste van de gemeenten en vervolgens via een begrotingswijziging worden aangevraagd.
Ameland	27 mei 2024	We willen benadrukken dat de jaarlijkse kostenstijging van de Veiligheidsregio Fryslân ons zorgen baart en dat de bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân enorm drukt op onze begroting. We verzoeken u hierbij nogmaals om kritisch te zijn op stijging van kosten. De kosten ontwikkeling van de Veiligheidsregio zou niet hoger mogen zijn dan de groei van het gemeentefonds.	We willen benadrukken dat de jaarlijkse kostenstijging van de Veiligheidsregio Fryslân ons zorgen baart en dat de bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân enorm drukt op onze begroting. We verzoeken u hierbij nogmaals om kritisch te zijn op stijging van kosten. De kosten ontwikkeling van de Veiligheidsregio zou niet hoger mogen zijn dan de groei van het gemeentefonds.
Dantumadiel	28 mei 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Harlingen	5 juni 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Heerenveen	30 mei 2024	Geen zienswijze, wel aandacht vragen voor de onzekerheid rondom financiering.	Het resultaat over 2023 en de vrijgevallen bestemmingsreserves terug te storten naar de deelnemende gemeentes. Het voorstel voor functiewaardering eerst in de eigen bedrijfsvoering op te vangen binnen de begroting, dan wel middels een voorgestelde begrotingswijziging aan de gemeenteraden voor te leggen. Aandacht vragen voor de onzekerheid rondom financiering.
Leeuwarden	29 mei 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Ooststellingwerf	28 mei 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Opsterland	27 mei 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Noardeast Fryslân	5 juni 2024	Geen zienswijze, wel aandacht vragen voor: - De jaarstukken bevatten geen accountantsverklaring of een rechtmatigheidsverantwoording; - De VRF volgt niet de juiste besluitvorming voor het opheffen en instellen van reserves	Geen zienswijze
Schiermonnikoog	28 mei 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
De Fryske Marren	29 mei 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Smallingerland	18 juni 2024	- ten aanzien van de gehele overheveling van het resultaat over 2023 de zienswijze dat de € 100.000 lagere rente kosten (conform art 4.3a financiële verordening) naar rato wordt terug betaald aan de gemeente. - ten aanzien van de bestemmingreserve functiewaardering de zienswijze de beoogde reservering, met inachtneming van het onder 1 genoemde, aan te passen naar een bedrag van € 1.497.000. - dat geen zienswijze wordt ingediend op de programmabegroting 2025	1. ten aanzien van de gehele overheveling van het resultaat over 2023 de zienswijze dat de € 100.000 lagere rente kosten (conform artikel 4.3a financiële verordening) naar rato wordt terug betaald aan de gemeente; 2. ten aanzien van de bestemmingsreserve functiewaardering de zienswijze in te dienen de beoogde reservering, met inachtneming van het onder 1 genoemde, aan te passen naar een bedrag van € 1.497.000; 3. ten aanzien van de programmabegroting 2025 de zienswijze kenbaar te maken dat een eventuele functiewaardering in eerste instantie binnen de eigen bedrijfsvoering op te vangen dan wel door middel van een begrotingswijziging aan de gemeenteraden voor te leggen.
Súdwest Fryslân	23 mei 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Terschelling	15 mei 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Tytsjerksteradiel	30 mei 2024	Geen zienswijze	Het resultaat over 2023 en de vrijgevallen bestemmingsreserves terug te storten naar de deelnemende gemeentes. Het voorstel voor functiewaardering eerst in de eigen bedrijfsvoering op te vangen binnen de begroting, dan wel middels een voorgestelde begrotingswijziging aan de gemeenteraden voor te leggen. Aandacht vragen voor de onzekerheid rondom financiering
Vlieland	15 juli 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Waadhoeke	6 juni 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze
Weststellingwerf	13 mei 2024	Geen zienswijze	Geen zienswijze

Samenvatting	Voorstel aantal gemeenten	Besluit aantal gemeenten
Zienswijze	3	5
Geen zienswijze/instemmen	15	12
Nog niet binnen	0	1
Totaal	18	18

The background features a vertical sequence of four light blue circular icons: a person with signal waves, a stylized 'i' and 'c' with a smile, a shield with a heartbeat line, and a castle tower. A dark blue vertical bar is on the left, and a red circle is at the bottom left. The text is centered in red.

Jaarverslag en Jaarrekening 2023

Veiligheidsregio Fryslân

Voorwoord

In de jaarstukken kijken we terug op de bijdrage die Veiligheidsregio Fryslân het afgelopen jaar heeft geleverd aan een veilig en gezond Fryslân. Daarnaast leggen we in deze stukken verantwoording af over het gevoerde beleid en de financiën.

Vizier weer terug

De afgelopen jaren stonden vooral in het teken van de diverse crisistaken. Inmiddels zijn deze taken in een nieuwe, veelal afrondende, fase beland. Zo is onze coördinerende rol met betrekking tot de opvang van ontheemden uit Oekraïne en het inrichten van crisisnoodopvanglocaties ultimo 2023 beëindigd. Ook is onze rol in de COVID-19- bestrijding in 2023 afgebouwd. Hoewel de crisistaken in 2023 nog steeds onderdeel waren van onze dagelijkse werkzaamheden, hebben we de reguliere taken van Veiligheidsregio Fryslân weer in het vizier.

Uitdagingen

Bij de uitvoering van deze reguliere taken worden we geconfronteerd met een aantal uitdagingen. Vanwege een tekort aan materieel en materiaal kunnen leveranciers niet aan de afgesproken levertijden voldoen. Hierdoor vertraagt een deel van onze geplande investeringen. De krappe arbeidsmarkt maakt het daarnaast uitdagend om voldoende en geschikte medewerkers te werven voor het realiseren van onze doelstellingen. Ook hebben we te maken met de gevolgen van inflatie: de stijgingen van bouw-, personeels-, huur- en energiekosten zijn fors. Voordelige contracten lopen af en nieuwe contractonderhandelingen moeten plaatsvinden.

Kwaliteit dienstverlening op orde

Ondanks deze lastige omstandigheden is de kwaliteit van onze dienstverlening op orde en hebben we diverse successen behaald. Zo heeft de GGD, in opdracht van de bestuurscommissie Gezondheid, ingezet op de ontwikkelingen die voortkomen uit het 'Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)' en het 'Integraal Zorgakkoord (IZA)'. Ook werkte de GGD binnen het programma 'Jeugdgezondheidszorg 3.0 (JGZ 3.0)' aan een flexibel en integraal JGZ-dienstverleningsaanbod voor kinderen van -9 maanden tot 18 jaar.

Daarnaast gaf het onderdeel Veiligheid invulling aan de landelijke opdracht om de crisisbeheersing en de regionale en landelijke informatiepositie te versterken. Verder is de eerste tranche van de bouwagenda hervat. We ronden de aanbestedingen voor de locaties Langweer, Makkum en Drachten af en we begonnen met het (ver)bouwen van deze kazernes. Samen met Planbureau Fryslân en diverse samenwerkingspartners startten de afdeling Crisisbeheersing en Brandweer Fryslân in 2023 het volgende project: de landelijke toekomstverkenning van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en de vertaling hiervan naar de situatie in Fryslân.

Medewerkeerswaarderingsonderzoek

De afgelopen jaren hebben we veel van onze organisatie gevraagd. De zorg voor onze medewerkers is dan ook een voortdurend aandachtspunt geweest van directie en managementteams. Daarom keken we met veel interesse uit naar de uitkomsten van het medewerkerswaarderingsonderzoek 'Great Place To Work'. Dit onafhankelijke onderzoek geeft een goede indicatie van de tevredenheid van onze medewerkers. De bevindingen van dit onderzoek waren positief. En dit betekent dat we wederom het predicaat 'Great Place to Work' mogen dragen.

De behaalde resultaten geven in deze dynamische tijden veel vertrouwen voor de toekomst. Wij kijken dan ook met trots terug op de wijze waarop het personeel van Veiligheidsregio Fryslân op een daadkrachtige en vindingrijke manier invulling heeft gegeven aan een veilig en gezond Fryslân.

Leeswijzer

Voor u liggen de jaarstukken van 2023. Deze bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

In het jaarverslag vindt u de programmaverantwoording en de paragrafen. De programmaverantwoording is het hart van de jaarstukken. Hierin leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid. In de lijn van de begroting 2023 presenteren wij de vier programma's aan de hand van twee vragen:

- Wat hebben wij gedaan?
- Wat heeft dit gekost?

De paragrafen geven betekenis aan de financiële aspecten van de jaarstukken. Risicobeheersing en resultaatafspraken zijn belangrijke uitgangspunten.

Een apart deel is de jaarrekening. In dit onderdeel bevinden zich de balans, inclusief toelichting, de programmarekening met toelichting, de bijlage met verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SISA) en de taakvelden.

Bij de overige gegevens staan onder andere de controleverklaring van de accountant en de voorgestelde resultaatbestemming.

Inhoudsopgave

Deel I Jaarverslag 2023	5
1. Resultaat 2023	6
2. Programmaverantwoording Gezondheid	8
2.1. Algemeen.....	8
2.2. Wat hebben wij bereikt in 2023?	10
2.3. Wat heeft dit gekost?.....	18
2.4. Feiten en cijfers programma Gezondheid	19
3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing	20
3.1. Algemeen.....	20
3.2. Wat hebben wij bereikt in 2023?	20
3.3. Wat heeft dit gekost?.....	24
3.4. Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing.....	25
4. Programmaverantwoording Brandweer	26
4.1. Algemeen.....	26
4.2. Wat hebben wij bereikt in 2023?	26
4.3. Repressie.....	30
4.4. Wat heeft dit gekost?.....	31
4.5. Feiten en cijfers programma Brandweer.....	32
5. Paragrafen	33
5.1. Financiering.....	33
5.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	35
5.3. Onderhoud kapitaalgoederen	39
5.4. Bedrijfsvoering	40
5.4.1. Inleiding.....	40
5.4.2. Visitatie VRF	40
5.4.3. Organisatiethema's 2023-2026	41
5.4.3.1. Passend personeel bij onze adaptieve opgave	41
5.4.3.2. Duurzaamheid	41
5.4.3.3. Procesgericht werken	42
5.4.4. VRF-brede projecten	42
5.4.5. Bedrijfscontinuïteitsplan	42
5.4.6. Privacy & security.....	42
5.4.7. Integriteitsbeleid en gedragscode.....	43
5.4.8. Opbouw personeel.....	43
5.4.9. Verzuim	43
5.4.10. Toelichting.....	44
5.5. Verbonden partijen	45
Deel II Jaarrekening 2023.....	46
6. Jaarrekening	47
6.1. Balans per 31 december 2023.....	47
6.2. Overzicht baten en lasten 2023 - deel 1	48
6.2. Overzicht baten en lasten 2023 - deel 2	49
6.3. Toelichtingen	51
6.3.1. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen	51
6.3.2. Toelichting op de balans	54
6.3.3. Toelichting op de programmarekening	61
6.3.4. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid	71
6.4. Rechtmatigheidsverantwoording	73
6.5. SiSa-bijlage bij de jaarrekening	75
6.6. Bijlage Taakvelden	78
Deel III Overig	79
7. Overige gegevens	80
7.1. Controleverklaring.....	81
7.2. Voorgestelde resultaatbestemming	86
7.3. Vaststelling.....	87
Bijlagen	88
7.4. Investeringskredieten 2023.....	88
7.5. Samenstelling bestuur en commissies	89
7.6. Analyse van taken	91

Deel I Jaarverslag 2023

Veiligheidsregio Fryslân

1. Resultaat 2023

Algemene inleiding resultaat

Per programma is het gerealiseerd resultaat als volgt (bedragen in € 1.000).

Programma	Resultaat tweede bestuursrapportage	Gerealiseerd resultaat
Gezondheid	0	170
Crisisbeheersing	0	141
Brandweer	0	251
Totaal	0	562
Totaal voorstel resultaatbestemming		562

Het verschil wordt verklaard door:

Lagere rentekosten	€ 100.000
Minder personeelsgerelateerde kosten	€ 300.000
Vertraging in IM- projecten	€ 162.000

De afwijkingen van de operationele resultaten per programma zijn toegelicht in de desbetreffende programmaparagrafen.

Wij hebben een aantal ontwikkelingen geconstateerd, waarop we verwachten extra inzet te moeten plegen. Bij de resultaatbestemming hebben we dan ook voorstellen gedaan voor het reserveren van middelen voor deze ontwikkelingen. Hieronder worden de voorstellen tot bestemming toegelicht.

Funciewaardering (FUWA)

- Het lopende onderzoek naar de FUWA van verpleegkundigen. De FUWA uit zich in twee elementen:
  - Impact 2023 (terugwerkende kracht) € 263.000}
  - Structurele impact € 700.000 - € 800.000 per jaar
- Nieuw functiesysteem (onderzoek en implementatie)
Dit systeem is nodig om "alles te onderhouden, minder reactief te hoeven reageren en weer passend te maken bij de huidige situatie." Het huidige functieboek is gebaseerd op een systeem van de jaren 90. De incidentele kosten worden geraamd op € 500.000.

Het voorstel is daarom om het resultaat volledig te bestemmen voor een brede doelstelling die verband houdt met funciewaardering. Kortom: een 'reserve funciewaardering'.

Aanpassing bestemmingsreserves

Het risico waarvoor de volgende bestemmingsreserves zijn gevormd, is niet langer aan de orde:

- Wnra € 100.000.
- Bestemmingsreserve FLO € 800.000.
- In te halen werkzaamheden brandweer, onderdeel omgevingswet € 135.000.

Wij stellen het bestuur voor om deze reserves in te zetten voor de fuwa en de bestemming per 01.01.2024 te wijzigen.

Het verloop in de balans is op hoofdlijnen als volgt (x € 1.000):

	31-12-2023	31-12-2022		31-12-2023	31-12-2022
Materiële vaste activa	69.200	67.215	Eigen vermogen	8.868	9.527
Vorderingen	15.650	12.992	Vorzieningen	10.952	10.714
Liquide middelen	469	467	Langlopende schulden	50.187	55.775
Overlopende activa	5.997	9.897	Kortlopende schulden	10.081	9.405
			Overlopende passiva	11.228	5.150
	91.316	90.571		91.316	90.571

Voor een toelichting op de balans wordt verwezen naar paragraaf 6.3.2.

2. Programmaverantwoording Gezondheid

2.1. Algemeen

Na een lange periode die in het teken stond van de coronapandemie, was 2023 een jaar waarin dit naar de achtergrond verdween. Wel dienden er zich andere vraagstukken aan en zijn we gestart met het uitvoeren van de 'Agenda Publieke Gezondheid 2023-2026'. Vanuit deze agenda dragen wij als gemeenschappelijke en gemeentelijke dienst publieke gezondheid van alle Friese gemeenten bij aan:

- de aanpak van ongelijke verdeling van gezondheid.
- preventie als stevige basis in Fryslân. Hierbij hebben we extra aandacht voor groepen die gezondheidswinst verdienen.
- sturing en regie op een integrale preventieve aanpak, zowel lokaal als provinciaal.
- de transformatie van zorg naar gezondheid.

Meer samenwerking met onze partners

De veranderende samenleving en complexe maatschappelijke opgaven vragen in toenemende mate om intensievere samenwerking tussen GGD Fryslân, gemeenten en andere (maatschappelijke) partners. Het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn hiervan goede voorbeelden. Zo gaven we vanuit het IZA samen met partners in de regio vorm aan het regioplan en waren we trekker voor twee van de vier opgaven vanuit de Friese Preventieaanpak (FPA). We hebben deze opgaven in 2023 verder uitgewerkt en in december 2023 leverden we het regioplan 'Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZA)' op. Voor specifiek het GALA hebben we gemeenten ondersteund en geadviseerd bij het maken van hun plannen. We worden steeds vaker gevraagd om de rol van regisseur bij vraagstukken en opgaven te vervullen. We bewegen ons steeds meer richting de rol van een 'netwerkorganisatie'. Om deze rol goed te vervullen, hopen we dat gemeenten hiervoor ook in de toekomst voldoende financiële middelen ontvangen.

Ketensamenwerking steeds belangrijker

Voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ) hebben we in 2023 mooie stappen gezet richting een toekomstbestendige JGZ. Zo hebben we met het programma JGZ 3.0 ingezet op een flexibel aanbod dat aansluit bij de behoeften van onze doelgroepen: minder zorg waar dat verantwoord kan en meer waar dat nodig is. Ook hier zien we dat jongeren steeds kwetsbaarder worden. Dit komt door het veranderende maatschappelijke landschap, sociale media en hoge werk- en schooldruk. Ketensamenwerking wordt steeds belangrijker.

Algemene gezondheidszorg

De algemene gezondheidszorg (AGZ) is op alle domeinen volop in ontwikkeling. Zo heeft het coronavirus laten zien hoe belangrijk de infectieziektebestrijding (IZB) is. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) stelde hiervoor dan ook een beleidsagenda op. Deze voerden we uit. Daarnaast hebben we voor de forensische geneeskunde de basis gelegd voor een toekomstbestendige inrichting van de dienstverlening. Ook hebben we ons verder voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet door het professionaliseren en versterken van ons adviesteam 'Gezonde leefomgeving'.

We hebben te maken met veel inhoudelijke en organisatorische ontwikkelingen en uitdagingen binnen AGZ. Daarom hebben we de samenwerking tussen de noordelijke GGD'en in 2023 op deze gebieden verder verstevigd en geïntensiveerd: infectieziektebestrijding, milieu en gezondheid, forensische geneeskunde, seksuele gezondheid en TBC.

We dragen als netwerkorganisatie samen met onze partners bij aan onze hoofddambitie zoals vastgesteld in het meerjarenbeleidsplan 2023-2026, onderverdeeld in de volgende vier pijlers:

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

2.2. Wat hebben wij bereikt in 2023?

Twee grote akkoorden gesloten en doorontwikkeling Friese Preventieaanpak

In 2023 zijn landelijk twee grote akkoorden gesloten op het gebied van zorg en gezondheid:

- Integraal Zorgakkoord (IZA)
- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Integraal Zorgakkoord

Het IZA is een belangrijk landelijk akkoord van de Rijksoverheid, zorgverzekeraars, de belangrijkste grote zorgpartijen en gemeenten. Aanleiding voor het akkoord is dat de zorg onder druk staat en dat oplossingen alleen mogelijk zijn als we met elkaar samenwerken. Daarover staan in het akkoord afspraken. Het doel van het akkoord is: passende zorg en ondersteuning, samen met de patiënt, op de juiste plek en met de nadruk op gezondheid. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft het IZA namens de gemeenten ondertekend. Daarom was het akkoord voor GGD Fryslân als gemeentelijke dienst ook een belangrijke taak in 2023.

Rol van de GGD om te komen tot een mandaatgemeente en invulling regioplan

De bestuurscommissie Gezondheid heeft GGD Fryslân in februari 2023 gevraagd om het volgende te verkennen:

- De stappen die genomen moeten worden om te komen tot een mandaatgemeente.
- Een stappenplan voor het opstellen van een regiobeeld en –plan.

Naar aanleiding van deze vragen, hebben wij met alle achttien Friese gemeenten gesproken. De gemeente Smallingerland is in de bestuurscommissie Gezondheid van 6 april 2023 als mandaatgemeente aangewezen voor het FrlZA.

De mandaatgemeente en zorgverzekeraars de Friesland en Zilveren Kruis hebben vervolgens een initiërende rol vervuld. Samen met de partners van de regionale bestuurstafel Seker & Sûn hebben zij het regioplan vormgegeven. Denk hierbij aan het maken van de selectie van opgaven en fundamenten voor het plan en het benoemen van bestuurlijke trekkers om nader uit te werken.

Ambitie regioplan

De ambitie van het regioplan hebben we inzichtelijk gemaakt in onderstaande afbeelding. Deze richt zich met ‘een sterke sociale basis’ en ‘passende en toegankelijke zorg’ op het versterken van de Fryske Mienskip.

A. REGIO-OPGAVEN | AMBITIE EN PRIORITAIRE OPGAVEN friza

Ambitie realiseren langs twee benaderingen

Sterke sociale basis

We vergroten het welbevinden en voorkomen zorg door in te zetten op preventie en een gemeenschapsopbouw met zorg- en welzijnsvoorzieningen.

We werken met een integrale gebiedsaanpak en richten ons op passende zorg dichtbij.
Daarbij vergroten we (waar mogelijk) het beroep op informele zorg en heeft de inwoner reële verwachtingen van zorg en ondersteuning.

Passende en toegankelijke zorg

Met alle partijen uit de zorg en welzijnsketen werken we samen aan het organiseren van passende en toegankelijke zorg en ondersteuning. Zo blijft deze beschikbaar voor hen die deze nodig hebben, nu en in de toekomst.

We werken dan ook aan een toekomstbestendig zorglandschap, o.a. door het organiseren van (gedeeld) capaciteitsmanagement en juiste triage, het bevorderen van de instroom>doorstroom>uitstroom, en het versterken van de eerste lijn.

Om deze ambitie te realiseren richt de regio Fryslân zich op de volgende vier prioritaire opgaven:

A. REGIO-OPGAVEN | AMBITIE EN PRIORITAIRE OPGAVEN friza

Samenhang opgaven en fundamenten

Mienskip versterken

Kansrijk opgroeien & gezond leven

Gezond ouder worden

Mentale gezondheid & veerkracht

Toekomstbestendige MSZ

Versterken sociale basis				
Versterken eerste lijn				
Arbeidsmarkt				
Digitalisering				
Inwonerparticipatie & bewustwording				

Samen met de Friese Preventieaanpak (FPA) waren wij in 2023 trekker van twee van de vier opgaven: ‘Kansrijk opgroeien & gezond leven’ en ‘Versterken sociale basis’. Deze opgaven werkten wij verder uit en in december 2023 is het regioplan FrZA opgeleverd. GGD Fryslân en de FPA zijn belangrijke kennis- en uitvoeringspartners in het realiseren van de ambitie en opgaven van het FrZA.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het GALA is een akkoord tussen Rijk, gemeenten, zorgverzekeraars en GGD GHOR Nederland. De partijen van het akkoord hebben met elkaar afgesproken om zich samen in te zetten voor een gezonde generatie in 2040. Het GALA legt een fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak. Alle partijen ondertekenden het akkoord eind 2022.

Begin 2023 ontvingen de gemeenten financiële middelen voor de uitvoering via een brede Specifieke uitkering (SPUK). Het GALA voorziet ook in (deels nieuwe) taken voor GGD Fryslân. De gemeenten ontvingen naast de SPUK een tijdelijk ondersteuningsbudget. Dit budget was bedoeld voor het maken van een goed GALA-uitvoeringsplan. In februari heeft de bestuurscommissie Gezondheid besloten om twee derde van dit ondersteuningsbudget aan ons beschikbaar te stellen. Dankzij dit budget konden we een ondersteuningsteam inrichten. Daarnaast hadden onze regionale beleidsadviseurs de ruimte om hun gemeenten te ondersteunen bij het opstellen van een plan van aanpak.

De volgende werkzaamheden zijn uitgevoerd:

- De gemeenten die dat wilden, hebben van ons op maat extra ondersteuning gekregen bij het maken van een goedgekeurd plan van aanpak GALA/SPUK.
- We stelden 'bouwstenen voor het GALA-plan van aanpak van gemeenten' op voor alle GALA-opgaven. We hebben hierbij samengewerkt met de coalities van de FPA en met Sport Fryslân.
- Tijdens diverse ambtelijke bijeenkomsten en presentaties in de bestuurscommissie zijn met name de opgaven besproken waar de gemeenten gezamenlijk (provinciaal) een verantwoordelijkheid voor hebben (zie ook hieronder).
- We maakten een analyse van de regionale opgaven van GALA en gaven hierover advies:
  - Verkenning van de stand van zaken met betrekking tot de regionale ketenregie met de huidige trekkers in Friesland (ROS Friesland en GGD Fryslân) en met zorgverzekeraar De Friesland.
  - Opstellen van een opdracht voor de regionale ketenregie en het profiel van ketenregisseurs.
  - Bespreking met FPA over de integratie van de ketenregie in de FPA-coalities.
  - Aanvragen subsidie SPUK-IZA voor de regionale ketenregie.
- We kozen ervoor om de GALA-middelen in te zetten voor de versterking van de kennisfunctie van de GGD. In 2023 organiseerden we daarom preventieactiviteiten voor ouderen zoals onder ander het ontwikkelen van een toolbox. Voor 2024 en 2025 kiezen we er, in overleg met gemeenten, voor om de focus te leggen op de integrale aanpak voor het terugdringen van de gezondheidsachterstand.
- We brachten de overige impact van GALA in beeld. Sommige gemeentelijke opgaven vragen namelijk meer van onze lokale inzet. Denk bijvoorbeeld aan lokale projectleiders voor (één van) de vijf ketenaanpakken. Of aan een centrale zorgverlener voor de ketenaanpak 'Kind naar Gezond Gewicht'. De omvang van deze verwachte extra dienstverlening weten we nog niet. De verwachting is wel dat gemeenten de komende periode op basis van het aanvullend pakket opdrachten aan ons geven.

Uitvoering kennis- en adviesfunctie GGD (SPUK 14)

Het expertteam 'Vitaal ouder worden' heeft gemeenten geadviseerd over hoe we ouderen integraal kunnen meenemen in de GALA-plannen. Daarnaast adviseerde dit team over het volgende: de manier waarop we de specifieke doelen en de ketenaanpak 'Preventie' integraal kunnen benaderen om aan de bredere doelen van 'Vitaal ouder worden' te voldoen.

Specifiek binnen de uitvoering van de kennis- en adviesfunctie GGD (SPUK 14) hebben we hierop ingezet:

- Het versterken van de kennisfunctie van de GGD op het thema 'Vitaal ouder worden'.
- Het ontwikkelen en delen van kennis in de communicatie met en over ouderen.

We namen een specialist 'Vitaal ouder worden' aan. Deze specialist is onder andere betrokken geweest bij het opstellen van het regioplan en concretiseerde de visie van het expertteam. De specialist zorgde daarnaast voor verdieping en aansluiting op thema's in de programma's 'Wonen' en 'Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)'. Verder is de specialist ingezet als trekker van de coalitie 'Fitaal Wiis', onderdeel van de FPA.

Tot slot hebben we middelen van SPUK 14 gebruikt voor het creëren van een online toolbox 'Fitaal Wiis'. Met de inrichting van deze toolbox hebben in- en externe professionals voor de doelgroep ouderen toegang tot kennis over preventie.

Friese Preventieaanpak (FPA)

In het kader van het IZA en het GALA ligt er een opdracht om te werken aan een regionale preventie-infrastructuur. De eerste drie jaren is de FPA gefinancierd vanuit de subsidieregeling 'Preventiecoalities VWS'. Hiermee stimuleert het ministerie van VWS een structurele samenwerking op preventie tussen gemeenten en zorgverzekeraars.

In 2023 werkten we samen met gemeenten, de zorgverzekeraar en partners aan de doorontwikkeling van de FPA. Met als doel: realiseren van een duurzame regionale Friese Preventie-aanpak en daarmee een Friese preventie-infrastructuur. Op 23 november 2023 heeft de bestuurscommissie Gezondheid ingestemd met de inhoudelijke doorontwikkeling van de FPA en de bijbehorende begroting voor de komende drie jaren. Daarmee is de FPA de preventie-infrastructuur voor Fryslân.

De FPA heeft input geleverd voor het regioplan FrIZA. De opgaven 'Kansrijk opgroeien & gezond leven', 'Mentale gezondheid & veerkracht' en 'Gezond ouder worden' sluiten aan bij de koers en opgaven van de FPA. Een belangrijk fundament voor alle opgaven - het versterken van de sociale basis - brachten we vanuit de FPA verder. De vijf verplichte keten-aanpakken vanuit GALA hebben we in 2023 ondergebracht en geborgd binnen de coalities van de FPA. De coalitie 'Gezond leven' omvat de programma's 'Nuchtere Fries', 'Rookvrije generatie Fryslân' en 'Nuchter over gewicht'.

Valpreventie

In februari 2023 hebben we via een ZonMw-subsidie een provinciale projectleider valpreventie aan kunnen nemen. Deze ZonMw-subsidie had als doel het versterken van de kennis- en adviesfunctie van de GGD, in dit geval over valpreventie. Deze functie is in de loop van het jaar ontwikkeld naar een ketenregisseur valpreventie. Inmiddels valt deze functie onder de FPA.

Jeugdgezondheidszorg

JGZ levert een belangrijke bijdrage aan de preventieve gezondheidszorg van kinderen en jongeren tussen de -9 maanden en 18 jaar. Door gezondheidsonderzoeken signaleerden we vroegtijdige gezondheidsrisico's en anticipeerden we hierop met voorlichting en advies. Uit de uitgevoerde Jeugdgezondheidsmonitor in 2023 komen op een aantal punten zorgwekkende signalen naar voren, bijvoorbeeld als het gaat om de mentale gezondheid.

Een veranderend maatschappelijk landschap, sociale media, hoge werk- en schooldruk maken dat jongeren steeds kwetsbaarder worden. De druk die dit oplevert in de jeugdhulpketen heeft ook invloed op de JGZ. De vragen nemen toe, evenals de complexiteit en het belang van ketensamenwerking. Daarnaast verhoogt de krapte op de arbeidsmarkt de druk op de JGZ.

In 2023 hebben we daarom stevige stappen gezet om onze jeugdgezondheidszorg toekomstbestendig te houden. Zo hebben we met het programma 'JGZ 3.0' ingezet op een flexibel aanbod dat aansluit bij de behoefte van onze doelgroepen: minder zorg waar dat verantwoord kan en meer waar dat nodig is. Daarnaast hebben we stappen gemaakt als het gaat om taakdifferentiatie en collectieve preventie. Ook hebben we gewerkt aan verdere digitalisering, onder andere met de invoering van het digitale Mijn Kinddossier (MKD). Verder implementeerden we een methode voor gespreksvoering. Deze methode helpt professionals om - samen met (aanstaande) ouders, jongeren en andere professionals - de sterke kanten en ontwikkel- en zorgbehoeften van een kind of gezin in kaart te brengen.

Prenataal huisbezoek

De Wet Publieke Gezondheid verplicht gemeenten per 1 juli 2022 om zwangeren in een kwetsbare situatie een prenataal huisbezoek (PHB) aan te bieden. In 2023 heeft onze JGZ ingezet op het verder inbedden van het PHB in het bestaande 'Zorgpad Kwetsbare zwangeren' in elke regio. Dit heeft geleid tot uniforme afspraken met ruimte voor regionale en lokale verschillen.

Kansrijke Start

Sinds 2019 werken de Friese gemeenten samen aan de aanpak 'Kansrijke Start' voor de Fryske bern. Hiermee is Fryslân landelijk één van de koplopers. GGD Fryslân heeft de provinciale aanpak 'Kansrijke Start' als aanjager vormgegeven. Inmiddels is de aanpak opgenomen in het GALA en het IZA. Eind 2023 besloot de bestuurscommissie daarom dat de aanpak 'Kansrijke Start', inclusief de ketenaanpak en het lerend netwerk, vanaf 1 januari 2024 formeel valt onder de FPA (coalitie 'Ouderschap'). Wij leveren de coalitietrekker en de ketenregisseur. De financiering vanuit de gemeenten loopt vanaf 1 januari 2024 via de Specifieke uitkering voor het IZA (SPUK IZA).

Nu Niet Zwanger

Nu Niet Zwanger (NNZ) is een programma dat professionals in het sociaal domein scholing en middelen biedt om met cliënten te praten over de onderwerpen kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Doel van dit programma is het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen. NNZ is een belangrijk onderdeel van de aanpak 'Kansrijke Start' (coalitie 'Ouderschap' van de FPA). Het programma heeft in 2023 een vaste plek gekregen in de dagelijkse werkprocessen. Het ministerie van VWS financiert de landelijke uitrol en heeft NNZ ondergebracht bij GGD GHOR Nederland.

Rijksvaccinatieprogramma

GGD Fryslân voerde alle activiteiten met betrekking tot het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) in 2023 uit. In het voor- en najaar deden we de groepsvaccinaties. We hebben de jongeren hiervoor individueel uitgenodigd. Tijdens deze groepsvaccinaties voerden we ook de inhaalcampagne voor de HPV-vaccinatie 10-18 jaar uit. Daarnaast troffen we voorbereidingen voor de uitvoering van de Rota-vaccinatie voor zuigelingen vanaf 2024.

Vaccinatiegraadcijfers en Informed consent

De vaccinatiegraad daalt landelijk en dit geldt ook voor Fryslân. De gemiddelde vaccinatiegraad in Fryslân zit wel boven het landelijke gemiddelde. Verdere interpretatie van deze data is lastig gelet op de invoering van het 'Informed consent' in 2022. 'Informed consent' betekent dat ouders en/of jongeren toestemming moeten geven voor het delen van gepersonaliseerde vaccinatiegegevens. In 2023 is in 3% van onze dossiers deze toestemming niet verleend. Het landelijke gemiddelde was 4,9%. In die gevallen verwerken we de gegevens dan ook anoniem en nemen we deze niet mee in de bepaling van de vaccinatiegraad van de RVP-vaccinaties.

Het ministerie van VWS startte naar aanleiding van de dalende vaccinatiegraad en vaccinatiebereidheid een onderzoek (SocioVax). De resultaten komen naar verwachting in de loop van 2024.

Maternale griepvaccinatie

We hebben vanaf 15 oktober 2023 de maternale griepvaccinatie, zonder medische indicatie, overgenomen van de huisarts. We hebben deze vaccinatie succesvol geïmplementeerd en evalueren dit medio 2024.

Adviesteam gezonde leefomgeving / Invoering Omgevingswet

In 2019 hebben we de lijn ingezet om onze adviesrol voor de gezonde leefomgeving te versterken. Met die lijn zijn we in 2023 doorgedaan. Ons adviesteam heeft zowel pro- als reactief advies gegeven over gemeentelijke visies, beleid, programma's en plannen. Ook is het team betrokken bij ruimtelijke omgevingsvraagstukken. Daarnaast heeft het adviesteam gewerkt aan kennis en opleiding, het opstellen van interne werkprocessen en zorgde het voor systeemaanpassingen. Verder werkte het team aan meer integrale advisering en maakte het regionale samenwerkingsafspraken in de provincie. Tot slot zette het adviesteam in op de in- en externe profilering van onze rol. Dit krijgt in 2024 een vervolg als de Omgevingswet ook daadwerkelijk ingaat. We verwachten dat het adviesteam hierbij een belangrijke rol krijgt.

In 2023 is de adviesrol van de GGD geëvalueerd. Hieruit zijn verschillende ontwikkel- en verbeterpunten naar voren gekomen. Deze nemen we mee in de doorontwikkeling van onze adviesrol. Verder is 'Gezonde leefomgeving' een belangrijke pijler geworden binnen het GALA. Wij zijn vanuit de doorontwikkeling van de FPA verantwoordelijk geworden voor de coalitie 'Gezonde leefomgeving'.

Maatschappelijke zorg (voorheen Zorg en Veiligheid)**Juridische grondslag voor gegevensdeling**

Bij problemen rond personen met onbegrepen gedrag gelden vaak meerdere sociaaldomeinwetten. De juridische grondslag voor gegevensuitwisseling tussen deze wetten is nog niet voldoende wettelijk verankerd. De 'Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)' gaat dat hiaat vullen. De Wams is echter in 2023 met het vallen van het kabinet controversieel verklaard. Naar verwachting treedt deze wet pas in 2025 in werking. Gemeenten hebben landelijk en lokaal aangegeven dat ze de voorgestelde werkwijze van de Wams al wel willen invoeren. Hier gaan we in 2024 samen aan werken. Maatschappelijke zorg begeleidt dit proces voor gemeenten. Op die manier zorgen we voor een uniform en wettelijk correcte werkwijze.

We hebben de dienstverleningsovereenkomsten 'Meldpunt Zorgwekkend gedrag' en 'Collectieve taken Wet verplichte ggz' in 2023 positief geëvalueerd. Zowel de verwerking van de meldingen bij het meldpunt 'Zorgwekkend gedrag' als de uitvoering van de taken 'Wet verplichte ggz' gebeuren naar behoren. Gemeenten zien ook meerwaarde in het beleggen van deze taken bij één overkoepelende regionale partij. De opdrachtgevers hebben, na wederzijds goedkeuren, beide dienstverleningsovereenkomsten in januari 2024 verlengd en ondertekend.

Zodra we meer weten over de inwerkingtreding van de Wams, waardoor een taak voor het meldpunt 'Zorgwekkend gedrag' wettelijk wordt verankerd, overwegen we de taak van het meldpunt in de gemeenschappelijke regeling op te nemen.

Stip op de horizon

Gemeenten ervaren de laatste jaren steeds meer problemen rond personen met onbegrepen gedrag. GGD Fryslân is zich bewust van de maatschappelijke en bestuurlijke druk op dit onderwerp bij gemeenten. Om die reden besteedden wij tijdens onze bestuurlijke themasessie in december 2023 aandacht aan dit onderwerp. We bespraken in het bijzonder de vraag waar gemeenten hun prioriteiten stellen bij het oplossen van de problematiek. In 2024 organiseren wij meer van dit soort bijeenkomsten en besteden wij per bijeenkomst gericht aandacht aan één specifiek deelonderwerp.

Aanvullend krijgen gemeenten in 2024 te maken met een aanvulling op de ‘Wet Publieke Gezondheid (WPG)’ als het gaat om suïcidepreventie. Dit wetsvoorstel verplicht gemeenten om meer beleid te maken op suïcidepreventie. Dit beleid moet dan ook beter aansluiten op landelijke initiatieven en adviezen. Friese gemeenten organiseren zelfstandig al veel activiteiten in het kader van suïcidepreventie. In 2024 benaderen en bevragen wij gemeenten hier meer over.

Tot slot let Maatschappelijke zorg nauwlettend op de ontwikkelingen in de uitwerking van de bouwstenen in het IZA. Wij verbinden de uitvoering van onze taken met die van het IZA. De uitwerking van de bouwstenen rond ‘Mentale gezondheid’, een onderwerp dat veel raakvlakken heeft met Maatschappelijke Zorg, gebeurt in de FPA. We maken daarin de verbinding door deel te nemen in de coalitie ‘Mentale gezondheid’.

Infectieziektebestrijding

Het Ministerie van WVS heeft in 2023 via een SPUK incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de versterking van de infectieziektebestrijding (IZB) 2023-2024. Deze middelen hebben wij ingezet voor personele capaciteit om zo de uitvoerende taken te versterken en de inrichting van IZB te optimaliseren. De schaarse artsencapaciteit blijft hierbij punt van aandacht. We geven hier in 2024 een vervolg aan.

Daarnaast leverden we het rapport voor de formatienormering op. De nieuwe norm leidt tot een stijging in de formatie. De ingezette versterking kan hier niet in voorzien. In 2024 praten we verder over het handelingsperspectief naar aanleiding van de uitkomsten van het rapport.

In opdracht van het ministerie van WVS voerden wij de maatregelen voor de coronabestrijding uit. Zo hebben we de werkzaamheden voor het vaccineren ingebed bij reizigers, beroepsvacinaties en infectieziektebestrijding. Hiermee is een einde gekomen aan de coronauitvoeringsorganisatie van GGD Fryslân.

Integraal GGD-crisisplan en pandemische paraatheid

We startten met het opstellen van het integraal crisisplan. Dit plan richt zich op:

- optimalisatie van de (deel)planvorming;
- herziening van de crisismanagementorganisatie;
- invulling van de sleutelfunctionarissen (is nu onvoldoende).

Voor specifiek de opgeschaalde medisch milieukundige zorg organiseerden we het piket voor de ‘Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen (GAGS)’ samen met GGD Groningen en GGD Drenthe. We hebben voor dit piket onvoldoende functionarissen beschikbaar. We zijn begonnen met gesprekken over en onderzoek naar het opleiden van meer GAGS.

Het RIVM richtte in november de nieuwe ‘Landelijke Functie Opschaling Infectieziektebestrijding (LFI)’ op. De LFI voert regie op de voorbereiding van en geeft sturing aan de opschaling tijdens een pandemie. De LFI werkt hierbij nauw samen met de GGD'en. Wij volgen de ontwikkelingen, leveren input aan de LFI en bereiden ons voor op de aansluiting.

Herinrichting forensische geneeskunde

Niet alleen het takenpakket van de forensische geneeskunde veranderde in de afgelopen jaren, er is ook sprake van personele schaarste. Daarnaast was de wachtdienstregeling van 1999 niet meer passend. Daarom besloot het bestuur om deze regeling te vervangen door een passende structuur en beloning(systematiek). Met deze herinrichting hebben we een grote stap gezet richting een situatie die recht doet aan het werk binnen de forensische geneeskunde. De nieuwe situatie zorgde voor meer (sociale) zekerheid, een gezondere werkomgeving en een aantrekkelijk werkklimaat. Dit is noodzakelijk om de continuïteit en kwaliteit van de forensische zorg te garanderen.

Noord-Nederlandse samenwerking

Binnen de domeinen van de AGZ verstevigden en intensiverden we de samenwerking met de noordelijke GGD'en op het gebied van: infectieziektebestrijding, milieu en gezondheid, forensische geneeskunde, seksuele gezondheid en TBC. We deden dit op zowel beleids- als uitvoeringsniveau.

Specifiek binnen de forensische geneeskunde startten we met het toewerken naar een gezamenlijke forensische geneeskunde Noord-Nederland. Hiervoor stelden we een project-leider aan en actualiseerden we de inrichting van onze eigen forensische geneeskunde. Ook op het gebied van seksuele gezondheid regelde één noordelijke coördinator het samenbrengen van de werkprocessen van de drie GGD'en. Voor de TBC-zorg hebben we eind 2022 het samenvoegen van de noordelijke TBC-teams tot één functionele eenheid in gang gezet. In 2023 hebben we een coördinator aangesteld om hier concreet invulling aan te geven.

Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers

GGD GHOR Nederland is sinds 2009 in opdracht van het 'Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)' verantwoordelijk voor het (laten) uitvoeren van de 'Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA)' op alle COA-opvanglocaties in Nederland. Regionale GGD'en en JGZ-organisaties voeren deze zorg uit. Binnen Fryslân waren er in 2023 zes AZC-locaties, twee noodopvanglocaties en drie crisishulplocaties. Het is een roerig jaar geweest met het op- en afschalen van die opvanglocaties. Het aantal hulpvragen en de complexiteit van de problematiek neemt toe. De onvoorspelbaarheid van het aantal (tijdelijke) opvanglocaties en de aanwezige doelgroep maakt dat het uitdagend is om in de pas te blijven met de personele bezetting.

We hebben een start gemaakt met de uitvoering van de business case 'Toekomstbestendige PGA-JGZ'. Met als doel: ook de komende jaren goede jeugdgezondheidszorg blijven leveren aan een kwetsbare groep kinderen en hun ouders. We hebben binnen de huidige mogelijkheden zo goed mogelijk voldaan aan de opdracht en veel kinderen gezien, alleen niet altijd binnen de normtijd. Gezondheidsvoorlichtingen voerden we op praktisch alle locaties maximaal uit. Op het gebied van IZB hebben we extra ingezet op de aanpak van scabiës en implementeerden we de nieuwe landelijke ketenaanpak.

Inspecties kinderopvang, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), en technische hygiënezorg

In 2023 begonnen we steekproefsgewijs met de intensivering van de inspecties Gastouderopvang. We hebben de geplande inspecties Gastouderopvang uitgevoerd. We borgden hierbij de kwaliteit en tijdigheid in goede samenwerking met de gemeenten.

We voerden de geplande inspecties voor de Kinderopvang door personele omstandigheden voor 90% uit. De locaties waar we niet zijn geweest, bezoeken we in het eerste kwartaal van 2024. We hebben hierover tijdig met gemeenten en de onderwijsinspectie gecommuniceerd. De overige toezichttaken – Wmo, tattoo/piercing, AZC's, schepen en seksbedrijven – hebben we conform contract of afspraak gedaan.

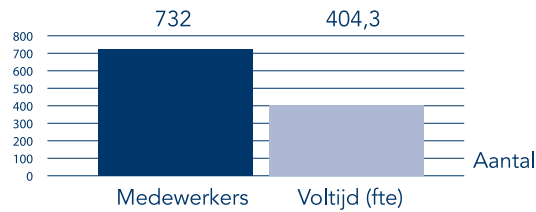
2.3. Wat heeft dit gekost?

	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid						
Pijler 1	16.525.237	14.530	16.510.707	20.915.494	4.745.157	16.170.337
Pijler 2	10.870.611	3.372.945	7.497.666	13.537.400	6.322.026	7.215.374
Pijler 3	1.675.443	1.016.515	658.928	8.632.563	7.909.847	722.716
Pijler 4	1.822.278	1.822.278	-	2.008.745	1.823.179	185.566
Doorbelasting tweede begrotingswijziging		181.645	-181.645			-
Toegerekende organisatiekosten	6.857.975	189.052	6.668.922	6.616.241	313.301	6.302.940
	37.751.544	6.596.965	31.154.578	51.710.443	21.113.510	30.596.933
Dekkingsmiddelen gezondheid						
Gemeentelijke bijdrage		28.352.577	-28.352.577		28.352.577	-28.352.577
		28.352.577	-28.352.577		28.352.577	-28.352.577
Totaal saldo van baten en lasten	37.751.544	34.949.542	2.802.002	51.710.443	49.466.087	2.244.357
Reservemutaties gezondheid	541.157	3.343.159	-2.802.002	570.838	2.985.146	-2.414.308
Gerealiseerd resultaat gezondheid	38.292.701	38.292.701	-	52.281.282	52.451.233	-169.951

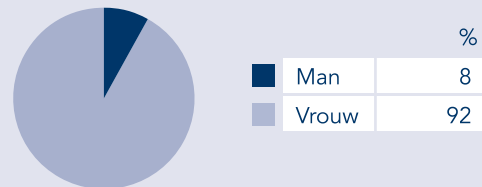
Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar onderdeel 6.3.3.

2.4. Feiten en cijfers programma Gezondheid

Cijfers medewerkers 2023

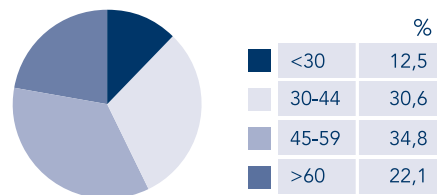

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	60
Vrouw	672

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	91
30-44	224
45-59	255
> 60	162

Gemiddelde leeftijd: 47 jaar

4. Verzuimcijfers	2021	2022	2023
Verzuim %	4,34	7,03	8,42
Meldfrequentie	0,43	1,01	0,87

3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing

3.1. Algemeen

De afdeling Crisisbeheersing¹ speelde een grote rol in uiteenlopende typen crises. In 2023 zijn we onder andere betrokken geweest bij de coördinatie van een vogelgriepuitbraak in Fryslân en de opvang van vluchtelingen. Daarnaast was de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) in het eerste kwartaal van 2023, door een aanwijzing van de minister, nog verantwoordelijk voor maatregelen om de coronacrisis te bestrijden. Verder is onze crisisorganisatie ingezet bij kortdurende crises. Denk aan de stroomuitval op Vlieland een aantal grote branden.

Crisisbeheersing is als werk- en vakgebied continu in beweging. In 2023 is de Veiligheidsstrategie van het Koninkrijk der Nederlanden 2023-2029 opgeleverd. Daarin staat dat de kans relatief groot is dat er de komende jaren gebeurtenissen plaatsvinden die de nationale veiligheid raken. Volgens het Rijk vraagt dit om versterking van crisisbeheersing, een hogere paraatheid en een weerbare samenleving. Voor het borgen en professionaliseren van crisisbeheersing ontvangen de 25 Veiligheidsregio's daarom met ingang van 2023 structureel extra BDUR-middelen (Brede DoelUitkering Rampenbestrijding). Dit is een grote impuls voor het versterken en toekomstbestendig maken van de afdeling Crisisbeheersing en de crisisorganisatie in Fryslân.

Het jaar 2023 stond voor ons in het teken van het werven, selecteren en verwelkomen van veel nieuwe collega's. Gelet op de huidige krappe arbeidsmarkt, zijn we blij met dit mooie resultaat. Aan de andere kant zien we ook een groot verloop in de crisisorganisatie. Het lukt ons nog steeds om de piketten te bezetten, maar dit biedt geen garanties voor de toekomst. Uiteraard doen we er alles aan om onze crisisfunctionarissen aan ons te binden.

De extra toegekende BDUR-middelen zijn ook bedoeld voor het versterken van de informatiepositie van Veiligheidsregio's. Rampen en crises hebben namelijk laten zien dat een goede informatiepositie belangrijk is, inclusief een goede bovenregionale en landelijke informatiepositie. In 2023 startten we daarom een project met als doel: het inrichten van een 24/7 Veiligheidsinformatieknooppunt Fryslân (VIK Fryslân). Dit knooppunt is in het derde kwartaal van 2024 operationeel.

In de 'Meerjarenkoers 2023-2026' werken we met vijf speerpunten. Hieronder vertellen we per speerpunt wat we in 2023 hebben bereikt. We leggen eerst nog verantwoording af over de versterking van de afdeling Crisisbeheersing met de extra BDUR-middelen, op basis van de eerste begrotingswijziging.

3.2. Wat hebben wij bereikt in 2023?

Versterking afdeling Crisisbeheersing met extra BDUR-middelen

Formatie afdeling Crisisbeheersing uitgebreid

In 2023 hebben de 25 Veiligheidsregio's extra gelden van het Rijk ontvangen voor het versterken van de (boven)regionale en landelijke crisisbeheersing en informatiepositie. Wij hebben dit extra geld gebruikt voor het versterken van onze afdeling Crisisbeheersing en voor het borgen van onze informatiepositie (inrichten VIK). Hierdoor zijn we regionaal robuuster geworden en dragen we actief bij aan bovenregionale en landelijke crisisbeheersing.

¹ Inclusief de taken voor bevolkingszorg en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR).

Wij zijn 24/7 alert en paraat

Wij beschikken over een robuuste crisisorganisatie en voldoende personeel. Daarmee staan we 24/7 paraat.

Bezetting en vakbekwaamheid crisisorganisatie

Net als voorgaande jaren kende de crisisorganisatie in 2023 een groot verloop. Desondanks lukte het ons de piketgroepen te bezetten met passend personeel. De crisisorganisatie was daardoor ook in 2023 weer 24/7 paraat. We hechten veel waarde aan voortdurende professionele ontwikkeling. Daarom investeren we in opleiding en training van onze crisisfunctionarissen. Tijdens de coronacrisis kwamen de vakbekwaamheidsactiviteiten voor de crisisfunctionarissen onder druk te staan. In 2023 voerden we weer een volledig vakbekwaamheidsprogramma uit. We organiseerden onder andere vier grote vaartuigoefeningen voor het jaarthema 'incidentbestrijding op het water'.

Inzetten van de crisisorganisatie

De crisisorganisatie is zeven keer ingezet bij een GRIP 1 situatie. Het ging in die gevallen om zeer grote branden, uitval van stroom en een groot verkeersongeval. De crisisorganisatie kwam ook in actie bij situaties die geen GRIP zijn, maar wel om afstemming vragen. Denk aan de storm Poly en de brand aan boord van het autoschip Fremantle Highway op de Noordzee, ter hoogte van Ameland.

Taken Veiligheidsregio Fryslân voor crisisnoodopvang en Oekraïne

De afdeling Crisisbeheersing heeft in 2023 de crisisnoodopvang (CNO) voor asielzoekers (Harlingen en Drachten) geëxploiteerd en de coördinatie voor ontheemden uit Oekraïne (HUB: coördinatie cijfers) verzorgd. De CNO's in Harlingen en Drachten droegen we respectievelijk op 15 en 31 december 2023 over aan het COA. Per 31 december 2023 hebben we de coördinatie voor ontheemden uit Oekraïne overgedragen aan de gemeente Heerenveen. We vervullen per die data geen taken meer voor de CNO's en Oekraïne.

VRF voldoet bij crisisopstapeling aan toetsingskader Inspectie JenV

Naar aanleiding van een verzoek van de Inspectie Justitie en Veiligheid hebben wij 'rode draden-analyses' aangeleverd over de jaren 2019 tot en met 2022. De Inspectie heeft ons laten weten dat VRF bij crisisopstapeling aan alle vereisten uit het toetsingskader van de Inspectie voldoet.

Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis

Wij adviseren en informeren inwoners, gemeenten, instellingen en andere partijen in ons netwerk. Met als doel: meer veiligheid en bewustzijn.

Het opstellen en actualiseren van planvorming

Het bestuur stelde de deelplannen 'Bevolkingszorg' en 'Crisiscommunicatie' vast. Met deze plannen hebben we een belangrijke stap gezet in het verhogen van de kwaliteit van de crisisorganisatie. Crisiscommunicatie is nu een eigenstandig proces. Op die manier sluiten we beter aan én kunnen we efficiënter en effectiever inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen met betrekking tot informatie en communicatie tijdens een crisis.

Daarnaast stelden we een nieuw deelplan 'Geneeskundige zorg' op. In dit plan staat waar de crisisfunctionarissen, die werken voor de GHOR, verantwoordelijk voor zijn. Dit plan was vertraagd door de coronacrisis.

Het Bestuurlijk Waddenzee Overleg (BWO) heeft een nieuw digitaal Incidentbestrijdingsplan (IBP) vastgesteld. Het BWO heeft het risicoprofiel voor de Waddenzee uit 2019 gebruikt als input voor dit nieuwe plan. Ook zijn de aanbevelingen uit de evaluatie van de calamiteit met de MSC Zoë in het plan verwerkt. Daarnaast legden we de verbinding met de bestrijdingsplannen Noordzee en IJsselmeergebied. Het nieuwe IBP vervangt het oude plan uit 2016.

Mobiliteits- en crowdmanagementplan Elfstedentocht per schaats

De burgemeesters van de Elfstedentochtgemeenten hebben opdracht gegeven om in 2023 een eenduidig en uniform mobiliteits- en crowdmanagementplan op te stellen voor iedere Elfstedentochtgemeente. De betrokken gemeenten voeren deze opdracht uit onder onze regie. Het proces is iets vertraagd, maar we verwachten het plan af te ronden in het derde kwartaal van 2024. Aansluitend aan deze afronding organiseren we een bestuurlijke doorloopsessie met de betrokken burgemeesters.

Risicocommunicatie aan inwoners

In 2023 communiceerden wij regelmatig met Friese inwoners over risico's uit ons 'Regionaal Risicoprofiel' en naar aanleiding van urgente onderwerpen en actualiteiten. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van diverse online campagnes. Steeds meer inwoners bekijken onze website www.vrfryslan.nl/laatjenietverrassen en onze social mediakanalen.

Wij werken duurzaam en omgevingsbewust

Wij zijn een wendbare organisatie die alert is op landelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, die inspeelt op nieuwe risico's en trends en die deze toepast in de praktijk en in de bedrijfsvoering.

Project hoogwater en evacuatie: evacuatiestrategieën en handelingsperspectieven

Het bestuur heeft eerder de impactanalyse hoogwater vastgesteld. Deze impactanalyse vormt nu de input voor het uitwerken van evacuatiestrategieën en handelingsperspectieven. Als eerste doen we dit voor Ameland en de kustzone van de Waddenzee. Het resultaat hiervan gebruiken we als input voor de andere Friese gemeenten. Daarnaast werken we met de 'Integrale waterveiligheidsstrategie Waddeneilanden (Deltaprogramma)'. In het Deltaprogramma 2021 staat dat we voor elk Waddeneiland een integrale waterveiligheidsstrategie moeten opstellen voor hoogwater en overstromingen. Inmiddels ligt er, naar aanleiding van uitgevoerde pilots, rapportage voor een binnendijks gebied (Ameland) en voor een buitendijks gebied (Vlieland).

Toekomstverkenning crisisbeheersing in Fryslân

Samen met Planbureau Fryslân en diverse samenwerkingspartners startten de afdeling Crisisbeheersing en Brandweer Fryslân in 2023 het volgende project: de landelijke toekomstverkenning van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) vertalen naar de situatie in Fryslân. Dit sluit aan bij onze intrinsieke motivatie om voor onze organisatieonderdelen:

- strategisch vooruit te kijken;
- vroegtijdig veranderingen te signaleren;
- en daarop in te spelen.

Gezamenlijk hebben we helder gekregen welke trends specifiek voor Fryslân relevant zijn en daarmee het meest relevant voor de toekomst van VRF. We hebben uiteindelijk vier scenario's geschetst die op 4 oktober met de bestuurscommissie Veiligheid zijn gedeeld. In 2024 gaan we verder met deze vier scenario's aan de slag om zo de focus voor crisisbeheersing in Fryslân voor de komende jaren te bepalen.

Wij zetten de netwerksamenleving centraal

Wij verbinden burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen, werken met hen samen en benutten elkaars kennis en expertise voor, tijdens en na een incident of crisis.

Samenwerken in netwerken

Recente crises zijn steeds vaker langdurig en grensoverschrijdend. En vereisen meer netwerk-samenwerking tussen de vele publieke en private partners. Netwerksamenwerking komt ook als prioritair thema naar voren in het eindrapport van de 'Evaluatiecommissie Wet Veiligheidsregio's' en het 'Beleidsplan VRF 2023-2026', maar ook in de nieuwe landelijke 'Agenda Crisisbeheersing 2024-2029'. Voor VRF is deze rol niet nieuw. We willen hier structureel in investeren nu er veel meer crisispartners zijn. Daarom maakten we in 2023 de vele netwerken waarin VRF zich begeeft inzichtelijk en stelden we de nieuwe "Netwerkstrategie en netwerkanalyse" op. Deze strategie gaat ons helpen om prioriteiten te stellen en sturing te geven aan onze netwerksamenwerking.

Wij werken informatiegestuurd met betrouwbare data

Wij ontwikkelen ons tot een informatieknooppunt en werken zoveel mogelijk met betrouwbare data.

Eerste stappen gezet op weg naar operationeel Veiligheidsinformatieknooppunt 2024

In de 'Meerjarenkoers 2023-2026' van VRF is als ambitie opgenomen dat we een Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) inrichten dat 24/7 operationeel is. Dit VIK wordt aangesloten op het - ook nog te ontwikkelen - landelijke Knooppunt Coördinatie Regio's en Rijk (KCR-2). Met als doel dat we aan het einde van deze beleidsperiode bij een crisis werken vanuit een centraal informatiebeeld. In 2023 hebben we de eerste stappen gezet op weg naar een operationeel VIK. We hebben passend personeel geworven en een plan van aanpak opgesteld. Ook hebben we meegedaan aan een landelijke pilot rond de jaarwisseling.

3.3. Wat heeft dit gekost?

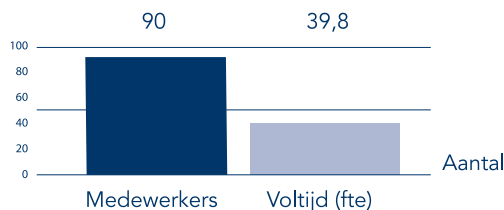
	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Crisisbeheersing						
Producten Crisisbeheersing	6.657.572	216.401	6.441.171	32.490.243	26.921.459	5.568.784
Doorbelasting tweede begrotingswijziging	-	585.969	-585.969			-
Toegerekende organisatiekosten	1.033.149	28.481	1.004.669	1.288.023	47.199	1.240.825
	7.690.722	830.851	6.859.871	33.778.266	26.968.657	6.809.609
Dekkingsmiddelen crisisbeheersing						
Rijksbijdrage BDUR		4.651.387	-4.651.387		4.760.109	-4.760.109
Gemeentelijke bijdrage		2.794.979	-2.794.979		2.794.979	-2.794.979
		7.446.366	-7.446.366		7.555.088	-7.555.088
Totaal saldo van baten en lasten	7.690.722	8.277.216	-586.495	33.778.266	34.523.745	-745.479
Reservemutaties crisisbeheersing	919.208	332.713	586.495	923.679	318.839	604.841
Gerealiseerd resultaat crisisbeheersing	8.609.930	8.609.929	-	34.701.945	34.842.584	-140.638

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar onderdeel 6.3.3.

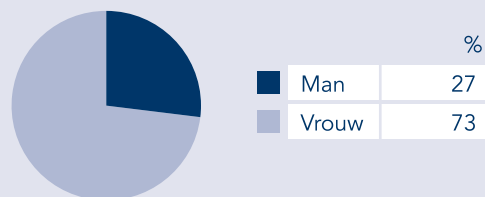

3.4. Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing

Cijfers medewerkers 2023

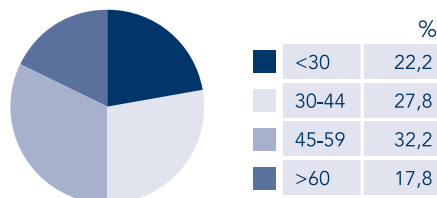

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	24
Vrouw	66

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	20
30-44	25
45-59	29
> 60	16

Gemiddelde leeftijd: 45 jaar

4. Verzuimcijfers	2021	2022	2023
Verzuim %	11,96	6,88	3,36
Meldfrequentie	0,36	0,63	0,88

Activiteiten 2023

Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing	Aantal
GRIP-inzetten	7
Niet GRIP-inzetten	3

4. Programmaverantwoording Brandweer

4.1. Algemeen

Brandweer Fryslân had in 2023 qua aantal incidenten een vergelijkbaar druk jaar ten opzichte van het jaar ervoor. Bij meerdere grote en complexe incidenten is veel van onze organisatie gevraagd. Denk aan de brand bij een voedselproductiebedrijf in Oosterwolde en de brand in een appartementencomplex op Vlieland. De inzet en betrokkenheid van onze vrijwilligers verdient wederom een groot compliment. Het werven van nieuwe vrijwilligers en repressieve beroepsmedewerkers verliep op regionaal niveau voorspoedig. In het licht van de huidige krappe arbeidsmarkt is dat een mooi resultaat waar we trots op zijn. Desondanks kan de bezetting op lokaal niveau fluctueren en biedt het geen garantie. Onze kerntaken - advisering in het kader van brandveiligheid, evenementen en omgevingsveiligheid en toezicht in het kader van brandveiligheid - laten een vergelijkbare vraag met het jaar ervoor zien. We waren goed in staat aan deze vraag te voldoen.

4.2. Wat hebben wij bereikt in 2023?

Urgentie natuurbrandbeheersing

Landelijk is de urgentie van natuurbrandbeheersing erkend. De krachten zijn gebundeld om de weerbaarheid tegen natuurbranden te vergroten. Dit resulteerde in een landelijke visie. Wij hebben vervolgens bijgedragen aan het landelijke uitvoeringsplan hiervan. In juni hebben we het convenant 'Natuurbrandbeheersing Fryslân' ondertekend. Dit hebben we samen gedaan met vijf natuurbeheerorganisaties, Provincie Fryslân en de twaalf Friese gemeenten met een hoog risico op natuurbranden. Door dit convenant te ondertekenen, benadrukken de betrokken partijen het belang van gezamenlijke inspanningen om natuurbranden te voorkomen en te bestrijden.

Daarnaast stemde het bestuur in oktober in met onze voorstellen om de repressieve slagkracht en de kennisontwikkeling van natuurbrandbeheersing te versterken. Eerder maakten we al kaders en met dit besluit konden we in 2023 in totaal acht natuurbrandbestrijdingsvoertuigen bestellen. Ook besloot het bestuur om piketfuncties voor de functies adviseur en informatie-manager in te stellen. Deze functionarissen leveren bij natuurbranden ondersteuning bij de bestrijding. Tot slot voerden we de gebiedsgerichte aanpak, bijvoorbeeld in Gaasterland en het Drents-Friese Wold, conform planning verder uit.

Verdere voorbereiding op energietransitie

De overgang van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare bronnen levert meerdere nieuwe vraagstukken op. Ook brengt het nieuwe veiligheidsrisico's met zich mee. Hier hebben we ons als volgt verder op voorbereid:

- We namen deel aan de Vergunning-Toezicht- Handhaving (VTH)-overleggen van gemeenten, onder andere om te bespreken hoe we eerder betrokken raken bij energietransitie-gerelateerde onderwerpen.
- De repressieve dienst heeft uitleg gekregen over initiatieven met nieuwe energievormen en over hoe we dit type incidenten zo veilig mogelijk kunnen bestrijden.
- Collega's zijn als trainers energietransitie opgeleid om brandweerposten te ondersteunen bij hun oefeningen op dit gebied.
- Bevelvoerders hebben training gekregen in het herkennen van de risico's bij het transport van waterstof over de weg.
- In 3Noord-verband startten we met voorbereidingen om het thema 'waterstof' in woonwijken in onze adviestaak te integreren.

We hebben de eerste energietransitie-gerelateerde incidenten al achter de rug en dat onderstreept het belang van deze inspanningen. We hebben bijvoorbeeld te maken gehad met brand en ongevallen met elektrische auto's en andere vaar- en voertuigen.

Verder hebben we in 2023 gereflecteerd op het landelijke programmaplan voor een veilige energietransitie. Dit zijn de acties die daaruit voortkomen:

- Het beter betrokken raken in de voorfase van energie-gerelateerde initiatieven.
- Het breder integreren van energietransitie in onze eigen vakbekwaamheids- en voorlichtingsactiviteiten.
- Het afstemmen van materialen die horen bij het bestrijden van een energietransitie-gerelateerd incident.

In 2024 starten we met de uitvoering van deze acties.

Project Toekomstverkenning Veiligheid van start

Samen met Planbureau Fryslân startten Crisisbeheersing en Brandweer Fryslân in 2023 het project 'Toekomstverkenning Veiligheid'. Met als doel: landelijke toekomstverkenningen vertalen naar de situatie in Fryslân. De eerste fase bestond uit onderzoek. Welke trends zijn specifiek voor Fryslân relevant en tot welke extreme toekomstscenario's kunnen die leiden? Hierna hebben we deze toekomstscenario's gebruikt om concrete acties te formuleren. Acties die nodig zijn om de brandweer- en crisisorganisatie beter voor te bereiden op de toekomst. Dit tweede deel van het project loopt door in 2024.

Samenleving bewust maken van brandveiligheid met Brandveilig Leven

Met het uitvoeringsprogramma 'Brandveilig Leven (BVL)' willen we de Friese samenleving bewuster maken van brandveiligheid. In 2023 hebben we dan ook volop voorlichting gegeven aan diverse doelgroepen, van jong tot oud. In totaal zijn zo'n negentienduizend mensen bereikt. Verder hebben we een aantal specifieke activiteiten afgerond.

Zo hebben we bijvoorbeeld in een pop-up-store in Heerenveen brandgevaarlijke situaties in een huiselijke omgeving laten zien. Bezoekers konden ter plekke in gesprek met de aanwezige brandweermensen over hun eigen brandveiligheid thuis. Daarnaast was er de finale van de 'Technasium Brandweer Award'. Tweedejaars leerlingen hebben gewerkt aan een prototype van een voorziening die de brandweer in de toekomst kan helpen bij haar taken. De prijs ging naar CSG Liudger uit Drachten. Tot slot hebben we de mobiele escaperoom 'Room18' officieel in gebruik genomen. Studenten van de NHL ontwierpen deze.

Bouwagenda hervat

We hebben de eerste tranche van de bouwagenda na een pauze weer hervat.

Aanbestedingen voor de locaties Langweer, Makkum en Drachten rondden we af en bij laatstgenoemde zijn we gestart met de verbouw. De nieuwbouw van Langweer en Makkum start begin 2024.

Verder hebben we de blauwdruk van het basisontwerp voor kazernes ontwikkeld tot een meer compacte, maar nog steeds doeltreffende, variant. Met deze compacte variant reduceren we toekomstige bouwkosten.

Communicatieapparatuur vervangen

In 2023 vervingen we de portofoons waarmee we communiceren tijdens een incident. Deze grote vervangingsactie van 1200 portofoons op meer dan 200 voertuigen en 66 locaties is voorspoedig gegaan. C2000 is het landelijke digitale communicatienetwerk voor hulpdiensten. Hoewel dit systeem binnen de brandweer naar behoren functioneert, zijn er landelijk problemen en kwetsbaarheden vastgesteld. Omdat C2000 aan het eind van de technische levensduur zit, heeft de minister van Justitie en Veiligheid laten weten dat het systeem vervangen wordt door het nieuwe communicatiesysteem Noova. De implementatie hiervan is uitgesteld. We kunnen dit uitstel goed opvangen met onze nieuwe portofoons. In de loop van 2024 moet blijken welke andere gevolgen dit uitstel heeft.

Evaluatie aangepaste organisatie-inrichting

Sinds september 2021 werken we in een aangepaste organisatie-inrichting. Dit doen we om de organisatie toekomstbestendiger te maken en om de dagelijkse aansturing van de organisatie te versterken. Concreet houdt de nieuwe organisatie-inrichting het volgende in:

- We hebben vier geografische gebieden teruggebracht naar twee.
- We kennen nu drie functionele gebieden in plaats van vier.

In 2023 hebben we deze aangepaste organisatiestructuur geëvalueerd. Medewerkers ervaren de structuur als logisch en zien dat de organisatie zich positief ontwikkelt. Dit is ook terug te zien in de resultaten van het medewerkerswaarderingsonderzoek 'Great Place to Work'.

Vorbereidingen op komst Omgevingswet

In 2023 hebben we ons verder voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Samen met gemeenten, Provincie Fryslân en de Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) hebben we de digitale werkprocessen en systemen - Digitaal Stelsel Omgevingswet - getest. Ook werkten we met meerdere gemeenten samen in pilots en projecten om nieuwe werkvormen en producten te testen. Denk bijvoorbeeld aan omgevingsplannen en omgevingstafels. Daarnaast hebben we de adviesproducten, die we leveren aan het bevoegd gezag, voorbereid en aangepast. Tot slot ontvingen de medewerkers van risicobeheersing voor de betreffende brandveiligheidswerkzaamheden zodanige scholing dat zij voldoen aan landelijke kwaliteitscriteria.

Aantoonbare vakbekwaamheid

Meerdere ontwikkelingen hebben er in 2023 aan bijgedragen dat vakbekwaamheid verder aantoonbaar is gemaakt. We brachten de data voor het registreren van oefenmomenten op orde. In 2024 werken we toe naar het ontsluiten van deze gegevens. Hiernaast implementeerden we 'waar-staan-wij-momenten'. Tijdens deze oefenmomenten houden ploegen kritisch hun eigen vakbekwaamheid tegen het licht. Met als doel: de oefenbehoefte bepalen en de oefenplanning daarop aanpassen.

Tot slot hebben we samen met de afdeling Risicobeheersing/planvorming voor iedere brandweerpost inzichtelijk gemaakt welke risico's zich in het uitrukgebied voordoen. Denk bijvoorbeeld aan natuurgebieden en industrie. Op basis van deze informatie richtten we de oefenplanning van de betreffende brandweerpost op maat in.

Advisering en toezicht

Een van de kerntaken van Brandweer Fryslân is het adviseren van het bevoegd gezag op terreinen als brandveiligheid, evenementveiligheid en omgevingsveiligheid. Hiervoor hebben we afspraken met gemeenten en de provincie over de wijze van aanleveren, termijnen en andere kwaliteitseisen. In aanloop naar de Omgevingswet en onder de vlag van de Friese preventieaanpak (FPA), hebben we deze afspraken in 2023 herzien, aangepast en getest.

Onderstaande tabel laat zien dat het aantal adviesaanvragen in 2023 vergelijkbaar is geweest met het jaar ervoor en met de periode van voor de coronacrisis. Ditzelfde geldt voor het aantal uitgevoerde controles brandveiligheid. De lichte toename in adviesaanvragen omgevingsveiligheid ten opzichte van 2022 komt vermoedelijk doordat de inwerkingtreding van de Omgevingswet in het verschiet lag. Het iets hogere aantal hercontroles brandveiligheid valt te verklaren doordat we een inhaalslag moesten doen na de ontstane achterstanden door de coronacrisis. We konden in 2023 goed voldoen aan de totale vraag.

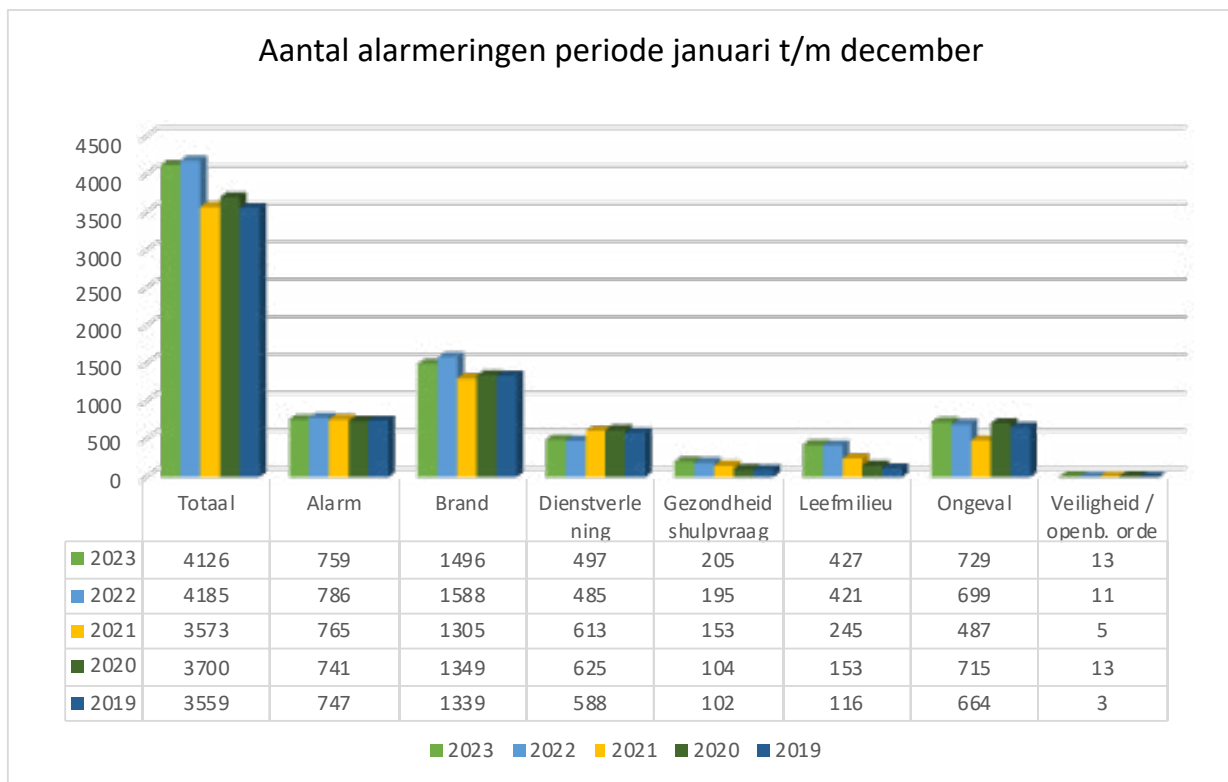
Productgroepen	Advisering Risicobeheersing Aantal producten/adviezen				
	2023	2022	2021	2020	2019
Advisering omgevingsveiligheid	402	320	350	329	276
Advisering brandveiligheid	1.153	1.260	1.005	1.159	1.121
Advisering evenementen	237	221	40	68	234
Toezicht brandveiligheid - controles	789	820	839	716	767
Toezicht brandveiligheid - hercontroles	489	413	253	241	369

4.3. Repressie

Net als vorig jaar was 2023 een druk jaar waarbij het regelmatig voorkwam dat impactvolle incidenten elkaar in een korte periode opvolgden. Zo waren er meerdere zeer grote branden, (verkeers)ongevallen, incidenten op het water en branden op de Waddeneilanden. In totaal zijn we 4126 keer gealarmeerd en dat is vergelijkbaar met vorig jaar. Wat opvalt is dat we steeds vaker voor gezondheidshulpvragen gealarmeerd worden. Het gaat dan voornamelijk om til-assistentie voor de ambulance. De toename in alarmeringen met de classificatie leefmilieu lijkt verband te hebben met steeds vaker voorkomende extreme weersomstandigheden, bijvoorbeeld stormschade of wateroverlast.

Anders dan voorgaande jaren is 2023 een meer regulier jaar geweest, zonder opvallende drukke periodes. De stormen hadden bijvoorbeeld geen grote effecten en ook waren er niet opvallend veel natuurbranden in de zomer. Desondanks hebben meerdere brandweerposten drukke periodes gekend. We kunnen niet vaak genoeg herhalen hoe trots we op onze vrijwilligers en beroepsmedewerkers zijn.

We hebben, getoetst aan de tijden van het dekkingsplan, in 92% van de prio 1- brandmeldingen een opkomsttijd gerealiseerd die binnen de normtijd voor het betreffende risicogebied ligt. Voor de prio 1-meldingen waar technische hulpverlening nodig is, lukte dit in 97% van de gevallen.

Bron: kerncijfers incidenten NIPV

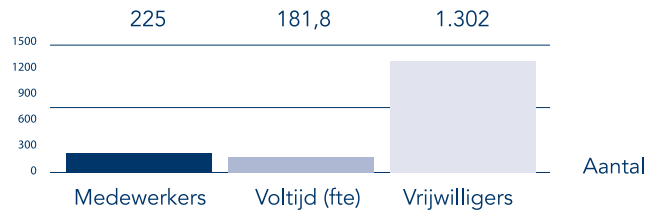
4.4. Wat heeft dit gekost?

	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Brandweer						
Producten Brandweer	40.351.492	928.503	39.422.989	38.954.626	1.280.561	37.674.065
Doorbelasting tweede begrotingswijziging	-	1.897.124	-1.897.124			-
Toegerekende organisatiekosten	9.921.797	273.512	9.648.285	9.572.068	453.270	9.118.799
	50.273.289	3.099.139	47.174.150	48.526.694	1.733.831	46.792.863
Dekkingsmiddelen Brandweer						
Rijksbijdrage BDUR		5.071.714	-5.071.714		5.248.501	-5.248.501
Gemeentelijke bijdrage		42.384.577	-42.384.577		42.384.576	-42.384.576
		47.456.291	-47.456.291		47.633.077	-47.633.077
Totaal saldo van baten en lasten	50.273.289	50.555.430	-282.141	48.526.694	49.366.908	-840.214
Reservemutaties Brandweer	3.055.447	2.773.306	282.141	3.098.389	2.510.064	588.324
Gerealiseerd resultaat Brandweer	53.328.736	53.328.736	-	51.625.083	51.876.972	-251.889

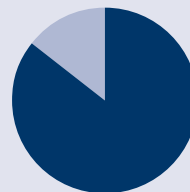
Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar onderdeel 6.3.3.

4.5. Feiten en cijfers programma Brandweer

Cijfers medewerkers 2023

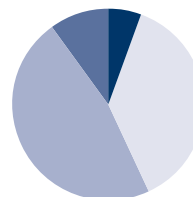
2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	193
Vrouw	32

	%
Man	85,8
Vrouw	14,2

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	13
30-44	84
45-59	106
> 60	22

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

	%
<30	5,8
30-44	37,3
45-59	47,1
>60	9,8

4. Verzuimcijfers	2021	2022	2023
Verzuim %	2,33	4,62	4,28
Meldfrequentie	0,38	0,75	0,49

5. Paragrafen

5.1. Financiering

Beleid

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de ‘Wet Financiering Decentrale Overheden’ en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening. Daarin hebben we afgesproken dat het dagelijks bestuur bij het aantrekken van middelen de volgende kaders in acht neemt:

- Voor het aantrekken van financieringen met een looptijd langer dan één jaar vragen we tenminste twee prijsopgaven bij verschillende financiële instellingen op.
- We maken geen gebruik van financiële derivaten als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet financiering decentrale overheden.

Met ons financieringsbeleid willen we de risico’s voor langere tijd afdekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen stemmen we af op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en plannen we binnen de kaders voor de renterisiconorm.

Leningenportefeuille

In 2023 trokken we geen nieuwe langlopende lening aan. Het verloop van de leningportefeuille is daarmee als volgt:

Saldo per 1 januari	€	55.774.985
Opname	€	0 +
Reguliere aflossingen	€	5.587.803 -/-
Saldo per 31 december	€	50.187.182

Rente

a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				€ 863.133
b	De externe rentebaten (idem)			-/-	€ 0
	Saldo rentelasten en rentebaten				€ 863.133
c1	De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-/-	€ 0		
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€ 0		
c3	De rentebaar van doorverstrekte leningen, als daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	€ 0		
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				€ 0
d1	Rente over eigen vermogen			+/+	€ 0
d2	Rente over voorzieningen			+/+	€ 203.588
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				€ 1.066.721
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	€ 1.280.263
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury				€ 213.542

We hanteren een omslagrente van 2% voor het toerekenen van rente aan de programma's. De werkelijke omslagrente wijkt niet significant af van het begrootte percentage.

Kasgeldlimiet

Bij het begrotingstotaal (primitieve begroting) van € 89.800.000 is de kasgeldlimiet voor 2023 uitgekomen op € 7.400.000 (8,2%). Gedurende het jaar is geen sprake geweest van een netto lottende schuld. We hebben de kasgeldlimiet in 2023 daarom niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm voor 2023 stond op 20% van het begrotingstotaal, oftewel € 18.000.000. Dit betekent dat we in 2023 voor maximaal € 18.000.000 mochten aflossen. In 2023 komt het totaal aan aflossingen op € 5.600.000 uit. Dat is ruim onder de renterisiconorm. Bij het samenstellen van de leningportefeuille hebben we ervoor gezorgd dat we ook in de toekomst de renterisiconorm niet overschrijden.

Schatkistbankieren

Sinds 15 december 2013 geldt de 'Wet verplicht schatkistbankieren'. Met ingang van deze datum moet VRF haar overtollige liquide middelen aanhouden in de schatkist, met uitzondering van een saldo tot het geldende drempelbedrag. Voor 2023 stond dat bedrag op € 1.795.000. De naleving van deze regeling voldoet aan het (Besluit Begroting en Verantwoording (BVV), dat we hebben opgenomen in de toelichting op de balans onder 'kortlopende vorderingen'. Hieruit blijkt dat we het drempelbedrag niet overschrijden.

5.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV)' schrijft voor dat de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' aandacht moet besteden aan de relatie tussen de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Algemeen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat aanpassing van het beleid nodig is. Het weerstandsvermogen dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

De weerstandscapaciteit bestaat uit de beschikbare middelen om risico's op te vangen als deze zich voordoen. Denk daarbij aan incidentele weerstandscapaciteit, zoals aanwezige vrije reserves, en structurele weerstandscapaciteit. Bij structurele weerstandscapaciteit gaat het bijvoorbeeld om de post 'onvoorzien' en eventuele vrije begrotingsruimte. In beginsel is bij een gemeenschappelijke regeling altijd sprake van 100% weerstandscapaciteit. De deelnemende gemeenten zijn namelijk wettelijk verplicht om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te voldoen. Een gemeenschappelijke regeling hoeft om die reden geen eigen weerstandscapaciteit aan te houden.

Veiligheidsregio Fryslân (VRF) kiest ervoor om een egalisatiereserve en een post 'onvoorzien' aan te houden. Zo kunnen we zelf een deel van de risico's opvangen. Eventuele tegenvallers hebben daardoor niet direct gevolgen voor de deelnemende gemeenten.

Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2023-2026'. Dit zijn de hoofdlijnen van dit beleid:

- De (deels) niet afgedekte risico's staan overzichtelijk in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.
- In de begroting van VRF houden we geen weerstandscapaciteit aan die is bepaald aan de hand van risico's.
- De algemene reserve bestaat alleen uit een egalisatiereserve. De hoogte van deze reserve bepalen we op basis van het begrotingstotaal. De ondergrens bedraagt 2% van het begrotingstotaal en de bovengrens 5%.
- De post 'onvoorzien' is er voor personele fricties.
- Risicomanagement is een regulier onderdeel van ons managementcontrolsysteem. De geïdentificeerde risico's ondervangen we waar mogelijk door beheersmaatregelen.
- In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' staan de risico's die mogelijk op termijn impact hebben op de begroting. Deze verwerken we structureel in de begroting op het moment dat ze zich zeker gaan voordoen.

Inventarisatie van de risico's

In deze paragraaf doen we verslag van de risico's die mogelijk structurele impact hebben op de begroting. Eind 2023 hebben we een risico-inventarisatie gedaan, waaruit de volgende risico's naar voren kwamen:

Wegvallen van maatwerk- en markttaken

VRF voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar die we niet collectief uitvoeren zoals:

- maatwerk voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ);
- dienstverlening naar aanleiding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);
- reizigersvaccinaties.

Voor deze taken zetten we deels vast personeel in en doen we een beroep op overhead. Daarnaast calculeren we een winstmarge op deze taken. Deze winstmarge zorgt ervoor dat de collectieve basistaak goedkoper wordt. Het wegvallen van deze taken betekent zowel incidentele fricties als het vervallen van structurele dekking.

Fysieke en psychische schade door werkzaamheden

Het optreden van personeel en vrijwilligers bij incidenten kan fysieke en psychische schade opleveren. De gevolgen hiervan kunnen verstrekkend zijn zoals blijvende arbeidsongeschiktheid. Deze schade is niet altijd goed te verzekeren. Wij hebben daarom besloten deel te nemen aan de stichting 'Waarborgfonds Veiligheidsregio's'. Op die manier dragen alle veiligheidsregio's samen de niet-verzekerbare risico's per 1 januari 2024.

Binden en boeien van personeel

Op de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Hierdoor kan onze taakuitvoering in gevaar komen. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen en kan gevolgen met zich meebrengen. De kwaliteit van de dienstverlening komt bijvoorbeeld onder druk te staan of de dienstverlening kan alleen worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Invoering Omgevingswet brengt onzekerheden mee

De komst van de Omgevingswet bevordert de integrale afweging als het gaat om besluiten in de fysieke leefomgeving. Alle aspecten die hierop van invloed zijn, moeten voortaan meegenomen worden. Dit geldt dus zeker ook voor veiligheid en gezondheid. De invoering van de Omgevingswet brengt de nodige onzekerheden met zich mee. Zo is het onduidelijk hoe groot de vraag vanuit de gemeenten echt wordt. Verder laten landelijke onderzoeken zien dat de komst van de Omgevingswet meer tijd en geld kost. De minister van Binnenlandse Zaken heeft dit - en ook de bijzondere positie voor Veiligheidsregio's hierin - onderkend.

Datadiefstal

In januari 2021 werd er data gestolen uit de GGD-systemen die werden gebruikt tijdens het bestrijden van het coronavirus. Hierover is veel publiciteit geweest. Begin februari 2021 startte de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) daarom een onderzoek naar het gebruik van die systemen en naar de naleving van de 'Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)'. Dit onderzoek voerde de AP uit bij twee GGD'en die direct bij de datadiefstalbetrokken waren, en bij de landelijke koepelorganisatie GGD GHOR Nederland. Daar beheren ze namelijk de betreffende IT-systemen voor alle regionale GGD'en.

GGD Fryslân is niet direct betrokken bij het onderzoek, maar de bevindingen van de AP zijn voor ons wel interessant. Wij maken namelijk ook gebruik van de betreffende IT-systemen. Daarom implementeren we waar nodig verbeterpunten die uit het onderzoek naar voren komen. Hierover hebben we continu afstemming met GGD GHOR Nederland en de overige GGD'en.

Taakdifferentiatie

Europese wetgeving zorgt ervoor dat de brandweezorg in de toekomst niet meer gedaan mag worden door vrijwilligers die verplicht moeten opkomen bij een melding of die al op de kazerne zijn en wachten op een melding. Dit heet respectievelijk consignatie en kazernering.

Landelijk komt er een plan waarin staat hoe de brandweezorg moet voldoen aan deze regelgeving. In dit plan staan onder andere de benodigde financiering en een wetswijziging van de arbeidstijdenwet. Tot die tijd blijft de situatie zoals deze is. Het is onduidelijk wie de kosten hiervan draagt.

Algemene prijsontwikkeling

De prijsstijgingen op bijvoorbeeld materiaal- en materieelgebied stijgen ver uit boven de reguliere indexatie op basis van de consumentenprijsindex (CPI) zoals vastgelegd in de financiële verordening. Oorzaken van de prijsstijgingen zijn onder andere:

- wereldwijde economische ontwikkelingen;
- schaarste aan grondstoffen en personeel;
- milieumaatregelen;
- de oorlog in Oekraïne.

We kunnen de financiële consequenties op dit moment niet concreet maken.

Langere en onbetrouwbare levertijden

Als gevolg van grondstoftekorten en krapte op de arbeidsmarkt, hebben we te maken met problemen bij de tijdige levering van materieel, materiaal en diensten. Bij aanbestedingen moeten we hier in de planning rekening mee houden. Ook moeten we trajecten vroeg beginnen en zijn duidelijke afspraken met leveranciers belangrijk. Voor ons regulier onderhoud en de aanschaf van kleiner materiaal is het nodig dat we voldoende aandacht aan het voorraad-beheer besteden. We moeten voorkomen dat er, door problemen met de levertijden, risico's in de uitvoering van de hulpverlening ontstaan. De ontwikkelingen rond levertijden kunnen financiële consequenties hebben (verschuiving van kosten in de tijd).

Verduurzaming gebouwen en materieel

Het verder verduurzamen van onze gebouwen en materieel heeft de aandacht. Veiligheidsregio Fryslân heeft hierin al op eigen initiatief stappen gezet. Op het moment dat de Rijksoverheid meer verduurzaming verplicht stelt, kan dit een verhoging van de kosten betekenen.

Rente

De afgelopen jaren waren de financieringslasten erg laag en dit heeft een voordeel opgeleverd. Het economisch tij lijkt echter gekeerd. De stijgende rente gaat waarschijnlijk voor Veiligheidsregio Fryslân leiden tot hogere kapitaallasten. Dit effect kan worden versterkt doordat de prijsstijgingen mogelijk leiden tot een hogere leningenportefeuille.

Functiewaardering verpleegkundigen en doktersassistenten

We evalueren de inhoud van het werk van verpleegkundigen en doktersassistenten. Dit betekent dat we met de betreffende functionarissen praten en functieprofielen opstellen. Op basis van de uitkomsten van die evaluatie, kunnen we vaststellen of de functionele inschaling nog passend is. In vergelijking met de meeste andere GGD'en hanteren wij een lagere inschaling.

Instroom Jeugdgezondheidszorg

De afgelopen jaren bleek het gefixeerde budget toereikend om op gepaste wijze invulling te geven aan de inhoud van onze zorgactiviteiten. Als het aantal kinderen echter fors toeneemt, door het Oekraïneconflict en andere ontheemden, ontstaat hier mogelijk een budgettair risico. Dit kan ertoe leiden dat óf het budget óf de werkinhoud ter discussie komt te staan.

Vakbekwame brandweermensen

Brandweeropleidingen Noord BV (BON) is de opleidingsinstelling waar Brandweer Fryslân aan gebonden is voor het afnemen van opleidingen en het vakbekwaam houden van de brandweermensen. De beschikbare capaciteit sluit niet altijd aan bij de behoefte. Het verloop onder vrijwilligers wisselt. Hierdoor varieert de behoefte aan nieuwe vrijwilligers en opleidingsplekken.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing op VRF. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2022	Begroting 2023	Jaarverslag 2023
Netto-schuldquote	33,36%	75,61%	35,48%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	33,36%	75,61%	35,48%
Solvabiliteit	10,52%	7,74%	9,71%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Netto-schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, des te groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal. De netto-schuldquote is lager dan begroot, omdat de geplande langlopende lening niet is aangetrokken. Omdat diverse investeringen vertraging opliepen, was deze externe financiering nog niet nodig.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie kan voldoen aan haar financiële verplichtingen. We berekenen de ratio als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). De solvabiliteit van gemeenschappelijke regelingen is over het algemeen laag. Dit komt omdat de deelnemende gemeenten de wettelijke verplichting hebben om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Een gemeenschappelijke regeling hoeft om die reden geen eigen weerstandscapaciteit aan te houden.

In de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2023-2026' hebben we vastgelegd dat de algemene reserve alleen bestaat uit een egaliseringsreserve. Hiermee minimaliseren we de reservepositie van VRF. We hebben echter te maken met een aantal kapitaalintensieve activiteiten. Denk aan de investering in materieel en materiaal voor de repressieve dienstverlening. En aan het realiseren, inrichten en instandhouden van diverse brandweerkazernes, consultatiebureaus en kantoorlocaties. Deze kapitaalintensieve activiteiten leiden tot een relatief hoge mate van externe financiering. De enerzijds lage reservepositie en anderzijds kapitaalintensieve activiteiten leiden tot een relatief lage solvabiliteit.

De solvabiliteit is hoger dan begroot. Dit komt door een lagere onttrekking uit de reserves dan gepland.

5.3. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf vertellen we over het beheerbeleid van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân structureel en tijdelijk bezit of huurt. Het gaat om onderstaande gebouwen:

- Hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg.
- Brandweerkazernes: 66, waarvan 48 in eigendom.
- Twee boothuizen: één in eigendom en één huur.
- Gehuurde opslagloods die fungeert als tijdelijke opslag van afgeschreven materieel en als distributiecentrum voor de bevoorrading van de vaccinatie-, test- en vluchtelingenlocaties.
- 45 huurlocaties voor de Jeugdgezondheidszorg van de GGD.
- Het gehuurde Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), dat is ondergebracht bij de meldkamer.
- Tijdens het coronavirus (COVID-19): vijf panden voor testen en vaccineren en een kantoorpand dat fungeerde als backoffice.
- In 2023: drie panden en een hotelschip voor vluchtelingen die niet naar Ter Apel konden.
- In 2023: een pand met hubfunctie voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Kwaliteitsniveau beheer en onderhoud

Als grondslag voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen, passen wij de NEN-2767 norm toe. De NEN-2767 norm is een breed toegepaste wijze van conditiemeting. Hiermee wordt de technische kwaliteit van bouw- en installatiedelen op een objectieve manier vastgelegd. Er zijn zes kwaliteitsniveaus: niveau één staat voor 'uitstekend' en niveau zes staat voor 'zeer slecht'. De bestuurlijke afspraak bij het beheer en onderhoud is, net als voorgaande jaren, kwaliteitsniveau zes. Dit betekent dat wij een 'redelijke conditie' nastreven. Plaatselijk zichtbare veroudering vinden wij acceptabel, zolang de functieervulling van bouw- en installatiedelen niet in gevaar komt. Bij de huurlocaties streven wij ernaar om een vergelijkbaar kwaliteitsniveau vast te leggen in de huurovereenkomsten.

Onderhoudsvoorzieningen

Op basis van dit uitgangspunt hebben wij onderhoudsvoorzieningen gemaakt. Met een onderhoudsvoorziening worden de lasten van groot onderhoud over de jaren geëgaliseerd. De toevoeging aan de voorziening (met andere woorden: de jaarlijkse lasten) is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat we nu redelijkerwijs kunnen voorzien. Wettelijk gezien moet de evaluatie van de voorziening eens in de vijf jaar. In de praktijk hanteren wij een richtlijn van eens per drie jaar.

In 2022 lieten wij een nieuwe schouw uitvoeren. De uitkomsten hiervan staan in de herijking van de voorziening. De schouw bleek betrouwbaar en biedt een goed handvat voor de verwachte onderhoudslasten.

Het uitgevoerde onderhoud in 2023 is grotendeels volgens plan verlopen. Daar waar we zijn afgeweken, is dat te verklaren doordat we bewuste keuzes maakten in het uitvoeringsmoment van de onderhoudswerkzaamheden.

Bouwagenda weer opgestart

Eerder hebben we grootschalige nieuwbouw- en verbouwplannen uitgesteld, in afwachting van besluiten over taakdifferentiatie. Een aantal brandweerposten bevindt zich echter in minder goede staat. Daarom startten we in overleg met de bestuurscommissie Veiligheid de bouwagenda weer op. Op basis van een nieuwe planning en een financiële doorrekening hebben we het toekomstperspectief geschetst voor de uitvoering van deze bouwagenda. In 2023 begonnen we met deze drie projecten:

1. Grootschalige renovatie van de kazerne in Drachten. Oplevering vindt naar verwachting plaats in mei 2024.
2. Vervangende nieuwbouw in Makkum. De opdracht hiervoor is verstrekt. Zowel de start van de bouw als de oplevering vindt plaats in 2024.
3. Vervangende nieuwbouw in Langweer. De opdracht hiervoor is verstrekt. Zowel de start van de bouw en oplevering vindt plaats in 2024.

De financiële lasten zijn, op basis van het prijspeil medio 2021, tot 2040 gedekt in de meerjaren investeringsplanning. In 2021 hebben we een stuurgroep bouwagenda opgericht. Zo borgen we dat de planning, kwaliteit en kosten van de uitvoering van de bouwagenda binnen de gestelde kaders blijven. Binnen deze groep werken verschillende specialisaties samen, zodat we eventuele verassingens tijdig onderkennen en gepast kunnen ingrijpen.

5.4. Bedrijfsvoering

5.4.1. Inleiding

Het organisatieonderdeel Bedrijfsvoering levert een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân door de kerntaken van Veiligheidsregio Fryslân (VRF) te ondersteunen. De teams Communicatie, Informatiemanagement, Huisvesting & Facilitaire zaken, Inkoop, Juridische zaken, Personeel & Organisatie en Financiën & Administratie werken intensief samen met Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en Crisisbeheersing. De afdeling Bedrijfsvoering faciliteert, adviseert en helpt grenzen bewaken.

5.4.2. Visitatie VRF

De Wet Veiligheidsregio's vraagt dat besturen van Veiligheidsregio's eenmaal per vijf jaar zorgen voor een visitatie. Onze organisatie is op 15 november 2023 gevisiteerd. Om de visitatie voor te bereiden, hebben we een reflectieverslag geschreven. In dit verslag staat een totaalbeeld van onze ontwikkelingen. Het verslag beschrijft verder de zaken waar we trots op zijn en geeft inzicht in onze kansen en zorgen. De visitatiecommissie heeft met het Directie-team en de MT-leden van Crisisbeheersing, Brandweer en Bedrijfsvoering gesproken. Begin 2024 ontvangen we het rapport met de bevindingen en aanbevelingen.

5.4.3. Organisatiethema's 2023-2026

In de 'Meerjarenkoers VRF 2023-2026' noemen we de volgende organisatiethema's: passend personeel bij onze adaptieve opgave, duurzaamheid en procesgericht werken. Hieronder vertellen we per thema wat we in 2023 hebben bereikt.

5.4.3.1. Passend personeel bij onze adaptieve opgave

De crises van de afgelopen jaren hebben ons geleerd dat wij ons voortdurend moeten kunnen aanpassen aan wat de buitenwereld van ons vraagt. Dit vergt een hoge dosis aanpassings- en uithoudingsvermogen. Tegelijkertijd hebben wij wettelijke en reguliere taken die juist om stabiliteit vragen. Voor al die verschillende opgaven hebben we passend personeel nodig. Door de schaarste op de arbeidsmarkt, die wordt versterkt door de vergrijzing en pensionering van een deel van ons personeel, staan we voor een grote uitdaging. Deze ontwikkeling vraagt om creativiteit, anders denken en maatwerk en dat doen we zo:

- We werken samen met andere grote werkgevers en opleiders in het noorden.
- We hebben aandacht voor de volgende personele aspecten: werving en selectie en behoud van personeel. Daarnaast worden scholing, leren en ontwikkelen belangrijke pijlers in ons kwaliteitssysteem.
- We bevorderen vitaliteit van medewerkers vanuit het perspectief van positieve gezondheid.

Platform Werken in Friesland

In 2023 zijn we aangesloten bij het platform Werken in Friesland. Binnen dit platform kunnen we kennis delen met andere overheidswerkgevers in Fryslân en onze vacatures gericht op de Friese markt plaatsen. Het is ook een plek waar onze medewerkers een divers aanbod aan opleidingen, cursussen en inspiratiesessies kunnen vinden. Ook is de 'Werken bij-site' van de GGD gelanceerd, omdat het steeds lastiger wordt om medisch personeel te vinden. Met deze site willen we meer potentiële werkzoekenden naar de GGD-vacatures leiden. Met als doel: meer reacties op vacatures en de juiste persoon op de juiste plek.

Vitaliteit en gezondheid

Na een gedegen aanbestedingstraject hebben we in 2023 een nieuwe partner gevonden voor het optimaliseren van de vitaliteit en gezondheid van onze medewerkers: Zorg van de Zaak. De visie van Zorg van de Zaak past goed bij die van VRF: focus op een vitale organisatie en een positieve werkcultuur. In het najaar van 2023 hebben we tijdens de nationale vitaliteitsweek een aantal workshops georganiseerd voor medewerkers. Ook voerden we het medewerkerswaarderingsonderzoek 'Great Place to Work' uit met opnieuw een certificering tot gevolg. Dit betekent dat onze medewerkers VRF zien als een fijne werkgever.

5.4.3.2. Duurzaamheid

Ons duurzaamheidsbeleid 'Groen=Doen!' heeft twee hoofddoelen:

1. Voldoen aan de wet- en regelgeving als het gaat over energiebesparing.
2. Het leveren van een zo groot mogelijke bijdrage aan de klimaatdoelstellingen.

We hebben de afgelopen periode blauwdrukken voor de brandweerkazernes opgesteld. Die gelden als leidraad voor onze duurzame bouwagenda. Ook ontwikkelden we een duurzaamheidslat, waarlangs we nieuwe leveranciers leggen. Verder werkte VRF samen in 'Fryslân koopt circulair' en hebben we duurzaam thuiswerkmeubilair aangeschaft. Daarnaast leidde de aanbesteding duurzame mobiliteit tot de aanschaf van volledig elektrische poolauto's.

Vanaf 2024 gaan we de drie pijlers uit het duurzaamheidsbeleid – Energie, Mobiliteit en Anders Organiseren - verder concretiseren. Deze concretisering geeft de komende jaren richting en houvast aan de wettelijke kaders, ambities en kansen op het gebied van duurzaamheid. Ook brengen we ontwikkelingen in de markt en de financiële impact van verduurzaming in kaart.

5.4.3.3. Procesgericht werken

Binnen het organisatiethema ‘Procesgericht werken’ staat de dienstverlening aan de Friese burger centraal. We zien procesgericht werken als één van de hulpmiddelen om nog klantgericht te werken en om ons werk continu te verbeteren. In 2022 begonnen we met een visie op procesgericht werken en in 2023 volgden de fundamenten. Denk hierbij aan het ontwikkelen van het procesmodel, het formuleren van de procesrollen, het opstellen van het implementatieplan voor 2024-2026 en het uitwerken van een aantal processen.

Vanaf 2024 voeren we onder het motto ‘Leren door te Doen!’ vijftien tot twintig verbetertrajecten per jaar uit. Tijdens deze trajecten houden we onze processen tegen het licht. Met als doel deze processen als volgt te verbeteren:

- Hogere kwaliteit voor de klant en klanttevredenheid.
- Effectiviteit, efficiëntie, beheers-, doel- en rechtmatigheid.
- Hogere overdraagbaarheid en groter lerend vermogen.
- Duidelijkheid over eigenaarschap en verbeterde samenwerking.

5.4.4. VRF-brede projecten

In 2023 ronden we het project ‘IM-plan VRF’ (plan informatiemanagement) met succes af en leverden we het project ‘IM-Governance’ op. IM-Governance omschrijft de rollen, verantwoordelijkheden en gremia die betrokken zijn bij IM. Resultaat van dit project is dat we nu beter in control zijn over de koersbepaling, besluitvorming en uitvoering bij bedrijfsbrede informatieprojecten.

Daarnaast voerden we de eerste fase van het project ‘Content op orde’ uit. En dit betekent dat informatie op SharePoint beter gestructureerd is. We kunnen informatie hierdoor beter vinden en beschermen. Tot slot realiseerden we de versterking van datamanagement en de migratie van het dataplatform.

5.4.5. Bedrijfscontinuïteitsplan

In 2023 hebben we het Bedrijfscontinuïteitsplan geactualiseerd. Een bedrijfscontinuïteitsplan biedt inzicht in de bedrijfsvoeringsmiddelen die we nodig hebben voor het uitvoeren van onze bedrijfskritische processen. In het geactualiseerde plan staan de reële uitvalscenario's. Hierdoor is duidelijk welke maatregelen er reeds genomen zijn om deze risico's op uitval te beheersen en welke fallbackscenario's er zijn in het geval dat uitval wél plaatsvindt. Ook weten we nu voor welke restrisico's we eventueel extra maatregelen moeten nemen.

5.4.6. Privacy & security

We troffen organisatorische en technische maatregelen voor het verder waarborgen van de privacy bij de verwerking van persoonsgegevens. De functionarissen ‘gegevensbescherming’ en de ‘privacy-officer’ zien toe op de toepassing van de privacywetgeving. We hebben op dit gebied weer een hoger niveau bereikt in 2023.

We zijn verdergegaan met het werken met BIO en NEN7510, nadat we begin van het jaar het versnellingsplan Informatieveiligheid afronden. VRF is aangesloten op de landelijke V-CERT organisatie. Dit is het landelijke ‘cyber emergency response team’. We kunnen dit team inschakelen als wij gehackt worden of als we zorgen hebben over mogelijke actieve hackers. Het bestuur kende formatie toe voor het structureel borgen van de functie Chief Information Security Officer(CISO). Verder hebben we meerdere-security assessments uitgevoerd. Deze hebben ervoor gezorgd dat ook de technische voorzieningen op een hoger plan zijn gebracht en daarnaast ontwikkelperspectief bieden voor verdere doorontwikkeling in 2024.

5.4.7. Integriteitsbeleid en gedragscode

We willen een integere organisatie zijn. Dit komt terug in onze kernwaarden: betrokken, betrouwbaar en professioneel. Daarom hebben we ook een integriteitsbeleid en een gedragscode.

Doelen van het integriteitsbeleid zijn: uitleggen wat integriteit is, integriteit bespreekbaar maken en uitleggen wat medewerkers en management moeten doen als ze misstanden signaleren.

De gedragscode is bedoeld om wettelijk vastgelegde rechten en plichten, procedures en sancties te vertalen naar gedragsregels. Het is een middel dat houvast biedt bij de dagelijkse zuivere en professionele omgang met klanten, leveranciers en elkaar.

We hebben de gedragscode in 2023 geactualiseerd, zodat alle afspraken weer passen in de wereld van nu. Denk hierbij aan omgaan met social media, mogelijkheid tot logging van medewerkers, gebruik van alcohol en drugs, rookbeleid, gewenste en ongewenste omgangsvormen en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO-NEN).

5.4.8. Opbouw personeel

In onderstaand overzicht staat de formatie van VRF in aantallen voor de periode 2023.

Kolom	Personeelslid	Stagiair	Uitzendkracht/ Extern	Subtotaal	Vrijwilliger	Eindtotaal
Directie VRF	7		1	8		8
Bedrijfsvoering	114	5	34	153		153
GGD	565	13	154	732	2	734
Brandweer	215	1	9	225	1.302	1.527
Crisisbeheersing	34	2	54	90		90
Eindtotaal	935	21	252	1.208	1.304	2.512

5.4.9. Verzuim

Gezonde medewerkers	93,6%
Verzuimpercentage	6,40%
Meldfrequentie	0,80%

In 2023 was het verzuimpercentage 0,29% hoger dan in 2022. De meldfrequentie is 0,15 hoger dan in 2022. Concreet betekent dit dat medewerkers zich in 2023 vaker ziekmelden.

5.4.10. Toelichting

Toelichting op begrotingsonrechtmatigheden

De wetgever heeft met ingang van de rechtmatigheidsverantwoording het begrip begrotingsrechtmatigheid aangescherpt. In het verleden was er voor diverse overschrijdingen een aantal uitzonderingen benoemd. Deze overschrijdingen waren dan weliswaar onrechtmatig, maar telden niet mee voor het oordeel van de accountant. Een belangrijke uitzondering voor deze overschrijding waren lasten waar extra direct gerelateerde baten tegenover stonden. Deze uitzondering is voor Veiligheidsregio Fryslân een zeer relevant uitgangspunt geweest. De afgelopen jaren heeft Veiligheidsregio Fryslân immers een cruciale rol gespeeld in de bestrijding van diverse crises. De extra kosten die wij hiervoor hebben gemaakt, werden vergoed door extra rijksbaten. Daarom telde een overschrijding nooit mee in het oordeel van accountant.

In 2023 is er geen begrotingswijziging doorgevoerd. De redenen hiervoor zijn als volgt:

1. Er was sprake van direct gerelateerde baten. Zoals het bestuur gewend is, zijn deze overschrijdingen akkoord, mits deze overschrijdingen worden toegelicht in de jaarstukken.
2. Het budgetrecht van het Algemeen Bestuur is niet aangepast. Voor deze crisistaken was er geen bestuursbesluit nodig aangezien de opdracht vanuit de rijksoverheid is afgegeven. Het algemeen bestuur stelde hier immers ook geen budgetten voor beschikbaar, aangezien deze uit het rijk (Ministerie van J&V, ministerie van VNG) of Coa afkomstig waren. Het financiële resultaat op deze taken is immers ook neutraal.
3. De omvang van de kosten was op voorhand niet in te schatten. De crisistaken liepen via een onvoorspelbaar patroon. Een begrotingswijziging zou dan ook alleen een vorm van schijnzekerheid opleveren.
4. Op inhoud is het bestuur periodiek op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van de crisistaken.

Met ingang van de rechtmatigheidsverantwoording is het begrip begrotingsrechtmatigheid echter aangescherpt, waardoor deze lasten in tegenstelling tot de voorgaande jaren nu bruto moeten worden beoordeeld, dus zonder rekening te houden met direct gerelateerde opbrengsten. Hierdoor moeten de overschrijdingen als onrechtmatig worden beschouwd. De feitelijke situatie is echter ongewijzigd. Dit geldt overigens ook voor de kosten die Veiligheidsregio Fryslân realiseert voor de uitvoering van diverse subsidieprojecten. Ook hier staan direct gerelateerde baten tegenover. Bij onderdeel 6.3.4. van de jaarrekening is een nadere analyse opgenomen van begrotingsrechtmatigheid. Naar aanleiding van deze bevinding wordt onderzocht of het maken tot expliciete verantwoordingsafspraken met het algemeen bestuur kan leiden tot het voorkomen van het rapporteren van dergelijke afwijkingen.

Toelichting op voorwaardencriterium

De onrechtmatigheden op het gebied van het voorwaardencriterium betreffen een aantal afwijkingen op het gebied van de naleving van Europese Aanbestedingsvoorwaarden.

5.5. Verbonden partijen

Definitie Verbonden Partij

Een Verbonden Partij (VP) is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie waarin VRF een financieel én een bestuurlijk belang heeft. Er is sprake van een financieel belang als VRF aansprakelijk is voor het eventueel niet nakomen van de verplichtingen door de rechtspersoon. Er is sprake van een bestuurlijk belang als VRF vertegenwoordigd is in het bestuur of zeggenschap daarin kan uitoefenen. Gelet op deze kwalificaties van belang kent VRF geen verbonden partijen. VRF heeft wel een nauwe betrokkenheid bij de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) en daarom lichten we deze relatie hieronder uit.

Stichting BON

De bestuurlijke deelname, samen met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe, in de Stichting BON benadert de definitie van een Verbonden Partij. Volgens de statuten is er echter geen sprake van een financieel belang in de stichting. De stichting is aandeelhouder van BON B.V. BON B.V. neemt voor 100% deel in Oefencentrum Noord B.V. en Brandweeropleidingen Noord B.V. De Stichting BON factureert de afgenomen dienstverlening (opleiden of oefenen). Daarom is Stichting BON formeel geen VP.

Er loopt een onderzoek naar de structuur en de governance van Stichting BON. Zodra dit onderzoek is afgerond, ontvangt de bestuurscommissie Veiligheid informatie over de uitkomsten.

Deel II Jaarrekening 2023

Veiligheidsregio Fryslân

6. Jaarrekening

6.1. Balans per 31 december 2023

ACTIVA	31-12-2023		31-12-2022	
Vaste activa				
Materiële vaste Activa				
Investerings met een economisch nut		69.200.270		67.215.355
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	10.081.841		3.167.071	
Rekening-courant verhouding met het Rijk	4.999.083		9.141.980	
Overige vorderingen	569.473		683.226	
		15.650.397		12.992.276
Liquide middelen				
Overlopende activa		468.584		467.237
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel van:				
- overige Nederlandse overheidslichamen	59.400		52.430	
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	5.937.765		9.844.280	
		5.977.165		9.896.710
		91.316.416		90.571.579
PASSIVA	31-12-2023		31-12-2022	
Vaste passiva				
Eigen Vermogen				
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	3.379.699		2.997.240	
Bestemmingsreserves	4.925.955		5.635.798	
Gerealiseerd resultaat	562.481		893.759	
		8.868.135		9.526.798
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.866.355		8.899.811	
Voorzieningen ter egalisatie van lasten	2.085.354		1.814.223	
		10.951.709		10.714.034
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer				
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		50.187.182		55.774.985
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypischelooptijd korter dan 1 jaar				
Overige schulden	10.081.099		9.405.334	
		10.081.099		9.405.334
Overlopende passiva				
Vooruit ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel van:				
- het Rijk	801.826		817.806	
- overige Nederlandse overheidslichamen	168.086		771.069	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgend begrotingsjaar komen	10.258.380		3.561.552	
		11.228.292		5.150.428
		91.316.416		90.571.578

6.2. Overzicht baten en lasten 2023 - deel 1

	Primitieve begroting			Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2023			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Vershil
Programma Gezondheid										
Pijler 1	15.283.542	52.583	15.230.959	16.525.237	14.530	16.510.707	20.915.494	4.745.157	16.170.337	340.370
Pijler 2	10.219.184	3.179.208	7.039.976	10.870.611	3.372.945	7.497.666	13.537.400	6.322.026	7.215.374	282.292
Pijler 3	1.619.707	980.126	639.581	1.675.443	1.016.515	658.928	8.632.563	7.909.847	722.716	-63.788
Pijler 4	1.743.556	1.743.556	-	1.822.278	1.822.278	-	2.008.745	1.823.179	185.566	-185.566
Doorbelasting tweede begrotingswijziging			-		181.645	-181.645			-	-181.645
Toegerekende organisatiekosten	6.249.542	76.905	6.172.637	6.857.975	189.052	6.668.922	6.616.241	313.301	6.302.940	365.983
	35.115.531	6.032.378	29.083.153	37.751.544	6.596.965	31.154.578	51.710.443	21.113.510	30.596.933	557.646
Dekkingsmiddelen Gezondheid										
Gemeentelijke bijdrage		28.371.826	-28.371.826		28.352.577	-28.352.577		28.352.577	-28.352.577	-
		28.371.826	-28.371.826		28.352.577	-28.352.577		28.352.577	-28.352.577	-
Totaal saldo van baten en lasten	35.115.531	34.404.205	711.326	37.751.544	34.949.542	2.802.002	51.710.443	49.466.087	2.244.357	557.645
Reservemutaties Gezondheid	102.000	813.326	-711.326	541.157	3.343.159	-2.802.002	570.838	2.985.146	-2.414.308	-387.694
Gerealiseerd resultaat Gezondheid	35.217.531	35.217.531	-	38.292.701	38.292.701	-	52.281.282	52.451.233	-169.951	169.951
Programma Crisisbeheersing										
Producten Crisisbeheersing	4.909.910	216.401	4.693.509	6.657.572	216.401	6.441.171	32.490.243	26.921.459	5.568.784	872.387
Doorbelasting tweede begrotingswijziging			-	-	585.969	-585.969			-	-585.969
Toegerekende organisatiekosten	941.489	11.586	929.904	1.033.149	28.481	1.004.669	1.288.023	47.199	1.240.825	-236.156
	5.851.400	227.987	5.623.413	7.690.722	830.851	6.859.871	33.778.266	26.968.657	6.809.609	50.262
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing										
Rijksbijdrage BDUR		2.876.334	-2.876.334		4.651.387	-4.651.387		4.760.109	-4.760.109	108.722
Gemeentelijke bijdrage		2.797.878	-2.797.878		2.794.979	-2.794.979		2.794.979	-2.794.979	-
		5.674.212	-5.674.212		7.446.366	-7.446.366		7.555.088	-7.555.088	108.722
Totaal saldo van baten en lasten	5.851.400	5.902.199	-50.799	7.690.722	8.277.216	-586.495	33.778.266	34.523.745	-745.479	158.984
Reservemutaties Crisisbeheersing	90.535	39.736	50.799	919.208	332.713	586.495	923.679	318.839	604.841	-18.346
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	5.941.935	5.941.935	-	8.609.930	8.609.929	-	34.701.945	34.842.584	-140.638	140.639

6.2. Overzicht baten en lasten 2023 - deel 2

	Primitieve begroting			Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2023			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
Programma Brandweer										
Producten Brandweer	38.790.317	1.071.605	37.718.711	40.351.492	928.503	39.422.989	38.954.626	1.280.561	37.674.065	1.748.925
Doorbelasting tweede begrotingswijziging			-	-	1.897.124	-1.897.124			-	-1.897.124
Toegerekende organisatiekosten	9.041.546	111.263	8.930.282	9.921.797	273.512	9.648.285	9.572.068	453.270	9.118.799	529.486
	47.831.862	1.182.868	46.648.994	50.273.289	3.099.139	47.174.150	48.526.694	1.733.831	46.792.863	381.287
Dekkingsmiddelen Brandweer										
Rijksbijdrage BDUR		4.677.064	-4.677.064		5.071.714	-5.071.714		5.248.501	-5.248.501	176.787
Gemeentelijke bijdrage		42.362.427	-42.362.427		42.384.577	-42.384.577		42.384.576	-42.384.576	-1
		47.039.491	-47.039.491		47.456.291	-47.456.291		47.633.077	-47.633.077	176.786
Totaal saldo baten en lasten	47.831.862	48.222.360	-390.497	50.273.289	50.555.430	-282.141	48.526.694	49.366.908	-840.214	558.073
Reservemutaties Brandweer	772.099	381.602	390.497	3.055.447	2.773.306	282.141	3.098.389	2.510.064	588.324	-306.184
Gerealiseerd resultaat Brandweer	48.603.961	48.603.961	-	53.328.736	53.328.736	-	51.625.083	51.876.972	-251.889	251.889
Gerealiseerd resultaat	89.763.427	89.763.427	-	100.231.367	100.231.366	-	138.608.310	139.170.789	-562.479	562.479

Overzicht baten en lasten art 27 BBV			
	Lasten	Baten	Saldo
Programma gezondheid	44.783.828	49.152.785	4.368.958
Programma crisisbeheersing	31.889.761	34.476.547	2.586.785
Programma brandweer	36.645.806	48.913.638	12.267.832
Algemene dekkingsmiddelen	213.479	-	-213.479
Overhead	20.173.927	813.770	-19.360.157
Heffing vpb	-	-	-
Onvoorzien	308.603	-	-308.603
Saldo van baten en lasten	134.015.403	133.356.740	-658.664
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	4.592.906	5.814.049	1.221.143
Resultaat	138.608.310	139.170.789	562.479

6.3. Toelichtingen

6.3.1. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

Inleiding

De jaarrekening 2023 van Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de nadere aanwijzingen in de Financiële verordening van Veiligheidsregio Fryslân.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, zijn sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt.

Voor de aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten: vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten moet er wel een verplichting worden opgenomen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen uitsluitend investeringen met een economisch nut. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of vervaardigingprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen. Eventueel wordt rekening gehouden met een restwaarde.

Activa met economisch nut en een verkrijgingprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven, met uitzondering van voorzieningen aan gronden en terreinen. Met afschrijven wordt begonnen vanaf 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik is genomen.

Voor de verschillende categorieën van activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Categorie	Termijn in jaren
Bedrijfsgebouwen	50
Grootschalige levensduur verlengende renovaties	50
Ademluchtflessen	30
BZK-materieel	25
Renovatie, restauratie, verbouwing van bedrijfsgebouwen en elementen halverwege levensduur bedrijfsgebouwen	25
Overige (kantoor) inventaris (zoals lockers)	25
Voorzieningen aan terreinen (zoals parkeerplaatsen)	25
Technische installaties in bedrijfsgebouwen t/m 2022	20
Containers, wasmanden op wielen	20
Motorspuitaanhangen	20
Brandweer- en PM voertuigen	20
Werktuigbouwkundige installaties > 30 kW	20
Redvoertuigen	16
Tankautospuiten inclusief standaard bekapping	16
Hulpverleningsvoertuigen inclusief standaard bekapping	16
Haakarm voertuigen	16
Overige brandweervoertuigen > 3.500 kg	16
Overige brandweervoertuigen < 3.500 kg	15
Overig brandweermaterieel	15
Werktuigbouwkundige installaties tot en met 30 kW	15
Installaties met digitale componenten	12
Oefenmaterieel brandweer	10
Dienstauto's	10
Personeel/materieelwagens	10
Ademluchtapparatuur (niet zijnde ademluchtflessen)	10
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals 2e bluspak, helmen, gaspakken)	10
Kantoormeubilair	10
Overige brandweervoertuigen < 3.500 kg	10
Overige brandweervoertuigen > 3.500 kg (2e hands)	10
Brandweer- en PM voertuigen motoren	10
Overig brandweermaterieel	10
Overige kantoorinventaris	10
Medische apparatuur TBC	10
Redgereedschap tankautospuit	8
Redgereedschap hulpverleningsvoertuig	8
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals 1e bluspak)	8
OVD/Piket-voertuigen	7
Heftrucks en aanhangwagens	7
Alarmeringsmiddelen mobilifoons	7
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals gierpakken)	7
Overig brandweermaterieel (zoals warmtebeeldcamera's, scooters)	7
Alarmeringsmiddelen portofoons	6

Categorie	Termijn in jaren
Monitoren	6
Ademlucht spreekmembraan	6
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals handschoen, laarzen)	5
Overige kantoorinventaris	5
Gebruikerssoftware	5
Overige medische apparatuur	5
PSU GHOR functionarissen	5
Overig brandweermaterieel (zoals meters)	5
Ademlucht cilinders	5
Werkplek automatisering vanaf 2018	4
Mobiele telefoons, tablets, iPads	4
Ademlucht uitademventiel	4
Systeem soft- en hardware	3
Telefooncentrale	3

Als we aan een gebouw waardevermeerderende aanpassingen doen, wordt voor de afschrijvingsduur aangesloten bij de restant-levensduur van het bestaande actief.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde. Bij de vorderingen wordt rekening gehouden met noodzakelijk geachte waarderingscorrecties in verband met oninbaarheid.

Liquide middelen

Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

De voorzieningen worden opgenomen op nominale waarde. Vanwege de significante tijdsinvloeden wordt de voorziening FLO gewaardeerd op basis van contante waarde.

De voorzieningen groot onderhoud worden bepaald op basis van recente beheersplannen. Deze beheersplannen kennen een looptijd van 30 jaar, waardoor de tijdsinvloeden significant zijn. Vanwege deze significante invloed is een contante waardebepaling een passender methode voor de bepaling van de voorziening. Daarom wordt met ingang van het boekjaar 2022 de voorziening bepaald op basis van contante waarde.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Normenkader

Het normenkader voor een rechtmatigheidsverantwoording betreft de inventarisatie van de relevante regelgeving. De inventarisatie beperkt zich tot interne en externe regelgeving die relevant is voor financiële beheershandelingen. Het normenkader vormt vervolgens de basis voor het interne controleplan. Hierin zijn de te toetsen punten voor de rechtmatigheidscontrole uiteengezet.

Het normenkader 2023 en het interne controleplan 2023 zijn op 13 juli 2023 vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

6.3.2. Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Het verloop in de materiële vaste activa is als volgt:

Verloopoverzicht materiële vaste activa					
	Saldo 01.01.2023	Investerings	Desinvestering	Afschrijvingen	Saldo 31.12.2023
Gronden en terreinen	1.556.464				1.556.464
Terreininrichting	99.779			5.257	94.522
Bedrijfsgebouwen	25.760.710	197.288		852.433	25.105.565
Vervoermiddelen	25.486.325	377.525	51.494	2.574.586	23.237.770
Machines, apparaten, installaties	3.846.818	274.952		480.171	3.641.599
Overige materiële vaste activa	9.952.065	3.341.677	1	2.003.659	11.290.082
	66.702.161	4.191.442	51.495	5.916.106	64.926.002

	Saldo 01.01.2023	Investerings	Activerings	Saldo 31.12.2023
Investeringsprojecten in uitvoering	513.194	7.952.517	4.191.442	4.274.269
	513.194	7.952.517	4.191.442	4.274.269

	Saldo 31.12.2023
Materiële vaste activa	64.926.002
Investeringsprojecten in uitvoering	4.274.269
Totaal materiële vaste activa	69.200.272

De belangrijkste investeringen in materiële vaste activa betreffen:

Brandweerkazerne Drachten verbouwing	€ 1.921.112
Portofoons	€ 977.161
Watertransportsysteem - Burgum en Drachten	€ 742.420
Bluspakken	€ 655.868
Mobiele devices	€ 382.247

Uitzettingen met een looptijd van korter dan 1 jaar

Schatkistbankieren

Veiligheidsregio Fryslân neemt deel aan verplicht schatkistbankieren. Hiertoe is een overeenkomst afgesloten met het Rijk en worden overtollige tegoeden aangehouden in de schatkist. De Veiligheidsregio mag tot een bedrag van € 1.795.269 buiten de schatkist aanhouden. Per kwartaal was dit saldo gemiddeld als volgt:

Eerste kwartaal	€ 469.239
Tweede kwartaal	€ 471.098
Derde kwartaal	€ 487.285
Vierde kwartaal	€ 466.891

Het drempelbedrag is in 2023 niet overschreden.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt te specificeren:

	31.12.2023	31.12.2022
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	€ 59.400	€ 52.430
Vooruitbetaalde bedragen	€ 1.388.049	€ 1.458.144
Overige nog te ontvangen bedragen	€ 4.549.716	€ 8.386.137
	€ 5.997.165	€ 9.896.710

Onder de overige nog te ontvangen bedragen is ultimo 2022 een vordering op het COA opgenomen inzake de Crisisnoodopvang van € 8,0 miljoen. Ultimo 2023 bedraagt dit een te vorderen bedrag van € 4,1 miljoen.

Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 01.01.2023	Ontvangsten	Gemaakte kosten	Saldo 31.12.2023
Overige Nederlandse overheidslichamen				
SBOH	18.492	237.566	219.075	-
Gezondheidsonderzoek na rampen GGD	29.686	124.570	154.284	59.400
Salariscompensatie Verpleegkundig specialist in opleiding (VIOS)	4.252	4.252	-	-
	52.430	366.388	373.359	59.400

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves is als volgt:

	Saldo 01.01.2023	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31.12.2023
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	3.322.000	3.547.886	3.490.186	3.379.700
	3.322.000	3.547.886	3.490.186	3.379.700
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	303.701	102.000	78.588	327.113
FLO	806.781	-	-	806.781
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000	-	-	500.000
JGZ 3.0	775.922	-	379.755	396.167
Tweede loopbaanbeleid	538.939	-	-	538.939
In te halen werkzaamheden	1.695.649	-	170.374	1.525.274
Gezonde leefomgeving	200.000	-	56.958	143.042
Kansrijke start	89.307	-	46.541	42.766
Nu niet zwanger	134.000	-	134.000	-
Publieke Gezondheidszorg				
Asielzoekers	245.000	-	48.126	196.874
Integraal Zorgakkoord (IZA)	80.000	-	80.000	-
Wabo	380.000	-	90.000	290.000
Tijdelijke versterking projecten	255.500	-	196.500	59.000
Energietransitie	200.000	-	100.000	100.000
	6.204.799	102.000	1.380.842	4.925.957
Totaal eigen vermogen	9.526.799	3.649.886	4.871.028	8.305.657

Toelichting per reserve

Egalisatiereserve

Op 19 december 2018 heeft het algemeen bestuur de beleidsnota weerstandvermogen en risicobeheersing vastgesteld. Daarin is besloten om gebruik te maken van een egalisatiereserve. Deze reserve wordt gebruikt om tussentijdse fluctuaties in het begrotingsaldo op te vangen. Deze reserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal. Het saldo van de eerste begrotingswijziging is toegevoegd aan de egalisatiereserve.

Voor het dekken van de cao wordt een verdeelsystematiek toegepast. Per saldo wordt de cao volledig gedekt vanuit het resultaat, waarbij er verschuivingen tussen de programma's ontstaan. De verschuivingen zijn door het AB geaccordeerd door de tweede begrotingswijziging en lopen via de egalisatiereserve. Zie hiervoor ook het overzicht zoals dit is opgenomen in de tweede bestuursrapportage op pagina 2.

De achterliggende gedachte is als volgt:

- a) We kijken naar het resultaat exclusief cao.
- b) Het bedrag bij a storten we in de egalisatiereserve. Dit wordt per organisatie-onderdeel aangemerkt als 'verwacht resultaat'.
- c) Extra opbrengsten BDUR storten we ook in de egalisatiereserve.
- d) De extra lasten als gevolg van de CAO onttrekken we uit de egalisatiereserve.

Deze onttrekking loopt dus één op één met de extra loonkosten.

Toerekening reservemutaties onderdeel organisatie

Een aantal van de bestemmingsreserves is gekoppeld aan het onderdeel organisatie. Deze reserves dienen de gehele organisatie. Het betreft (een deel van) de bestemmingsreserve 'in te halen werkzaamheden' en de bestemmingsreserve 'tijdelijke versterking projecten'. De mutaties op deze bestemmingsreserves rekenen we daarom, conform de afgesproken verdeling, toe aan de andere programma's. Deze toerekening is als volgt:

	Verdeling naar programma's	In te halen werkzaamheden	Tijdelijke versterking projecten	Totaal toegerekende reservemutaties
Gezondheid	38,5%	65.594	75.653	141.246
Crisisbeheersing	5,8%	9.882	11.397	21.279
Brandweer	55,7%	94.898	109.451	204.349
Totaal onderdeel organisatie	100,0%	170.374	196.500	366.874

Gezondheidsmonitor

De GGD voert in een vierjaarlijkse cyclus verschillende gezondheidsmonitors uit. Gelet op ontwikkelingen in het sociaal domein is besloten om deze monitors dusdanig uit te zetten dat uitkomsten op gebiedsniveau beschikbaar komen. De lasten voor het uitvoeren van de gezondheidsmonitors op gebiedsniveau variëren van € 75.000 tot € 160.000. De reserve gezondheidsmonitors is gevormd om de lasten van de verschillende monitors te egaliseren.

FLO overgangsrecht

Deze reserve is gevormd om de mogelijke toekomstige nadelen van de FLO te kunnen financieren. Zoals bij de resultaatbestemming is aangegeven wordt voorgesteld om deze reserve te laten vrijvallen.

Uitwerkingskader Meldkamer

De bestemmingsreserve is bedoeld voor de verdere ontwikkeling van de meldkamer en de overgang van diverse koppelingen naar één landelijk meldsysteem (LMS).

Jeugdgezondheid 3.0

In 2018 heeft de bestuurscommissie Gezondheid ingestemd met het programma JGZ 3.0. Dit programma richt zich op het toekomstbestendig maken van de JGZ. De uitvoering van de innovatieagenda van dit programma, die gericht is op het aanpassen van de werkwijzen binnen de JGZ leidt tot extra kosten. De bestemmingsreserve JGZ 3.0 is bedoeld om deze extra kosten te dekken. In 2021 heeft de bestuurscommissie Gezondheid ingestemd met het verlengen van de duur van het programma tot en met 2024.

Tweede loopbaanbeleid

Vanaf 2006 is de FLO afgeschaft. Hiervoor is het tweede loopbaanbeleid in de plaats gekomen. Medewerkers die twintig jaar in een repressieve functie zitten, kunnen via deze voorziening gefaciliteerd worden om een tweede loopbaan te starten en uit de repressieve functie te stappen. Medewerkers kunnen deze tweede loopbaan zowel intern als extern worden ingevuld. Hierbij zetten we loopbaancoaching in om zo een zo goed mogelijke nieuwe baan te vinden. De kosten die hier aan verbonden zijn, kunnen onder andere bestaan uit loopbaancoaching, studie kosten en de afbouwregeling van de onregelmatigheidstoelage.

In te halen werkzaamheden

Bij de jaarrekening 2020 is voorgesteld om een deel van het resultaat van 2020 te bestemmen voor in te halen werkzaamheden. Het bestuur heeft conform besloten en daarom is hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd. Vanwege de coronacrisis hebben we de taken nog niet (volledig) ingehaald. Deze taken pakken we op basis van een geactualiseerde uitvoeringsplanning op. Bij de bestuursrapportages informeren wij het bestuur over de voortgang hiervan.

In de bestemmingsreserve in te halen werkzaamheden is ook een bedrag opgenomen voor de Wnra en de omgevingswet. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld deze twee onderdelen in te zetten voor de fuwa.

Gezonde leefomgeving

De bestemmingsreserve Gezonde leefomgeving is ingesteld voor het dekken van de kosten van de personele capaciteit voor de extra adviesvragen op het terrein van Gezonde leefomgeving. Deze extra adviesvragen hangen samen met de invoering van de Omgevingswet. De bestemmingsreserve biedt dekking voor de jaren 2022 tot en met 2024.

Kansrijke start

De bestemmingsreserve Kansrijke Start is gevormd bij de resultaatbestemming 2021. Deze reserve is ingesteld ter dekking van de kosten van de provinciale aanjager Kansrijke Start voor de jaren 2022 en 2023. Het restant van de bestemmingsreserve wordt in 2024 ingezet voor ondersteuning en uitbouw van Kansrijke Start binnen het FrlZA.

Nu niet zwanger

De interventie Nu Niet Zwanger is gericht op het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen bij gezinnen in kwetsbare situaties. Zoals beoogd bij het vormen van deze bestemmingsreserve (in 2021) hebben we deze interventie per 2024 opgenomen in het basisaanbod van de GGD. Bij de jaarrekening 2021 is ter overbrugging van de jaren 2022 en 2023 de bestemmingsreserve Nu Niet Zwanger gevormd.

Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers

De bestemmingsreserve Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) is ingesteld voor het dekken van de kosten van de opleiding tot verpleegkundig specialist. De inzet van verpleegkundig specialisten is onderdeel van taakdifferentiatie binnen de jeugdgezondheidszorg en moet bijdragen aan het oplossen van de krapte aan artsen. Hiermee beogen we uiteindelijk een toekomstbestendige uitvoering van de jeugdgezondheidszorg binnen de PGA.

Integraal Zorgakkoord (IZA)

De bestemmingsreserve IZA is gevormd voor het dekken van de kosten voor extra beleids-capaciteit in 2023. Deze extra inzet is onder meer bedoeld voor het proces om te komen tot een gemandateerde gemeente. Verder is deze extra capaciteit bestemd voor het bijdragen aan het opstellen van het regiobeeld en een regioplan.

Wabo

Op de huidige maatwerkpakketten worden meer kosten gemaakt dan we nu aan bijdrage ontvangen. Verwacht wordt dat de nieuwe Omgevingswet invloed heeft op de afname van de maatwerkpakketten. De hogere kosten dekken we vanuit de bestemmingsreserve.

Tijdelijke versterking projecten

Vanaf 2022 lopen er een aantal grootschalige projecten zoals de bouwagenda en de herijking van de inkoopstrategie. Het opzetten van deze projecten financieren we uit de bestemmings-reserve.

Energietransitie

De energietransitie brengt nieuwe veiligheidsrisico's voor de fysieke leefomgeving met zich mee. Het is moeilijk in te schatten in hoeverre de energietransitie extra inspanningen op hoger tempo van ons vraagt. Daarom is een bestemmingsreserve gevormd zodat eventuele effecten voorlopig niet worden doorberekend in de gemeentelijke bijdragen.

Voorzieningen

	Saldo 01.01.2023	Stortingen	Onttrekkingen	Vrijval	Saldo 31.12.2023
Verplichtingen, verliezen, risico's					
Voorziening opgebouwde spaaruren	143.014	7.849		35.487	115.376
Voorziening FLO-overgangsrecht	8.143.324	905.920	902.952	170.783	7.975.509
Voorziening spaaruren IKB	613.473	164.740		2.743	775.470
	8.899.811	1.078.509	902.952	209.013	8.866.355
Egalisatie van lasten					
Groot onderhoud Harlingertrekweg	236.376	67.713	14.035		290.054
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.577.848	531.571	314.119		1.795.300
	1.814.224	599.284	328.154	-	2.085.354
Totaal voorzieningen	10.714.035	1.677.793	1.231.106	209.013	10.951.709

Toelichting per voorziening**Voorziening opgebouwde spaaruren**

In het verleden konden medewerkers (op grond van de op dat moment geldende CAR/UWO) van de toenmalige Hulpverleningsdienst Fryslân en van verschillende thuiszorgorganisaties verlofuren sparen op basis van een spaarcontract. De gespaarde verlofuren kunnen in de toekomst door medewerkers worden aangewend om langdurig verlof op te nemen.

De mogelijkheid om extra verlof te sparen is enige jaren geleden beëindigd, met als gevolg dat er geen nieuwe spaar-contracten bijkomen. De voorziening is bedoeld voor de afwikkeling van het aantal uren dat is gespaard.

Voorziening FLO-overgangsrecht

Na de afkoop van het FLO-overgangsrecht door de gemeente Leeuwarden, komen de lasten van deze regeling voor rekening van Veiligheidsregio Fryslân. Per 1 januari 2018 bedroeg de totale resterende verplichting voor deze regeling tot einddatum (nu voorzien in 2042) nog € 9,4 miljoen. Deze verplichting is contant gemaakt tegen een disconteringsvoet van 2,5%, wat leidt tot een voorziening per 1 januari 2018 van € 7,1 miljoen. Dit bedrag is vanuit de ontvangen afkoopsom in de voorziening gestort.

De voorziening wordt bepaald conform de volgende uitgangspunten:

- De rechten van personeelsleden inzake FLO-overgangsrecht zijn gebaseerd op de huidige bepalingen uit hoofdstuk 9a tot en met 9f van de CAR.
- De FLO-rechten zijn gewaardeerd op basis van het cao-loon dat bekend was bij het opmaken van de jaarrekening. In dit geval is dit de cao die geldt voor 2023. De loonsverhoging voor 2024 e.v. is gebaseerd op Macro Economische Verkenning (MEV24). Dit leidt tot een indexering van 6,7% voor 2024, gevolgd door 5,8% voor 2025, 4,8% voor 2026 en 4,2% voor 2027 en volgende jaren.
- Voor het contant maken van de verplichting en de bespaarde rente wordt gebruik gemaakt van de rente zoals deze is opgenomen in de overeenkomst met de gemeente Leeuwarden. De opgenomen rente betreft 2,5%.
- We berekenen de rente op de kasstroom per 1 januari in plaats van 31 december van het betreffende jaar.
- Bij het opnemen van de verplichtingen houden we geen rekening met de kans op het vervallen van rechten door natuurlijk verloop.

Gedurende 2023 is de totale onttrekking voor de werkelijke uitgaven per saldo € 0,9 miljoen. Daarnaast is € 0,7 miljoen gedoteerd voor onder andere cao-verhoging en het verhogen van de indexatie en is rente toegevoegd (2,5%/ € 0,2 mln.).

Voorziening spaaruren IKB

Vanuit het Individuele Keuze Budget (IKB) is het mogelijk om verlofuren te kopen en deze uren op te sparen. Dit betreft een arbeidskostengerelateerde verplichting die een niet-voorspelbare opbouw en daarmee ook een onvoorspelbare afbouw kent. Na afstemming met de Commissie BBV hebben wij hiervoor een voorziening gevormd.

Groot onderhoud Harlingertrekweg

Uit het meerjarenonderhoudsplan voor het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 67.713 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten hebben we een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan op het meerjarenonderhoudsplan.

Groot onderhoud brandweerkazernes

Uit het meerjarenonderhoudsplan voor de 48 kazernes in eigendom en 18 huurkazernes blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 531.571 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening getroffen. De stand van deze voorziening sluit aan met het meerjarenonderhoudsplan.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn betrokken bij de Bank Nederlandse Gemeenten en de Waterschapsbank. Het verloop is als volgt:

Stand per 31 januari 2023	€	55.774.985
Nieuw aangetrokken	€	-
Reguliere aflossingen	€	5.587.803
Extra aflossingen	€	-
Stand per 31 december 2023	€	50.187.182

De rentelast van de langlopende leningen in 2023 bedraagt € 843.633.

Overlopende passiva

	31.12.2023	31.12.2022
Vooruitontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	€ 969.912	€ 1.588.877
Overlopende rente	€ 323.732	€ 354.673
Overige overlopende passiva	€ 9.934.647	€ 3.206.880
	€ 11.228.292	€ 5.150.429

De toename van de overige overlopende passiva wordt veroorzaakt doordat ultimo 2023 een schuld is opgenomen inzake SPUK corona 2e helft 2023, dit betreft een terug te betalen bedrag van € 4,6 miljoen. Daarnaast is er ultimo 2023 voor een bedrag van € 1,2 miljoen vooruit gefactureerd. Dit betreffen onder andere opleidingskosten en bijdragen voor de Friese Preventieaanpak en het Integraal Zorgakkoord.

Vooruit ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 01.01.2023	Ontvangsten	Besteed/betaald	Saldo 31.12.2023
Rijk				
CTB	745.716			745.716
Therapiefalen bij scabiës	32.135			32.135
LFR Haakarmbakken	39.955		15.980	23.975
	817.806	-	15.980	801.826
Overige Nederlandse overheidslichamen				
CTB	474.848		474.099	750
Opvoedpunt	25.080	15.450	16.978	23.552
Supranet	6.863			6.863
Tel mee met Taal	32.875		462	32.413
Seker en Sûn 2e fase	39.253			39.253
JOGG	71.570	4.474	57.423	18.621
Beweeg je blij	3.375		3.375	-
Preventieve activiteiten	64.573		50.652	13.921
Grip op onbegrip		15.046		15.046
Vitaal en in balans op het platteland		32.000	29.333	2.667
VVE en Opvoedpunt	52.632	-8.577	44.055	-
Kanker op de kaart		15.000		15.000
	771.069	73.393	676.377	168.086
	1.588.875	73.393	692.357	969.912

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen hebben betrekking op:

- Huurcontracten die zijn aangegaan voor de hoofd-, team- en consultatiebureau-locaties jeugdgezondheidszorg, brandweerkazernes en een aantal overige locaties. De diverse contracten hebben verschillende looptijden. Dit resulteert in een jaarlijkse verplichting van € 2,06 miljoen (kale huur en servicekosten) per jaar. Deze verplichtingen hebben een looptijd van langer dan één jaar.
- Voor een contract is een bankgarantie afgegeven van € 11.583.
- Daarnaast is sprake van leaseverplichtingen voor auto's van € 166.607 per jaar.
- De verplichting met betrekking tot het saldo vakantiedagen is in overeenstemming met het BBV niet opgenomen in de balans, omdat zij een meerjarig gelijk-blijvend volume kent. De waarde van de openstaande verlofdagen bedraagt € 1.370.000 ultimo 2023.

6.3.3. Toelichting op de programmarekening

Totstandkoming begroting na wijziging

In het Algemeen Bestuur (AB) van 13 juli 2023 is de eerste begrotingswijziging voor 2023 vastgesteld. Met de tweede bestuursrapportage stelde het AB de tweede begrotingswijziging voor 2023 vast op 14 december 2023. Dit is ook de definitieve begroting. Ten opzichte van de primitieve begroting zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

- **Eerste wijziging**
Het AB stelde op 9 maart 2023 het meerjarig financieel kader 2024-2027 vast. In deze kaderbrief zijn alle ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de begroting van 2024 en verder. Een aantal van deze thema's hadden deels ook effect op 2023. Deze effecten, een aantal incidentele ontwikkelingen specifiek voor 2023 en de effecten van de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022 hebben we vertaald in een begrotingswijziging. Deze heeft het AB vastgesteld op 13 juli 2023.
- **Tweede wijziging**
Dit betreft de wijziging waarin de uitwerking van het arbeidsvoorwaardenakkoord is opgenomen. Daarnaast is het effect van de geactualiseerde uitvoeringsplanning bestemmingsreserves doorgevoerd. Voor het dekken van de cao passen we een verdeelsystematiek toe. Per saldo wordt de cao volledig gedekt vanuit het resultaat, waarbij er verschuivingen tussen de programma's ontstaan. De verschuivingen zijn door het AB geaccordeerd via de tweede begrotingswijziging en lopen via de egaliseringsreserve. In de tweede bestuursrapportage is deze verschuiving inzichtelijk gemaakt via een tabel (pagina 2 tweede bestuursrapportage). Deze tabel is hieronder opgenomen, maar dan op basis van de werkelijke realisatie.

Programma	Resultaat regulier	Resultaat organisatie	Resultaat incl. doorbelasting organisatie	effect cao	Resultaat na effect cao	mutatie egaliseringsreserve	Resultaat na mutatie egaliseringsreserve
Gezondheid	107	274	381	1.546	-1.162	1.335	170
Crisisbeheersing	933	41	974	242	732	-591	141
Brandweer	2.190	396	2.586	1.591	995	-744	251
Totaal	3.230	711	3.941	3.379	565	-	562

Toelichting afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting na wijziging

Zoals bij begroting 3.0 is afgesproken wordt het resultaat van organisatie naar rato toegerekend aan de programma's. De afwijkingen op dit onderdeel worden door een apart kopje na de toelichting op de afwijking van de programma's toegelicht.

Programma Gezondheid

Het programma Gezondheid sluit 2023 af met een positief resultaat van ongeveer € 107.000. Dit resultaat is als volgt opgebouwd uit de vier pijlers van de GGD:

Pijler 1	Monitoring, signalering en advies	€	340.370
Pijler 2	Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	€	282.292
Pijler 3	Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises	€	63.788 -/-
Pijler 4	Toezicht houden	€	185.565 -/-
Reservemutaties		€	265.915 -/-
Regulier resultaat		€	107.394

De coronacrisis en de situatie van Oekraïense ontheemden zijn ook in 2023 van invloed geweest op de uitvoering van de taken van de GGD. Beide ontwikkelingen hebben uiteraard ook impact op de financiën van de GGD, maar in mindere mate dan de afgelopen twee jaren. De kosten die de GGD heeft gemaakt in het verband met het bestrijden van de coronacrisis en voor de het leveren van zorg aan Oekraïense ontheemden zijn verantwoord binnen pijler 3. Hieronder lichten we per pijler de belangrijkste oorzaken van het resultaat toe.

Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies

De baten binnen deze pijler zijn ongeveer € 4.731.000 hoger dan begroot tegenover lasten die € 4.390.000 hoger zijn dan begroot. Deze hogere baten en lasten hangen met name samen met de uitvoering van aanvullende opdrachten voor gezondheidsbevordering, beleidsadvisering en jeugdgezondheidszorg.

De hogere baten voor gezondheidsbevordering en beleidsadvisering betreffen de baten voor extra opdrachten. Voorbeelden van extra opdrachten zijn Jong Leren Eten, JOGG regisseur (meerdere gemeenten), Gezonde School. Naast deze opdrachten die ook in voorgaande jaren werden uitgevoerd, heeft de GGD veel geïnvesteerd in de ontwikkelingen rondom het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Hiervoor heeft de GGD ook extra middelen ontvangen onder andere vanuit de brede SPUK-regeling behorende bij het GALA en het ondersteuningsaanbod VNG.

De baten voor deze extra opdrachten bedragen ongeveer € 1.892.000. Rekening houdend met de extra inzet die noodzakelijk is voor de uitvoering van de extra opdrachten is er sprake van een voordeel van € 327.000 voor de taken gezondheidsbevordering en beleidsadvisering.

Voor de inzet voor Kansrijke Start en Gezonde leefomgeving zijn bestemmingsreserves ingesteld. Door personele verschuivingen en de samenhang met de ontwikkelingen rondom GALA en IZA is aan deze bestemmingsreserves ongeveer € 86.000 minder onttrokken dan begroot. Dit levert binnen pijler 1 een voordeel op en een even groot nadeel bij de reservemutaties (zie ook toelichting reservemutaties).

Voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ) als totaal is sprake van een nadelig saldo van ongeveer € 712.000. Dit nadelig saldo wordt met name veroorzaakt door:

- Programma JGZ 3.0 (€ 230.00): voor de dekking van de kosten van het programma JGZ 3.0 hebben we de bestemmingsreserve JGZ 3.0 gevormd. Hierbij is bestuurlijk afgesproken dat vanuit de reguliere begroting van de GGD een bijdrage van € 230.000 wordt geleverd aan dit programma. Deze 'eigen bijdrage' levert een nadeel op bij de JGZ.

- Huisvestingskosten (€ 221.000): voor de huisvestingskosten geldt dat er sprake is van een tekort als gevolg van gestegen huurprijzen en gestegen tarieven voor gas en elektra.
- Impact cao (grove inschatting € 144.000): de tarieven voor 2023 voor het zogenoemde aanvullend pakket zijn vastgesteld op basis van een inschatting van de loonontwikkeling. De in de loop van 2023 afgesloten cao leidt tot een hogere loonontwikkeling dan de ingeschatte loonontwikkeling. Hierover hebben we het bestuur geïnformeerd via de reguliere bestuursrapportages en is besloten om de tarieven tussentijds niet aan te passen. Het niet aanpassen van de tarieven heeft financieel een negatief effect op deze taak.

Het nadelig saldo van jeugdgezondheidszorg valt voor ongeveer € 427.000 binnen pijler 1.

Voor medische milieukunde is sprake van een voordelig saldo van ongeveer € 206.000. Dit hangt samen met de inschaling van een aantal medewerkers en met de opleidings-subsidie voor de arts. Voor een aantal medewerkers geldt dat zij nog niet zijn ingeschaald op het maximum van de functionele schaal. Voor de arts geldt dat gedurende de opleiding (wordt afgerond in 2024) de loonkosten op basis van landelijke afspraken worden verrekend tussen alle GGD'en.

Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

De uitvoering van de meer individueel gerichte werkzaamheden van de JGZ zoals stevig ouderschap, integrale vroeghulp en voorzorg vormen onderdeel van pijler 2. Evenals bij pijler 1 is ook hier sprake van een nadelig saldo met vergelijkbare oorzaken. Het nadelig saldo bedraagt ongeveer € 285.000.

Bij de uitvoering van de Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers (PGA) is sprake van een voordeel van ongeveer € 380.000. De verhoogde instroom van asielzoekers en het op- en afschalen van opvanglocaties gekoppeld aan de financieringsystematiek vormen een belangrijke verklaring voor het voordelige saldo. Daarnaast draagt personele krapte en het afstemmen van de personele bezetting op de steeds wisselende capaciteit binnen de opvanglocaties bij aan het voordelige saldo over 2023.

Voor het opleiden van verpleegkundig specialisten binnen de PGA is een bestemmings-reserve ingesteld. De werkelijke kosten in 2023 voor het opleiden van verpleegkundig specialisten zijn ongeveer € 72.000 lager dan begroot. Dit levert binnen pijler 2 een voordeel op en een even groot nadeel bij de reservemutaties (zie ook toelichting reservemutaties).

In 2022 was er bij de uitvoering van de reguliere infectieziektebestrijding sprake van een nadelig saldo van ongeveer € 174.000. Dit hing met name samen met extra inzet van deskundigen infectiepreventie en het opleiden van artsen. Hiermee is in 2022 vooruitgelopen op het project Versterking Infectieziektebestrijding en Pandemische Paraatheid GGD'en. In 2023 zijn de middelen voor dit project beschikbaar gekomen vanuit het ministerie van VWS. Met deze extra middelen is de uitbreiding van de bezetting bij de reguliere infectieziektebestrijding in 2023 gedekt.

Voor reizigersadvisering/-vaccinatie geldt dat de trend die in de tweede helft van 2022 is ingezet qua aantal consulten en vaccinaties zich in 2023 heeft doorgezet. Voor 2023 kan gesteld worden dat de uitvoering feitelijk weer op het niveau van voor de coronacrisis ligt. De ontvangen vergoedingen liggen in 2023 dan ook op een vergelijkbaar niveau als voor de coronacrisis. Hiermee levert reizigersadvisering/-vaccinatie weer een bijdrage aan het dekken van de algemene kosten van de GGD. Ten opzichte van de begroting is sprake van een voordeel van ongeveer € 159.000.

Pijler 3 Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

De baten binnen deze pijler zijn ongeveer € 6.893.000 hoger dan begroot tegenover lasten die € 6.957.000 hoger zijn dan begroot. Deze sterke afwijking van de begroting heeft met name te maken met de uitvoering van taken voor het bestrijden van het coronavirus.

Ook in 2023 heeft GGD Fryslân in lijn met de opdrachten van het Ministerie van VWS werkzaamheden uitgevoerd in het kader van het bestrijden van het coronavirus. Gelet op de ontwikkeling van het coronavirus zijn de werkzaamheden wel sterk verminderd ten opzichte van voorgaande jaren. Op basis van de landelijke beleidskaders is het testen en het bron- en contactonderzoek in het eerste halfjaar afgeschaald/afgebouwd. Het tweede halfjaar stond vervolgens in het teken van het organiseren en uitvoeren van de vaccinatiecampagne voor risicogroepen.

Eveneens als in 2022 is de GGD ook in 2023 ingezet bij de opvang van Oekraïense ontheemden. Voor Oekraïense ontheemden is een intake-team ingericht, die de eerste medische screening uitvoert en een vaccinatieplan opstelt. De kosten van het intake-team zijn verantwoord binnen pijler 3. Na de eerste screening vindt de uitvoering van jeugdgezondheidszorg (inclusief het rijksvaccinatieprogramma) plaats door de reguliere teams van de GGD. Dit geldt ook voor de overige taken op grond van de Wet publieke gezondheidszorg.

De gemeenten ontvangen voor de uitvoering van de Wet publieke gezondheid voor Oekraïense ontheemden extra middelen in het gemeentefonds. In 2024 maken we afspraken met gemeenten over de financiering van deze werkzaamheden.

Het domein 'maatschappelijke zorg' omvat de taken 'meldpunt zorgwekkend gedrag', 'meldpunt problematisch woonhygiëne' en vanuit de wet verplichte GGZ de taken 'horen' en 'verkennend onderzoek'. In 2023 was het niet noodzakelijk om gebruik te maken van de middelen voor de flexibele inzet van sociaal verpleegkundigen. Deze middelen hebben we in 2023 gebruikt voor extra beleidscapaciteit. Die capaciteit hebben we onder meer ingezet voor de opdracht van het bestuur om de impact, gevolgen en winst van het Wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) te onderzoeken. Voor het geheel van het domein 'maatschappelijke zorg' is sprake van een voordelig saldo van ongeveer € 179.000.

Bij de uitvoering van forensische geneeskunde is in 2023 sprake van een nadelig saldo van ongeveer € 309.000. Het nadelig saldo is met name een gevolg van de kosten die zijn gemaakt in verband met landelijke ontwikkelingen en voor het borgen van de uitvoering van de forensische geneeskunde nu en in de toekomst. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- Kosten projectleiding en extra coördinatie in het kader van noordelijke samenwerking.
- Kosten van het opleiden van artsen in opleiding.

Deze extra kosten zijn niet meegenomen in de tariefafspraken met de Politie volgens de huidige overeenkomst.

De structurele financiering van een toekomstbestendige uitvoering van de forensische geneeskunde is onderwerp van landelijke discussie. De verwachting is dat er in de loop van 2024 meer duidelijkheid komt over de structurele financiering van forensische geneeskunde. Naast bovenstaande kosten dragen de kosten van externe inhuur ook bij aan het nadelig saldo. De externe inhuur is noodzakelijk in verband met de druk op het rooster (24/7 beschikbaarheid) voor forensische diensten.

Pijler 4 - Toezicht houden

Deze pijler betreft hoofdzakelijk de uitvoering van de inspecties kinderopvang op grond van de wet kinderopvang. Het toezicht op de gastouderopvang is in lijn met landelijke beleid geïntensiveerd, waarbij de omvang van de steekproef is verhoogd naar 50% van de geregistreerde gastouders. Deze uitbreiding van de steekproef is de belangrijkste reden dat de baten ten opzichte van 2022 zijn toegenomen (ruim 15%). Het tarief voor de inspecties is evenals de tarieven voor het zogenoemde aanvullend pakket tussentijds niet aangepast naar aanleiding van de afgesloten cao. Voor de taak toezicht heeft het niet aanpassen van het tarief financieel een negatief effect van ongeveer € 109.000.

In 2023 had het team toezicht te maken met aantal langdurige zieke medewerkers. Om toch zoveel mogelijk inspecties uit te voeren en om te voldoen aan de 100% inspectie-eis is extra personeel ingezet. De impact van het niet aanpassen van het tarief en de extra personele inzet resulteren in een nadeel binnen deze pijler van € 186.000.

Reservemutaties

Aan de verschillende bestemmingsreserves is minder onttrokken dan begroot. In totaal is ongeveer € 266.000 minder onttrokken aan de bestemmingsreserves en dit leidt tot een nadelig saldo bij de reservemutaties.

In de begroting 2023 is rekening gehouden met de uitvoering van het programma JGZ 3.0. Hiervoor is in totaal € 717.000 aan kosten begroot. Onder andere door de werkdruk en personele krapte binnen de jeugdgezondheidszorg was het niet mogelijk om alle medewerkers te scholen in de methodiek van Gezamenlijk Inschatten Zorgbehoefte (GIZ methodiek). Mede hierdoor vallen de werkelijk kosten over 2023 (ongeveer € 610.000) lager uit dan begroot. De lagere kosten leiden tot een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve JGZ 3.0 van ongeveer € 107.000. In 2024 zal de verdere implementatie van de GIZ methodiek een vervolg krijgen.

De bestemmingsreserve Kansrijke Start is bij de jaarrekening 2021 gevormd voor het dekken van de kosten van de provinciale aanjager Kansrijke Start. De werkelijke kosten van de provinciale aanjager zijn in 2023 ongeveer € 43.000 lager dan begroot. Deze lagere kosten leiden eveneens tot een lagere onttrekking aan deze bestemmingsreserve van ongeveer € 43.000. Het restant van de bestemmingsreserve zal in 2024 worden ingezet ter ondersteuning en uitbouw van Kansrijke Start binnen het FrIZA. Dit als aanvulling op de middelen die vanuit SPUK IZA beschikbaar zijn voor Kansrijke Start.

Bij het adviesteam gezonde leefomgeving is sprake geweest van wisseling van projectleiding in verband met ziekte. Hierdoor is de functie van projectleider tijdelijk niet ingevuld geweest met lagere kosten tot gevolg. De lagere kosten betekenen ook een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve gezonde leefomgeving (ongeveer € 43.000).

De bestemmingsreserve publieke gezondheidszorg asielzoekers is bedoeld voor het dekken van de kosten voor het opleiding van een aantal medewerkers tot verpleegkundig specialist. In september 2023 zijn twee medewerkers gestart met de opleiding tot verpleegkundig specialist. In de begroting is rekening gehouden met de jaarlijkse kosten van de opleiding tot verpleegkundig specialist. De start in september resulteert in een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve dan begroot van ongeveer € 72.000.

Programma Crisisbeheersing

Het programma Crisisbeheersing sluit 2023 af met een positief resultaat van € 927.000.

Afwijkingen ten opzichte van de begroting:

Extra BDUR versterking CB overschot	€	380.000
BDUR regulier	€	352.000
Voordeel kapitaallasten	€	115.0000
Regulier (piket, formatie)	€	86.000
Regulier resultaat	€	933.000

- *Extra BDUR versterking CB overschot:*
Dit overschot wordt met name veroorzaakt door het later invullen van vacatures op de functies die zijn opengesteld vanuit de aanvullende BDUR-middelen.
- *BDUR regulier:*
De loonprijscompensatie op de BDUR wordt pas halverwege het jaar bekend. In 2023 was deze hoger dan de afgelopen jaren. Hierdoor konden we deze niet meteen inzetten.
- *Voordeel kapitaallasten:*
Het niet volledig realiseren van de investeringsplanning in 2022 zorgt voor een vrijval van kapitaallasten in 2023.
- *Regulier:*
Het voordelig resultaat op formatie wordt verklaard door een lagere inschaling dan begroot en latere invulling van vacatures. De soms moeizame invulling van vacatures houdt verband met krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast is sprake van een voordelig verschil op piket.

Programma Brandweer

Financiële resultaat

Versillende ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat Brandweer Fryslân 2023 eindigde met een financieel resultaat van €2.190.000. We hebben te maken met een aantal grote negatieve afwijkingen, maar deze worden gecompenseerd door positieve saldi op verschillende posten.

Formatie	€	533.000
Staf	€	360.000
Voordeel kapitaallasten	€	1.501.000
Vakbekwaam	€	385.000
Materieelbeheer	€	-174.000
Facilitair	€	-668.000
Risicobeheersing/Planvorming	€	210.000
BDUR	€	571.000
FLO	€	-532.000
Regulier resultaat	€	2.190.000

Afwijkingen ten opzichte van de begroting:

• *Formatie:*

Meerdere vacatures hebben we het afgelopen jaar niet of later ingevuld. Daardoor is er ruimte ontstaan op de formatie. Daarnaast zijn een aantal medewerkers gedetacheerd waarvoor een vergoeding is ontvangen.

• *Staf:*

Vanaf 2023 stond de vervanging van het operationeel uniform voor een deel van de vrijwilligers gepland. Door fouten in de productie is er vertraging in de oplevering ontstaan.

• *Voordeel kapitaallasten:*

Door vertraging in de levering van de TS'en vindt de levering plaats in 2024. Daarnaast is de bouwagenda gepauzeerd waardoor de verbouw en nieuwbouw is uitgesteld. Door de langere doorlooptijden dan waar in eerste instantie rekening mee werd gehouden kon de planning niet ingehaald worden. Dit heeft voor een voordeel gezorgd op de kapitaallasten en de reservering die is gemaakt voor de uitzetting in de exploitatielasten.

• *Vakbekwaamheid:*

Door capaciteitsproblemen bij de BON zijn er realistische oefenmomenten geannuleerd en zijn er opleidingsklassen later in het jaar gestart. Hierdoor schuift een deel van de lasten door naar 2024.

• *Facilitair:*

De kosten voor onderhoud, gas en elektra zijn in 2023 fors toegenomen als gevolg van marktwerking. Ook is er sprake van achterstallig onderhoud waardoor de onderhoudskosten zijn toegenomen.

• *Risicobeheersing/planvorming:*

Door een lagere realisatie op licentiekosten ontstaat er een voordeel. Dit betreft lopende licenties die in 2023 opnieuw aanbesteed moesten worden. Ook zijn de werkzaamheden voor meetplanorganisatie komen te vervallen.

• *BDUR:*

De loonprijscompensatie op de BDUR wordt pas halverwege het jaar bekend. In 2023 was deze hoger dan de afgelopen jaren. Hierdoor konden we deze niet meteen inzetten.

• *FLO:*

De voorziening FLO wordt jaarlijks herijkt. Tijdens deze herijking wordt onder meer een inschatting gemaakt van de loonontwikkeling van de betreffende medewerkers. Door cao-stijging, lopen de kosten (sterk) op. Ook zorgt de wijziging binnen het netto spaartegoed voor een stijging in de RVU lasten. De voorziening bleek daarom niet langer toereikend en is dan ook aangevuld.

Doorberekende organisatiekosten

Het onderdeel organisatie sluit 2023 af met een positief resultaat van € 711.000.

Afwijkingen ten opzicht van de begroting:

Formatie	€	239.000
Rente	€	201.000
Onvoorzien niet gebruikt	€	240.000
Overig	€	31.000
Regulier resultaat	€	711.000

- *Formatie:*

Het voordelig resultaat op de formatie wordt verklaard door een lagere inschaling dan begroot en latere invulling van vacatures.

- *Rente:*

Door het achterblijven zonder de investeringen hoefden we geen externe financiering aan te trekken. Hierdoor zijn de rentelasten lager dan begroot.

- *Onvoorzien niet gebruikt:*

In de begroting hebben we een post opgenomen voor personele frictie. Deze post is in 2023 niet volledig gebruikt.

Algemene dekkingsmiddelen en financiering

Rijksbijdrage BDUR

De bijdrage uit de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding was begroot op € 9,7 miljoen. Uiteindelijk valt de uitkering hoger uit, door achteraf toegekende loon- en prijscompensatie.

Financiering

In 2023 is geen nieuwe langlopende lening aangetrokken.

Bijdrage in het nadelig saldo

De bijdrage in het nadelig saldo is conform de gewijzigde begroting geïnd bij de deelnemende gemeenten.

Benutting van de post personele fricties

De post 'personele fricties' was voor 2023 begroot op € 549.000 en is na vorming van het onderdeel organisatie aldaar ondergebracht. Conform de nota weerstandsvermogen is de post in 2023 alleen besteed aan kosten van personele fricties, waaronder boventalligen en ww-verplichtingen.

Incidentele baten en lasten

Het resultaat voor 2023 bestaat uit een aantal incidentele effecten. Het grootste effect hebben de aanvullende coronakosten en de kosten in het kader van de vluchtelingenopvang. Hier staan de opbrengsten van de ministeries van VWS en JenV tegenover.

Onderstaand een overzicht van de overige incidentele baten en lasten van 2023 (x € 1.000):

Incidentele baten en lasten	2023	V/N
Boekwinst verkoop activa	170	V

Informatie Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op Veiligheidsregio Fryslân. Het voor Veiligheidsregio Fryslân toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (Algemeen Bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2023	
Bedragen x € 1	W. K. Kleinhuis
Functiegegevens	Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 176.591
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.647
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 199.238</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	€ 199.238
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2022	
Bedragen x € 1	W. K. Kleinhuis
Functiegegevens	Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 162.801
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.361
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 186.162</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000
Bezoldiging	€ 186.162

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder

Gegevens 2023	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
de heer Buma (Leeuwarden)	voorzitter Algemeen Bestuur, voorzitter Dagelijks Bestuur
de heer Brouwer (Achtkarspelen)	lid Algemeen Bestuur
de heer Stoel (Ameland)	lid Algemeen Bestuur
de heer Agricola (Dantumadiel)	lid Algemeen Bestuur
de heer Veenstra (De Fryske Marren)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Sjerps (Harlingen)	lid Algemeen Bestuur
de heer Van der Zwan (Heerenveen)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Fokkens (Heerenveen)	lid Algemeen Bestuur
de heer Kramer (Noardeast Fryslân)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Korthuis (Ooststellingwerf)	lid Algemeen Bestuur
de heer Werkman (Ooststellingwerf)	lid Algemeen Bestuur
de heer Roolvink (Opsterland)	lid Algemeen Bestuur
de heer Bouwman (Opsterland)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Van Gent (Schiermonnikoog)	lid Algemeen Bestuur
de heer Rijpstra (Smallingerland)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw De Vries (Sudwest-Fryslân)	lid Algemeen Bestuur, lid Dagelijks Bestuur
mevrouw Van de Pol (Terschelling)	lid Algemeen Bestuur
de heer Gebben (Tytsjerksteradiel)	lid Algemeen Bestuur lid Dagelijks Bestuur
de heer Schrier (Mieland)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Waanders (Waadhoeke)	lid Algemeen Bestuur
de heer Van de Nadort (Weststellingwerf)	lid Algemeen Bestuur
de heer de Vries (Opsterland)	lid Dagelijks Bestuur
mevrouw Zonderland (Weststellingwerf)	lid Dagelijks Bestuur

De leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur ontvangen voor deze functie geen vergoeding van Veiligheidsregio Fryslân.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

6.3.4. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Zie hieronder voor de uitwerking van de over- en onderschrijdingen per programma.

Overschrijding per programma	Overschrijding in het kader van begrotingsrechtmatigheid	Waarvan crisistaken	Resterende overschrijding	Overschrijding meetellend in het oordeel van de accountant
Gezondheid	13.989.000	6.771.000	7.218.000	-
Crisisbeheersing	26.092.000	26.759.000	-667.000	-
Brandweer	-1.704.000	407.000	-2.111.000	-
Totaal	38.377.000	33.937.000	4.440.000	-

In de jaarrekening 2023 is sprake van begrotingsoverschrijdingen. De gerealiseerde lasten zijn voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing hoger dan begroot. In beginsel zijn dit begrotingsoverschrijdingen en is er daarom sprake van een begrotingsonrechtmatigheid. Hieronder volgt een toelichting waarom deze begrotingsoverschrijdingen geen effect hebben op het rechtmatigheidsoordeel.

In bovenstaand overzicht is het onderdeel organisatie conform de uitgangspunten van begroting 3.0 verdeeld naar de diverse kolommen. Zie ook onderdeel '1 Resultaat' van het jaarverslag.

Overschrijding als gevolg van de crisistaken

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de overschrijdingen van de lasten voornamelijk worden veroorzaakt door onze rol in de diverse crises. De afgelopen jaren hebben we diverse crisistaken uitgevoerd. Hoewel de omvang van deze taken substantieel is, is er gekozen om geen wijzigingen door te voeren in de begroting. Dit heeft een aantal redenen gehad:

1. Het budgetrecht van het AB is niet aangepast. Voor deze crisistaken was er geen AB-besluit nodig omdat de opdrachten direct vanuit de Rijksoverheid zijn afgegeven. Het AB stelt overigens ook geen budgetten beschikbaar, omdat de financiering rechtstreeks vanuit het Rijk (J&V, VNG) of het COA loopt. Het financiële resultaat op deze taken is dan ook neutraal.
2. De omvang is op voorhand niet in te schatten. De crisistaken verlopen via een onvoorspelbaar patroon. Een begrotingswijziging heeft dan ook geen toegevoegde waarde.
3. Op inhoud is het bestuur periodiek op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van de crisistaken.

Hieronder volgt per programma een korte toelichting.

Overschrijding programma Gezondheid

Op het programma Gezondheid zijn overschrijdingen van de lasten ten opzichte van de begroting te zien. Conform de kadernota rechtmatigheid is hier sprake van de volgende type begrotingsafwijking: 'budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet'. Deze budgetoverschrijdingen (hogere kosten en corresponderende opbrengsten) zijn wel onrechtmatig maar tellen niet mee voor het oordeel van de accountant. We lichten de belangrijkste afwijkingen hier toe:

Voor pijler 1 betreft dit een overschrijding van € 4.390.000 als gevolg van de uitvoering van aanvullende opdrachten voor gezondheidsbevordering, beleidsadviering IZA en jeugdgezondheidszorg. Tegenover deze extra lasten staan direct gerelateerde baten van ongeveer € 4.731.000.

Op pijler 2 is een overschrijding op de lasten van € 2.667.000. Dit betreft onder andere de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma, de publieke gezondheidszorg en de algemene infectieziektebestrijding. De (direct gerelateerde) baten binnen pijler 2 zijn eveneens hoger voor € 2.950.000 en heffen deze overschrijding op.

Op pijler 3 is een overschrijding op de lasten van € 6.957.000. Dit betreffen de aanzienlijke en niet begrote gemaakte meerkosten door de coronacrisis. De lasten worden volledig vergoed door het ministerie van VWS. Ook zijn binnen pijler 3 de kosten verantwoord van de inzet in verband met de zorg voor Oekraïense ontheemden. Deze kosten worden vergoed door het ministerie van VWS (via de gemeenten).

Overschrijding programma Crisisbeheersing

Op het programma Crisisbeheersing zijn de lasten circa € 26 miljoen hoger dan begroot. Dit betreft voor € 3 miljoen aan kosten voor de eerste opvang ontheemden Oekraïne en aan € 23.500.000 kosten voor crisishulpverlening. De kosten voor de eerste opvang ontheemden Oekraïne worden volledig vergoed door het Ministerie van JenV. Ook de kosten voor de crisishulpverlening worden volledig vergoed. Deze vergoeding loopt via het COA.

Na de correctie van het programma met deze crisistaken, resteren er geen overschrijdingen.

Onderschrijding programma Brandweer

Op het programma Brandweer zijn de lasten € 2,1 miljoen lager dan begroot. Een belangrijke reden hiervoor betreft lagere kapitaallasten als gevolg van vertraging in de realisatie van de investeringsagenda. Tijdens de bestuursrapportage is dit gemeld aan het bestuur. De crisistaken bij de brandweer betreft overigens de administratieve toerekening van het programma organisatie aan de diverse programma's.

Analyse begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten

Zie onderdeel 7.4 Investeringskredieten 2023 voor het overzicht van de begrote en gerealiseerde kredieten. Voor een aantal kredieten is sprake van een begrotingsoverschrijding. In beginsel zijn dit begrotingsoverschrijdingen en is er daarom sprake van een begrotingsonrechtmatigheid. Hieronder volgt een toelichting waarom begrotingsoverschrijdingen groter dan € 50.000 geen effect hebben op het oordeel van de accountant.

Dienstvoertuigen (overschrijding € 62.000)

In de tweede bestuursrapportage is het oorspronkelijke krediet inzake dienstvoertuigen naar beneden bijgesteld omdat de voertuigen niet meer geleverd konden worden in 2023. Aan het einde van het jaar zijn twee voertuigen total-loss verklaard. Hierdoor heeft er toch nog met spoed vervanging moeten plaatsvinden. Dit levert een overschrijding op de kredieten in 2023. Dit betreft echter betreft dit uitsluitend een verschuiving in de tijd. De uitgaven zijn conform het beleid van het AB.

Persoonlijke beschermingsmiddelen (overschrijding € 102.000)

Voor het vervangen van de bluspakken is bij de aanbesteding gemeld dat de levering niet meer gegarandeerd kon worden in 2023 en de levering in 2024 plaats zou vinden. Daarom is in de tweede bestuursrapportage het oorspronkelijke krediet naar beneden bijgesteld. Eind 2023 bleek een deel van de bluspakken geleverd te zijn. Het betreft hier ook uitsluitend een verschuiving in de tijd. De uitgaven zijn conform het beleid van het AB.

6.4. Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid Dagelijks Bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het Dagelijks Bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het Algemeen Bestuur op 13 juli 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Algemeen Bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 4.152.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties onrechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	In €
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de algemeen bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	40.081.000
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	222.000
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat zijn gemeld	-
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	<i>40.303.000</i>
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïdentificeerd	40.081.000
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	222.000
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	428.500
M&O criterium	
Geen bevindingen die de verantwoordingsgrens overschrijden	

Toelichting op begrotingsonrechtmatigheden

De wetgever heeft met ingang van de rechtmatigheidsverantwoording het begrip begrotingsrechtmatigheid aangescherpt. In het verleden was er voor diverse overschrijdingen een aantal uitzonderingen benoemd. Deze overschrijdingen waren dan weliswaar onrechtmatig, maar telden niet mee voor het oordeel van de accountant. Een belangrijke uitzondering voor deze overschrijding waren lasten waar extra direct gerelateerde baten tegenover stonden.

Deze uitzondering is voor Veiligheidsregio Fryslân een zeer relevant uitgangspunt geweest. De afgelopen jaren heeft Veiligheidsregio Fryslân immers een cruciale rol gespeeld in de bestrijding van diverse crises. De extra kosten die wij hiervoor hebben gemaakt, werden vergoed door extra rijksbaten. Daarom telde een overschrijding nooit mee in het oordeel van accountant.

In 2023 is er geen begrotingswijziging doorgevoerd. De redenen hiervoor zijn als volgt:

1. Er was sprake van direct gerelateerde baten. Zoals het bestuur gewend is, zijn deze overschrijdingen akkoord, mits deze overschrijdingen worden toegelicht in de jaarstukken.
2. Het budgetrecht van het Algemeen Bestuur is niet aangepast. Voor deze crisistaken was er geen bestuursbesluit nodig aangezien de opdracht vanuit de rijksoverheid is afgegeven. Het algemeen bestuur stelde hier immers ook geen budgetten voor beschikbaar, aangezien deze uit het rijk (Ministerie van J&V, ministerie van VNG) of Coa afkomstig waren. Het financiële resultaat op deze taken is immers ook neutraal.
3. De omvang van de kosten was op voorhand niet in te schatten. De crisistaken liepen via een onvoorspelbaar patroon. Een begrotingswijziging zou dan ook alleen een vorm van schijnzekerheid opleveren.
4. Op inhoud is het bestuur periodiek op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van de crisistaken.

Met ingang van de rechtmatigheidsverantwoording is het begrip begrotingsrechtmatigheid echter aangescherpt, waardoor deze lasten in tegenstelling tot de voorgaande jaren nu bruto moeten worden beoordeeld, dus zonder rekening te houden met direct gerelateerde opbrengsten. Hierdoor moeten de overschrijdingen als onrechtmatig worden beschouwd. De feitelijke situatie is echter ongewijzigd. Dit geldt overigens ook voor de kosten die Veiligheidsregio Fryslân realiseert voor de uitvoering van diverse subsidieprojecten. Ook hier staan direct gerelateerde baten tegenover. Bij onderdeel 6.3.4. van de jaarrekening is een nadere analyse opgenomen van begrotingsrechtmatigheid.

Naar aanleiding van deze bevinding wordt onderzocht of het maken tot expliciete verantwoordingsafspraken met het algemeen bestuur kan leiden tot het voorkomen van het rapporteren van dergelijke afwijkingen.

Toelichting op voorwaarden criterium

De onrechtmatigheden op het gebied van het voorwaarden criterium betreffen een aantal afwijkingen op het gebied van de naleving van Europese Aanbestedingsvoorwaarden.

6.5. SiSa-bijlage bij de jaarrekening

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11-01-2024						
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A2 / 01</i> € 10.008.610			
JenV	A18	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's Veiligheidsregio's	Naam kostensoort <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A18/01</i>	Besteding per kostensoort (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A18/02</i>	Cumulatieve besteding per kostensoort (t/m jaar T inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A18/03</i>	
		1	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 708.940	€ 1.514.268	
		2	Hotels/centra	€ 0	€ 0	
		3	Overige specifieke meerkosten	€ 2.202.321	€ 5.247.492	
		4	Overige Meerkosten	€ 175.004	€ 175.004	
			Berekening totale besteding (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) Som indicator 02 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A18/04</i> € 3.086.265	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A18/05</i>	Eventuele toelichting als ingevuld bij de vorige indicator "nee" is ingevuld. <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A18/06</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A18/07</i> Ja

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11-01-2024								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VWS	H29	Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en	Naam van de pijler	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – Inclusief verantwoording tussen medeoverheden	Plannen uitgevoerd conform uitvraag? (Ja/Nee)	Toelichting - verplicht als bij H29/04 "Nee" is ingevuld	Zelfstandige uitvoering? (Ja/ Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H29/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H29/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H29/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H29/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H29/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H29/06</i>
			1 Kwetsbaarheden wegnemen	€ 552.983	€ 552.983	Ja		Ja
			2 Verstevigen (boven) regionale monitoring en surveillance					
			3 Versterken wetenschappelijke kennisinfrastructuur					
			4 Samenwerking bovenregionaal niveau					
5 Versneld opleiden	€ 94.817	€ 94.817	Ja		Ja			
VWS	H33	Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie	Besteding (jaar T) voor het in stand houden van een infrastructuur t.b.v. een basiscapaciteit voor het zetten van COVID-19 vaccinaties daarbij rekening houdend met mogelijke opschaling	Besteding (jaar T) voor opschaling van de basisinfrastructuur voor het zetten van COVID-19 vaccinaties in het kader van een vaccinatiecampagne.	Heeft u (met toestemming van de minister van VWS) de infrastructuur voor basiscapaciteit voor alternatieve doeleinden ingezet? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) ten behoeve van alternatieve doeleinden (verplicht als bij voorgaande indicator 'Ja' is geselecteerd)		
			<i>Aard controle R Indicator: H33/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H33/02</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: H33/03</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: H33/04</i>		
			€ 932.832	€ 1.312.506	Ja	€ 159.443		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11-01-2024					
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H35B/02</i>	
				€ 0	
				€ 0	

6.6. Bijlage Taakvelden

Artikel 24 lid 3c BBV geeft aan dat in de jaarrekening een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld moet worden opgenomen.

#	Taakveld	Lasten	Baten
0.4	Overhead	20.173.927	813.770
0.5	Treasury	213.479	-
0.8	Overige baten en lasten	308.603	-
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-
0.10	Mutaties reserves	4.592.906	5.814.049
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	68.535.567	82.885.257
1.2	Openbare orde en veiligheid	2.292.539	1.817.231
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.046.465	4.432.439
7.1	Volksgezondheid	38.444.824	42.903.116
8.3	Wonen en bouwen	-	504.928
Totalen		138.608.310	139.170.789

Het programma Gezondheid verantwoorden we voor het grootste gedeelte onder taakveld 7.1 Volksgezondheid, met uitzondering van Forensisch en Toezicht & Inspecties. Forensisch verantwoorden we onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid. Toezicht & Inspecties verantwoorden we onder 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie. Het Programma Veiligheid valt grotendeels onder taakveld 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer met uitzondering van de WABO welke onder 8.3 Wonen en bouwen wordt verantwoord. De organisatiekosten verantwoorden we onder 0.4 overhead, waarbij treasury een apart taakveld is.

Deel III Overig

Veiligheidsregio Fryslân

7. Overige gegevens

7.1. Controleverklaring

7.2. Voorgestelde resultaatbestemming

Het dagelijks bestuur stelt voor het voordelig resultaat van € 562.000 over het boekjaar 2023 als volgt te bestemmen:

Omschrijving	Voorstel tot bestemming	Toelichting
Reserve functiewaardering	€ 562.000	Er wordt op dit moment een onderzoek uitgevoerd naar de functiewaardering van verpleegkundigen. Daarnaast is er sprake van een nieuw functiesysteem (onderzoek en implementatie). Het voorstel is daarom het resultaat volledig te bestemmen voor een brede doelstelling die verband houdt met functiewaardering.

Aanpassing bestemmingsreserves

Het risico waarvoor de volgende bestemmingsreserves zijn gevormd, is niet langer aan de orde:

- In te halen werkzaamheden organisatie, onderdeel Wnra € 100.000.
- Bestemmingsreserve FLO € 800.000.
- In te halen werkzaamheden brandweer, onderdeel omgevingswet € 135.000.

Wij stellen het bestuur voor om deze reserves in te zetten voor de fuwa en de bestemming per 01.01.2024 te wijzigen.

7.3. Vaststelling

Hiermee verklaart het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden dat het jaarverslag en de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling zijn opgemaakt in overeenstemming met het ter zake vastgestelde “Besluit Begroting en Verantwoording”.

Het jaarverslag en de jaarrekening 2023 zijn op 10 juli 2024 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter

Secretaris

De heer Mr. S. van Haersma Buma

De heer W.K. Kleinhuis

Bijlagen

7.4. Investeringskredieten 2023

Investeringskredieten	Tweede berap '23	Jaarrekening
Gebruikerssoftware	12.000	12.620
Installaties	146.337	103.859
Kantoormeubilair	314.913	241.814
Smartphones	130.558	133.193
Systeem soft- en hardware	196.245	154.155
Renovatie en verbouwing	52.885	23.885
Werkplekautomatisering	394.150	412.510
Overig kantoorinventaris	102.271	101.938
Organisatie	1.349.359	1.183.975
Alarmeringsmiddelen	60.000	53.679
Systeem soft- en hardware	65.000	63.852
Crisisbeheersing	125.000	117.531
Huisvesting JGZ	145.000	35.180
Screeningsapparatuur	25.000	20.238
GGD	170.000	55.418
Ademlucht	55.740	-
Alarmeringsmiddelen	945.000	977.161
Dienstvoertuigen	91.500	153.770
Hulpverleningsvoertuigen	164.533	155.296
Installaties	502.084	171.093
Mobiele telefonie, tablets en iPads	76.000	76.257
Overige brandweerinventaris	389.379	164.448
Persoonlijke beschermingsmiddelen	727.301	829.895
PM voer- en vaartuigen	130.000	133.195
Renovatie en verbouwing	266.490	173.403
Werkplekautomatisering	28.930	-
Brandweer	3.376.957	2.834.518
Totaal investeringskredieten	5.021.316	4.191.442

7.5. Samenstelling bestuur en commissies

Hieronder leest u de samenstelling van ons bestuur in 2023, per gremium.

Agendacommissie Gezondheid

Leden	Gemeente
De heer de Vries (voorzitter)	Opsterland
De heer de Groot	Harlingen
Mevrouw M. Poelman	Súdwest-Fryslân
Mevrouw N. Kramers	Leeuwarden
Mevrouw H. Zonderland	Weststellingwerf

Bestuurscommissie Gezondheid

Leden	Gemeente
De heer Vegelin	Achtkarspelen
De heer IJnsen	Ameland
De heer Wielstra	Dantumadiel
Mevrouw Gardeniers	De Fryske Marren
De heer de Groot	Harlingen
Mevrouw Sijtsma	Heerenveen
Mevrouw Kramers	Leeuwarden
De heer de Vries	Noardeast-Fryslân
Mevrouw Verhagen	Ooststellingwerf
De heer de Vries (voorzitter)	Opsterland
Mevrouw Zonneveld	Schiermonnikoog
De heer van der Zwan	Smallingerland
Mevrouw Poelman	Súdwest-Fryslân
Mevrouw van Essen	Terschelling
Mevrouw de Pee	Tytsjerksteradiel
Mevrouw Vellinga	Vlieland
De heer de Vries	Waadhoeke
Mevrouw Zonderland	Weststellingwerf

Agendacommissie Veiligheid

Leden	Gemeente
De heer Brouwer	Achtkarspelen
De heer Buma (voorzitter)	Leeuwarden
De heer Rijpstra	Smallingerland
De heer Gebben	Tytsjerksteradiel
Mevrouw de Vries	Súdwest-Fryslân

Bestuurscommissie veiligheid

Lid	Gemeente
De heer Brouwer	Achtkarspelen
De heer Stoel	Ameland
De heer Agricola	Dantumadiel
De heer Veenstra	De Fryske Marren
Mevrouw Sjerps	Harlingen
De heer van der Zwan tot 02-10-2023	Heerenveen
Mevrouw Fokkens-Kelder vanaf 02-10-2023	Heerenveen
De heer Buma (voorzitter)	Leeuwarden
De heer de Jong	Leeuwarden
De heer Kramer	Noardeast-Fryslân
Mevrouw Korthuis tot 17-04-2023	Ooststellingwerf
De heer Werkman vanaf 17-04-2023	Ooststellingwerf
De heer Roolvink tot 25-09-2023	Opsterland
De heer Bouwman vanaf 25-09-2023	Opsterland
Mevrouw van Gent	Schiermonnikoog
De heer Rijpstra	Smallingerland
Mevrouw de Vries	Súdwest-Fryslân
Mevrouw van de Pol	Terschelling
De heer Gebben	Tytsjerksteradiel
De heer Schrier	Vlieland
Mevrouw Waanders	Waadhoeke
De heer van de Nadort	Weststellingwerf
Mevrouw Kroon	Wetterskip Fryslân
De heer de Schepper	Politie Noord Nederland
De heer Stoffels	Openbaar Ministerie
De heer Elzinga	Defensie
De heer de Vries	Provincie Fryslân

Auditcommissie**Leden**

Mevrouw Waanders (voorzitter)

De heer van de Nadort

De heer de Vries

De heer IJnsen

De heer de Vink

Mevrouw Offringa

7.6. Analyse van taken

Taak	Pijler	Grondslag	Toelichting	Collectief / maatwerk
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m d, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD.	Collectief
Epidemiologie	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2a, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Beleidsadvisering	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2b, en 2c, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Medische Milieukunde	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2e, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Academische Werkplaats	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2a, 2b en 2c, Art. 14	Ondersteunend aan de taken voor epidemiologie en beleidsadvisering. Invulling van beleid van VWS.	Collectief
Gezondheidsbevordering	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art.2, lid 2d, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief, maatwerk per gemeente in aanvullend pakket.
Infectieziektebestrijding	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
TBC	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Soa / Sense	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m d, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD.	Overwegend maatwerk (Stevig Ouderschap is collectief maatwerk)
Reizigersvaccinatie	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	-	Ter ondersteuning van infectieziektenbestrijding (voorkomen van importziekten).	Particulier
Publieke gezondheidszorg Asielzoekers	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet COA	Door COA aanbesteed bij GGD GHOR, uitvoering (kostendekkend) door GGD'en.	Collectief, in opdracht van COA
Maatschappelijke crisisondersteuning	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Niet langer een wettelijke taak. Van oorsprong een taak uit de Wet collectieve preventie, hangt samen met THZ.	Collectief

Taak	Pijler	Grondslag	Toelichting	Collectief / maatwerk
Forensische geneeskunde	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wettelijke taak van de politie	Op basis van een overeenkomst met de Nationale Politie ondergebracht bij de GGD.	Collectief, in opdracht van Nationale Politie
Lijkschouw	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet op de lijkbezorging, GR	Keuze van B&W om deze taak onder te brengen bij de GGD.	Collectief
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m e, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD. Art. 5 lid e is verplicht onderdeel van de GGD.	Collectief
Verkennd onderzoek en horen	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg Art, 5:1	Keuze van B&W om deze taak onder te brengen bij de GGD.	Collectief, maar op factuurbasis naar rato van inwoneraantal
Inspecties kinderopvang	Pijler 4: Toezicht houden	Wet kinderopvang, Art 1.61 lid 2	Op grond van de Wet kinderopvang verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Inspecties WMO	Pijler 4: Toezicht houden	Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Art. 6.1	Keuze van B&W om deze toezichthoudende taak onder te brengen bij de GGD. Deze taak is nog in ontwikkeling en daarom nog niet collectief.	Maatwerk
Technische hygiënezorg	Pijler 4: Toezicht houden	Wet publieke gezondheid Art, 2 lid 2f	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief

The background features a vertical stack of four light blue circular icons on the left side, each containing a white symbol: a person with signal waves, a stethoscope, a shield with a heartbeat line, and a castle tower. These icons are connected by thin white lines. A large dark blue rounded rectangle is on the left edge, and a red circle is at the bottom left. The title text is centered in red.

Programmabegroting 2025

Veiligheidsregio Fryslân

Voorwoord

In de Programmabegroting 2025 kijken we vooruit naar welke resultaten Veiligheidsregio Fryslân wil realiseren om een bijdrage te leveren aan een veilig en gezond Fryslân. De context waarin wij de laatste jaren opereren, is door alle crises weerbarstig en dynamisch geweest.

Tijdens het opstellen van de begroting lijken de meeste crises achter ons te liggen. Er is eind 2023 een eind gekomen aan onze coördinerende rol met betrekking tot de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de crisisnoodopvanglocaties. Ook is onze rol in het bestrijden van het coronavirus (COVID-19) sterk teruggebracht. In deze begroting gaan we dan ook vooral in op onze reguliere taken.

In verbinding toekomstbestendig

In onze meerjarenbeleidsplannen hebben we verteld hoe wij onze rol invullen. We zetten in op verbinding met gemeenten, bedrijven, instellingen en burgers. Op die manier willen we elkaars kennis en expertise benutten.

Daarnaast hebben de crises ons nieuwe inzichten gegeven. Waar kunnen we onze reguliere werkprocessen beter, robuuster, eenvoudiger en toekomstbestendiger inrichten? Op basis van deze nieuwe inzichten evalueren en herijken we, waar dat nodig is, bestaande structuren en processen. Zo maken we onze organisatie schokbestendig en adaptief en kunnen we ons beter aanpassen als de situatie daarom vraagt.

De extra middelen, die het ministerie van Justitie en Veiligheid via de contourennota 'Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg' heeft toegekend, helpen hierbij. Deze middelen zijn bedoeld om de crisisbeheersing en de regionale en landelijke informatiepositie te versterken.

Dienstverlening en ontwikkelingen

Bij het opstellen van deze begroting is de financiële toekomst van gemeenten onzeker. Het zogenoemde ravijnjaar 2026 komt steeds dichterbij en de gemeenten hebben nog geen duidelijkheid gekregen vanuit de Rijksoverheid. Wij zijn ons hiervan bewust en beperken de toename van het financieel kader tot het noodzakelijke. We blijven ernaar streven om onze dienstverlening sober en doelmatig uit te voeren. We houden de kwaliteit hierbij in stand. Tegelijk spelen er grote vraagstukken, zoals het betaalbaar en beschikbaar houden van de zorg en de toenemende vraag tot inzet op preventie.

We nemen in deze begroting dan ook geen beleidsontwikkelingen op. Wel informeren we u over de uitkomsten van het project 'Doorlichting begroting' en over de verwerking van autonome ontwikkelingen. We hebben deze ontwikkelingen begroot volgens de spelregels zoals opgenomen in de financiële verordening en aangekondigd in de kaderbrief 2025-2028. Beide documenten hebben we ter zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden. Uit de ontvangen zienswijzen van gemeenten concluderen wij dat deze stukken positief zijn ontvangen.

Een van de belangrijkste lessen van de afgelopen jaren is dat de werkelijkheid altijd weerbarstig is. Hoe de situatie in 2025 ook is: u kunt er in alle situaties op rekenen dat Veiligheidsregio Fryslân zijn steentje bijdraagt aan een veilig en gezond Fryslân.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

De begroting 2025 is op 10 juli 2024 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter

Secretaris

De heer Mr S. van Haersma Buma

De heer W.K. Kleinhuis

Inhoudsopgave

1. Algemeen.....	5
1.1. Meerjarig financieel kader	5
2. Programmaplan Gezondheid.....	6
2.1. Algemeen	6
2.2. Doel van het programma.....	6
2.2.1. Agenda Publieke Gezondheid	7
2.2.2. Levensfasen Lyts en Jong.....	8
2.2.3. Levensfase Grut.....	9
2.2.4. Levensfase Wiis	10
2.2.5. Levensfase Elkenien	10
2.2.6. Organisatie.....	12
2.3. Resultaten in 2025	12
2.4. Baten en lasten Gezondheid in 2025	13
3. Programmaplan Crisisbeheersing	17
3.1. Doel van het programma.....	17
3.2. Speerpunten Veiligheid	17
3.3. Resultaten in 2025	18
3.4. Baten en lasten Crisisbeheersing in 2025.....	19
4. Programmaplan Brandweer	22
4.1. Doel van het programma.....	22
4.2. Speerpunten	22
4.3. Resultaten Brandweer Fryslân in 2025.....	22
4.4. Baten en lasten Brandweer in 2025.....	24
5. Financiën en kengetallen	27
6. Algemene dekkingsmiddelen	28
7. Paragrafen	29
7.1. Financiering	29
7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	31
7.3. Bedrijfsvoering.....	35
7.3.1. Inleiding	35
7.3.2. Goed werkgeverschap	35
7.3.3. Integriteitsbeleid en gedragscode.....	35
7.3.4. Privacy & security	35
7.3.5. Organisatiethema's	36
7.4. Onderhoud kapitaalgoederen	39
7.5. Verbonden partijen	40
8. Financiële begroting	41
8.1. Overzicht van baten en lasten	41
8.2. Financiële positie.....	45
Bijlage 1. Bijdrage per gemeente 2025-2028	48
Bijlage 2. Investeringskredieten 2025	53

1. Algemeen

1.1. Meerjarig financieel kader

Het Algemeen Bestuur stelde op 14 maart 2024 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief worden zowel de reguliere indexatie, de beleidsmatige ontwikkelingen als de overige autonome ontwikkelingen meegenomen.

Autonome ontwikkelingen

Op 14 maart 2024 is ook een gewijzigde financiële verordening vastgesteld. Deze verordening is gewijzigd op basis van de wensen van de gemeenten. Met deze aanpassingen is de financiële verordening volledig, actueel en passend bij de praktijk. In de begroting zijn de budgetten voor materiële kosten en loonkosten conform de financiële verordening geïndexeerd.

- **Indexering materiële kosten**

Ten behoeve van de indexatie van materiële kosten naar het volgende begrotingsjaar gaan we uit van de consumentenprijsindex (CPI) zoals gepresenteerd in de septembercirculaire van het gemeentefonds twee jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar. De gepresenteerde CPI in de septembercirculaire 2023 voor het jaar 2025 is 2,5%. Voor het jaar 2026 is dit 2,4%, gevolgd door 2,3% voor 2027 en 2,3% voor 2028.

- **Indexering loonkosten**

Ten behoeve van de indexatie van loonkosten naar het volgend begrotingsjaar gaan we uit van de vigerende cao. Indien de vigerende cao nog niet bekend is, dan wordt voor de verwachte loonontwikkeling voorlopig uitgegaan van de macro-economische verkenning van het CPB zoals deze in de meest recente septembercirculaire van het gemeentefonds is vermeld. Dit betreft de loonvoet sector overheid.

De huidige cao loopt tot 1 mei 2024. Daarom is voor de begroting 2025 uitgegaan van de in de septembercirculaire 2023 gepresenteerde loonvoet sector overheid. Voor 2024 is dit 6,7%, gevolgd door 5,8% voor 2025, 4,8% voor 2026, 4,2% voor 2027 en 4,2% voor 2028.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Algemeen

GGD Fryslân, gemeenten en andere partners hebben elkaar nodig op het terrein van de publieke gezondheidszorg. De juiste combinatie van kennis over (publieke) gezondheid, de lokale gezondheidssituaties en de verbinding met andere domeinen wordt steeds belangrijker om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. In de 'Meerjarenkoers 2023-2026' hebben wij in beeld gebracht waar wij mee aan de slag gaan.

Preventie

Preventie krijgt in dit beleid een prominente plek en is voor gemeenten een belangrijk instrument geworden. Het draagvlak voor preventie groeit enorm, mede door de verwachte bijdrage van preventie aan het oplossen van grote maatschappelijke vraagstukken. Dit zien we onder andere terug in de uitrol van:

- het Integraal Zorgakkoord (IZA);
- het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA);
- de brede SPUK-regeling (specifieke uitkering);
- het programma Wonen Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO);
- de conceptwet Regie op de Volkshuisvesting;
- de Omgevingswet.

Netwerkorganisatie

Bovenstaande ontwikkelingen vragen van GGD Fryslân om mee te bewegen richting een 'netwerkorganisatie'. Wij willen dé adviseur, sparring- en kennispartner voor gemeenten blijven. Daarom hebben we de afgelopen jaren geïnvesteerd in het versterken van onze inhoudelijke en strategische kennis. De komende jaren verwachten wij een toename in de beleidscapaciteit en blijven we fungeren in de rol van generalistische domeinoverstijgende 'trusted advisor'.

2.2. Doel van het programma

Een gezonde basis 'foar elkenien'! Vanuit de verschillende levensfasen is het onze missie om ons in te zetten voor:

- elkenien: een gezond leven in een gezonde en veilige omgeving.
- lyts: een gezonde kansrijke start voor ieder kind.
- jong: gezond opgroeien in een kansrijke omgeving.
- grut: gezondheidspotentieel versterken.
- wiis: gezond en vitaal ouder worden.

De 'Agenda Publieke Gezondheid 2023-2026' benoemt voor deze thema's de vraagstukken voor de publieke gezondheid in Fryslân. Het is het fundament voor de samenwerking tussen de Friese gemeenten onderling en de samenwerking met de GGD.

2.2.1. Agenda Publieke Gezondheid

Leeswijzer

Het programmaplan is opgebouwd uit de levensfasen die GGD Fryslân hanteert: Lyts, Jong, Grut, Wiis en Elkenien. Onder iedere levensfase volgen we de opbouw van de vier pijlers die ook in de financiële begroting worden gehanteerd:

- Monitoring, signalering en Advies;
- Uitvoerende taken gezondheidsbescherming;
- Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis;
- Toezicht houden.

Hiermee doen we recht aan de meerjarenkoers 2023-2026 en aan de traditionele opbouw van de begroting in pijlers, zoals gehanteerd door het ministerie van VWS en bij de benchmarks van de GGD'en in Nederland (zie figuur "De taken van GGD Fryslân").

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

2.2.2. Levensfasen Lyts en Jong: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind (Lyts) en Gezond opgroeien in een kansrijke omgeving (Jong)

Tot 18 jaar

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Toekomst jeugdgezondheidszorg

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) in Fryslân is volop in beweging. GGD Fryslân wil een flexibele en toekomstbestendige JGZ zijn voor alle kinderen in Fryslân van -9 maanden tot 18 jaar. We willen als volgt passende zorg en ondersteuning leveren: zo vroegtijdig, licht en dichtbij mogelijk en zo zwaar als nodig. We werken digitaal waar het kan en fysiek waar het moet. Hierbij zetten we de meest passende discipline in.

Om onze ambitie te realiseren, ontwikkelen we een behoeftegericht JGZ-dienstenaanbod. Dit aanbod houdt in dat we de focus leggen op de zorgbehoeften van de ouder(s)/ verzorger(s) en het kind/de jongere. Op basis daarvan bieden we passende zorg aan. Dit betekent dat ons aanbod niet (meer) voor iedereen hetzelfde is. De focus gaat in 2025 naar de verdere doorontwikkeling van dit dienstenaanbod. Hierbij vragen de thema's 'Taakherschikking', 'Digitalisering' en 'Ketensamenwerking' extra aandacht.

Het landschap waarin we werken verandert. De aandacht voor preventie wordt steeds belangrijker door de toenemende zorgvraag. We verwachten dat deze verschuiving naar de voorkant in de jeugdketen op termijn veel oplevert. Het is daarom belangrijk om goed naar onze rol en taken te kijken in relatie tot deze ontwikkelingen en daarbij oog te houden voor onze medewerkers.

Wij zijn daarnaast een belangrijke partner bij het vormgeven van het preventief jeugdbeleid in Fryslân. Zo zijn we, naast ketenregisseur/trekker, ook deelnemer aan de ketenaanpak 'Kansrijke Start' en de coalitie 'Ouderschap' (Friese Preventieaanpak). Verder zijn wij zowel lokaal als provinciaal betrokken bij het lokale en provinciale jeugdbeleid.

Mentale gezondheid versterken

In 2024 presenteren we onze visie op mentale gezondheid. Deze visie sluit uiteraard aan bij alle verschillende taken die wij al uitvoeren op het gebied van mentale gezondheid. De visie heeft verder als doel om versnippering op onderdelen tegen te gaan. We formuleren de visie in samenspraak met de verschillende programma's en de daarbij horende doelen.

Aanvullend zijn wij, naast verschillende partner-organisaties, lid van de coalitie 'Mentale gezondheid' van de Friese Preventieaanpak (FPA). In deze coalitie vindt mogelijk een uitwerking plaats van de doelstellingen die volgen uit de visie 'Mentale gezondheid'. Maar, met het oog op de inwerkingtreding van het initiatiefwetsvoorstel 'Suïcidepreventie', verwachten wij in 2025 een grotere beleidsmatige en operationele inzet op het thema 'Mentale gezondheid'. Vanuit het Rijk komen hier naar verwachting middelen voor beschikbaar.

Verder volgt de implementatie van het programma 'Strong Teens and Resilient Minds (STORM)' in een aantal gemeenten. STORM is een preventieprogramma, gericht op jongeren in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. In dit programma zorgen scholen, hulpverleners en andere ketenpartners er samen voor dat signalen van somberheid bij jongeren snel worden opgepikt én aangepakt. De individuele gemeenten kopen dit programma in via het aanvullend pakket. We onderzoeken of we STORM duurzaam kunnen verankeren binnen de gehele provincie.

Provinciale verzuimaanpak Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen

Schoolziekteverzuim is een actueel en groeiend maatschappelijk probleem. Ook in Fryslân zien we een forse toename. Ziekteverzuim is vaak een signaal. Achter ziekteverzuim zit vaak een diversiteit aan lichamelijke, psychische en/of medische problemen, soms in combinatie met problemen thuis of op school. GGD Fryslân wil verergering van deze problematiek en schooluitval voorkomen. Daarom is het belangrijk om in een vroeg stadium het verzuim terug te dringen en de schoolaanwezigheid te bevorderen.

Schoolmedewerkers, jeugdgezondheidszorgmedewerkers en leerplichtambtenaren hebben samen aandacht en zorg voor leerlingen met ziekteverzuim. De huidige aanpak is erg versnipperd en niet integraal. Een meer preventieve en vooral integrale verzuimaanpak is daarom nodig om eerder in te kunnen spelen op (beginnende) problematiek. De methode Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen (MAZL) is de enige erkende, bewezen effectieve en meer op schoolaanwezigheid gerichte ziekteverzuimaanpak in Nederland. Wij willen daarom starten met MAZL en deze methode provinciaal invoeren. Een provinciebrede aanpak is nodig, omdat niet alle leerlingen naar school gaan in de gemeente waar zij wonen. In 2024 doen wij een voorstel voor provinciale invoering van de methode MAZL vanaf 2025. We willen de methode starten in het voortgezet onderwijs. Hierbij leggen we verbinding met de regiovisie jeugdhulp.

Methode MAZL in het kort

De methode MAZL is een bewezen effectieve methode om ziekteverzuim terug te dringen. Ook helpt de methode voorkomen dat ziekteverzuim tot schooluitval leidt. Dit is de basis van MAZL: iedere leerling die niet op school is, valt direct op en krijgt aandacht. Oftewel: proactief reageren op signalen van ziekteverzuim. School, jeugdgezondheidszorg en gemeente werken samen om problemen snel te herkennen en een passende oplossing te bieden. Dit gebeurt in overleg met de leerling en/of ouder(s)/verzorger(s).

Rijksvaccinatieprogramma

In 2025 verandert het vaccinatieschema voor het reguliere Rijksvaccinatieprogramma (RVP). De uitvoering van het RVP wijzigt hierdoor ook. Het ministerie van VWS komt met een implementatieplan inclusief begroting. We weten nog niet wat de (financiële) impact is.

We hebben landelijk te maken met een dalende trend in de vaccinatiegraad. Het ministerie van VWS intensiveert daarom de aanpak voor het verhogen van de vaccinatiegraad. Daarnaast onderzoekt het RIVM opties voor het verhogen en bestendigen van de vaccinatiegraad (onderzoek SocioVax). Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kunnen we besluiten tot aanpassing van ons beleid en/of regionale interventies inzetten voor het verhogen van de vaccinatiegraad.

2.2.3. Levensfase Grut: Gezondheidspotentieel versterken

18 tot ongeveer 67 jaar

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Vaccinatielandchap in ontwikkeling

In 2022 heeft de staatssecretaris laten weten een vaccinatievoorziening voor volwassenen te willen organiseren bij de GGD'en. Dit is een belangrijke stap richting een toekomstbestendig, flexibel en wendbaar vaccinatiestelsel. In 2024 verwachten we hierover een definitief besluit. Als deze vaccinatievoorziening doorgaat, heeft dit effect op onze inrichting en werkwijze. In dat geval onderzoeken we ook hoe we de verbinding met het RVP maken.

2.2.4. Levensfase Wiis: Gezond en vitaal ouder worden

Vanaf 67 jaar

Monitoring, signalering en Advies

De uitwerkingen van onder meer het IZA en het GALA zorgen voor meer aandacht voor Gezonden vitaal ouder worden. Het waarderen van ouderen en aandacht voor het uitstellen van kwetsbaarheid zijn daarin grote uitdagingen vanuit het perspectief van de publieke gezondheid. En daarbij de verbinding maken met thema's als onder andere: gezonde leefomgeving, sociale basis en het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Met de inzet van tijdelijke middelen, de zogenaamde SPUK, is in 2023 gewerkt aan de versterking van de kennis binnen de GGD als het gaat om ouderen. Aan de hand daarvan vertellen we dat naar onze eigen dienstverlening. De principes van Fitaal Wiis willen we gebruiken en intensiveren in onze beleidsadvies en gezondheidsbevorderende programma's. Op het terrein van ouderen zijn ook vele andere (welzijn) organisaties actief. De GGD wil haar preventieve kennis inbrengen als belangrijke netwerkpartner. De coalitie **Fitaal Wiis** binnen de FPA is daarvan een voorbeeld. Daarnaast worden vanuit IZA of het transformatiebudget middelen gezocht voor de borging van de preventieve opgave voor ouderen.

2.2.5. Levensfase Elkenien: voor alle inwoners van Fryslân

Monitoring, signalering en Advies

IZA en GALA

Voor de financiering van de regionale preventie-infrastructuur doen we een aanvraag voor SPUK IZA-middelen voor 2024, 2025 en 2026. In de governance van de FPA is een stevige rol belegd voor de acht coalities van de FPA. Het is wenselijk dat wij in elke coalitie goed zijn vertegenwoordigd. Op die manier kunnen we de brede inbreng op publieke gezondheid waarborgen en inzetten op de lokale vertaalslag van de preventie-opgaven.

We kunnen als GGD'en bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsverschillen door collectieve preventie, met extra aandacht voor de kwetsbaren. De komende jaren bieden de uitwerkingen van het IZA en het GALA belangrijke kansen voor GGD 'en. We kunnen onze preventietaken verder invullen en uitbouwen, in samenwerking met de partners in de regio. Wij verwachten dat dit een grote rol gaat spelen in 2025.

GALA

Het GALA en de brede SPUK-regeling zorgen ervoor dat de preventieopgave voor gemeenten groter en complexer wordt. Als gevolg van een groeiend budget en de 'niet-vrijblijvende afspraken' met onder andere het Rijk, ligt de lat hoger. Het vraagt extra inzet van en financiering voor GGD Fryslân om dé adviseur, sparrings- en kennispartner voor gemeenten te blijven.

De versterking van deze kennis- en adviesfunctie is deels mogelijk op basis van de extra financiering uit het GALA en de brede SPUK-regeling. Tot en met 2026 ontvangen gemeenten financiële middelen. Deze worden conform landelijke afspraken, rechtstreeks naar de GGD'en doorgeleid voor het investeren in de kennis- en adviesrol. Voor die kennisversterking hebben we als focus 'terugdringen gezondheidsachterstand' gekozen.

Sommige GALA- opgaven voor gemeenten maken meer lokale inzet nodig of logisch. Bijvoorbeeld als het gaat om lokale projectleiders voor (één van) de vijf ketenaanpakken. Of om een centrale zorgverlener voor de ketenaanpak 'Kind naar Gezond Gewicht'. De omvang van deze verwachte extra dienstverlening weten we nu nog niet. We verwachten dat gemeenten ons opdrachten geven op basis van het aanvullend pakket.

Gezonde leefomgeving

De Omgevingswet is vanaf 1 januari 2024 van kracht. We hebben hiervoor een adviesteam ingericht. In 2024 krijgen we meer inzicht in hoe we dit team verder moeten inrichten en hoe de samenhang is met andere programma's binnen de organisatie. In de eerste helft van 2024 doen we dan ook een voorstel voor de verlening van incidentele middelen tot en met 2025. Daarna verwachten we dat structurele financiering noodzakelijk is. We werken dit uit in een voorstel dat we vervolgens voorleggen aan het bestuur. Met deze route lopen GGD Fryslân en Brandweer Fryslân gezamenlijk het proces binnen de Veiligheidsregio.

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid

Na de eerste belangrijke stappen in de versterking van de publieke gezondheid, zet het kabinet vanaf 2025 in op structurele versterking en samenwerking binnen het stelsel van infectieziektebestrijding (IZB). We krijgen vanaf 2025 structurele financiering zodat we de in 2023 ingezette personele versterking van IZB kunnen verankeren. Daadwerkelijke invulling en uitwerking van deze structurele financiering verwachten we in de eerste helft van 2024.

De GGD'en moeten de komende periode aansluiten op de kaderstelling van de 'Landelijke Functionaliteit Infectieziektebestrijding' ten aanzien van de voorbereiding op een landelijke opschaling bij een pandemische situatie. Dit vraagt aanpassing van onze bedrijfsprocessen. Denk hierbij aan de inrichting van ons crisisplan, ons personeelsbestand, onze logistieke locaties en onze informatievoorziening. Hiervoor krijgen we naar verwachting in 2024 voor de periode 2024-2026 een SPUK-regeling. Ook moeten we bij de GGD een coördinator pandemische paraatheid benoemen.

Tuberculose

De incidentie van tuberculose (TBC) is de laatste decennia fors afgenomen. De verwachting is dat dit proces de komende jaren doorgaat. De dalende incidentie van TBC veroorzaakt aan de ene kant dat de expertise van de TBC-bestrijding verder onder druk komt te staan. Aan de andere kant zien we dat TBC-zorg lokaal nodig blijft. Dit komt met name door migratie.

Eind 2022 hebben de noordelijke GGD'en de lijn ingezet om de TBC-teams samen te voegen tot één functionele eenheid. Hiervoor hebben we een coördinator aangesteld. Deze ontwikkeling heeft invloed op de organisatie van de TBC-zorg.

Forensische geneeskunde in ontwikkeling

Het vak van de forensische geneeskunde is in ontwikkeling. Taken veranderen en nemen toe. Dit vraagt meer expertise, professionalisering en capaciteit. De ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zijn op de hoogte van deze ontwikkelingen. GGD'en hebben hiervoor landelijk extra financiële middelen aangevraagd. Specifiek voor de lijkschouw verwachten we aanvullende middelen via het gemeentefonds.

Verder dreigt al langere tijd een tekort aan forensisch artsen. Om kwaliteit van zorg te garanderen, werken we in Noord-Nederlands verband toe naar één team binnen de forensische geneeskunde. Deze samenwerking vraagt om een financiële investering. Dit kan effect hebben op de begroting van 2025.

Daarnaast voeren wij voor de politie een aantal taken (medische arrestantenzorg en forensische medische expertise en onderzoek) uit. De politie wil deze taken in 2024 herorganiseren en heeft voor de medische arrestantenzorg een aanbestedingstraject gestart. Dit brengt risico's met zich mee. Als wij deze taken kwijtraken, heeft dit groot effect op de inrichting van de forensische geneeskunde. En daarmee ook op de uitvoering van de gemeentelijke lijkschouw.

Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis

Ontwikkelingen Maatschappelijke zorg (voorheen Zorg en Veiligheid)

Gemeenten krijgen voor suïcidepreventie vanaf 2024 te maken met een aanvulling op de wet 'Publieke gezondheid'. Deze wetswijziging verplicht gemeenten om meer beleid op suïcidepreventie te maken en dit meer aan te laten sluiten op landelijke initiatieven en adviezen.

Friese gemeenten organiseren zelfstandig al veel op het gebied van suïcidepreventie. Vanaf 2024 benaderen en adviseren wij gemeenten hier ook meer over. Dit vraagt om meer expertise van onze kant en betekent ook domeinoverstijgende afstemming met gemeenten en ketenpartners. Intensivering van onze bestaande beleids capaciteit is waarschijnlijk nodig. We verwachten hiervoor een rijksbijdrage.

De taken van 'Maatschappelijke zorg' betreffen in sommige gevallen taken die de GGD naast haar wettelijke taken doet. We onderzoeken of er voor (een deel) van deze taken alternatieve financieringsmogelijkheden zijn. Zo doen we in 2024 bijvoorbeeld een aanvraag voor een meerjarensubsidie voor het onderzoeken van de lacune tussen de niet-acute meldingen en de doorstroom naar het sociaal domein. Aanvullend daarop dienen we, in samenwerking met GGZ Friesland, een subsidieaanvraag in voor suïcidepreventie.

2.2.6. Organisatie

Opstellen strategisch huisvestingsplan

Waarschijnlijk gaan de kosten voor onze huisvesting in de komende jaren omhoog. Dit komt onder andere door stijgende huur- en servicekosten en hogere energieprijzen. Op dit moment is het financiële effect hiervan € 200.000. De verwachting is dat dit bij ongewijzigd beleid tot een structureel tekort leidt.

Wij stellen daarom een strategisch huisvestingsplan op met daarin een visie op onze huisvesting en behoeften. Hierbij volgen we de inhoudelijke doorontwikkeling van de toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg in relatie tot de gemeentelijke context. Mogelijke consequenties hiervan zijn:

- Herziening van de initiële uitgangspunten.
- Vermindering van het aantal GGD-huisvestingslocaties.
- Verplaatsen van onze dienstverlening en een efficiënter gebruik van onze locaties.

In 2024 leggen we dit plan voor aan het bestuur.

2.3. Resultaten in 2025

Over de diverse thema's, gezondheidsonderwerpen en ontwikkelingen rapporteren we. Dit doen we deels met kwalitatieve informatie en waar mogelijk met kwantitatieve indicatoren. Die indicatoren kunnen zowel gericht zijn op output (wat heeft GGD Fryslân gedaan?) als, waar mogelijk, op outcome (welke gezondheidswinst hebben we bereikt?).

2.4. Baten en lasten Gezondheid in 2025

Programma Gezondheid	Lasten	Baten	Saldo
Pijler 1	16.866.357	55.050	16.811.307
Pijler 2	12.953.837	3.621.197	9.332.640
Pijler 3	1.886.226	1.110.109	776.117
Pijler 4	2.057.144	2.057.144	-
Toegerekende organisatiekosten	7.521.951	53.142	7.468.809
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		34.320.958	-34.320.958
Reservemutaties Gezondheid	102.000	169.916	-67.916
Totaal programma GGD	41.387.515	41.387.515	-

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) in het kort

Het GALA is een akkoord tussen Rijk, gemeenten, zorgverzekeraars en GGD GHOR Nederland. Het beoogt een fundament te leggen voor een gerichte lokale en regionale aanpak. De partijen van het Akkoord hebben met elkaar afgesproken om zich gezamenlijk in te zetten voor een gezonde generatie in 2040 vanuit de brede blik op preventie. Het akkoord is eind 2022 ondertekend en begin 2023 ontvingen de gemeenten financiële middelen via een brede SPUK voor de uitvoering vanaf 2023. Het GALA voorziet in (deels nieuwe) taken voor de GGD.

Rijk, gemeenten en GGD'en onderschrijven in het GALA de volgende gemeenschappelijke doelen:

1. Terugdringen gezondheidsachterstanden (waaronder Kansrijke Start).
2. Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten.
3. Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis.
4. Een gezonde leefstijl.
5. Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid.
6. Vitaal ouder worden.
7. Domeinoverstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur.

De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040 met weerbare en gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis.

Dit zijn de vijf verplichte ketenaanpakken binnen het GALA:

- Kansrijke Start
- Kind naar Gezonder Gewicht
- Gecombineerde leefstijlinterventie voor volwassenen (ernstig overgewicht)
- Welzijn op recept
- Valpreventie

interview

Boost aan preventie en bevorderen gezondheid in brede zin

Dat gezondheid niet vanzelfsprekend is, blijkt wel uit de druk op de zorg. De verwachting is dat die druk alleen maar toeneemt, onder meer door krapte op de arbeidsmarkt en vergrijzing. Daarom is het realiseren van ketenaanpakken een belangrijk speerpunt binnen het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De verwachting is bijvoorbeeld dat het 'voorkomen van vallen', door de ketenaanpak Valpreventie, helpt om de druk op verpleeghuiszorg te verminderen.

Aan de vooravond van haar pensioen kijkt beleidsmedewerker Karin de Ruijsscher terug en vooruit. "De blik op gezondheid verschuift. Waar zorg zich voorheen meer op het individu richtte, wordt het nu steeds meer een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Wij moeten met elkaar de waarden bepalen van bijvoorbeeld gezond eten. Niet alleen thuis, maar onder andere ook op het werk, op de sportclub en in het buurthuis. En dat begint al in de wieg. Om zo op latere leeftijd nog steeds gezond en actief in het leven te staan."

Wat maakt dit akkoord zo bijzonder?

"De afgelopen jaren was het vaak zo dat het Rijk van bovenaf min of meer bepaalde waar het ook lokaal in het beleid over zou moeten gaan. Met het GALA hebben Rijk, gemeenten en zorgverzekeraars een gezamenlijk akkoord gesloten. Het bijzondere is ook dat alle gemeenten meedoen en dat het Rijk financiële middelen beschikbaar stelt. Daarom kunnen we regionaal en landelijk samenwerken en van elkaar leren."

"Een gezamenlijk akkoord betekent niet dat de afspraken vrijblijvend zijn. Dat is bij de presentatie van het GALA ook vaak gezegd."

Wat is de essentie van het GALA?

"Het GALA geeft onder andere, door de bijbehorende financiering, een boost aan preventie en het bevorderen van gezondheid in brede zin. Echt nieuw is de versnelling van de implementatie van enkele concrete aanpakken op het snijvlak van het medisch en sociaal domein. Daarnaast willen we in Fryslân vanuit de brede blik op preventie veel integraler, op gebiedsniveau, samen met inwoners in een gezonde wijkaanpak werken aan wat hen bezighoudt. Waar zien zij kansen om gezondheid en welzijn te verbeteren?"

Wat heeft GGD Fryslân gedaan in voorbereiding op de uitvoering van het GALA?

“Vorig jaar hebben we meerdere regionale afspraken gemaakt en met elke gemeente samen-gewerkt aan een lokaal plan van aanpak. Ook hebben we het doorontwikkelen van al lopende regionale initiatieven aangemoedigd. Gelukkig hebben we in Fryslân een mooie traditie van samenwerken. Wat we samen kunnen doen, doen we samen. Verder hebben wij natuurlijk al een preventiestructuur staan met de Friese Preventieaanpak (FPA). Vergeleken met veel andere regio’s zijn we hier in Fryslân al ver mee.”

Kun je een voorbeeld noemen van een brede blik op preventie?

“Vanuit het GALA komt nu de opdracht om de ‘Gecombineerde leefstijlinterventie voor volwassenen’ met ernstig overgewicht beschikbaar te maken voor alle inwoners. In de praktijk betekent dit bijvoorbeeld tien behandelingen en gesprekken. Vervolgens komt de betreffende persoon terug in de thuissituatie en op het werk en daar is niets veranderd. Misschien ervaart hij of zij in die eigen omgeving ook wel stress door pestgedrag. Of er zijn op het werk weinig mogelijkheden voor het maken van gezonde keuzes. Wij willen in onze Friese aanpak dat er ook aandacht is voor die leefomgeving, zodat gezond gedrag mogelijk en logisch is.”

Het GALA spreekt van ‘positieve gezondheid’, wat houdt dat in?

“Als er sprake is van een gezondheidsprobleem, is er niet altijd (alleen) een medisch antwoord nodig. Gezondheid wordt bepaald door verschillende factoren. Daarom krijgt ‘Welzijn op recept’ door GALA nu een boost. En dat betekent aansluiten bij de leefwereld van mensen en bij wat ze zelf willen. Dat is een andere benadering. Het gezondheidsprobleem staat niet centraal, maar de mens zelf en zijn of haar veerkracht. In de gezonde wijkaanpak is positieve gezondheid in het algemeen ook het vertrekpunt.”

Wat gaat er verder spelen de komende tijd?

“We werken als GGD aan de verdere invulling van onze kennisrol. Wij willen een goede adviseur zijn op het gebied van ‘terugdringen gezondheidsachterstand’. Dit is één van de centrale opgaven uit het GALA. Hiervoor gaan we onze kennis over processen binnen andere gemeentelijke domeinen verruimen. Dat ondersteunt namelijk die brede blik op preventie, omdat andere factoren ook van invloed zijn op (de ervaren) gezondheid van mensen zoals armoede, eenzaamheid, gebrek aan zingeving, laaggeletterdheid of de buurt waar je woont. Door die processen van ruimtelijke ordening of participatie ook goed te kennen, kunnen we nog beter bijdragen aan een integrale aanpak van gezondheidsachterstand.”

Welke rol neemt de GGD in bij de uitvoering van het GALA?

“We blijven vooral de adviseur en kennispartner van de gemeenten. Ook helpen we de gemeenten met het goed coördineren en uitvoeren van allerlei taken. We zien nu al dat sommige gemeenten die taken deels bij ons willen neerleggen. Daarnaast zijn we regionaal coördinator van drie van de vijf ketenaanpakken. We doen dit soms rechtstreeks in contact met gemeenten en hun partners, maar ook in de Friese preventiestructuur: de Friese Preventieaanpak.”

En, vooruitkijkend naar de toekomst?

“Er komt nu echt een boel op gang mede dankzij de extra beschikbare middelen. De verwachting is dat gemeenten veel meer ‘preventieactiviteiten’ (in brede zin) gaan uitvoeren. Daarin valt veel te ontdekken en te leren van elkaar. En verder wordt het spannend wat er vanaf 2026 gaat gebeuren. Gemeenten tuigen nu van alles op. Je mag toch hopen dat het Rijk over de brug komt met structurele middelen voor in ieder geval een langere periode. De mid-term review in 2024 is hiervoor een belangrijk moment. Als je het goed wilt blijven doen, heb je blijvend extra mensen nodig.”

En inhoudelijk? “Dan werken we met elkaar toe naar de stip op de horizon: een positief gezonde generatie in 2040!”

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

Met het programma 'Crisisbeheersing' leveren wij een bijdrage aan de veiligheid en gezondheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op de fysieke veiligheid. Dit betekent dat wij alles in het werk stellen om risico's te verkleinen en crises en incidenten te beheersen of te bestrijden. Onder de afdeling Crisisbeheersing vallen ook de taken voor 'bevolkingszorg' en 'Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)'.

3.2. Speerpunten Veiligheid

Wij zijn 24/7
alert en paraat

Wij beschikken over een robuuste crisis- en brandweerorganisatie, met passend en voldoende personeel. Daarmee staan we 24/7 paraat.

Wij dragen bij
aan het voorkomen
van crisis

Wij adviseren en informeren inwoners, gemeenten, instellingen en andere partijen in ons netwerk. Met als doel: meer veiligheid en bewustzijn.

Wij werken
duurzaam en
omgevingsbewust

Wij zijn een wendbare organisatie die alert is op landelijke/maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe risico's/trends en passen deze toe in de praktijk en onze bedrijfsvoering.

Wij zetten de
netwerksamenleving
centraal

Wij verbinden burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen, werken met hen samen en benutten elkaars kennis en expertise voor, tijdens en na een incident of crisis.

Wij werken
informatiegestuurd
met betrouwbare data

Wij ontwikkelen ons tot informatieknooppunt en werken zoveel mogelijk met betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige informatie en data.

3.3. Resultaten in 2025

Speerpunt	Activiteit - Wat gaan we ervoor doen?	Resultaat
<p>Wij zijn 24/7 alert en paraat</p>	<p>We richten een proces werving en selectie in voor de crisisorganisatie op de huidige arbeidsmarkt.</p>	<p>We vinden geschikt en passend personeel voor onze crisisorganisatie.</p> <p>De crisisorganisatie is op sterkte.</p> <p>We leveren multidisciplinaire leiding en coördinatiecapaciteit in de lauwe en warme fase.</p>
	<p>We borgen de continuïteit van de crisisorganisatie.</p>	<p>De crisisorganisatie blijft diensten leveren na een verstoring.</p> <p>We hebben de huisvesting (Regionaal Coördinatiecentrum, Regionaal Beleidsteam en Veiligheidsinformatieknooppunt) van de crisisorganisatie 24/7 geborgd.</p>
	<p>We zorgen voor opleidingen en trainingen, waaronder praktijkoefeningen, voor onze crisisfunctionarissen.</p>	<p>Crisisfunctionarissen leren bij en ontwikkelen zich hierdoor verder. Ze zijn zich bewust van de risico's uit ons risicoprofiel en kennen de actuele ontwikkelingen.</p> <p>Bij de leertrajecten passen we nieuwe onderwijsvormen toe. Deze sluiten aan bij de behoefte van de crisisfunctionaris.</p>
	<p>We ontwikkelen de 'Meldkamerfunctie Crisisbeheersing', samen met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe.</p>	<p>We vullen de 'Meldkamerfunctie Crisisbeheersing' in op basis van de vastgestelde visie 'Meldkamer Noord-Nederland'.</p> <p>We borgen de invulling en het werkgeverschap van de calamiteiten-coördinator op de meldkamer.</p>
<p>Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis</p>	<p>We maken en actualiseren bestrijdingsplannen en informatiekaarten.</p>	<p>Tijdens een inzet kan de crisisfunctionaris rekenen op actuele plannen.</p>
	<p>We leveren een bijdrage aan het opstellen van landelijke crisisplannen.</p>	<p>We implementeren landelijke crisisplannen en vertalen deze naar regionale planvorming.</p>
	<p>We communiceren effectief richting onze inwoners over risico's uit ons risicoprofiel en naar aanleiding van urgente onderwerpen en actualiteiten. We gebruiken middelen die aansluiten bij de doelgroep.</p>	<p>Wij dragen bij aan het vergroten van de zelf- en samenredzaamheid van de samenleving.</p>

Speerpunt	Activiteit - Wat gaan we ervoor doen?	Resultaat
	We geven veiligheids- en gezondheidsadvies voor evenementen.	Gemeenten gebruiken ons advies bij de vergunningverlening voor een evenement.
	We hebben inzicht in de mate van voorbereiding van zorgaanbieders op rampen en crises.	We beoordelen de staat van voorbereiding van de zorgaanbieders. We gaan in overleg met de zorgaanbieder als de voorbereiding tekortschiet.
Wij werken duurzaam en omgevingsbewust	We implementeren de evacuatiestrategie voor de Waddeneilanden en de 'vaste wal'.	We voeren de opdrachten in het kader van het Deltaprogramma uit.
We zetten de netwerksamenleving centraal	We maken samenwerkingsafspraken met ketenpartners en zorgen voor kennisdeling en informatie-uitwisseling.	We zijn, conform onze netwerkstrategie, in contact met relevante partners en partijen. We spelen in op spontane burgerinitiatieven op het gebied van veiligheid.
We werken informatie gestuurd met betrouwbare data	We werken toe naar een 24/7 informatiepositie bij kwetsbaarheden, dreigingen en incidenten/crises die permanent ondersteunt bij het proces van risicomonitoring.	We hebben 24/7 een Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) operationeel. We realiseren de aansluiting van het VIK op het knooppunt rijk-regio.

3.4. Baten en lasten Crisisbeheersing in 2025

Programma Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Saldo
Producten Crisis	7.446.831	227.178	7.219.653
Toegerekende organisatiekosten	1.133.177	8.006	1.125.171
BDUR		4.408.683	-4.408.683
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		3.936.141	-3.936.141
Reservemutaties Crisis	-	-	-
Totaal programma Crisis	8.580.008	8.580.008	-

interview

Het waterbewustzijn bij de bevolking vergroten en inzetten op meer samenredzaamheid

Het lijkt ver weg, maar eerdere waterdreigingen maken de implementatie van de handelingsperspectieven in geval van overstromingen noodzakelijk voor de Waddeneilanden en de vaste wal. “Een omvangrijk project waarmee we zijn begonnen op Ameland. We moeten ons, nu het klimaat verandert, nog beter voorbereiden op het risico van overstromingen. Wat moeten besturen en burgers in zo’n situatie doen?”

Over die vraag buigt VRF zich niet alleen. Beleidsadviseur Pieter Ros: “We trekken hierin samen op binnen een groot netwerk van partners zoals gemeenten, energiebedrijven, andere Veiligheidsregio’s, Rijkswaterstaat, politie, ambulancediensten, veerdiensten, KNRM en zorginstellingen.”

Wat is belangrijk bij de implementatie van de handelingsperspectieven?

“Goede data zijn onmisbaar. Op basis daarvan bepaalt een bestuur namelijk wat de bevolking moet doen: schuilen of evacueren. Dat zijn de twee handelingsperspectieven. Je kunt je voorstellen dat de effecten van een evacuatie supergroot zijn. Dat beslis je dus niet zomaar, daar heb je goede data voor nodig.”

Over wat voor soort data hebben we het dan?

“Over met hoeveel water je rekening moet houden bij een overstroming en over hoe lang dat water blijft staan. Over welke straten in meer of mindere mate overstromen. Over wat er kapotgaat en wat niet. Die data, en nog meer, hebben we inmiddels boven tafel gehaald met het project ‘Impactanalyse hoogwater en overstroming’. We hebben nu dus goed in beeld wat waar gebeurt bij overstromingen.”

Wat is de huidige stand van zaken?

“Zoals gezegd, werken we nu aan een strategie voor Ameland. We zijn druk bezig met het verder ontwikkelen van de handelingsperspectieven ‘schuilen of evacueren’. Concreet betekent dit een aantal zaken. Zo willen we het waterbewustzijn bij de bevolking vergroten. Daarnaast zetten we in op meer samenredzaamheid en goeie risicocommunicatie. Op Ameland onderzoeken we nu tegen welke dilemma’s we aanlopen. Wat doe je bijvoorbeeld met mensen die medisch afhankelijk zijn? Zodra de strategie op Ameland staat, rollen we deze uit over de andere Waddeneilanden en de vaste wal.”

Waarom meer aandacht voor samenredzaamheid?

“Omdat je elkaar tijdens een crisis nodig hebt. Vaak gebeurt dit al automatisch. Toch willen we samenredzaamheid expliciet onder de aandacht brengen. Dat mensen niet alleen aan zichzelf denken, maar samen optrekken en actie ondernemen. Dat ze oog hebben voor andere, bijvoorbeeld oudere of minder mobiele, mensen in hun omgeving en deze mensen hulp bieden.”

Wat betekent goeie risicocommunicatie?

“Zoals aangegeven, willen we de bevolking ‘waterbewuster’ maken. En dat betekent goeie risicocommunicatie. Het is belangrijk dat burgers weten welke handelingsperspectieven ze hebben bij een overstroming: schuilen of evacueren. En wat betekent dit dan concreet voor burgers: wat moeten ze wanneer doen en hoe? Al deze zaken en meer verwerken we in een communicatieplan.”

Werkt VRF hierin ook samen andere Veiligheidsregio's?

“Voor de Fries-Groningse kust trekken we samen op met de Veiligheidsregio Groningen. Verder hebben we gesprekken met de Veiligheidsregio Drenthe over het onderbrengen van burgers als zich een overstroming in Fryslân voordoet. Ook andere regio's volgen met belangstelling hoe wij als waterrijke provincie deze problematiek met onze netwerkpartners aanpakken.”

Wordt de theorie ook in de praktijk geoefend?

“Ja, in 2026 organiseert de Rijksoverheid de grootschalige oefening ‘Het water stijgt’. Daar doen wij aan mee. Een mooie manier om te testen hoe goed overheid en bestuurders voorbereid en georganiseerd zijn.”

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Het programma van Brandweer Fryslân levert een bijdrage aan de veiligheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op:

- het voorkomen en beheersen van risico's;
- het bestrijden van brand;
- hulp bij ongevallen.

4.2. Speerpunten

In de 'Meerjarenkoers 2023-2026' lichten we toe welke koers we de komende vier jaar varen. Crisisbeheersing en Brandweer Fryslân hebben gemeenschappelijke speerpunten. Voor een overzicht in beeld verwijzen we u naar paragraaf 3.2 op pagina 17 van deze begroting.

4.3. Resultaten Brandweer Fryslân in 2025

Naast de basistaken incidentbestrijding en de advies- en controletaken vanuit risico-beheersing, zet Brandweer Fryslân in op de volgende resultaten:

Speerpunt	Doel	Resultaat
Wij zijn 24/7 alert en paraat	Dekkingsplan	In 2025 leggen we een nieuw dekkingsplan voor aan het bestuur.
	Huisvesting	<p>We voeren de eerste tranche van de bouwagenda uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We ronden de nieuwbouw Damwoude af. • We starten met de realisatie van Parrega, Terschelling-West en Oudega. • We nemen besluiten over de nieuwbouw Sneek en starten met de voorbereiding. <p>De bouwagenda loopt tot en met 2026.</p>
	Risicogericht oefenen	<ul style="list-style-type: none"> • We actualiseren de risicogerichte postprofielen. • Brandweerposten oefenen risicogericht. Als structurele input voor deze oefeningen gebruiken we de uitkomsten uit het repressief overleg, de ontwikkelingen in het kader van de energietransitie en een betere deling van informatie over risico's.

Speerpunt	Doel	Resultaat
Wij zijn 24/7 alert en paraat	Pilot drones	In 3Noord-verband voeren we in 2024 en 2025 een pilot uit. Naar aanleiding van deze pilot maken we een analyse van de vraag of drones van meerwaarde kunnen zijn bij een veiliger en effectiever optreden in het geval van bijvoorbeeld een brand.
Wij dragen bij aan het voorkomen van crises en branden	Risicogericht werken	<p>We implementeren de systematiek 'Risicogericht werken' in al onze werkzaamheden. Dit betekent in ieder geval dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We meer risicogericht toezicht doen. • We twee focusthema's formuleren waarop we risicogericht toezicht houden. Dit doen we naar aanleiding van een pilot in 2024 en incidenten uit het land. • De gedefinieerde focusthema's leiden tot een andere vorm van voorlichting en adviseringsprocessen. • Risico's en brandweezorg structurele onderdelen van het werkproces zijn in onze advisering en in ons (repressief) overleg.
	Natuurbrandbeersing	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met partners voeren we de planning uit voor de 'Gebiedsgerichte aanpak'. We starten de nieuwe cyclus op en evalueren gebieden. • De 'Gebiedsgerichte aanpak' leidt per natuurgebied tot specifieke voorlichting of (preventie)maatregelen. • We gebruiken de uitkomsten van de 'Gebiedsgerichte aanpak' als structurele input voor het repressief overleg. • We maken afspraken over vervolgacties naar aanleiding van het landelijke uitvoeringsplan 'Natuurbrand'. De impact van dat plan hebben we in 2024 in beeld gebracht.
Wij werken duurzaam en omgevingsbewust	Energietransitie	<ul style="list-style-type: none"> • We zijn breder betrokken in de voorfase van energiegerelateerde initiatieven. • We integreren de energietransitie breder in onze vakbekwaamheids- en voorlichtingsactiviteiten • We stemmen de materialen, die horen bij het bestrijden van een energietransitie-gerelateerd incident, af.
	Omgevingswet	We monitoren de werkzaamheden en uren. Zo krijgen we inzicht in welke activiteiten we voor gemeenten uitvoeren en wat de kosten hiervan zijn.

Speerpunt	Doel	Resultaat
We zetten de netwerksamenleving centraal	Bluswater	We zijn stevig verbonden met partners zoals Vitens en het Wetterskip. Samen werken we aan een visie op het gebruik en de beschikbaarheid van bluswater in de toekomst. We hebben de impact hiervan in beeld.
	Brandveilig Leven (BVL)	We realiseren het uitvoeringsprogramma BVL 2023-2026.
We werken informatiegestuurd met betrouwbare data	Verantwoorden en verbeteren	Zes kritische aandachtsgebieden zorgen ervoor dat we de betrouwbaarheid van onze data verhogen. Denk hierbij onder andere aan incidentdata.
	Aantoonbare vakbekwaamheid	We implementeren de actiepunten uit de in 2024 uitgevoerde evaluatie van het beleidsplan 'Vakbekwaamheid'. Dit betekent in ieder geval dat: <ul style="list-style-type: none"> • We alle waar-staan-we (WSW)- momenten hebben ontwikkeld. • We tien WSW-momenten per post afnemen. • We de oefenplanning per post op maat maken naar aanleiding van WSW-momenten. • We de data van aanwezigheid bij oefenmomenten en het gevolgde aantal WSW-momenten inzichtelijk hebben.
	Operationele informatievoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • We doen een gebruikersonderzoek naar onze operationele informatievoorziening. • We zijn onderdeel van het VIK.
	Paraatheidsmonitoring	We hebben 24/7 zicht op de paraatheid van onze posten en kunnen hierover rapporteren.

4.4. Baten en lasten Brandweer in 2025

Programma Brandweer	Lasten	Baten	Saldo
Producten Brandweer	47.168.476	1.081.629	46.086.847
Toegerekende organisatiekosten	10.882.407	76.884	10.805.523
BDUR		5.600.746	-5.600.746
Bijdrage programma Brandweer		50.879.529	-50.879.529
Reservemutaties Brandweer	-	412.095	-412.095
Totaal programma Brandweer	58.050.883	58.050.883	-

interview

Samen verder werken aan vakbekwaamheid

In 2022 maakte Brandweer Fryslân een meerjarenbeleidsplan Vakbekwaamheid 2023-2026. Eén van speerpunten in dit plan is 'aantoonbare vakbekwaamheid' door het inregelen van onder andere 'waar-staan-we-momenten (wsw-momenten)'. "Ons hoofddoel is goed geoefende brandweermensen. Daarnaast willen we inzicht in hoe we ervoor staan", vertelt afdelingshoofd binnen Brandweer Fryslân Patrick Sprokkereef.

Wat gebeurt er tijdens een waar-staan-we-moment?

"Een waar-staan-we-moment is niks meer en niks minder dan een reguliere oefening. Met één verschil. De ene collega observeert de andere collega tijdens een oefening en schrijft op wat hij of zij ziet. Die input gebruiken we vervolgens voor het optimaliseren van ons oefenprogramma."

Kun je een voorbeeld noemen van een observatie?

"Stel je voor, je oefent een situatie waarbij een slachtoffer uit een zwaar beschadigde auto gehaald moet worden. Een observatie kan zijn dat de technische handeling van het openknippen van de auto goed ging, maar dat de slachtofferbehandeling beter had gekund. Bij een volgende oefening zoom je vervolgens meer in op die slachtofferbehandeling."

Hoeveel wsw-momenten voert de Brandweer jaarlijks uit?

"2023 was het eerste jaar dat we met wsw-momenten werkten. We hebben er twee per brandweerpost gedaan. Dit jaar doen we er een flinke schep bovenop en voeren we tien wsw-momenten per post uit. We bevinden ons dus nog in de beginfase, maar lopen in Nederland wel voorop. Nu is het zaak om meer meters te maken en te zorgen voor een goede inbedding van de wsw-momenten binnen de organisatie."

Volstaan de wsw-momenten voor alle werkzaamheden van de brandweer?

"Die vraag gaan we in 2024 beantwoorden. We huren een extern deskundige in die met ons meekijkt. Zitten we goed met de wsw-momenten of is een profcheck in sommige gevallen meer passend? Hoeveel momenten zijn er jaarlijks nodig en vergen ze nog aanpassing? Deze punten van evaluatie nemen we mee in onze beleidsplannen voor na 2026."

Wat is een profcheck precies?

"Dat is een soort toets waar je wel of niet voor slaagt. Uit de evaluatie kan bijvoorbeeld naar voren komen dat een profcheck echt het beste middel is om de geoefendheid voor de meer specialistische werkzaamheden, zoals de bediening van een hoogwerker of een hulpverleningsvoertuig, te ondersteunen. Goede besturing hiervan vraagt namelijk andere en extra vaardigheden."

Hoe ervaren de collega's de wsw-momenten?

"We zitten nog in de fase van verdere uitrol en dat betekent dat we nog dingen kunnen verbeteren, bijvoorbeeld in de ondersteuning naar de brandweerposten toe. Verder zijn de ervaringen vooral positief. Collega's vinden de wsw-momenten ongecompliceerd en laagdrempelig. Het is een prettige en natuurlijke manier om makkelijk met elkaar in gesprek te raken over het onderwerp 'vakbekwaamheid'. Ook vinden de collega's de invloed die ze met de wsw-momenten hebben op het oefenprogramma erg fijn."

5. Financiën en kengetallen

Bijdrage per programma	
GGD	34.320.958
Crisisbeheersing	3.936.141
Brandweer	50.879.529
Totaal	89.136.628

Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	89.136.628
BDUR	10.009.429
Overig	8.512.635
Totaal	107.658.692

Kostenverdeling	
Salariskosten	71.468.977
Kapitaallasten	10.678.070
Huisvestingskosten	5.873.268
Materiële kosten	19.896.092
Totaal	107.916.406

Verdeelsleutel organisatiekosten	
GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Formatie per programma	
Organisatie	110,8 fte
Brandweer	180,8 fte
GGD	287,4 fte
Crisisbeheersing	41,1 fte
Totaal	620,1 fte

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijk bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regelingen wordt de vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo over de gemeenten voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing verdeeld naar het inwonertal. Als afwijking hierop heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster Openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

De bijdrage aan het programma Organisatie wordt conform de eerder vastgestelde verdeelsleutels voor organisatieoverhead toegerekend aan de oorspronkelijke taakvelden. Deze toerekening aan de taakvelden is er zodat de deelnemende gemeenten de bijdrage kunnen opnemen in hun eigen begroting. De toerekening aan de taakvelden is als volgt:

GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Per programma is de bijdrage als volgt:

GGD	€	34.320.958
Crisisbeheersing	€	3.936.141
Brandweer	€	50.879.529
Totaal	€	89.136.628

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2028.

Brede doeluitkering rampenbestrijdingen

De bijdrage brede doeluitkering rampenbestrijdingen (BDUR), zoals opgenomen in de begroting is gebaseerd op deze meest recente informatie. Voor de bijdrage BDUR werd tot en met 2019 conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing, en voor 65% aan het programma Brandweer. Vanaf 2020 is de bijdrage naar beneden bijgesteld door het Landelijk Meldkamer Systeem. Dit raakt enkel de brandweerbegroting en daarom houden we vanaf 2020 de verdeling 62% Brandweer en 38% Crisisbeheersing aan.

Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn door de contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweertzorg extra middelen toegekend aan de Veiligheidsregio's. Deze middelen zijn bedoeld om een toekomstbestendig, samenhangend stelsel voor de crisisbeheersing en brandweertzorg te realiseren.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

Beleid

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de 'Wet Financiering Decentrale Overheden' en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening. Daarin hebben we afgesproken dat het dagelijks bestuur bij het aantrekken van middelen de volgende kaders in acht neemt:

- Voor het aantrekken van financieringen met een looptijd langer dan één jaar vragen we tenminste twee prijsopgaven bij verschillende financiële instellingen op.
- We maken geen gebruik van financiële derivaten als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet financiering decentrale overheden.

Met ons financieringsbeleid willen we de risico's voor langere tijd afdekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen stemmen we af op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en plannen we binnen de kaders voor de renterisiconorm.

Leningenportefeuille

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden tot het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2024 en 2025 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot bijna € 67,4 miljoen per eind 2025. Het verwachte verloop van de leningenportefeuille is daarmee als volgt:

Saldo per 1 januari	€	67.491.723
Opname	€	6.000.000 +
Reguliere aflossingen	€	6.053.370 -/-
Saldo per 31 december	€	67.438.353

Rente

a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				€ 1.650.559
b	De externe rentebaten (idem)			-/-	€ 0
	Saldo rentelasten en rentebaten				€ 1.650.559
c1	De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-/-	€ 0		
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€ 0		
c3	De rentebaar van doorverstrekte leningen, als daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	€ 0		
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				€ 1.650.559
d1	Rente over eigen vermogen			+/+	€ 0
d2	Rente over voorzieningen			+/+	€ 185.705
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				€ 1.836.264
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	€ 1.836.264
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury				€ 0

We hanteren een omslagrente van 2,3% voor het toerekenen van rente aan de programma's.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het financieringsbeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, voordat langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat we de ruimte onder de kasgeldlimiet benutten, net zoals voorgaand jaar. Hierbij wordt de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet overschreden. Voor 2025 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 8,9 miljoen.

De renterisiconorm voor 2025 is 20% van het begrotingstotaal vervangen voor: € 21,6 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille hebben we er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV)' schrijft voor dat de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' aandacht moet besteden aan de relatie tussen de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Algemeen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat aanpassing van het beleid nodig is. Het weerstandsvermogen dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

De weerstandscapaciteit bestaat uit de beschikbare middelen om risico's op te vangen als deze zich voordoen. Denk daarbij aan incidentele weerstandscapaciteit, zoals aanwezige vrije reserves, en structurele weerstandscapaciteit. Bij structurele weerstandscapaciteit gaat het bijvoorbeeld om de post 'onvoorzien' en eventuele vrije begrotingsruimte. In beginsel is bij een gemeenschappelijke regeling altijd sprake van 100% weerstandscapaciteit. De deelnemende gemeenten zijn namelijk wettelijk verplicht om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te voldoen. Een gemeenschappelijke regeling hoeft om die reden geen eigen weerstandscapaciteit aan te houden.

Veiligheidsregio Fryslân (VRF) kiest ervoor om een egalisatiereserve en een post 'onvoorzien' aan te houden. Zo kunnen we zelf een deel van de risico's opvangen. Eventuele tegenvallers hebben daardoor niet direct gevolgen voor de deelnemende gemeenten.

Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2023-2026'. Dit zijn de hoofdlijnen van dit beleid:

- De (deels) niet afgedekte risico's staan overzichtelijk in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.
- In de begroting van VRF houden we geen weerstandscapaciteit aan die is bepaald aan de hand van risico's.
- De algemene reserve bestaat alleen uit een egalisatiereserve. De hoogte van deze reserve bepalen we op basis van het begrotingstotaal. De ondergrens bedraagt 2% van het begrotingstotaal en de bovengrens 5%.
- De post 'onvoorzien' is er voor personele fricties.
- Risicomanagement is een regulier onderdeel van ons managementcontrolestelsel. De geïdentificeerde risico's ondervangen we waar mogelijk door beheersmaatregelen.
- In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' staan de risico's die mogelijk op termijn impact hebben op de begroting. Deze verwerken we structureel in de begroting op het moment dat ze zich zeker gaan voordoen.

Inventarisatie van de risico's

In deze paragraaf doen we verslag van de risico's die mogelijk structurele impact hebben op de begroting. Eind 2023 hebben we een risico-inventarisatie gedaan, en hieruit zijn de volgende risico's naar voren gekomen.

Wegvallen van maatwerk- en markttaken

Veiligheidsregio Fryslân voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar die we niet collectief uitvoeren zoals:

- maatwerk voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ);
- dienstverlening naar aanleiding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);
- reizigersvaccinaties.

Voor deze taken zetten we deels vast personeel in en doen we een beroep op overhead. Daarnaast calculeren we een winstmarge op deze taken. Deze winstmarge zorgt ervoor dat de collectieve basistaak goedkoper wordt. Het wegvallen van deze taken betekent zowel incidentele fricties als het vervallen van structurele dekking.

Fysieke en psychische schade door werkzaamheden

Het optreden van personeel en vrijwilligers bij incidenten kan fysieke en psychische schade opleveren. De gevolgen hiervan kunnen verstrekkend zijn zoals blijvende arbeidsongeschiktheid. Deze schade is niet altijd goed te verzekeren. Wij hebben daarom besloten deel te nemen aan de stichting 'Waarborgfonds Veiligheidsregio's'. Op die manier dragen alle veiligheidsregio's samen de niet-verzekerbare risico's per 1 januari 2024.

Binden en boeien van personeel

Op de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Hierdoor kan onze taakuitvoering in gevaar komen. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen en kan gevolgen met zich meebrengen. De kwaliteit van de dienstverlening komt bijvoorbeeld onder druk te staan of de dienstverlening kan alleen worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Invoering Omgevingswet brengt onzekerheden mee

De komst van de Omgevingswet bevordert de integrale afweging als het gaat om besluiten in de fysieke leefomgeving. Alle aspecten, die van invloed zijn op de fysieke leefomgeving, moeten voortaan meegenomen worden. Dit geldt dus zeker ook voor veiligheid en gezondheid. De invoering van de Omgevingswet brengt de nodige onzekerheden met zich mee. Zo is het onduidelijk hoe groot de vraag vanuit de gemeenten echt wordt. Verder laten landelijke onderzoeken zien dat de komst van de Omgevingswet meer tijd en geld kost. De minister van Binnenlandse Zaken heeft dit - en ook de bijzondere positie voor Veiligheidsregio's hierin - onderkend.

Datadiefstal

In januari 2021 werd er data gestolen uit de GGD-systemen die werden gebruikt tijdens het bestrijden van het coronavirus (COVID-19). Hierover is veel publiciteit geweest. Begin februari 2021 startte de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) daarom een onderzoek naar het gebruik van die systemen en naar de naleving van de 'Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)'. Dit onderzoek voerde de AP uit bij de twee GGD'en die direct bij de datadiefstal betrokken waren en bij de landelijke koepelorganisatie GGD GHOR Nederland. Daar beheren ze namelijk de betreffende IT-systemen voor alle regionale GGD'en.

GGD Fryslân is niet direct betrokken bij het onderzoek maar de bevindingen van de AP zijn voor ons wel interessant. Wij maken namelijk ook gebruik van de betreffende IT-systemen. Daarom implementeren we waar nodig de verbeterpunten uit het onderzoek. Hierover hebben we continue afstemming met GGD GHOR Nederland en de overige GGD'en.

Taakdifferentiatie

Europese wetgeving zorgt ervoor dat de brandweezorg in de toekomst niet meer gedaan mag worden door vrijwilligers die verplicht moeten opkomen bij een melding of die al op de kazerne zijn en wachten op een melding. Dit heet respectievelijk consignatie en kazernering. Landelijk komt er een plan waarin staat hoe de brandweezorg moet voldoen aan deze regelgeving. In dit plan staan onder andere de benodigde financiering en een wetswijziging van de arbeidstijdenwet. Tot die tijd blijft de situatie zoals deze is. Het is onduidelijk wie de kosten hiervan draagt.

Algemene prijsontwikkeling

De prijsstijgingen op bijvoorbeeld materieel- en materiaalgebied stijgen ver uit boven de reguliere indexatie op basis van de consumentenprijsindex (CPI), zoals vastgelegd in de financiële verordening. Oorzaken van de prijsstijgingen zijn onder andere:

- wereldwijde economische ontwikkelingen;
- schaarste aan grondstoffen en personeel;
- milieumaatregelen;
- de oorlog in Oekraïne.

We kunnen de financiële consequenties op dit moment niet concreet maken.

Langere en onbetrouwbare levertijden

Als gevolg van grondstoftekorten en krapte op de arbeidsmarkt, hebben we te maken met problemen bij de tijdige levering van materieel, materiaal en diensten. Bij aanbestedingen moeten we hier in de planning rekening mee houden. Ook moeten we trajecten vroeg beginnen en zijn duidelijke afspraken met leveranciers belangrijk. Voor ons regulier onderhoud en de aanschaf van kleiner materiaal is het nodig dat we voldoende aandacht aan het voorraadbeheer besteden. We moeten voorkomen dat er, door problemen met de levertijden, risico's in de uitvoering van de hulpverlening ontstaan. De ontwikkelingen rond levertijden kunnen financiële consequenties hebben (verschuiving van kosten in de tijd).

Verduurzaming gebouwen en materieel

Het verder verduurzamen van onze gebouwen en materieel heeft de aandacht.

Veiligheidsregio Fryslân heeft hierin al op eigen initiatief stappen gezet. Op het moment dat de Rijksoverheid meer verduurzaming verplicht stelt, kan dit een verhoging van de kosten betekenen.

Rente

De afgelopen jaren waren de financieringslasten erg laag en dit heeft een voordeel opgeleverd. Het economisch tij lijkt echter gekeerd. De stijgende rente gaat waarschijnlijk voor Veiligheidsregio Fryslân leiden tot hogere kapitaallasten. Dit effect kan worden versterkt doordat de prijsstijgingen mogelijk leiden tot een hogere leningenportefeuille.

Functiewaardering verpleegkundigen en doktersassistenten

We evalueren de inhoud van het werk van verpleegkundigen en doktersassistenten.

Dit betekent dat we met de betreffende functionarissen praten en functieprofielen opstellen. Op basis van de uitkomsten van die evaluatie, kunnen we vaststellen of de functionele inschaling nog passend is. In vergelijking met de meeste andere GGD'en hanteren wij een lagere inschaling. Als wij de landelijke lijn volgen, leidt dit tot een uitzetting in de begroting van € 1.000.000.

Instroom Jeugdgezondheidszorg

De afgelopen jaren bleek het gefixeerde budget toereikend om op gepaste wijze invulling te geven aan de inhoud van onze zorgactiviteiten. Als het aantal kinderen echter fors toeneemt, door het Oekraïneconflict en andere ontheemden, ontstaat hier mogelijk een budgettair risico. Dit kan ertoe leiden dat óf het budget óf de werkinhoud ter discussie komt te staan.

Vakbekwame brandweermensen

Brandweeropleidingen Noord BV (BON) is de opleidingsinstelling waar Brandweer Fryslân aan gebonden is voor het afnemen van opleidingen en het vakbekwaam houden van de brandweermensen. De beschikbare capaciteit sluit niet altijd aan bij de behoefte. Het verloop onder vrijwilligers is wisselend waardoor de behoefte aan nieuwe vrijwilligers en opleidingsplekken varieert.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing op VRF. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2023	Begrotingswijziging 2024	Begroting 2025
Netto-schuldquote	35,07%	76,60%	64,41%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	35,07%	76,60%	64,41%
Solvabiliteit	9,72%	7,49%	5,98%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Netto-schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, des te groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal. De netto-schuldquote neemt ten opzichte van het jaarverslag 2023 toe, door het aantrekken van externe financiering voor de geplande investeringen. Daarnaast was in de jaarrekening het gerealiseerde totaal van de baten veel hoger. Dit kwam door de opbrengsten die tegenover de extra kosten voor het coronavirus en de vluchtelingenopvang stonden.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie kan voldoen aan haar financiële verplichtingen. We berekenen de ratio als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). De solvabiliteit van gemeenschappelijke regelingen is over het algemeen laag. Dit komt omdat de deelnemende gemeenten de wettelijke verplichting hebben om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Een gemeenschappelijke regeling hoeft om die reden geen eigen weerstandscapaciteit aan te houden.

De solvabiliteit neemt af door het invullen van de investeringsplanning in de komende jaren. Daarnaast neemt het saldo van de bestemmingsreserves af door de besteding van de specifiek voor projecten beschikbare gelden.

In de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2023-2026' hebben we vastgelegd dat de algemene reserve alleen bestaat uit een egaliseringsreserve. Hiermee minimaliseren we de reservepositie van VRF. We hebben echter te maken met een aantal kapitaalintensieve activiteiten.

Denk aan de investering in materieel en materiaal voor de repressieve dienstverlening. En aan het realiseren, inrichten en instandhouden van diverse brandweerkazernes, consultatiebureaus en kantoorlocaties. Deze kapitaalintensieve activiteiten leiden tot een relatief hoge mate van externe financiering. De enerzijds lage reservepositie en anderzijds kapitaalintensieve activiteiten leiden tot een relatief lage solvabiliteit.

7.3. Bedrijfsvoering

7.3.1. Inleiding

Het organisatieonderdeel Bedrijfsvoering bestaat uit de afdelingen Communicatie, Informatie-management, Huisvesting en Facilitaire Zaken, Inkoop, Juridische Zaken, Personeel en Organisatie, Financiën en Administratie. Bedrijfsvoering levert een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân door de primaire processen van VRF (brandweezorg, crisisbeheersing en publieke gezondheidszorg) zo gericht en effectief mogelijk te ondersteunen. Bedrijfsvoering is faciliterend, adviserend en helpt grenzen te bewaken. Door deze taken centraal te beleggen, verlagen we de kosten en de kwetsbaarheid terwijl we de kwaliteit verhogen.

7.3.2. Goed werkgeverschap

VRF is een energieke organisatie met bevlogen medewerkers die zich dagelijks inzetten voor een veilig en gezond Fryslân. Wij willen een goede en aantrekkelijke werkgever zijn. Daarom bieden we volop mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling en investeren we in de professionalisering van onze medewerkers. Dit doen we door opleiden en trainen, het aanbieden van interne loopbaancoaches en intervisie. Door het uitvoeren van een medewerkerswaarderingsonderzoek halen we feedback op uit de organisatie. Deze input gebruiken we om een nog betere werkgever te worden.

Ook vinden we gezondheid en vitaliteit belangrijk. Wij stellen daarvoor bijvoorbeeld preventieve instrumenten beschikbaar voor onze medewerkers zoals een budgetcoach en een mantelzorgmakelaar. De komende jaren zetten we verder in op duurzame inzetbaarheid van medewerkers binnen het gezondheids- en veiligheidsdomein. We sluiten bijvoorbeeld aan bij de landelijke plannen om binnen Brandweer Fryslân meer aandacht te geven aan duurzame inzetbaarheid en arbeidsveiligheid. Specifieke aandacht geven we daarbij aan PTSS als beroepsziekte en aan de blootstelling aan gevaarlijke stoffen, waaronder PFAS.

7.3.3. Integriteitsbeleid en gedragscode

VRF is een integere organisatie. Dit komt terug in onze kernwaarden: betrokken, betrouwbaar en professioneel. Op basis van deze waarden hebben we ons integriteitsbeleid en onze gedragscode opgesteld. Hierover rapporteren we jaarlijks aan het bestuur.

Doelstellingen van het integriteitsbeleid zijn:

- Het onderwerp integriteit onder de aandacht brengen en bespreekbaar maken.
- Helderheid verschaffen over wat we verwachten van medewerkers en management en hoe om te gaan met eventuele misstanden.

Onze gedragscode is bedoeld om rechten, plichten, procedures en sancties - die wettelijk zijn vastgelegd - betekenis te geven in geldende gedragsregels. Deze bieden houvast bij de dagelijkse professionele omgang met de klant en met elkaar. De gedragscode is een uitwerking van het integriteitsbeleid.

7.3.4. Privacy & security

We hebben organisatorische en technische maatregelen getroffen om de privacy bij de verwerking van persoonsgegevens verder te waarborgen. Ook in 2025 zien de functionaris gegevensbescherming en de privacy-officer toe op de toepassing van de privacywetgeving. Ze rapporteren hierover aan de directie en het dagelijks bestuur. Het doel is om het aantal incidenten te voorkomen en te beperken.

Technische ontwikkelingen

De technische voorzieningen op securitygebied ontwikkelen zich in snel tempo. VRF zorgt ervoor dat de techniek deze ontwikkelingen blijft volgen. We implementeren waar nodig aanvullende maatregelen en voorzieningen. De Chief Information Security Officer (CISO) en Information Security Officers (ISO's) bewaken de toepassing van de securitynormen uit BIO en NEN7510.

Met ingang van 2024 zijn we gestart met werken volgens het 'zero trust raamwerk'. We bouwen dit in 2025 verder uit. Het 'zero trust raamwerk' is een IT-beveiligingsmodel. Dit model zorgt ervoor dat alle gebruikers en apparaten, binnen en buiten het netwerk van de organisatie, moeten worden geverifieerd en geautoriseerd. Alleen op die manier krijgen ze toegang tot netwerken, toepassingen en gegevens.

7.3.5. Organisatiethema's

In de 'Meerjarenkoers VRF 2023-2026' noemen we de volgende organisatiethema's: passend personeel bij onze adaptieve opgave, duurzaamheid en procesgericht werken. In deze beleidsperiode geven we vorm aan de ambitie die we op deze drie thema's hebben. Hierbij werken we datagedreven. Datagedreven werken is het sturen op basis van onbewerkte feiten en ruwe data. Hierdoor kunnen we binnen onze organisatie sneller, beter én accurater beslissingen nemen. Ook gebruiken we deze data als input voor het maken van nieuw beleid voor Veiligheid en Gezondheid en voor het optimaliseren van onze werkprocessen.

Passend personeel bij onze adaptieve opgave

De crises van de afgelopen jaren hebben ons geleerd dat wij ons voortdurend moeten kunnen aanpassen aan wat de buitenwereld van ons vraagt. Dit vergt een grote dosis aanpassings- en uithoudingsvermogen. Tegelijkertijd hebben wij wettelijke en reguliere taken die juist om stabiliteit vragen. Voor al die verschillende opgaven hebben we passend personeel nodig. Door de schaarste op de arbeidsmarkt, die wordt versterkt door de vergrijzing en pensionering van een deel van ons personeel, staan we voor een grote uitdaging. Deze ontwikkeling vraagt om creativiteit, anders denken en maatwerk. Dit ziet er als volgt uit:

- We zorgen voor een werkgeversvisie zodat voor iedere nieuwe medewerker duidelijk is bij wat voor werkgever hij of zij werkt.
- We werken samen met andere grote werkgevers en opleiders in het noorden.
- We hebben aandacht voor de personele aspecten 'werving en selectie' en het 'behoud van personeel'. Daarnaast worden scholing, leren en ontwikkelen belangrijke pijlers in ons kwaliteitssysteem.
- We bevorderen vitaliteit van medewerkers vanuit het perspectief van positieve gezondheid

Duurzaamheid

Ons duurzaamheidsbeleid 'Groen=Doen!' heeft twee hoofddoelen:

1. Voldoen aan de wet- en regelgeving als het gaat over energiebesparing.
2. Het leveren van een zo groot mogelijke bijdrage aan de klimaatdoelstellingen.

In 2024 maken we de duurzaamheidsdoelen concreet. Deze concretisering geeft de komende jaren richting en houvast aan de wettelijke kaders, ambities en kansen op het gebied van duurzaamheid. Dit start met inzicht in de stand van zaken van de duurzaamheidsdoelen en de mogelijke impact van verdere concretisering.

In 2025 verplaatsen we de aandacht naar de uitvoering van de plannen. Het eigenaarschap op de projecten beleggen we binnen de afzonderlijke kolommen. Centraal houden we regie op de behaalde resultaten en de duurzaamheidsimpact.

Procesgericht werken

Binnen het organisatiethema 'Procesgericht werken' staat de dienstverlening aan de Friese burger centraal. We zien procesgericht werken als één van de hulpmiddelen om nog klantgericht te werken en om ons werk op alle niveaus continu te verbeteren.

In 2025 voeren we, onder het motto 'Leren door te Doen!', vijftien tot twintig verbetertrajecten per jaar uit. Tijdens deze trajecten houden we onze processen tegen het licht. Met als doel deze processen als volgt te verbeteren:

- Hogere kwaliteit voor de klant en hogere klanttevredenheid.
- Effectiviteit, efficiëntie, beheers-, doel- en rechtmatigheid.
- Hogere overdraagbaarheid en groter lerend vermogen.
- Duidelijkheid over eigenaarschap en verbeterde samenwerking.

interview

Passend personeel vinden én behouden vraagt tijd, een uitgedachte strategie en een zorgvuldige aanpak

Werken bij Veiligheidsregio Fryslân is werken in een bijzondere sfeer. “En dat doe ik al acht jaar met veel plezier”, vertelt afdelingshoofd Personeel & Organisatie Wilma Zoer.

“De openheid, transparantie en collegialiteit in combinatie met de complexiteit, diversiteit en het maatschappelijk karakter van de organisatie, maken het werken hier gewoon erg leuk. En zo denk ik er niet alleen over.” Al jarenlang laat het interne medewerkersonderzoek dezelfde resultaten zien.

Maar, de arbeidsmarkt wordt steeds krappere. Passend personeel vinden is daardoor een steeds grotere uitdaging. “Daarnaast hebben we te maken met steeds nieuwe veiligheidsissues en crisistypen binnen een complexer landschap. Ons personeel moet continu mee in die ontwikkelingen en alert en snel kunnen inspelen op nieuwe situaties. Dat vraagt ook andere competenties.”

Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de werving en selectie van VRF?

“We zien dat werving en selectie echt een expertise aan het worden is, dat er niet meer door de HR-adviseur bijgedaan kan worden. We willen het proces daarom anders inrichten. En dat betekent het toevoegen van een nieuwe functie aan ons team, iemand die alleen maar bezig is met werven en selecteren. Passend personeel vinden en behouden voor onze adaptieve organisatie vraagt namelijk tijd, een uitgedachte strategie en een zorgvuldige aanpak. Met als doel: meer effect op de arbeidsmarkt.”

“Daarnaast kijken we met onze personeelsplanning nog meer vooruit. Oftewel: wat hebben we nu aan functies in huis, wie gaan er bijna met pensioen, welke ontwikkelingen staan ons te wachten en wat hebben we daarvoor in de toekomst nodig?”

VRF werkt hierin ook samen met andere organisaties en opleiders in Fryslân?

“Ja, binnen een Fries netwerk hebben we op regelmatige basis contact met andere organisaties zoals gemeenten, provincie Fryslân, bibliotheken, Caparis, FUMO en het Wetterskip. Om van elkaar te leren en best practises uit te wisselen. We hebben namelijk allemaal te maken met dezelfde maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op onze werving en selectie.”

In de programmabegroting staat het ontwikkelen van een werkgeversvisie. Wat wordt daar precies mee bedoeld?

“In deze visie komt te staan wat (nieuw) personeel van ons als werkgever mag verwachten, maar ook wat wij van medewerkers mogen verwachten. Deze werkgeversvisie moet zorgen voor focus en prioritering: waar zijn we van en wat doen we wel en niet? Daarin kunnen we nog veel scherpere keuzes maken. We halen hiervoor de komende tijd input op bij het Directieteam (DT) en onze medewerkers. Doel is: een goede werkgever zijn en blijven.”

Kun je concreet een paar voorbeelden noemen van onderwerpen die in deze visie komen te staan?

“Denk bijvoorbeeld aan een goede onboarding voor al onze nieuwe medewerkers. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen via dezelfde deur binnenkomt en dezelfde basiskennis heeft? Of denk aan leren, ontwikkelen, werkgeluk en vitaliteit.”

“Ons plan is onder andere het opzetten van een digitale leeromgeving, gedacht vanuit wat onze wendbare organisatie nodig heeft. Hierin staat bijvoorbeeld alle basisinformatie, inclusief basistrainingen, voor nieuw personeel op een rij. Wat moet onze werknemer minimaal weten voor het goed doen van zijn of haar werk? Deze digitale leeromgeving biedt daarnaast vervolgentrainingen voor het opdoen van verdere of andere specifieke kennis. Zodat ons personeel competent is en blijft en ook de mogelijkheid heeft om te blijven leren en intern door te groeien.”

Het bevorderen van vitaliteit staat apart genoemd in de Programmabegroting. Waarom?

“We vinden niet alleen de juiste mensen op de juiste plek belangrijk, we willen ook vitale mensen in huis. Met ons gezondheidsbeleid zetten we hierop in. Zo bieden we ieder jaar activiteiten of voorzieningen aan op het gebied van (mentale) gezondheid. We organiseerden bijvoorbeeld al vitaliteitsweken, een workshop stress en fysieke testen voor medewerkers. Ook hebben we een budgetcoach in huis en bieden we onze medewerkers de mogelijkheid om vrijblijvend een eerste gesprek aan te gaan met een mantelzorgmakelaar.”

Waarin heeft VRF al stappen gezet?

“De arbeidsmarktcommunicatie binnen GGD Fryslân moest dringend anders, omdat vacatures zich moeilijk lieten invullen. Resultaat is een nieuwe ‘Werken bij-site’. Potentieel nieuw personeel vindt op deze site nu veel meer algemene informatie. Wat betekent het bijvoorbeeld als je als arts of verpleegkundige bij de GGD komt werken? We hebben hiervoor natuurlijk nauw samengewerkt met de collega’s binnen de GGD. Zij weten als geen ander waar het ‘goud in de pot’ binnen de GGD te vinden is. Ook hebben we de site persoonlijker gemaakt in de vorm van foto’s en filmpjes van GGD-collega’s. We hopen deze lijn in de toekomst breder door te zetten binnen VRF.”

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf vertellen we over het beheerbeleid van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân structureel en tijdelijk bezit of huurt. Het gaat om onderstaande gebouwen:

- Hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg.
- Brandweerkazernes: 66, waarvan 48 in eigendom.
- Twee boothuizen: één in eigendom en één huur.
- Gehuurde opslagloods die fungeert als tijdelijke opslag van afgeschreven materieel.
- 45 huurlocaties voor de Jeugdgezondheidszorg van GGD.
- Het gehuurde Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), dat is ondergebracht bij de meldkamer.

Kwaliteitsniveau beheer en onderhoud

Als grondslag voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen, passen wij de NEN-2767 norm toe. De NEN-2767 norm is een breed toegepaste wijze van conditiemeting. Hiermee wordt de technische kwaliteit van bouw- en installatiedelen op een objectieve manier vastgelegd. Er zijn zes kwaliteitsniveaus: niveau één staat voor 'uitstekend' en niveau zes staat voor 'zeer slecht'. De bestuurlijke afspraak bij het beheer en onderhoud is, net als voorgaande jaren, kwaliteitsniveau zes. Dit betekent dat wij een 'redelijke conditie' nastreven. Plaatselijk zichtbare veroudering vinden wij acceptabel, zolang de functievervulling van bouw- en installatiedelen niet in gevaar komt. Bij de huurlocaties streven wij ernaar om een vergelijkbaar kwaliteitsniveau vast te leggen in de huurovereenkomsten.

Onderhoudsvoorzieningen

Op basis van dit uitgangspunt hebben wij onderhoudsvoorzieningen gemaakt. Met een onderhoudsvoorziening worden de lasten van groot onderhoud over de jaren geëgaliseerd. De toevoeging aan de voorziening (met andere woorden: de jaarlijkse lasten) is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat we nu redelijkerwijs kunnen voorzien. Wettelijk gezien moet de evaluatie van de voorziening eens in de vijf jaar. In de praktijk hanteren wij een richtlijn van eens per drie jaar.

In 2022 lieten wij een nieuwe schouw uitvoeren. De uitkomsten hiervan staan in de herijking van de voorziening. De schouw bleek betrouwbaar en biedt een goed handvat voor de verwachte onderhoudslasten.

Bouwagenda weer opgestart

Eerder hebben we grootschalige nieuwbouw- en verbouwplannen uitgesteld, in afwachting van besluiten over taakdifferentiatie. Een aantal brandweerposten bevindt zich echter in minder goede staat. Daarom startten we in overleg met de bestuurscommissie Veiligheid de bouwagenda weer op. Op basis van een nieuwe planning en een financiële doorrekening hebben we het toekomstperspectief geschetst voor de uitvoering van deze bouwagenda.

De financiële lasten zijn, op basis van het prijspeil medio 2021, tot 2040 gedekt in de meerjareninvesteringsplanning. In 2021 hebben we een stuurgroep Bouwagenda opgericht. Zo borgen we dat de planning, kwaliteit en kosten van de uitvoering van de bouwagenda binnen de gestelde kaders blijven. Binnen deze groep werken verschillende specialisaties samen zodat we eventuele verassingingen tijdig onderkennen en gepast kunnen ingrijpen.

7.5. Verbonden partijen

Definitie Verbonden Partij

Een Verbonden Partij (VP) is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie waarin de VRF een financieel én een bestuurlijk belang heeft. Er is sprake van een financieel belang als de VRF aansprakelijk is bij het niet nakomen van de verplichtingen door de rechtspersoon. Er is sprake van een bestuurlijk belang als de VRF vertegenwoordigd is in het bestuur of daarin zeggenschap kan uitoefenen. Gelet op deze kwalificaties van belang kent de VRF geen verbonden partijen. Hieronder wordt Stichting BON uitgelicht. Met deze partij heeft VRF namelijk een nauwe betrokkenheid.

Stichting BON

De bestuurlijke deelname, samen met de veiligheidsregio's Groningen en Drenthe, in de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) benadert de definitie van een Verbonden Partij. Er is echter volgens de statuten geen sprake van een financieel belang in de stichting. De stichting is aandeelhouder in de BON B.V. De BON B.V. heeft een 100%-deelneming in Oefencentrum Noord B.V. en Brandweeropleidingen Noord B.V. Stichting BON factureert de afgenomen dienstverlening (opleiden of oefenen). Stichting BON is daarom formeel geen Verbonden Partij.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

Primitieve begroting 2025			
	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid			
Pijler 1	16.866.357	55.050	16.811.307
Pijler 2	12.953.837	3.621.197	9.332.640
Pijler 3	1.886.226	1.110.109	776.117
Pijler 4	2.057.144	2.057.144	-
Toegerekende organisatiekosten	7.521.951	53.142	7.468.809
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		34.320.958	-34.320.958
Reservemutaties Gezondheid	102.000	169.916	-67.916
Totaal programma GGD	41.387.515	41.387.515	-
Programma Crisisbeheersing			
Producten Crisisbeheersing	7.446.831	227.178	7.219.653
Toegerekende organisatiekosten	1.133.177	8.006	1.125.171
BDUR		4.408.683	-4.408.683
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		3.936.141	-3.936.141
Reservemutaties Crisis	-	-	-
Totaal programma Crisis	8.580.008	8.580.008	-
Programma Brandweer			
Producten Brandweer	47.168.476	1.081.629	46.086.847
Toegerekende organisatiekosten	10.882.407	76.884	10.805.523
BDUR		5.600.746	-5.600.746
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		50.879.529	-50.879.529
Reservemutaties Brandweer	-	412.095	-412.095
Totaal programma Brandweer	58.050.883	58.050.883	-
Eindtotaal	108.018.406	108.018.406	-

Overzicht baten en lasten art. 27 BBV			
	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid	33.450.220	41.164.458	7.714.238
Programma Crisisbeheersing	6.916.516	8.572.002	1.655.486
Programma Brandweer	44.541.062	57.561.904	13.020.842
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	22.363.363	138.031	-22.225.332
Heffing vpb	-	-	-
Onvoorzien	645.245	-	-645.245
Saldo van baten en lasten	107.916.406	107.436.395	-480.011
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	102.000	582.011	480.011
Resultaat	108.018.406	108.018.406	-

Meerjarenperspectief 1/2

	Jaarrekening 2023			Primitieve begroting 2024			Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	20.915.494	4.745.157	16.170.337	16.288.349	52.032	16.236.317	16.866.357	55.050	16.811.307
Pijler 2	13.537.400	6.322.026	7.215.374	12.471.276	3.431.933	9.039.343	12.953.837	3.621.197	9.332.640
Pijler 3	8.632.563	7.909.847	722.716	1.742.098	1.050.702	691.396	1.886.226	1.110.109	776.117
Pijler 4	2.008.745	1.823.179	185.566	1.944.371	1.944.371	-	2.057.144	2.057.144	-
Toegerekende organisatiekosten	6.616.241	313.301	6.302.940	7.063.368	83.681	6.979.687	7.521.951	53.142	7.468.809
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		28.352.576	-28.352.576	-	32.500.228	-32.500.228		34.320.958	-34.320.958
Reservemutaties Gezondheid	570.838	2.985.146	-2.414.308	102.000	548.515	-446.515	102.000	169.916	-67.916
Totaal programma GGD	52.281.282	52.451.233	-169.951	39.611.462	39.611.462	-	41.387.515	41.387.515	-
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	32.378.149	26.809.365	5.568.784	7.170.600	217.347	6.953.253	7.446.831	227.178	7.219.653
Toegerekende organisatiekosten	1.288.023	47.199	1.240.825	1.355.383	12.606	1.342.776	1.133.177	8.006	1.125.171
BDUR		4.760.109	-4.760.109	-	4.768.687	-4.768.687		4.408.683	-4.408.683
<i>Bijdrage programma Crisisbeheersing</i>		2.794.979	-2.794.979	-	3.519.281	-3.519.281		3.936.141	-3.936.141
Reservemutaties Crisisbeheersing	923.679	318.839	604.841	-	8.062	-8.062	-	-	-
Totaal programma Crisisbeheersing	34.589.852	34.730.490	-140.638	8.525.983	8.525.983	-	8.580.008	8.580.008	-
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	38.954.626	1.280.561	37.674.065	44.072.905	1.018.371	43.054.534	47.168.476	1.081.629	46.086.847
Toegerekende organisatiekosten	9.572.068	453.270	9.118.799	10.218.950	121.065	10.097.885	10.882.407	76.884	10.805.523
BDUR		5.248.501	-5.248.501	-	4.677.064	-4.677.064		5.600.746	-5.600.746
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		42.384.576	-42.384.576	-	47.772.932	-47.772.932		50.879.529	-50.879.529
Reservemutaties Brandweer	3.098.389	2.510.064	588.324	-	702.423	-702.423	-	412.095	-412.095
Totaal programma Brandweer	51.625.083	51.876.972	-251.889	54.291.855	54.291.855	-	58.050.883	58.050.883	-
Eindtotaal	138.496.216	139.058.695	-562.479	102.429.300	102.429.300	-	108.018.406	108.018.406	-

Meerjarenperspectief 2/2

	Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	17.626.136	60.287	17.565.849	18.301.468	62.750	18.238.718	19.002.626	65.315	18.937.311
Pijler 2	13.538.698	3.965.690	9.573.008	14.059.162	4.127.704	9.931.458	14.599.604	4.296.425	10.303.179
Pijler 3	1.971.633	1.215.716	755.917	2.047.748	1.265.383	782.365	2.126.798	1.317.106	809.692
Pijler 4	2.155.887	2.155.887	-	2.246.434	2.246.434	-	2.340.785	2.340.785	-
Toegerekende organisatiekosten	7.817.400	54.418	7.762.983	8.101.450	55.670	8.045.780	8.388.204	56.950	8.331.254
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		35.759.756	-35.759.756		37.100.322	-37.100.322		38.483.436	-38.483.436
Reservemutaties Gezondheid	102.000	-	102.000	102.000	-	102.000	102.000	-	102.000
Totaal programma GGD	43.211.754	43.211.754	-	44.858.262	44.858.262	-	46.560.017	46.560.017	-
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	7.760.669	236.299	7.524.370	8.051.816	244.777	7.807.038	8.352.781	253.579	8.099.202
Toegerekende organisatiekosten	1.177.686	8.198	1.169.488	1.220.478	8.387	1.212.092	1.263.677	8.579	1.255.098
BDUR		4.408.683	-4.408.683		4.408.683	-4.408.683		4.408.683	-4.408.683
<i>Bijdrage programma Crisisbeheersing</i>		4.285.175	-4.285.175		4.610.447	-4.610.447		4.945.617	-4.945.617
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal programma Crisisbeheersing	8.938.355	8.938.355	-	9.272.294	9.272.294	-	9.616.458	9.616.458	-
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	48.550.806	1.105.563	47.445.243	50.253.071	1.196.341	49.056.730	51.887.982	1.244.761	50.643.221
Toegerekende organisatiekosten	11.309.849	78.729	11.231.120	11.720.799	80.540	11.640.259	12.135.661	82.393	12.053.269
BDUR		5.600.746	-5.600.746		5.600.746	-5.600.746		5.600.746	-5.600.746
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		52.985.617	-52.985.617		55.076.243	-55.076.243		57.095.743	-57.095.743
Reservemutaties Brandweer	-	90.000	-90.000	-	20.000	-20.000	-	-	-
Totaal programma Brandweer	59.860.655	59.860.655	-	61.973.870	61.973.870	-	64.023.643	64.023.643	-
Eindtotaal	112.010.764	112.010.764	-	116.104.426	116.104.426	-	120.200.118	120.200.118	-

Toelichting:

De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2024 is als volgt:

Analyse mutatie gemeentelijke bijdrage per programma					
Omschrijving	Gezondheid	Brandweer	Crisis	Organisatie	Totaal
Indexatie loonkosten	2.918.635	3.298.093	755.956	1.537.259	8.509.942
Indexatie materiële kosten	104.934	597.826	30.554	188.580	921.894
Dekkingsplan		369.228			369.228
Rijksvaccinatieprogramma	146.000				146.000
Terugstorten begrote storting egalisatiereserve	-62.018	-847.666	-106.287	624.955	-391.016
Doorlichting begroting				451.691	451.691
Rente		346.162		54.656	400.818
Totaal	3.107.551	3.763.643	680.222	2.857.140	10.408.557
Verdeling organisatie	1.099.999	1.591.427	165.714		2.857.140
Incl. organisatie	4.207.550	5.355.070	845.937		10.408.557

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rondom vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjareninvesteringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2025 is als volgt:

	1-1-2025	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2025
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	3.379.700			3.379.700
	3.379.700	-	-	3.379.700
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	284.113	102.000	60.000	326.113
FLO	806.781			806.781
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Tweede loopbaanbeleid	211.761		74.595	137.166
In te halen werkzaamheden	918.561		247.500	671.061
Gezonde leefomgeving	43.042		43.042	-
Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers	66.874		66.874	-
Wabo	200.000		90.000	110.000
	3.031.132	102.000	582.011	2.551.121
Totaal eigen vermogen	6.410.832	102.000	582.011	5.930.821

Bij de jaarrekening 2023 is in de resultaatbestemming voorgesteld om de bestemmingsreserves FLO (€ 800.000), in te halen werkzaamheden onderdelen Wnra (€ 100.000) en Omgevingswet (€ 135.000) in te zetten voor de fuwa en de bestemming per 01.01.2024 te wijzigen.

In afwachting van het bestuursbesluit is dit nog niet verwerkt in bovenstaand verloopoverzicht.

Voorzeningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen in 2025 is als volgt:

	1-1-2025	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2025
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	115.376			115.376
FLO	7.427.888	177.976	670.525	6.935.339
Voorziening spaaruren IKB	871.828	97.543		969.371
	8.415.092	275.519	670.525	8.020.086
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	333.930	67.713	157.364	244.279
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.912.184	531.571	373.430	2.070.325
	2.246.114	599.284	530.794	2.314.604
Totaal voorzieningen	10.661.205	874.803	1.201.319	10.334.689

Geprognosticeerde balans 2025

	1-1-2025	31-12-2025		1-1-2025	31-12-2025
Materiële vaste activa	78.416	86.400	Eigen vermogen	6.973	6.493
Vorderingen	15.650	15.650	Voorzeningen	10.661	10.335
Liquide middelen	469	469	Langlopende schulden	67.492	67.438
Overlopende activa	5.997	5.997	Kortlopende schulden	10.081	10.081
			Overlopende passiva	5.325	14.169
	100.532	108.516		100.532	108.516

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2024 en 2025 en een stabiel werkkapitaal. Ook hebben we de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van het meerjareninvesteringsplan en de vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering hebben we gedekt in de begroting 2025.

Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Bijlage 1.

Bijdrage per gemeente 2025-2028

	2025	2026	2027	2028
Achtkarspelen	€ 3.579.429	€ 3.736.311	€ 3.887.395	€ 4.037.996
Ameland	€ 973.298	€ 1.014.775	€ 1.055.314	€ 1.095.109
Dantumadiel	€ 2.377.935	€ 2.482.310	€ 2.582.750	€ 2.682.949
De Fryske Marren	€ 7.099.039	€ 7.408.994	€ 7.708.091	€ 8.005.614
Harlingen	€ 2.100.220	€ 2.192.169	€ 2.280.770	€ 2.369.035
Heerenveen	€ 6.770.404	€ 7.066.645	€ 7.352.188	€ 7.636.559
Leeuwarden	€ 18.119.068	€ 18.908.431	€ 19.671.023	€ 20.428.694
Noardeast-Fryslân	€ 6.037.589	€ 6.301.692	€ 6.556.295	€ 6.809.815
Ooststellingwerf	€ 3.432.687	€ 3.582.779	€ 3.727.504	€ 3.871.580
Opsterland	€ 3.834.309	€ 4.002.332	€ 4.164.159	€ 4.325.454
Schiermonnikoog	€ 280.459	€ 292.372	€ 304.036	€ 315.465
Smallingerland	€ 7.271.949	€ 7.590.333	€ 7.897.118	€ 8.202.748
Súdwest-Fryslân	€ 12.161.758	€ 12.693.319	€ 13.205.977	€ 13.716.229
Terschelling	€ 995.814	€ 1.038.560	€ 1.080.179	€ 1.121.198
Tytsjerksteradiel	€ 4.260.130	€ 4.446.508	€ 4.626.168	€ 4.805.077
Vlieland	€ 292.268	€ 304.766	€ 316.959	€ 328.951
Waadhoeke	€ 6.279.979	€ 6.554.397	€ 6.819.088	€ 7.082.504
Weststellingwerf	€ 3.270.292	€ 3.413.856	€ 3.551.998	€ 3.689.820
	€ 3.579.429	€ 3.736.311	€ 3.887.395	€ 4.037.996

2025

Bijdrage 2025	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.464.785	€ 167.991	€ 1.946.653	€ 3.579.429
Ameland	€ 199.822	€ 22.917	€ 750.560	€ 973.298
Dantumadiel	€ 998.795	€ 114.548	€ 1.264.592	€ 2.377.935
De Fryske Marren	€ 2.705.500	€ 310.284	€ 4.083.256	€ 7.099.039
Harlingen	€ 842.373	€ 96.609	€ 1.161.239	€ 2.100.220
Heerenveen	€ 2.687.027	€ 308.165	€ 3.775.212	€ 6.770.404
Leeuwarden	€ 6.612.479	€ 758.360	€ 10.748.229	€ 18.119.068
Noardeast-Fryslân	€ 2.383.912	€ 273.402	€ 3.380.274	€ 6.037.589
Ooststellingwerf	€ 1.344.476	€ 154.193	€ 1.934.018	€ 3.432.687
Opsterland	€ 1.563.916	€ 179.360	€ 2.091.034	€ 3.834.309
Schiermonnikoog	€ 51.100	€ 5.860	€ 223.498	€ 280.459
Smallingerland	€ 2.919.163	€ 334.788	€ 4.017.998	€ 7.271.949
Súdwest-Fryslân	€ 4.729.265	€ 542.382	€ 6.890.111	€ 12.161.758
Terschelling	€ 256.438	€ 29.410	€ 709.967	€ 995.814
Tytsjerksteradiel	€ 1.686.410	€ 193.408	€ 2.380.312	€ 4.260.130
Vlieland	€ 67.180	€ 7.705	€ 217.384	€ 292.268
Waadhoeke	€ 2.431.058	€ 278.809	€ 3.570.113	€ 6.279.979
Weststellingwerf	€ 1.377.259	€ 157.953	€ 1.735.080	€ 3.270.292
	€ 1.464.785	€ 167.991	€ 1.946.653	€ 3.579.429

2026

Bijdrage 2026	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.526.192	€ 182.887	€ 2.027.232	€ 3.736.311
Ameland	€ 208.198	€ 24.949	€ 781.628	€ 1.014.775
Dantumadiel	€ 1.040.667	€ 124.706	€ 1.316.938	€ 2.482.310
De Fryske Marren	€ 2.818.920	€ 337.798	€ 4.252.276	€ 7.408.994
Harlingen	€ 877.686	€ 105.175	€ 1.209.307	€ 2.192.169
Heerenveen	€ 2.799.672	€ 335.491	€ 3.931.482	€ 7.066.645
Leeuwarden	€ 6.889.686	€ 825.607	€ 11.193.137	€ 18.908.431
Noardeast-Fryslân	€ 2.483.850	€ 297.646	€ 3.520.196	€ 6.301.692
Ooststellingwerf	€ 1.400.839	€ 167.866	€ 2.014.074	€ 3.582.779
Opsterland	€ 1.629.478	€ 195.264	€ 2.177.590	€ 4.002.332
Schiermonnikoog	€ 53.242	€ 6.380	€ 232.750	€ 292.372
Smallingerland	€ 3.041.540	€ 364.475	€ 4.184.318	€ 7.590.333
Súdwest-Fryslân	€ 4.927.525	€ 590.477	€ 7.175.318	€ 12.693.319
Terschelling	€ 267.188	€ 32.018	€ 739.355	€ 1.038.560
Tytsjerksteradiel	€ 1.757.108	€ 210.558	€ 2.478.842	€ 4.446.508
Vlieland	€ 69.996	€ 8.388	€ 226.382	€ 304.766
Waadhoeke	€ 2.532.972	€ 303.532	€ 3.717.893	€ 6.554.397
Weststellingwerf	€ 1.434.997	€ 171.959	€ 1.806.901	€ 3.413.856
	€ 35.759.756	€ 4.285.175	€ 52.985.617	€ 93.030.549

2027

Bijdrage 2027	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.583.406	€ 196.769	€ 2.107.219	€ 3.887.395
Ameland	€ 216.003	€ 26.843	€ 812.468	€ 1.055.314
Dantumadiel	€ 1.079.679	€ 134.171	€ 1.368.900	€ 2.582.750
De Fryske Marren	€ 2.924.596	€ 363.439	€ 4.420.056	€ 7.708.091
Harlingen	€ 910.589	€ 113.159	€ 1.257.022	€ 2.280.770
Heerenveen	€ 2.904.626	€ 360.957	€ 4.086.604	€ 7.352.188
Leeuwarden	€ 7.147.968	€ 888.276	€ 11.634.779	€ 19.671.023
Noardeast-Fryslân	€ 2.576.965	€ 320.239	€ 3.659.091	€ 6.556.295
Ooststellingwerf	€ 1.453.354	€ 180.608	€ 2.093.542	€ 3.727.504
Opsterland	€ 1.690.564	€ 210.086	€ 2.263.510	€ 4.164.159
Schiermonnikoog	€ 55.238	€ 6.864	€ 241.933	€ 304.036
Smallingerland	€ 3.155.562	€ 392.141	€ 4.349.416	€ 7.897.118
Súdwest-Fryslân	€ 5.112.248	€ 635.298	€ 7.458.431	€ 13.205.977
Terschelling	€ 277.204	€ 34.448	€ 768.527	€ 1.080.179
Tytsjerksteradiel	€ 1.822.978	€ 226.541	€ 2.576.648	€ 4.626.168
Vlieland	€ 72.620	€ 9.024	€ 235.314	€ 316.959
Waadhoeke	€ 2.627.928	€ 326.572	€ 3.864.588	€ 6.819.088
Weststellingwerf	€ 1.488.792	€ 185.012	€ 1.878.195	€ 3.551.998
	€ 37.100.322	€ 4.610.447	€ 55.076.243	€ 96.787.011

2028

Bijdrage 2028	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.642.436	€ 211.074	€ 2.184.486	€ 4.037.996
Ameland	€ 224.056	€ 28.794	€ 842.259	€ 1.095.109
Dantumadiel	€ 1.119.930	€ 143.925	€ 1.419.094	€ 2.682.949
De Fryske Marren	€ 3.033.626	€ 389.860	€ 4.582.128	€ 8.005.614
Harlingen	€ 944.536	€ 121.385	€ 1.303.114	€ 2.369.035
Heerenveen	€ 3.012.912	€ 387.198	€ 4.236.449	€ 7.636.559
Leeuwarden	€ 7.414.447	€ 952.852	€ 12.061.396	€ 20.428.694
Noardeast-Fryslân	€ 2.673.035	€ 343.519	€ 3.793.260	€ 6.809.815
Ooststellingwerf	€ 1.507.535	€ 193.738	€ 2.170.307	€ 3.871.580
Opsterland	€ 1.753.589	€ 225.359	€ 2.346.507	€ 4.325.454
Schiermonnikoog	€ 57.298	€ 7.363	€ 250.804	€ 315.465
Smallingerland	€ 3.273.202	€ 420.649	€ 4.508.898	€ 8.202.748
Súdwest-Fryslân	€ 5.302.835	€ 681.483	€ 7.731.911	€ 13.716.229
Terschelling	€ 287.539	€ 36.952	€ 796.707	€ 1.121.198
Tytsjerksteradiel	€ 1.890.940	€ 243.010	€ 2.671.127	€ 4.805.077
Vlieland	€ 75.327	€ 9.681	€ 243.943	€ 328.951
Waadhoeke	€ 2.725.899	€ 350.313	€ 4.006.292	€ 7.082.504
Weststellingwerf	€ 1.544.295	€ 198.462	€ 1.947.063	€ 3.689.820
	€ 38.483.436	€ 4.945.617	€ 57.095.743	€ 100.524.796

Bijlage 2.

Investeringskredieten 2025

Investeringskredieten	Krediet 2025
Kantoormeubilair	229.408
Mobiele telefoons, tablets, iPads	144.889
Systeem soft- en hardware	144.889
Werkplekautomatisering vanaf 2018	392.409
Overige kantoorinventaris	28.978
Installaties met digitale componenten	78.994
Werktuigbouwkundige installaties > 30 kW	121.493
Renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen	530.000
Organisatie	1.671.061
Inrichting GGD	100.000
Visuskaarten JGZ	35.000
GGD	135.000
Ademlucht	24.410
Dienstvoertuigen	457.266
Gebouwen	4.389.235
Grond	291.328
Hulpverleningsvoertuigen	93.165
Installaties	3.261.195
Mobiele telefonie, tablets en iPads	114.841
Overige (kantoor)inventaris	280.506
Overige brandweerinventaris	1.016.506
Persoonlijke beschermingsmiddelen	443.170
Personeel Materieelvoer- en vaartuigen	51.241
Renovatie en verbouwing	221.401
Tankautosputten	4.560.674
Brandweer	15.204.938
Totaal investeringskredieten	17.010.999

Investeringskredieten Brandweer 2025-2028

Categorie	2025	2026	2027	2028
Ademlucht	24.410	1.278.281	1.096.061	382.148
Alarmeringsmiddelen			1.553.287	
Dienstvoertuigen	457.266	278.761	461.808	341.031
Gebouwen	4.389.235			
Grond	291.328			
Hulpverleningsvoertuigen	93.165		76.332	233.575
Installaties	3.261.195			
Mobiele telefonie, tablets en iPads	114.841	86.848	88.585	108.894
Overige (kantoor)inventaris	280.506			
Overige brandweerinventaris	1.016.506	349.783	258.522	302.626
Overige brandweervoertuigen		299.755	271.997	183.214
Persoonlijke beschermingsmiddelen	443.170	468.581	777.406	584.799
Personeel Materieelvoer- en vaartuigen	51.241	452.057		151.109
Redvoertuigen				908.346
Renovatie en verbouwing	221.401			
Tankautospuiten	4.560.674	3.055.536	4.441.751	1.274.856
Werkplekautomatisering			33.319	
Totaal	15.204.938	6.269.602	9.059.068	4.470.598

Oplegnotitie Besluitvormend

Onderwerp	Eerste bestuursrapportage 2024 en tweede begrotingswijziging 2024
Ter behandeling in de vergadering van	het Algemeen Bestuur
Status	Openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Gebben
Auteur	Dhr. Knoll
Bijlagen	1. Eerste bestuursrapportage 2024 2. Tweede begrotingswijziging 2024
Vergaderdatum	17-7-2024
Agendapunt	6
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	De bestuursrapportage is een product van alle organisatiedelen samen.
OR/GO	Kies een item.

Conceptbesluit	<ol style="list-style-type: none"> De eerste bestuursrapportage 2024 vast te stellen. De tweede begrotingswijziging 2024 vast te stellen.
Inleiding	<p>Eerste bestuursrapportage 2024 Middels de bestuursrapportage wordt het algemeen bestuur geïnformeerd over de stand van zaken van de afgesproken resultaten in de begroting. Het dagelijks bestuur legt daarbij verantwoording af over de afwijkingen ten opzichte van de begroting, waarbij de inhoudelijke verantwoording wordt getoetst door de bestuurscommissies.</p> <p>Tweede begrotingswijziging 2024 Gelet op het aangepaste kader voor begrotingsrechtmatigheid heeft een actualisatie van de baten en lasten voor aanvullende werkzaamheden, subsidies en specifieke uitkeringen plaatsgevonden. Uitgangspunt voor de uitvoering van aanvullende werkzaamheden is dat deze geen effect hebben op de gemeentelijke bijdrage. De betreffende wijzigingen van de begroting zijn dan ook budgettair neutraal.</p> <p>Daarnaast heeft er een actualisatie plaatsgevonden van de uitvoeringsplanning reservemutaties.</p>
Beoogd effect	Het algemeen bestuur in positie brengen om tussentijds bij te sturen.
Argumenten	<i>1.1 De bestuursrapportage biedt een tussentijds moment voor het algemeen bestuur om haar controlerende rol uit te voeren</i>

	Om het algemeen bestuur te helpen ook gedurende het jaar haar controlerende rol uit te kunnen oefenen, vertellen we formeel twee keer per jaar wat de stand van zaken is als het gaat om de in de begroting opgenomen doelen.																				
Kanttekeningen/risico's	<p>1.1 In afwijking op voorgaande jaren geven we in deze eerste bestuursrapportage een prognose van het resultaat – omdat we nog vroeg in het jaar zitten is deze prognose onzeker</p> <p>We voldoen hiermee aan de afspraken zoals deze zijn gemaakt in de financiële verordening.</p> <p>De prognose bevat uiteraard nog een aantal onzekerheden. Er vinden er op dit moment onderhandelingen plaats over een nieuwe cao en bij de Brandweer is sprake van vrijval op de afschrijvingslasten door vertraging in de investeringsplanning (bouwagenda). Bij de tweede bestuursrapportage verwachten wij meer duidelijkheid te hebben, en zullen wij voorstellen hoe om te gaan met deze uitkomsten.</p>																				
Financiële consequenties	<p>De prognose van het resultaat 2024 is als volgt:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Programma</th> <th>Prognose regulier resultaat</th> <th>Prognose resultaat organisatie</th> <th>Prognose incl. doorbelasting organisatie</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Gezondheid</td> <td>-300.000</td> <td>-63.500</td> <td>-363.500</td> </tr> <tr> <td>Crisisbeheersing</td> <td>305.000</td> <td>-9.500</td> <td>295.500</td> </tr> <tr> <td>Brandweer</td> <td>3.065.000</td> <td>-92.000</td> <td>2.973.000</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>3.070.000</td> <td>-165.000</td> <td>2.905.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Zie bijlage 1. Eerste bestuursrapportage voor de nadere toelichting.</p>	Programma	Prognose regulier resultaat	Prognose resultaat organisatie	Prognose incl. doorbelasting organisatie	Gezondheid	-300.000	-63.500	-363.500	Crisisbeheersing	305.000	-9.500	295.500	Brandweer	3.065.000	-92.000	2.973.000	Totaal	3.070.000	-165.000	2.905.000
Programma	Prognose regulier resultaat	Prognose resultaat organisatie	Prognose incl. doorbelasting organisatie																		
Gezondheid	-300.000	-63.500	-363.500																		
Crisisbeheersing	305.000	-9.500	295.500																		
Brandweer	3.065.000	-92.000	2.973.000																		
Totaal	3.070.000	-165.000	2.905.000																		
Vervolgaanpak/uitvoering	<p>Auditcommissie – 3 juni</p> <p>Agendacommissie veiligheid – 4 juni</p> <p>Agendacommissie gezondheid – 5 juni</p> <p>Bestuurscommissie veiligheid – 19 juni</p> <p>Bestuurscommissie gezondheid – 20 juni</p> <p>Dagelijks Bestuur – 27 juni</p> <p>Algemeen bestuur – 10 juli</p>																				
Communicatie	Voorlopig geen.																				
Besluit	Kies een item.																				
Paraaf secretaris																					
Kopie naar auteur																					

Bestuursrapportage

Januari – april 2024

1. Inleiding

Via de bestuursrapportage wordt het algemeen bestuur tweemaal per jaar geïnformeerd over de stand van zaken van de afgesproken resultaten in de begroting. Het dagelijks bestuur legt daarbij verantwoording af over de afwijkingen ten opzichte van de begroting, waarbij de inhoudelijke verantwoording wordt getoetst door de bestuurscommissies.

De afgelopen jaren stonden de bestuurlijke rapportages in het teken van crisestaken. Inmiddels zijn deze taken in een nieuwe fase beland. Zo is onze coördinerende rol met betrekking tot de opvang van ontheemden uit Oekraïne en het inrichten van crisisnoodopvanglocaties ultimo 2023 beëindigd. Ook is onze rol in de COVID-19- bestrijding inmiddels sterk afgebouwd, al is de COVID-19 nog steeds onder ons. Inmiddels zijn de voorbereidingen op de najaarscampagne in volle gang. Deze campagne is wederom in opdracht van het ministerie van VWS en richt zich op een specifieke doelgroep.

In 2024 vinden er diverse onderzoeken plaats die naar verwachting belangrijke informatie zullen opleveren voor de toekomst van Veiligheidsregio Fryslân. In het najaar wordt de Bestuurscommissie Gezondheid integraal perspectief geboden als input om gezamenlijk bestuurlijk toekomstbestendige keuzes te kunnen maken voor de GGD. Mede op basis hiervan zal de Bestuurscommissie beslissingen kunnen nemen over de structurele dekking functiewaardering doktersassistenten en verpleegkundigen en over een strategisch huisvestingsplan.

Tegelijk is de evaluatie van het huidige dekkingsplan van de brandweer gestart. Het is een wettelijke verplichting om eens in de vier jaar een dekkingsplan vast te stellen om te bepalen op welke plekken de kazernes en het brandweermaterieel worden gepositioneerd. De inzichten van de evaluatie worden gebruikt voor het nieuwe dekkingsplan dat in 2026 ingaat. De resultaten van de evaluatie worden na de zomer in een bestuurscommissie gepresenteerd.

Vanzelfsprekend spelen er ook reguliere thema's die veel inspanning vragen van onze organisatie. Zo wordt bij de GGD, in opdracht van de bestuurscommissie Gezondheid, ingezet op de ontwikkelingen die voortkomen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de Friese uitwerking van het Integraal Zorgakkoord (FRIZA). Ook wordt er binnen de JGZ gewerkt aan het vervolg op het programma JGZ 3.0. Dit vervolg richt zich op de implementatie, borging en doorontwikkeling van de resultaten uit het programma. Bij crisisbeheersing wordt gewerkt aan de ambities vanuit de nieuwe Landelijke Agenda Crisisbeheersing. Brandweer Fryslân zet in op de energietransitie en maakt een inhaalslag in het opleiden van vrijwilligers.

Financiële beschouwing

Prognose resultaat

In deze eerste bestuursrapportage rapporteren wij over de begroting 2024 na eerste wijziging. Deze wijziging stelde het algemeen bestuur op 14 maart 2024 vast.

Net als voorgaande jaren wordt het resultaat sterk beïnvloed door een vrijval van kapitaallasten. De prognose van het resultaat is als volgt:

Programma	Prognose regulier resultaat	Prognose resultaat organisatie	Prognose incl. doorbelasting organisatie
Gezondheid	-300.000	-63.500	-363.500
Crisisbeheersing	305.000	-9.500	295.500
Brandweer	3.065.000	-92.000	2.973.000
Totaal	3.070.000	-165.000	2.905.000

In deze prognose is geen rekening gehouden met het resultaat op treasury. Zoals in de financiële verordening is afgesproken zal dit (zoals het nu lijkt positieve resultaat) worden verrekend bij de jaarrekening.

De prognose bevat uiteraard nog een aantal onzekerheden. Daarnaast vinden er op dit moment onderhandelingen plaats over een nieuwe cao. Bij de tweede bestuursrapportage verwachten wij meer duidelijkheid te hebben, en zullen wij voorstellen hoe om te gaan met deze uitkomst.

Toelichting financiële afwijkingen

Het *reguliere resultaat* wordt als volgt verklaard:

- **Gezondheid**
Het tekort bij gezondheid is het gevolg van een oplopend tekort op de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg. Dit is een gevolg van een overschrijding op de huisvestingskosten en stijgende kosten voor ziektevervanging. De financiële gevolgen van de functiewaardering zijn buitenbeschouwing gelaten, omdat dekking hiervan verloopt via de hiervoor gevormde bestemmingsreserve.
- **Crisisbeheersing**
De onderschrijding bij crisisbeheersing wordt met name veroorzaakt door het niet volledig inzetten van de aanvullende BDUR-middelen. In 2024 wordt nader beoordeeld op welke onderdelen Crisisbeheersing nog versterkt moet worden, inzet op deze gelden is daarom nog niet volledig.
- **Brandweer**
De onderschrijding bij de Brandweer zit met name in de vrijval op de afschrijvingslasten die wordt veroorzaakt door vertraging in de investeringsplanning, voornamelijk door de voortgang van de bouwagenda. Ook op de onderdelen vrijwilligersvergoeding en facilitair wordt naar verwachting een deel van het budget niet benut.
- **Organisatie**
Het tekort bij organisatie wordt met name veroorzaakt doordat de financiering voor doorlichting begroting voor het jaar 2024 nog ontbreekt (€ 452.000). Daar staat ruimte op de afschrijvingen, door het niet realiseren van de investeringen de afgelopen jaren, tegenover.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de programmateksten.

2. Overkoepelende thema's

Binnen de VRF wordt op veel terreinen aan verbetering van de organisatie en de kwaliteit van onze dienstverlening gewerkt. Dit gebeurt voor een belangrijk deel in de lijnorganisatie en op andere onderdelen in projectvorm.

Procesgericht Werken

In het project Procesgericht Werken staat de dienstverlening aan de Friese burger centraal. We zien procesgericht werken als één van de hulpmiddelen om nog klantgerichter te werken en om ons werk op alle niveaus continu te verbeteren. In 2024 voeren we, onder het motto 'Leren door te Doen!', twaalf verbetertrajecten uit. Tijdens deze trajecten houden we onze processen tegen het licht. Met als doel deze processen als volgt te verbeteren:

- Hogere kwaliteit voor de klant en hogere klanttevredenheid.
- Effectiviteit, efficiëntie, beheers-, doel- en rechtmatigheid.
- Hogere overdraagbaarheid en groter lerend vermogen.
- Duidelijkheid over eigenaarschap en verbeterde samenwerking.

Verder werken we in 2024 aan het implementeren van de procesrollen en de procestool. Tot slot zetten we in op processturing en gedragsverandering. Het project verloopt conform planning.

Optimalisatie AFAS

AFAS is onze kernregistratie van personele en financiële data. Deze data spelen een cruciale rol in onze sturings-, monitorings- en verantwoordingsprocessen. Binnen het project Optimalisatie AFAS worden de werkprocessen binnen AFAS geoptimaliseerd waardoor we efficiënter kunnen werken. Ook zorgen we ervoor dat we AFAS nog beter gaan benutten en tuigen we een beheerorganisatie op, die ervoor zorgt dat we werken volgens de gemaakte afspraken en AFAS op orde blijft. VRF werd in dit project ondersteund door een externe partij, die helaas niet de kwaliteit leverde, die was afgesproken. Dit heeft ertoe geleid dat er een nieuwe partij gevonden moest worden en deze situatie kan meerkosten met zich meebrengen.

Informatieveiligheid

Landelijk is gesteld dat elke Veiligheidsregio per 1 januari 2025 over een Security Operations Center (SOC) beschikt. VRF werkt hieraan en de ontwikkeling ligt op schema. Tevens is er aangekondigd dat eind 2024 of begin 2025 een onafhankelijke beoordeling van de informatieveiligheid wordt uitgevoerd bij alle Veiligheidsregio's. Daarbij wordt ook getoetst of de SOC is gerealiseerd. Naast een SOC implementeert VRF aanvullende securitysoftware, die ook wel bekend staat als Security Incident en Event Management (SIEM). Waar mogelijk sluit VRF aan bij landelijke samenwerkingsinitiatieven op de ontwikkeling van SOC en SIEM. Met al deze maatregelen geven wij uitvoering aan de BIO/NEN normering waaraan de VRF moet voldoen.

HKZ certificering 2024

Op 30 en 31 januari 2024 vond de eerste audit voor het behoud van de driejaarlijkse HKZ-certificering plaats. Het kwaliteitsmanagementsysteem van de GGD en de afdeling Crisisbeheersing voldoet aan de eisen uit de HKZ. Als positieve punten benoemde de auditororganisatie onder andere de wijze waarop de formatieve uitbreiding van de organisatie is georganiseerd (met aandacht voor behoud van cultuur en onboarding van nieuwe collega's) en Vakbekwaamheid (met het thema Voorwaarts denken).

3. Programma gezondheid

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Op basis van de eerste vier maanden wordt een tekort verwacht van € 300.000. In dit verwachte tekort is geen rekening gehouden met de effecten van functiewaardering. De financiële gevolgen van de functiewaardering zijn buitenbeschouwing gelaten, omdat dekking hiervan verloopt via de hiervoor gevormde bestemmingsreserve.

De belangrijkste oorzaak van het verwachte tekort is de overschrijding van de begroting voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door de een tekort op huisvesting van € 250.000. Daarnaast is er sprake van stijgende kosten voor vervanging van personeel als gevolg van een oplopend ziekteverzuim.

Tegenover het tekort bij de jeugdgezondheidszorg staan voordelen bij de uitvoering van Publieke Gezondheidszorg Asielzoeker, medische milieukunde en gezondheidsbevordering. Het voordeel bij gezondheidsbevordering hangt samen met extra werkzaamheden binnen het aanvullend pakket. Ten opzichte van voorgaande jaren geldt dat de voordelen bij de overige taken dalen en daarmee minder financiële ruimte opleveren voor het dekken van het tekort bij de jeugdgezondheidszorg.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Beleidsadvisering

GGD wil dé adviseur, sparring- en kennispartner voor de gemeenten blijven. Daarom wordt blijvend geïnvesteerd in het versterken van de inhoudelijke en strategische kennis. We willen anticiperen op de ontwikkelingen die de afgelopen jaren door de groter en complex wordende preventieopgave ontstaan. Er wordt pragmatisch gewogen en inzet gepleegd. Dit heeft effect op de mate van pro-activiteit en leidt tot vooral reactief reageren op vragen van de gemeenten.

Ontwikkelingen waarop we inzetten, zijn:

- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)
- Integraal Zorgakkoord (IZA) en de Friese uitwerking hiervan in het FrIZA
- Brede SPUK
- Omgevingswet
- Bestuurlijke opdracht 'Taken en middelen in balans'
- Verbinding onderwijs/ jeugd
- Versterken sociale pedagogische basis
- Zorg & Veiligheid

Personeel

Een hoge mate van verzuim, noodzaak tot vervanging, een steeds krappere wordende arbeidsmarkt. Het Management Team van de GGD werkt aan deze vraagstukken en maakt keuzes. Voorbeelden hiervan zijn arbeidsmarktcommunicatie, taakherschikking, aanbrengen focus en prioritering daar waar het nodig is.

Jeugdverpleegkundige in de rol als Centrale zorgverlener

Binnen de ketenaanpak 'Kind naar een Gezonder Gewicht' is een belangrijke rol weggelegd voor de Centrale Zorgverlener (CZV). De jeugdverpleegkundige wordt gezien als degene die deze rol goed kan vervullen. Bekostiging van deze rol vindt plaats via twee verschillende financieringsstromen: voor een deel van de kinderen via afspraken met gemeenten en voor een ander deel van de kinderen via de Zorgverzekeringswet. Voor de vergoeding vanuit de Zorgverzekeringswet, komt in 2024 en naar verwachting ook voor 2025 alleen de jeugdverpleegkundige in aanmerking.

Om deze rol bij GGD Fryslân te kunnen beleggen en de uitvoering in Friesland tot een succes te brengen, wordt er een projectleider aangesteld in de periode juni t/m november 2024 voor acht uur per week die het implementatieproces gaat uitwerken en coördineren.

Friese Preventieaanpak (FPA)

Om de in het regioplan FriZA (Friese uitwerking van het Integraal Zorg akkoord) genoemde opgaven en de beweging van zorg naar gezondheid en welbevinden te kunnen gaan maken, is een sterke inzet op preventie nodig. Met de Friese Preventieaanpak (FPA) is er ruim drie jaar lang provinciaal al ingezet op een brede samenwerking met vele partners op preventie. We hebben hiermee de verplichte preventie infrastructuur vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) grotendeels al gerealiseerd en voldoen we aan de verplichte opgave om te komen tot een preventie infrastructuur. De bestuurscommissie gezondheid heeft op 23-11-2023 ingestemd met FPA als preventie infrastructuur voor Fryslân. Er is een subsidie toegekend voor de uitvoering van de Friese Preventieaanpak (FPA). De middelen worden de komende drie jaren ingezet om de opgaven uit het regioplan FriZA kansrijk opgroeien en gezond leven, mentale gezondheid en veerkracht, gezonder ouder worden en het fundament versterken sociale basis gezamenlijk te gaan realiseren, inclusief de vijf verplichte IZA/GALA ketenaanpakken. Om alle opgaven te kunnen realiseren wordt er ingezet op lokale aanjagers in alle Friese gemeenten.

De GGD is opdrachtnemer voor de preventieinfrastructuur voor Fryslân en is trekker van een aantal coalities van de FPA. Daarbij draagt de GGD, net als alle andere partners, bij aan de uitwerking en uitvoering van de FriZA werkagenda.

FriZA (Friese uitwerking van het IZA)

Aanleiding voor het Integraal Zorgakkoord is dat de zorg onder druk staat en dat oplossingen alleen mogelijk zijn als we met elkaar samenwerken. Deze worden uitgewerkt in het FriZA, de Friese uitwerking van het Integraal Zorgakkoord.

GGD Fryslân heeft een adviesrol in de koppelgroep en is als mede bestuurlijk trekker benoemd voor de opgaven, 'Kansrijk opgroeien en gezond leven', 'Mentale Gezondheid en Veerkracht' en het fundament 'Versterken Sociale basis'. We dragen als GGD bij aan het uitwerken van de werkagenda's van de opgaven door het inbrengen van kennis over verkleinen van gezondheidsverschillen, collectieve preventie, gezonde leefomgeving en met extra aandacht voor de kwetsbaren.

SPUK IZA biedt nog vrije ruimte. GGD Fryslân is gevraagd om hierin het onderwerp Opgroeien in Kansrijke Omgeving (OKO) verder uit te werken. Deze inzet wordt inmiddels gepleegd, vooruitlopend op de SPUK IZA gelden.

Epidemiologie heeft een rol in de opzet van de monitoring van het regioplan en doet dit in de kenniswerkplaats.

Gezond en Actief Leven akkoord (GALA)

De niet-vrijblijvende opgaven van gemeenten om te werken aan preventie en gezondheidsbevordering blijft inzet vragen van GGD Fryslân. De implementatie op het versterken van de kennis- en adviesfunctie van de GGD ligt op koers.

Aanvullend vragen gemeenten (via het aanvullend pakket) extra ondersteuning op de uitwerking en de lokale implementatie van de vijf verplichte ketenaanpakken. Hieraan kan worden voldaan door prioritering en focus aan te brengen.

Vitaal ouder worden/ derde levensfase

GGD zet, onder meer vanuit de visie Fitaal Wiis en het waardeer perspectief, ouderengezondheidszorg verder op de kaart. De doelgroep ouderen komt terug in een groot aantal domeinen waarmee ouderengezondheid bij uitstek past bij de term 'health in all policies'. Dit door de expertise in te zetten bij de coalitie Fitaal Wiis van de FPA en door de verbindingen te maken met de overige FPA coalities. Daarbij willen we de gemeenten verder ondersteunen bij wat er in de Wet Publieke Gezondheid staat. Gemeenten dienen de zorgvraag bij ouderen te signaleren, volgen en vroegtijdig op te sporen en maatregelen te formuleren ter beïnvloeding van gezondheidsbedreigingen. De GGD wil hier een belangrijke rol in spelen, maar op dit moment hebben we daar geen structurele middelen voor.

Toekomst jeugdgezondheidszorg

GGD Fryslân biedt JGZ aan kinderen van -9 maanden tot 18 jaar. Het JGZ Dienstenaanbod is het totaal aan contacten en activiteiten die direct betrekking hebben op de klantreis van de jeugdige en/of ouder. Een passende samenstelling en inzet van het JGZ Dienstenaanbod is nodig om aan het doel van de JGZ en de taken vanuit de Wet Publieke Gezondheid te voldoen. Het vervolg op het in februari 2024 afgeronde programma JGZ 3.0 is daarom inmiddels gestart. Dit richt zich op de implementatie, borging en doorontwikkeling van de programmaresultaten.

In de uitvoering is de werkdruk en het ziekteverzuim hoog. Dit vraagt het nodige van de organisatie om de kwaliteit en dienstverlening op peil te houden.

Ook verandert het landschap waarin we werken. De aandacht voor preventie wordt steeds belangrijker door de toenemende zorgvraag. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de Hervormingsagenda jeugd en het Integraal Zorgakkoord (FrIZA). We verwachten dat deze verschuiving naar de voorkant in de jeugdketen op termijn veel oplevert. Wij kijken daarbij goed naar onze rol en taken in relatie tot deze ontwikkelingen en houden daarbij oog voor onze medewerkers.

Ook zijn we binnen de Friese preventieaanpak naast ketenregisseur/trekker, ook deelnemer aan de ketenaanpak 'Kansrijke Start' en de coalitie 'Ouderschap'. Verder zijn wij zowel lokaal als provinciaal (onder andere via SDF Regiovisie jeugd) betrokken bij het lokale en provinciale jeugdbeleid.

Mentale gezondheid

Mentale gezondheid versterken

Een van de maatschappelijke ontwikkelingen is dat de ervaren mentale gezondheid van jongeren is afgenomen. Binnen de JGZ is van oudsher al aandacht voor mentale gezondheid. Maar de huidige ontwikkelingen vragen meer inzet. Zowel op het versterken van mentale weerbaarheid bij alle jeugdigen als bij specifieke kwetsbare groepen. Binnen de coalitie Mentale gezondheid (FPA) levert de GGD hieraan een actieve bijdrage.

STORM

Vanuit GGD Fryslân (penvoerder) zijn we in 2022 gestart met het voorbereidingsjaar van STORM (Strong Teens and Resilient Minds). STORM is een aanpak waarbij scholen, GGD, jeugdhulpverlening, GGZ en gemeenten samenwerken om signalen van somberheid bij jongeren snel aan te pakken.

Begin 2024 is de aanbesteding vanuit VWS voor STORM gegund aan de GGD. Ook zijn er SPUK-IZA-gelden beschikbaar gesteld voor dit programma. In 2024 start de implementatie van het STORM-programma op vier schoollocaties. Voor 2025 worden nog 8 locaties binnen de gemeenten Súdwest Fryslân, Leeuwarden en Noard East-Fryslân verwacht te starten.

Suïcidepreventie

De toenemende vraag vanuit gemeenten en andere ketenpartners, rondom suïcidepreventie en maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de mentale gezondheid vragen om meer inzet op suïcidepreventie. De GGD adviseert gemeenten hoe ze dit beleid vorm kunnen geven en neemt deel aan de coalitie mentale gezondheid binnen de FPA.

Provinciale verzuimaanpak: Meer aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen (MAZL)

De vraag naar verzuimbegeleiding op de Voorbereidend Onderwijs (VO-scholen) blijft hoog, waardoor er soms wachttijden ontstaan. Dit is onwenselijk, omdat verzuim vaak een belangrijk signaal is van (beginnende) problematiek. Er wordt onderzocht of we in samenwerking met partners MAZL kunnen implementeren. MAZL is een bewezen effectieve verzuiminterventie gericht op het terugdringen van ziekteverzuim en het verhogen van de schoolaanwezigheid. Concreet is hiervoor de verbinding gelegd met Sociaal Domein Fryslan (actieprogramma Fryske regiovisie jeugd, actielijn Samenwerking onderwijs, gemeenten en jeugdhulp).

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid

Er is een basis vaccinatiecapaciteit beschikbaar gesteld. Het ministerie heeft in februari besloten om ook in 2024 een COVID-19 najaarsronde te organiseren. Geleerde lessen uit de najaarsronde zijn in kaart gebracht en worden meegenomen in de voorbereiding op en de invulling van de najaarsronde 2024. Alle activiteiten worden uitgevoerd binnen de SPUK. De benodigde kosten zijn door alle GGD-en hoger ingeschat dan het budgettaire kader van VWS. Mochten de middelen niet in lijn gebracht kunnen worden met taken, dan zullen we het aantal locaties verminderen, waardoor het mogelijk is dat er minder locaties in Friesland beschikbaar zijn en mensen daardoor verder moeten rijden.

De structurele middelen voor de versterking van de GGD'en zijn in de begroting van het ministerie van VWS opgenomen. Er wordt gewerkt aan een verdeelsleutel. Verwachting is dat de lijn die in 2023 binnen GGD Fryslân is ingezet vanuit het tijdelijke programma versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid gecontinueerd kan worden. Ook de incidentele transitie-middelen t.a.v. de aansluiting van de GGD'en op de Landelijke Functie Opschaling Infectieziekte zijn in maart definitief toegekend.

Forensische Geneeskunde

Forensische geneeskunde, project 3 noord

Het Project Forensische Geneeskunde 3Noord is in het eerste kwartaal van 2024 van start gegaan. Dit project heeft als doel de versterking van de Forensische Geneeskunde in 3Noord. Financiering van dit project komt vanuit een landelijke subsidie. Ten tijde van de start van het project was het nog niet duidelijk of de subsidie toegekend zou worden. Conform gemaakte afspraken tussen GGD-en, ministerie J&V, OM en Politie is het project wel reeds aangevangen. Dit ook vanwege de grote noodzaak binnen 3Noord. Vooruitlopend op de toekenning van de subsidie zijn reeds kosten gemaakt. Inmiddels is bekend geworden dat de subsidie is toegekend, echter is de uitwerking hiervan nog niet bekend. Mogelijk heeft dit nog negatieve financiële consequenties.

Tarieven Forensisch Medisch Onderzoek (FMO)

De landelijke onderhandelingen van de Politie over de nieuwe tarieven(structuur) FMO zijn uitgesteld. Dit brengt financiële risico's met zich mee. FMO omvat al het medisch onderzoek ten behoeve van de strafrechtketen; verzamelen van sporen en bewijsmateriaal zoals DNA, bloedafname, en letselbeschrijvingen.

Capaciteitsproblemen forensisch artsen

Op dit moment is er in Friesland een capaciteitsprobleem onder de forensisch artsen, waardoor het een uitdaging is om 24/7 dienstverlening te garanderen. Tot op heden kunnen echter alle forensische diensten nog wel worden aangeboden. Dit door - vooruitlopend op het project Forensische Geneeskunde 3Noord - samen te werken met GGD Groningen en Drenthe.

Maatschappelijke zorg

Ontwikkelingen maatschappelijke zorg

De dienstverleningsovereenkomst voor de Wvvgz wordt in december 2024 verlengd met een jaar. Ieder kwartaal vindt het overleg Wvvgz plaats, waarin onder andere ontwikkelingen rondom het meldpunt verward gedrag en (landelijke) ontwikkelingen worden besproken. Ten aanzien van het meldpunt verward gedrag is een stijging te zien vanaf half 2023 in het aantal meldingen. De meldingen zijn veelal psychosociaal en het betreft met name de groep mensen die niet expliciet om hulp vraagt.

Daarnaast is de ZonMW subsidie voor het programma Grip op Onbegrip, aangevraagd door de GGD en GGZ, in samenwerking met een aantal gemeenten, toegekend.

Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)

De Wams, een aanvulling op de Wet maatschappelijke ondersteuning, beoogt een betere zorg voor inwoners met meervoudige complexe problematiek. De wet is controversieel verklaard en de inwerkingtreding is meerdere keren uitgesteld. De verwachting is dat de wet in 2026 in werking treedt.

Toezicht

Wegens personele omstandigheden is het dit jaar wederom uitdagend om de volledige inspectienorm (100%) bij de kinderopvang te realiseren. Er zullen tijdig afspraken met gemeenten worden gemaakt indien de afspraken niet gehaald kunnen worden.

Medische Milieukunde - Jelsumer Feart

In Leeuwarden is in de Jelsumer Feart en Lytse Feart een hoge concentratie PFOS vastgesteld. De mogelijke risico's die deze situatie met zich meebrengt voor de volksgezondheid en het dieren- en plantenleven zijn op dit moment niet precies bekend. Wel vraagt deze situatie extra capaciteit van personeel, waardoor de niet-spoed vragen/terugbelverzoeken langer op zich laten wachten dan de gewenste vijf dagen. Ook is er een forse toename van vragen over PFOS van ongeruste inwoners en gemeenten buiten Leeuwarden. In het eerste kwartaal van 2024 waren er al net zoveel vragen over het onderwerp als in heel 2023.

Seksuele Gezondheid

3Noord samenwerking

Op 3Noord niveau wordt er gewerkt aan een gezamenlijke missie en visie en een jaarplan voor 2024/2025. Dit traject dient voor oktober 2024 afgerond te zijn, ten behoeve van de nieuwe ASG (Aanvullende financiering seksuele gezondheidszorg)-aanvraag die ingediend moet worden bij het RIVM. De PrEP (preventieve medicatie die het risico op een HIV besmetting met ongeveer 99% reduceert) pilot wordt geïntegreerd in de nieuwe ASG-regeling, waarbij het nog onbekend is of de financiering toereikend is voor de PrEP doelgroep onder andere door stijgende laboratoriumkosten. Daarnaast dienen cliënten PrEP medicatie vanaf oktober zelf te bekostigen, dit zal vermoedelijk invloed hebben op de cliëntenstroom.

Testbeleid chlamydia

Het landelijk testbeleid voor chlamydia is gewijzigd, het is nog onduidelijk welke gevolgen deze beleidswijziging op den duur zal hebben.

GGD Fryslân is samen met de Friese Huisartsen Vereniging (FHV) aan het verkennen of er meer SOA-zorg bij de GGD kan worden belegd. Dit om huisartsen te ontlasten en om de kwaliteit van de SOA-zorg te vergroten door deze te centraliseren.

4. Programma Crisisbeheersing

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

In 2024 verwacht Crisisbeheersing een onderschrijding van € 305.000.

Redenen hiervoor zijn gelegen in de formatie (€ 82.000), de piketvergoedingen (€ 68.000) en het niet volledig inzetten van de aanvullende BDUR-vergoeding voor 2024 (€ 155.000). De aanvullende gelden zoals beschikbaar gesteld vanaf 2023 worden nagenoeg volledig ingezet. In 2024 wordt nader beoordeeld op welke onderdelen Crisisbeheersing nog versterkt moet worden, inzet op deze gelden is daarom nog niet volledig.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Landelijke agenda crisisbeheersing 2024 -2029

De nieuwe Landelijke Agenda Crisisbeheersing geeft richting aan de inhoudelijke ambities en werkzaamheden op het terrein van crisisbeheersing van het Rijk, de veiligheidsregio's en andere betrokken partijen. De agenda heeft een looptijd van zes jaar (2024-2029).

In de agenda zijn de ambities geformuleerd langs drie pijlers:

1. Versterken voorbereiding en paraatheid;
2. Versterken van een weerbare samenleving;
3. Bevorderen van kwaliteit en professionaliteit.

Binnen het stelsel van crisisbeheersing dient de Landelijke Agenda Crisisbeheersing als regie-instrument voor de Minister van J&V om richting te geven aan de landelijke inspanningen. Het uitgangspunt van de Landelijke Agenda Crisisbeheersing is dat deze wordt uitgevoerd binnen de bestaande financiële kaders. Dit omvat ook de extra BDUR-middelen die zijn toegekend voor de versterking van crisisbeheersing, waardoor deze mede kunnen worden ingezet voor de uitvoering van de agenda.

Besturen van veiligheidsregio's worden gevergd om de agenda door te vertalen in hun eigen regio. VRF heeft, net als de andere veiligheidsregio's, de formatie voor crisisbeheersing uitgebreid om de gestelde ambities de komende jaren te kunnen realiseren.

Stand van zaken overige resultaten

De crisisorganisatie

Bezetting en vakbekwaamheid

De werving en selectie van nieuwe crisisfunctionarissen is een continu proces. Onze crisisorganisatie was het eerste kwartaal van 2024 op sterkte. Voor het derde jaar op rij bieden wij in eigen beheer (vanaf maart tot eind juni) een leertraject aan voor 30 nieuwe crisisfunctionarissen. Vanaf 1 juli gaan deze nieuwe crisisfunctionarissen – na een proeve van vakbekwaamheid – in hun nieuwe piketfunctie aan de slag.

Vanwege de voorbereiding van de politie op de organisatie van Koningsdag in Emmen, kon de crisisorganisatie van 25 maart tot en met 29 april geen gebruik maken van het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC) in Drachten. Gedurende deze periode heeft VRF in samenwerking met NHL Stenden een uitwijklocatie ingericht bij NHL Stenden. Er is geen gebruik gemaakt van deze uitwijklocatie.

Inzetten van de crisisorganisatie

GRIP

23 januari	zeer grote brand in Harlingen (GRIP 1)
25 januari	zeer grote brand in Harlingen (GRIP 1)
3 maart	zeer grote brand in Drachten (GRIP 1)
13 maart	zeer grote brand in Heerenveen (GRIP 1)

Geen grip, wel inzet van de crisisorganisatie

De crisisorganisatie is op 2 januari ingezet voor een voorbereidend Regionaal Operationeel Team (ROT) vanwege de effecten van een zeer grote brand bij een agrarisch bedrijf in Rutten (Flevoland) richting Lemmer.

Op weg naar een operationeel veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) Fryslân eind 2024

In de meerjarenkoers 2023-2026 van VRF is als ambitie opgenomen dat we een VIK (24/7 operationeel) gaan inrichten. Het VIK is een centraal knooppunt binnen veiligheidsregio Fryslân waar bestaande veiligheidsinformatie van de eigen organisatie en van partners wordt verzameld, geduid en gedeeld. Het regionale knooppunt behoort tot de veiligheidsregio maar sluit aan op het landelijke Knooppunt Coördinatie Regio's en Rijk (KCR-2).

Met deze ontwikkeling geven we tevens invulling aan één van de ambities in de landelijke agenda crisisbeheersing. In 2023 zijn een visie en een plan van aanpak voor het VIK vastgesteld. Op dit moment liggen we op schema met het implementeren van het plan van aanpak. We hebben succesvol deelgenomen aan een landelijke pilot veiligheidsbeeld jaarwisseling. En in maart is gestart met een pilot briefing waarbij een geselecteerde groep crisisfunctionarissen wordt geïnformeerd over het actuele veiligheidsbeeld.

Crisisbeheersing bij overstromingen

Project Hoog water en Evacuatie: Evacuatiestrategieën en handelingsperspectieven.

De afdeling Crisisbeheersing geeft uitvoering aan het landelijke project Hoogwater en Evacuatie en is gestart met de uitwerking van evacuatiestrategieën en handelingsperspectieven voor de Waddeneilanden en de waddenzeekustzone. Voor Ameland is in 2023 een pilot uitgewerkt bedoeld als format voor de overige eilanden. De evacuatiestrategie voor de waddenzeekustzone wordt opgesteld in samenwerking met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe.

Integrale waterveiligheidsstrategie Waddeneilanden.

De afdeling crisisbeheersing participeert in het Deltaprogramma Waddengebied (DPW) vanuit haar betrokkenheid bij het thema waterveiligheid. In het programma van de DPW is opgenomen dat voor elk Waddeneiland een integrale waterveiligheidsstrategie zal worden opgesteld voor hoogwater en overstromingen. Doel van de strategie is om de leefbaarheid en het herstel na een overstroming te vergroten en herstel te bespoedigen. Onder regie van VRF en de gezamenlijke Waddeneilanden is een pilot uitgevoerd voor een binnendijks gebied (Ameland) en voor een buitendijks gebied (Vlieland). De rapportage over de pilot is in 2023 opgeleverd. De colleges van de gezamenlijke Waddeneilanden hebben een vervolgopdracht verstrekt om voor overige Waddeneilanden een vergelijkbare rapportage op te stellen. VRF zal via deelname aan een werkgroep betrokken blijven bij de uitwerking van de opdracht.

GHOR: 2024 een regulier evenementenseizoen

Namens de Directeur Publieke Gezondheid (DPG) biedt de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) de gemeente advies bij een evenementenaanvraag. Daarnaast heeft de GHOR een loketfunctie voor de gemeenten richting de zorgpartners. De GHOR neemt in haar advies deskundige input op vanuit zorgpartners (o.a. GGD, RAV en ziekenhuizen) op het gebied van (publieke) gezondheid en veiligheid. Een evenement wordt gekarakteriseerd door een concentratie van mensen, die zich ophoudt op een specifieke locatie, voor een specifiek doel en een bepaalde periode. Deze concentratie van mensen kan leiden tot een verstoring van de reguliere zorg in een gemeente of de regio. In het GHOR-advies staat welke geneeskundige voorzieningen en gezondheidkundige maatregelen nodig zijn om zorgvraag te voorkomen en als dit wel nodig is op het evenement te kunnen opvangen, dit voorkomt verstoring van de reguliere zorg.

Jaarlijks stelt de GHOR samen met de acute zorgpartners (ziekenhuizen, dokterswacht en RAV Fryslân) de notitie analyse regionale evenementenkalender op. Centraal staat de vraag: welke evenementen kunnen effect hebben op de reguliere zorg van een gemeenten of in de regio? 2024 is een regulier evenementenseizoen. De evenementen die voor 2024 staan gepland, zijn verspreid over de gehele provincie. Door deze spreiding ontstaan geen clusters van evenementen die gericht zijn op het verzorgingsgebied van één van de Friese ziekenhuizen of een Dokterswachtlocatie.

Steeds meer bezoekers op VRF-website en social mediakanalen

Risicocommunicatie speelt een grote rol in het zelf- en samenredzaam maken van de Friese burgers. Risico- en crisiscommunicatie zijn dan ook niet los van elkaar te zien. Bij een GRIP-inzet ("de warme fase") wordt in de crisiscommunicatie voortgeborduurd op handelingsperspectieven die al tijdens onze risicocommunicatie ("de koude fase") zijn gedeeld. Via onze website www.fryslanveilig.nl en onze social mediakanalen vergroten we continu de interactie met de Friese inwoners. We vertellen

enerzijds wat VRF doet tijdens crises en anderzijds betrekken we inwoners bij risico's in hun omgeving en wat zij zelf kunnen doen. Deze interactieve manier van risico's delen slaat goed aan.

Kennisschakelpunt Veiligheid Fryslân van start gegaan

Op 1 februari vond de startbijeenkomst van dit nieuwe kennisnetwerk plaats. Het nieuwe netwerk ("met wetenschappelijke partners aan boord") gaat ons helpen met het verbinden, vergroten en verspreiden van kennis om samen te leren en een integrale bijdrage te leveren aan een gezond en veilig Fryslân. Op 19 maart was de 2^e bijeenkomst van het Kennisschakelpunt waarin is ingezoomd op "het instrument kennisagenda" (de komende periode gaan we aan de slag met het opstellen van een kennisagenda) en op de "spelregels van het nieuwe netwerk" (hoe gaan we met elkaar samenwerken?).

5. Programma Brandweer

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

De Brandweer verwacht voor 2024 onderschrijding van € 2.550.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door vrijval op de kapitaallasten € 2.000.000. Ook voor de budgetten vrijwilligersvergoedingen en huisvesting wordt een onderschrijding verwacht van € 400.000 en € 315.000 echter zijn deze budgetten lastig te voorspellen. Daartegenover staat vanuit de doorlichting begroting een taakstelling van € 130.000.

De geplande onttrekkingen aan de bestemmingsreserves, zoals eerder zijn toegelicht, bedragen per saldo € 556.399. Hiermee verwacht de Brandweer voor 2024 een positief resultaat te realiseren van € 3.065.000.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

PFAS

Op verschillende vlakken is er in Fryslân onlangs aandacht geweest voor PFAS. In de Jelsumer Feart is een hoge concentratie PFOS vastgesteld en eind maart verscheen een rapport met een overzicht van mogelijk PFAS-vervuilde locaties in Fryslân. Al onze brandweerlocaties worden in het rapport genoemd vanwege vermeend gebruik van PFAS-houdend blusschuim. Deze bureaustudie is een inventarisatie geweest en zegt niets over daadwerkelijke vervuiling. Inmiddels zijn we hier zelf actief mee aan de slag, want op een aantal locaties laten we bodemonderzoek doen. Afhankelijk van de uitkomsten is er de vervolgvraag wie aan zet is om grond te saneren en wat daar de financiële implicaties van zijn.

Het vraagstuk is niet alleen in Fryslân actueel. Landelijk is daarom afgesproken hoe wij als veiligheidsregio's omgaan met PFAS-problematiek. Op verzoek van het Veiligheidsberaad wordt dat gecoördineerd en op elkaar afgestemd.

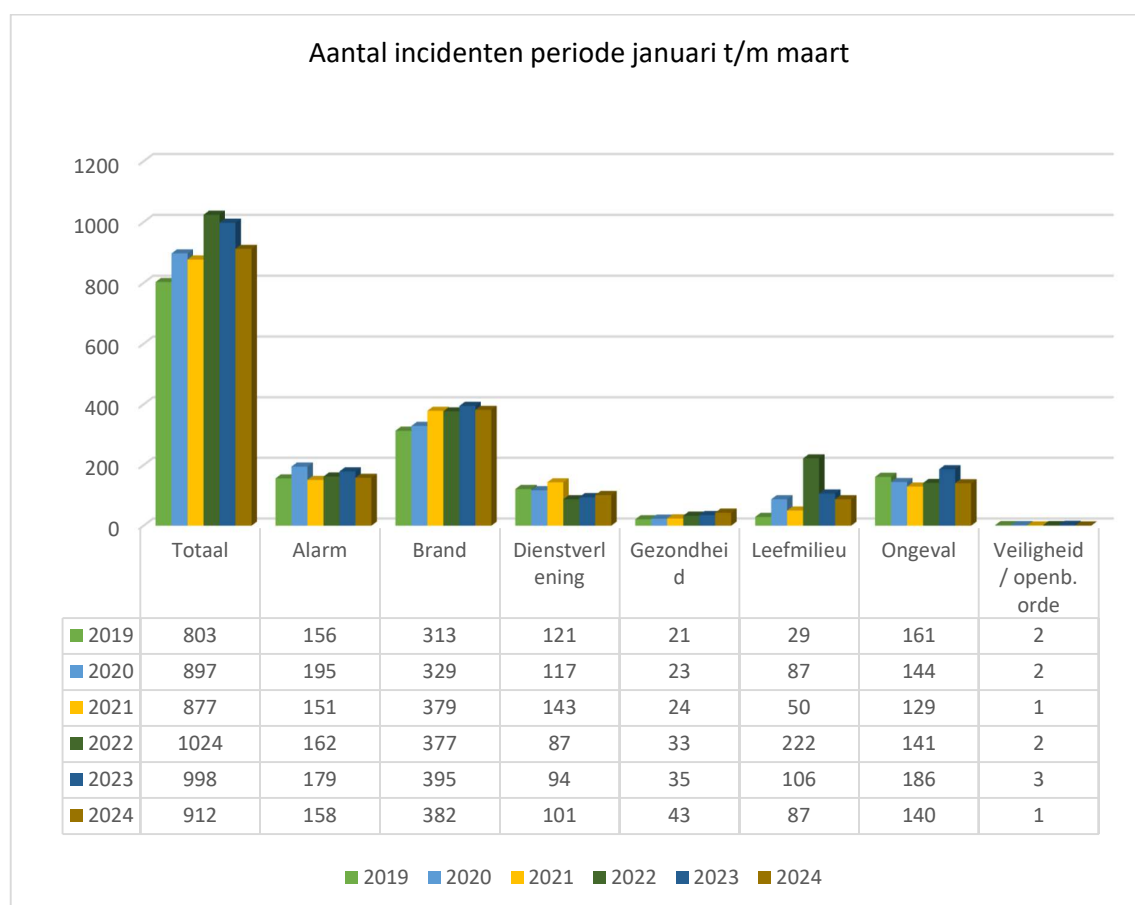

Stand van zaken overige resultaten

Repressie

In de periode van januari tot en met maart is Brandweer Fryslân in totaal 912 keer gealarmeerd. Dit is vergelijkbaar met dezelfde periode vorig jaar. In het aantal alarmeringen per type classificatie zijn geen opvallende verschillen te zien. De Friese brandweer is bij meerdere (zeer) grote branden ingezet, waaronder die bij een papierfabriek in Franeker, een autobedrijf in Heerenveen en een flatgebouw in Drachten. Bovendien werd het belang van ons sterke netwerk van posten aangetoond. We waren samen paraat om op 24 januari zowel de zeer grote brand in Harlingen als meerdere andere incidenten te bestrijden.

Getoetst aan de tijden van het dekkingsplan wordt voor prio-1 brandmeldingen in 93% van de meldingen een opkomsttijd gerealiseerd die binnen de normtijd voor het betreffende risicogebied ligt. Voor prio-1 meldingen waar technische hulpverlening nodig is, lukt dit in 94% van de gevallen.

Bron: Kerncijfers Incidenten NIPV

Nazorg en PTSS

Brandweertaken kunnen te maken krijgen met ingrijpende gebeurtenissen en als gevolg daarvan kunnen zij een posttraumatische stressstoornis (PTSS) ontwikkelen. Televisieprogramma Zembla deed de afgelopen maanden onderzoek naar hoe de brandweer omgaat met PTSS. In een uitzending in februari jl. was de centrale vraag of PTSS een beroepsziekte moet zijn en of een landelijke regeling mogelijk is. Het onderwerp heeft hierdoor de afgelopen periode terecht veel aandacht gehad. Ook alle directeuren en voorzitters van de veiligheidsregio's spraken hierover in respectievelijk de Raad van Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV) en het Veiligheidsberaad.

Om de afhandeling bij geheel of gedeeltelijke uitval door PTSS te professionaliseren en te uniformeren, wordt er al sinds enkele maanden door een werkgroep van de RCDV gewerkt aan de Landelijke regeling aanspraken na dienstongevallen. Bovendien is er aandacht voor de preventieve kant en wordt in samenwerking met verschillende hulpdiensten de huidige 'Richtlijn Psychosociale Ondersteuning Geüniformeerden' herzien tot de 'Richtlijn Hoog Risico Beroepen'. Voor veiligheidsregio's is onder andere de toolbox Psychosociale Ondersteuning beschikbaar, waarbij handvatten worden gegeven voor het goed opvangen en voorkomen van klachten en uitval.

In Fryslân hebben we de opvang al goed ingericht met het Team Collegiale Ondersteuning (TCO). Ook worden periodiek Red Support-bijeenkomsten georganiseerd waar collega's onderling ervaringen kunnen delen.

Dekkingsplan 2026

In een dekkingsplan staat beschreven waar kazernes en het brandweermaterieel zijn gepositioneerd. Het plan geeft ook inzicht in de risicogebieden en de opkomsttijden die van de brandweer verwacht kunnen worden. Het bestuur heeft het huidige dekkingsplan vastgesteld tot en met 2025. Het is een wettelijke verplichting om iedere vier jaar een nieuw dekkingsplan te maken. Conform de landelijke uniforme systematiek werken we nu aan een evaluatie van het huidige dekkingsplan: de dekkingsprestatie wordt beoordeeld op basis van daadwerkelijk bestreden incidenten. Deze inzichten worden gebruikt voor het nieuwe dekkingsplan dat vanaf 2026 moet gaan gelden. Het evaluatierapport wordt na de zomer in een bestuurscommissie gepresenteerd. Ondertussen vindt periodiek afstemming plaats in de bestuurlijke stuurgroep, waar vier burgemeesters lid van zijn.

Bouwagenda

Brandweer Fryslân werkt met een bouwagenda voor nieuwbouw of renovatie van brandweerkazernes. De eerste tranche voor de realisatie loopt tot en met 2026. Volgens planning is begin dit jaar gestart met de nieuwbouw van de kazernes in Langweer en Makkum. De renovatie van de kazerne in Drachten wordt rond de zomer afgerond. Voor de nieuwbouw van kazernes in onder andere Damwâld, Parrega en Oudega (Sm.) worden voorbereidingen getroffen.

Vakbekwaamheid

Dit jaar starten er twee klassen extra naast de reguliere vijf klassen voor de manschappen. Daarmee lukt het een inhaalslag voor de werving van vrijwilligers te maken en de daarvoor gevormde bestemmingsreserve t.b.v. vakbekwaamheid in 2024 deels aan te wenden. Deze geplande inhaalslag zorgt ervoor dat de bestemmingsreserve in 2027 volledig is benut.

Doorontwikkeling kazernevolgorde tabel

In een kazernevolgorde tabel (KVT) wordt bij iedere alarmering berekend welke eenheid op dat moment het snelste ter plaatse kan zijn. Onze huidige KVT stamt uit 2016 en werkt met uitruktijden van meer dan tien jaar oud. Bovendien zijn er veranderingen gekomen in het wegennetwerk en postlocaties, en is er met Oudega (Sm.) een nieuwe post gerealiseerd. Daarnaast is een aankomende systeemwijziging bij de meldkamer aanleiding voor een nieuwe KVT. De nieuwe KVT wordt dynamisch. Dat wil zeggen dat er rekening wordt gehouden met actuele wegsituaties, zoals omleidingen en wegwerkzaamheden. Naast de snelste brandweezorg als uitgangspunt wordt ook gekeken naar de best passende brandweezorg, bijvoorbeeld bij bijzondere objecten. De nieuwe KVT kan impact hebben op het huidige uitrukgebied van een post. De projectgroep staat daarom nauw in contact met ploegleiders en er wordt regelmatig gecommuniceerd via nieuwsbrieven en inloopavonden. Het bestuur wordt op de hoogte gehouden van de voortgang.

Brandveilig leven

Vanuit de brandweer is er aandacht voor de preventiekant om branden te voorkomen, waar het programma Brandveilig leven onderdeel van is. Het rapport 'Minder brand, minder slachtoffers en minder schade?' is recentelijk gepubliceerd. Dit is een onderzoek naar Brandveilig leven (BVL) uitgevoerd door de Inspectie Justitie en Veiligheid. Hiervoor zijn 8 van de 25 veiligheidsregio's bevroegd op hun Brandveilig leven activiteiten. Net als bij veel andere regio's is het lastig meetbaar in hoeverre er branden worden voorkómen en/of beperkt door onze activiteiten. Fryslân haakt aan bij de landelijke werkgroep gedragsverandering. Er kan worden geconcludeerd dat in Fryslân Brandveilig leven-activiteiten goed geborgd zijn binnen de organisatie. Er is sprake van structurele capaciteit en (financiële) middelen. Daarnaast wordt er gewerkt en gerapporteerd volgens een meerjarenprogramma.

Het team Brandveilig leven staat in nauw contact met het team Brandonderzoek van de drie noordelijke Veiligheidsregio's. Hierdoor worden ervaringen uit incidenten verwerkt in voorlichtingsactiviteiten.

Energietransitie

Energietransitie krijgt steeds meer een structureel karakter in het oefenprogramma van onze brandweermensen. Onze leidinggevenden hebben bijvoorbeeld een bijscholing gehad over de risico's van incidenten met accu's. Daarnaast worden alle brandweermensen dit jaar meegenomen in de risico's van voertuigen met alternatieve brandstoffen; ze krijgen hierover de theorie, maar ook praktijkoefenavonden. Hetzelfde geldt voor EnergieOpslagSystemen (EOS) die steeds meer in Fryslân in bijvoorbeeld woonwijken te zien zijn. Deze EOS komen terug in het oefenprogramma na de zomer. Hoe treed je op bij brand bij een EOS en welke risico's zijn daarbij aanwezig? Op deze manier zijn onze mensen voorbereid op deze incidenten.

6. Investeringskredieten

De wijzigingen in de investeringskredieten worden meegenomen in de tweede begrotingswijziging 2024. Deze wordt gelijktijdig met de eerste bestuursrapportage aan het algemeen bestuur aangeboden.

Tweede begrotingswijziging 2024

Inleiding

Middels deze begrotingswijziging vragen wij het algemeen bestuur om in te stemmen met een aantal wijzigingen van de begroting. Hiermee wordt er invulling gegeven aan het budgetrecht van het algemeen bestuur. De voorgestelde wijzigingen worden in het onderdeel 'toelichting effecten 2024' toelicht.

De wetgever heeft met ingang van de rechtmatigheidsverantwoording het begrip begrotingsrechtmatigheid aangescherpt. In het verleden was er voor diverse overschrijdingen een aantal uitzonderingen benoemd. De overschrijdingen waren dan weliswaar onrechtmatig, maar telden niet mee voor het oordeel van de accountant. Een belangrijke uitzondering hierin was de lasten die gecompenseerd worden door direct gerelateerde baten. Met ingang van de rechtmatigheidsverantwoording zijn deze overschrijdingen nog steeds acceptabel, maar dienen ze expliciet gerapporteerd te worden in de jaarrekening.

In verband met de aanscherping stellen wij deze begrotingswijziging voor. De extra lasten worden volledig gecompenseerd door direct gerelateerde baten. Voorliggende begrotingswijziging heeft daarom geen effect op de gemeentelijke bijdrage.

Daarnaast wordt met deze begrotingswijziging ook een geactualiseerd beeld van de reservemutaties gegeven.

Toelichting effecten 2024

A. Aanvullende lasten met direct gerelateerde baten Gezondheid

Gelet op het aangepaste kader voor begrotingsrechtmatigheid heeft een actualisatie van de baten en lasten voor aanvullende werkzaamheden, subsidies en specifieke uitkeringen plaatsgevonden. Uitgangspunt voor de uitvoering van aanvullende werkzaamheden is dat deze geen effect hebben op de gemeentelijke bijdrage. Onderstaande wijzigingen van de begroting zijn dan ook budgetneutraal.

Pijler 1

Binnen pijler 1 zijn de extra baten en lasten van het aanvullend pakket opgenomen voor gezondheidsbevordering en beleidsadviesing. Dit aanvullend pakket betreft onder andere JOGG regisseur, Gezonde School en extra inzet in het kader van Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Naast het aanvullend pakket is onder pijler 1 ook de subsidie voor de Friese Preventie Aanpak / FrIZA opgenomen voor in totaal € 2.714.000. Van dit bedrag is een bedrag van € 1.484.000 bestemd voor de Friese gemeenten die hiervoor lokale aanjagers kunnen aanstellen. Over de inzet en verantwoording van deze middelen zijn afspraken gemaakt met gemeenten.

Pijler 2

Voor de uitvoering van het programma 'Versterking infectieziektebestrijding en voorbereiding op toekomstige pandemieën' (pandemische paraatheid) wordt een specifieke uitkering ontvangen van € 1.120.000. De baten en lasten van dit programma zijn begroot onder pijler 2. Verder heeft een bijstelling plaatsgevonden op basis van de realisatie over de eerste vier maanden van de overige opbrengsten, zoals reizigersadviesing en publieke gezondheidszorg asielzoekers.

Pijler 3

Naast een actualisatie van verwachte opbrengsten voor forensische geneeskunde, is de toekenning van de specifieke uitkering Covid (€ 507.000) verwerkt in deze begrotingswijziging. Deze specifieke uitkering is bedoeld voor het in stand houden van een basiscapaciteit voor het zetten van vaccinaties tegen corona. Daarnaast is de uitkering bedoeld voor het treffen van voorbereidingen op de najaarscampagne. De GGD'en zijn nog in overleg met het Ministerie van VWS over de financiering van de najaarscampagne. De uitkomsten hiervan zullen worden meegenomen in een volgende begrotingswijziging.

B. Geactualiseerde uitvoeringsplanning reservemutaties

Via deze begrotingswijziging geven wij tevens een geactualiseerde uitvoeringsplanning weer van onze bestemmingsreserves. De reserves waarop gemuteerd wordt, worden toegelicht onder het kopje 'Reserves (inclusief resultaatbestemming)'.

Effecten op 2024

In onderstaande tabel worden de mutaties ten opzichte van de primitieve begroting 2024 inzichtelijk gemaakt en is zichtbaar welke dekking daar tegenover staat.

A. Aanvullende lasten met direct gerelateerde baten Gezondheid	€
Aanvullend pakket voor gezondheidsbevordering en beleidsadvisering	2.130.000
Friese Preventie Aanpak / FrIZA	2.714.000
Versterking infectieziektebestrijding en voorbereiding op toekomstige pandemieën	1.120.000
Aanvullende lasten pijler 2 (o.a. reizigersadvisering en PGA)	3.180.000
Forensische geneeskunde	393.000
Covid	507.000
Totale kosten	10.044.000
Opbrengsten aanvullend pakket gezondheidsbevordering en beleidsadvisering	2.130.000
Subsidie Friese Preventie Aanpak / FrIZA	2.714.000
SPUK pandemische paraatheid	1.120.000
Aanvullende opbrengsten pijler 2 (o.a. reizigersadvisering en PGA)	3.180.000
Aanvullende opbrengsten forensische geneeskunde	393.000
SPUK Covid	507.000
Totale dekking	10.044.000
B. Geactualiseerde uitvoeringsplanning reservemutaties	€
Aanvullende kosten vanuit reserves	161.614
Totale kosten	161.614
Onttrekking reserve	161.614
Totale dekking	161.614
Totaal mutaties	10.205.614
Totale dekking	10.205.614
Totaal 2^e begrotingswijziging 2024	-

Reserves (inclusief resultaatbestemming 2023)

Het verloop van de reserves ziet er na de 2e begrotingswijziging als volgt uit:

<i>Reserves</i>	1-1-2024	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2024
<i>Algemene reserve</i>				
Egalisatiereserve	3.379.700			3.379.700
	3.379.700			3.379.700
<i>Bestemmingsreserves</i>				
Gezondheidsmonitor	327.113	102.000	145.000	284.113
FLO	-			-
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Jeugdgezondheidszorg/JGZ 3.0	396.167		300.000	96.167
Tweede loopbaanbeleid	538.939			538.939
In te halen werkzaamheden	1.290.275		495.614	794.661
Gezonde leefomgeving	143.042		100.000	43.042
Kansrijke start	42.766		16.000	26.766
Nu niet zwanger	-			-
Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers	196.874		115.000	81.874
Integraal zorgakkoord (IZA)	-			-
Wabo	290.000		90.000	200.000
Tijdelijke versterking projecten	59.000		59.000	-
Energietransitie	100.000		100.000	-
Fuwa	1.604.262			1.604.262
	5.488.438	102.000	1.420.614	4.169.824
<i>Totaal eigen vermogen</i>	8.868.138	102.000	1.420.614	7.549.524

Toelichting op de mutaties

In de begroting 2024 zijn de specifieke reserves reeds toelicht. Daarom wordt in deze begrotingswijziging uitsluitend stilgestaan bij de belangrijke wijzigingen:

Egalisatiereserve

Zoals in de kaderbrief 2025 reeds is aangekondigd bevindt het saldo van deze reserve zich door de toevoeging van een aantal incidentele meevallers aan de egalisatiereserve binnen de door het bestuur vastgestelde bandbreedtes. Daarom is het niet nodig om de initieel begrote storting te effectueren.

FLO overgangsrecht

Deze reserve is gevormd om de mogelijke toekomstige nadelen van de FLO te kunnen financieren. Zoals bij de resultaatbestemming in de jaarrekening 2023 is aangegeven wordt voorgesteld om deze reserve te laten vrijvallen.

Jeugdgezondheidszorg/JGZ 3.0

In de vergadering van de bestuurscommissie van 14 februari 2024 is decharge verleend en is het programma JGZ 3.0 bestuurlijk afgerond. Hierbij is tevens het vervolgtraject voor het borgen van de programmaresultaten aan de orde geweest. De onttrekking aan de bestemmingsreserve in 2024 is bedoeld om invulling te geven aan de borging van de resultaten van het programma JGZ 3.0.

In te halen werkzaamheden

In de bestemmingsreserve in te halen werkzaamheden is een bedrag opgenomen voor de Wnra (€ 100.000) en de omgevingswet (€ 135.000). Bij de resultaatbestemming in de jaarrekening 2023 is voorgesteld deze twee onderdelen in te zetten voor de fuwa.

Doordat er in 2023 uiteindelijk minder opleidingsklassen konden starten bij de BON is het aantal extra opleidingen in 2024 ook lager. Er worden minder tweedejaars manschap opleidingen afgenomen. De inzet van de bestemmingsreserve is daarom voor 2024 naar beneden bijgesteld.

Omdat de reserve bestaat uit meerdere onderdelen, wordt hieronder een specificatie opgenomen.

In te halen werkzaamheden	Saldo 01.01.2024	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31.12.2024
<u>Brandweer</u>				
Vakbekwaam	868.000		276.339	591.661
Projecten	203.000			203.000
<u>Organisatie</u>				
Inhalen Toekomstbestendige bedrijfsvoering	219.275		219.275	-
	1.290.275	-	495.614	794.661

Kansrijke start

De coalitie Kansrijke Start is in 2024 ondergebracht in de Friese Preventie Aanpak (FPA). De onttrekking in 2024 aan de bestemmingsreserve betreft de verwachte kosten die niet gedekt zijn vanuit de financiering van de FPA.

Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers

In de primitieve begroting 2024 is een onttrekking opgenomen van € 90.000 voor het dekken van de kosten van het opleiden van twee medewerkers tot verpleegkundig specialist. Als gevolg van de werkelijke loonontwikkeling vallen deze kosten hoger uit. De onttrekking aan de bestemmingsreserve wordt gelet hierop verhoogd naar € 115.000.

Tijdelijke versterking projecten

Een deel van deze inzet is verschoven van 2023 naar 2024. De reserve wordt in 2024 volledig gebruikt.

Functiewaardering

Zoals in de jaarrekening 2023 is aangegeven is er een onderzoek uitgevoerd naar de functiewaardering van verpleegkundigen. Daarnaast is er sprake van een nieuw functiesysteem (onderzoek en implementatie). Het voorstel is daarom gedaan om het resultaat volledig te bestemmen voor een brede doelstelling die verband houdt met functiewaardering.

Effecten per programma 2024

In onderstaande tabel zijn per programma de effecten van de eerste begrotingswijziging 2024 opgenomen.

	Begroting na 1 ^e wijziging 2024			2e bestuurlijke wijziging 2024			Begroting na 2 ^e wijziging 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	16.288.349	52.032	16.236.317	4.958.000	4.844.000	114.000	21.246.349	4.896.032	16.350.317
Pijler 2	12.471.276	3.431.933	9.039.343	4.367.000	4.300.000	67.000	16.838.276	7.731.933	9.106.343
Pijler 3	1.742.098	1.050.702	691.396	900.000	900.000	-	2.642.098	1.950.702	691.396
Pijler 4	1.944.371	1.944.371	-			-	1.944.371	1.944.371	-
Toegerekende organisatiekosten	7.063.368	83.681	6.979.687	53.621		53.621	7.116.989	83.681	7.033.308
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>	-	32.500.228	-32.500.228			-	-	32.500.228	-32.500.228
Reservemutaties Gezondheid	102.000	548.515	-446.515		234.621	-234.621	102.000	783.136	-681.136
Totaal programma Gezondheid	39.611.462	39.611.462	-	10.278.621	10.278.621	-	49.890.083	49.890.083	-
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	7.170.600	217.347	6.953.253			-	7.170.600	217.347	6.953.253
Toegerekende organisatiekosten	1.355.383	12.606	1.342.776	8.078		8.078	1.363.461	12.606	1.350.854
BDUR	-	4.768.687	-4.768.687			-	-	4.768.687	-4.768.687
<i>Bijdrage programma Crisis</i>	-	3.519.281	-3.519.281			-	-	3.519.281	-3.519.281
Reservemutaties Crisis	-	8.062	-8.062		8.078	-8.078	-	16.140	-16.140
Totaal programma Crisis	8.525.983	8.525.983	-	8.078	8.078	0	8.534.061	8.534.061	-
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	44.072.905	1.018.371	43.054.534	-158.661		-158.661	43.914.244	1.018.371	42.895.873
Toegerekende organisatiekosten	10.218.950	121.065	10.097.885	77.576		77.576	10.296.526	121.065	10.175.461
BDUR	-	4.677.064	-4.677.064			-	-	4.677.064	-4.677.064
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>	-	47.772.932	-47.772.932			-	-	47.772.932	-47.772.932
Reservemutaties Brandweer	-	702.423	-702.423		-81.085	81.085	-	621.338	-621.338
Totaal programma Brandweer	54.291.855	54.291.855	-	-81.085	-81.085	-	54.210.770	54.210.770	-
Eindtotaal	102.429.300	102.429.300	-	10.205.614	10.205.614	-	112.634.914	112.634.914	-

Investeringskredieten

Overzicht van de investeringskredieten inclusief een verklaring van de mutaties.

Investeringskredieten	Primitieve begroting 2024	Tweede begrotingswijziging 2024	Mutatie	Verklaring
Installaties	58.255	136.912	78.657	Dit betreffen doorgeschoven investeringen vanuit het MJOP.
Kantoormeubilair	223.255	223.255	-	
Mobiele telefonie, tablets en iPads	141.003	141.003	-	
Overige (kantoor) inventaris	28.201	28.201	-	
Renovatie en verbouwing	700.000	739.233	39.233	De oplevering van de aanpassingen van de pantry's (om ze klaar te maken voor de overgang van wegwerpbekers naar servies) is verschoven van eind 2023 naar begin 2024.
Systeem soft- en hardware	47.001	47.001	-	
Telefooncentrale	113.616	-	-113.616	Vervangingsinvestering is niet aan de orde.
Werkplekautomatisering	439.283	439.283	-	
Organisatie	1.750.614	1.754.887	4.273	
Dienstvoertuigen	191.160	-	-191.160	De aanbesteding voor lichte voertuigen loopt nog. Bestelling kan daarom pas eind 2024 gedaan worden, waardoor de levering in 2025 zal plaatsvinden.
Crisisbeheersing	191.160	-	-191.160	
Huisvesting JGZ	100.000	200.000	100.000	De oplevering van de verbouwing van de locatie Huizumerpoort heeft in 2023 vertraging opgelopen. Het investeringskrediet van 2023 hiervoor wordt doorgeschoven naar 2024.
Audiometers	90.000	90.000	-	
Bloeddrukmeters	20.000	20.000	-	
GGD	210.000	310.000	100.000	
Ademlucht	27.261	43.242	15.981	
Dienstvoertuigen		187.536	187.536	De voertuigen die total loss gereden zijn worden vervangen. De kredieten van 2025 worden naar voren gehaald.
Gebouwen	3.853.671	6.465.789	2.612.118	De eerste drie kazernes van de bouwagenda zijn verschoven in oplevering van 2023 naar 2024.
Grond	278.650	632.828	354.178	De eerste drie kazernes van de bouwagenda zijn verschoven in oplevering van 2023 naar 2024.
Haakarmvoertuigen	227.232	1.171.585	944.353	Het watertransportsysteem (WTS) wat gebruikt wordt is zo groot dat de veiligheid niet geborgd kon worden als deze op de huidige haakarmen geplaatst zouden worden. Daarom zijn nieuwe haakarmvoertuigen nodig, zodat de veiligheid geborgd kan worden. De kredieten van 2025/2026 zijn hiervoor naar voren gehaald.

Installaties	1.943.845	2.799.339	855.494	De eerste drie kazernes van de bouwagenda zijn verschoven in oplevering van 2023 naar 2024. Een deel van de installaties uit het MJOP is van 2023 naar 2024 verschoven.
Mobiele telefonie, tablets en iPads	67.999	100.110	32.111	
Overige (kantoor) inventaris	422.859	459.721	36.862	
Overige brandweerinventaris	2.493.964	2.913.361	419.397	De levering van de duiktoestellen is vertraagd van 2023 naar 2024. De WTS containers worden op de nieuwe haarkarmen geplaatst en zijn doorgeschoven van 2023 naar 2024.
Overige brandweervoertuigen		77.543	77.543	De levering van het logistiek voertuig is vertraagd van 2023 naar 2024.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	261.514	371.087	109.573	Deels betreft dit middelen voor natuurbrandbestrijding die in Q3 2023 bestuurlijk goed zijn gekeurd. Daarnaast is de levering van redvesten vertraagd van 2023 naar 2024.
PM voer- en vaartuigen	73.851	133.918	60.067	De prijs van de PM's is gestegen. Aanschaf motor van een vaartuig is verschoven van 2023 naar 2024.
Renovatie en verbouwing	207.808	324.601	116.793	De eerste drie kazernes van de bouwagenda zijn verschoven in oplevering van 2023 naar 2024. Een deel van het MJOP is van 2023 naar 2024 verschoven..
Tankautospuiten	2.226.875	9.146.235	6.919.360	Een groot deel van de levering in 2023 was vertraagd en is in het eerste kwartaal van 2024 geleverd
Terreinen		51.533	51.533	Als gevolg van weeromstandigheden dienen er herstelwerkzaamheden uitgevoerd te worden. Hiervoor zijn kredieten uit het MJOP naar voren gehaald.
Werkplekautomatisering		28.930	28.930	
Brandweer	12.085.529	24.907.378	12.821.849	
Totaal investeringskredieten	14.237.303	26.972.245	12.734.942	

Oplegnotitie Besluitvormend

Onderwerp	Generiek Rampbestrijdingsplan Seveso-inrichtingen Fryslân
Ter behandeling in de vergadering van	het Algemeen Bestuur
Status	Kies een item.
Portefeuillehouder	Mw. Fokkens
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Generiek Rampbestrijdingsplan Seveso-inrichtingen Fryslân 2. Generieke scenariokaarten 3. Concept multidisciplinaire informatiekaart
Vergaderdatum	17-7-2024
Agendapunt	7
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Afdeling Crisisbeheersing
OR/GO	Kies een item.

Conceptbesluit	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vast te stellen dat er geen zienswijzen zijn binnengekomen. 2. Het Generiek Rampbestrijdingsplan Seveso-inrichtingen Fryslân vast te stellen. 3. Het vigerend Generiek Rampbestrijdingsplan BRZO-inrichtingen Fryslân in te trekken per 11 juli 2024.
Inleiding	<p>In Veiligheidsregio Fryslân zijn twee hoogdrempelige Seveso bedrijven waarvoor de Veiligheidsregio een rampbestrijdingsplan moet opstellen (artikel 6.1.1 Besluit Veiligheidsregio's):</p> <ul style="list-style-type: none"> • European Aerosols te Wolvega • BASF te Heerenveen <p>Het Generiek Rampbestrijdingsplan (RBP) heeft van 8 april t/m 20 mei 2024 ter inzage gelegen bij de Veiligheidsregio Fryslân en gemeenten Weststellingwerf en Heerenveen. Er zijn geen zienswijzen binnengekomen. Daarom wordt het concept rampbestrijdingsplan Seveso-inrichtingen Fryslân ongewijzigd ter vaststelling aangeboden.</p> <p>Seveso Tot 1 januari 2024 vielen deze bedrijven onder het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo 2015). Met het Brzo 2015 was de Europese Seveso III-richtlijn ingevoerd in Nederland. Het Brzo 2015 integreerde wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsveiligheid, omgevingsveiligheid en rampbestrijding in één</p>

	<p>juridisch kader. Met ingang van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is het Brzo 2015 ingetrokken en is de Seveso III-richtlijn opgenomen in de Omgevingswet en de bijbehorende besluiten en regelingen van waaruit weer verwezen worden naar de Seveso III-richtlijn.</p> <p>Met de inwerkingtreden van de Omgevingswet spreken we daarom niet meer over een Brzo-inrichting maar over een Seveso-inrichting.</p>
Beoogd effect	Het ondersteunen van het operationele optreden bij een ramp of zwaar ongeval bij een hoogdrempelige Seveso-inrichting.
Argumenten	<p><i>1.1. De inzageronde heeft geen zienswijze opgeleverd.</i> Het concept rampbestrijdingsplan heeft zes weken ter inzage gelegen bij de VRF en bij de gemeenten waar de Seveso-inrichtingen zijn gevestigd.</p> <p><i>2.1 Met het Generiek RBP Seveso-inrichtingen Fryslân voldoet de Veiligheidsregio Fryslân aan de verplichting zoals deze is gesteld in artikel 6.1.1. Besluit Veiligheidsregio's.</i> Het bestuur van de veiligheidsregio moet een RBP vaststellen voor een ramp in een hogedrempelinrichting of categorie van hogedrempelinrichtingen zijnde European Aerosols en BASF.</p> <p><i>3.1 Het Generiek RBP Seveso-inrichtingen Fryslân vervangt het huidige Generiek RBP BRZO-inrichtingen Fryslân.</i> In het Generiek RBP Seveso-inrichtingen Fryslân zijn een aantal wijzigingen opgenomen t.o.v. het huidige RBP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De term BRZO is gewijzigd in Seveso toen op 1 januari 2024 de nieuwe Omgevingswet in werking trad. - Renewi te Drachten is geen hogedrempelinrichting meer en daarmee niet opgenomen in het Generiek RBP Seveso-inrichtingen. - Wenau te Heerenveen is opgenomen in het generiek deel van het RBP. De vergunning is verleend maar ten tijde van het opstellen van het RBP is het veiligheidsrapport nog niet compleet en ingediend. De risico-activiteiten zijn ook nog niet gerealiseerd. Wanneer de risico-activiteiten operationeel zijn worden er multiscenariokaarten opgesteld. Deze kunnen later aan het RBP worden toegevoegd.
Kanttekeningen/risico's	- nvt
Financiële consequenties	Geen
Vervolgaanpak/uitvoering	<p>Procedureel 8 april tot 20 mei inzageperiode ten behoeve van zienswijzen 4 juni Agendacommissie Veiligheid 19 juni Bestuurscommissie Veiligheid 27 juni Dagelijks Bestuur 10 juli Algemeen Bestuur</p> <p>Implementatie en vakbekwaamheid</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het Generiek RBP en de bijbehorende scenariokaarten zijn geïmplementeerd in de processen van de meldkamer en de crisisorganisatie. Daarnaast wordt het opgenomen in het vakbekwaamheidsprogramma voor de crisisfunctionarissen. <p>Administratieve wijzigingen van de informatiekaart</p> <ul style="list-style-type: none"> - De administratieve wijzigingen van de informatiekaart

	<p>worden behandeld in de werkgroep multidisciplinaire planvorming (onder regie van de afdeling Crisisbeheersing). Administratieve wijzigingen van de informatiekaart worden zonder tussenkomst van het Algemeen Bestuur doorgevoerd.</p> <p>Actualisatie van het generiek RBP</p> <p>De wettelijke termijn van de herziening van het plan wordt aangehouden en vaststelling is voorbehouden aan het Algemeen Bestuur.</p>
Communicatie	De Veiligheidsregio zorgt voor de verspreiding van het plan conform de lijst zoals deze in het plan staat vermeld en de communicatie richting de gemeenten en betrokken Seveso-inrichtingen.
Besluit	Kies een item.
Paraaf secretaris	
Kopie naar auteur	

Generiek Rampbestrijdingsplan Seveso inrichtingen Fryslân

2024

Inhoud

---

1 Algemene informatie	2
1.1 Inleiding	2
1.2 Wettelijk kader	3
1.3 Uitvoeringsafspraken	3
1.4 Doel	4
1.5 Randvoorwaarden	4
1.6 Besluitvormingsproces & Beheer.....	4
1.7 Publicatie en verspreiding	5
2 Taken en bevoegdheden	6
2.1 Seveso inrichtingen.....	6
2.2 Bevoegd gezag & toezicht.....	6
2.3 Rol veiligheidsregio.....	7
3 Implementatie en evaluatie	8
3.1 Implementatieplan	8
3.2 Evalueren.....	8
4 Randvoorwaardelijke processen	9
4.1 Melding en alarmering.....	9
4.2 Leiding en coördinatie	9
4.2.1 Vraagregisseur.....	9
4.3 Op- en afschalen	9
4.4 Informatiemanagement.....	10
4.5 Communicatie	10
5 Scenario overzicht	11
5.1 Generieke scenario's.....	11
5.2 Effectcriteria en interventiewaarden	11
5.3 Welke interventiewaarden zijn er?	11
Bijlagen	13
Bijlage 1	13
Verantwoording 'Uitvoeringsafspraken regeling hooghrenpelige inrichtingen'	13
Bijlage 2 Afkortingen	16
Bijlage 3 Generieke scenariokaarten	17
Bijlage 4 Multidisciplinaire scenariokaarten	17

1 Algemene informatie

1.1 Inleiding

In Nederland vallen ruim 400 bedrijven onder de Europese Seveso III richtlijn, omdat zij met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken. Deze bedrijven moeten specifieke maatregelen nemen om de risico's van zware ongevallen te beperken.

Tot 1 januari 2024 vielen deze bedrijven onder het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo 2015). Met het Brzo 2015 was de Europese Seveso III-richtlijn ingevoerd in Nederland. Het Brzo 2015 integreerde wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsveiligheid, omgevingsveiligheid en rampbestrijding in één juridisch kader. Met ingang van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is het Brzo 2015 ingetrokken en is de Seveso III-richtlijn opgenomen in de Omgevingswet en de bijbehorende besluiten en regelingen van waaruit weer verwezen worden naar de Seveso III-richtlijn.

Met de inwerkingtreden van de Omgevingswet spreken we daarom niet meer over een Brzo-inrichting maar over een Seveso-inrichting.

Seveso-inrichtingen worden afhankelijk van de hoeveelheid en type gevaarlijke stoffen, ingedeeld als een hoog- of laagdrempelige inrichtingen. Hoogdrempelige inrichtingen zijn verplicht een veiligheidsrapport en een Milieu risico analyse (MRA) op te stellen en in te dienen. Daarin moeten bedrijven aantonen dat zij juiste maatregelen hebben genomen om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen ervan te beperken. Laagdrempelige inrichtingen moeten ook deze maatregelen nemen, maar hoeven hiervoor geen veiligheidsrapport op te stellen en in te dienen.

In Veiligheidsregio Fryslân zijn drie bedrijven aangemerkt als hoogdrempelige Seveso-inrichting waarvoor de Veiligheidsregio een rampbestrijdingsplan (RBP) heeft opgesteld (conform artikel 6.1.1 Besluit Veiligheidsregio's):

- European Aerosols te Wolvega
- BASF te Heerenveen
- Wenau te Heerenveen¹

---

¹ Ten tijde van de herziening van het Generiek RBP Seveso-inrichtingen Fryslân heeft Wenau een omgevingsvergunning maar voert het bedrijf de risicovolle activiteiten nog niet uit. Wanneer de activiteiten gaan plaatsvinden zal het RBP hierop aangevuld worden.

1.2 Wettelijk kader

De grondslag voor het opstellen van een rampbestrijdingsplan voor hoogdrempelige Seveso-inrichtingen door de veiligheidsregio is gelegen in:

- Artikel 17. Wet veiligheidsregio's (Wvr), wetten.overheid.nl;
- Artikel 6.1.1. Besluit veiligheidsregio's (Bvr) wetten.overheid.nl.

1.3 Uitvoeringsafspraken

Rampbestrijdingsplannen hebben veel inhoudelijk overeenkomsten en zijn naar ligging of incidentscenario's te clusteren. Ook verwijzen zij veelal naar dezelfde regionale procedures. Een aantal veiligheidsregio's heeft daarom het initiatief genomen om in samenwerking met de Inspectie Veiligheid en Justitie te komen tot een oplossing waarbij wellicht niet 'de letter' van de wet wordt gevolgd, maar wel in 'de geest' van de wet wordt gehandeld.

In 2016 is er door een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de veiligheidsregio's een document opgesteld waarin deze uitvoeringsafspraken zijn vastgelegd. Dit document bevat een gedragslijn hoe vorm te geven aan de planvorming en de oefenverplichting van hoogdrempelige Seveso-inrichtingen. Het staat veiligheidsregio's vrij om de in dit document beschreven gedragslijn te volgen; veiligheidsregio's zijn hiertoe niet verplicht. Het is aan de veiligheidsregio zelf of zij de wettelijke eisen óf de 'uitvoeringsafspraken *regeling hoogdrempelige inrichtingen*' (hierna te noemen: uitvoeringsafspraken) volgen.

Met deze uitvoeringsafspraken wordt op onderdelen afgeweken van de formele wet- en regelgeving op het gebied van de hoogdrempelige inrichtingen. Om met deze gedragslijn binnen de geest van de wet- en regelgeving te blijven is het noodzakelijk de verschillende afspraken als een onlosmakelijk geheel te beschouwen. Kiest de veiligheidsregio dus voor het volgen van de uitvoeringsafspraken, zal zij aan *alle* in dit voorstel opgenomen afspraken moeten voldoen.

Uitvoeringsafspraken

Veiligheidsregio Fryslân heeft bij de uitwerking van het generieke rampbestrijdingsplan Seveso-inrichtingen Fryslân de keuze gemaakt dat aan alle in het voorstel "Uitvoeringsafspraken regelgeving hoogdrempel-inrichtingen" opgenomen afspraken wordt voldaan.

In de bijlagen is een verantwoordingsdocument opgenomen waarin alle uitvoeringsafspraken staan beschreven en op welke wijze deze zijn toegepast in het Generiek Rampbestrijdingsplan Seveso-inrichtingen Fryslân. Waar in de uitvoeringsafspraken 'Brzo-inrichtingen' staat vermeld, is dit in het RBP omgezet naar 'Seveso-inrichtingen'.

1.4 Doel

Een rampbestrijdingsplan heeft tot doel om op een gestructureerde wijze ordening aan te brengen in de bestuurlijke en operationele taken, bevoegdheden en processen van de verschillende bij de rampbestrijding betrokken overheden, hulpdiensten en organisaties.

1.5 Randvoorwaarden

- Het Generiek Rampbestrijdingsplan en de oefencyclus voldoen aan de (wettelijke) eisen.
- Het Generieke Rampbestrijdingsplan voldoet aan de uitvoeringsafspraken zoals deze zijn opgenomen in het document "Uitvoeringsafspraken regelgeving hoogdrempelige inrichting", 2016. (Zie bijlage 1)
- Het regionaal crisisplan 2022-2026 en de daaronder vallende deelplannen en draaiboeken zijn leidend. Slechts aanvullingen hierop worden meegenomen bij het op te stellen Generiek Rampbestrijdingsplan en de multidisciplinaire informatiekaarten per bedrijf.
- Monodisciplinaire aspecten uit het Generiek Rampbestrijdingsplan worden binnen de disciplines uitgewerkt en beoefend.
- Er is voldoende capaciteit beschikbaar bij de disciplines voor het opstellen en actualiseren van het Generiek Rampbestrijdingsplan en de multidisciplinaire informatiekaarten.
- De coördinatie voor het opstellen en actualiseren van de rampbestrijdingsplannen ligt bij de afdeling Crisisbeheersing van Veiligheidsregio Fryslân.
- Het Generiek Rampbestrijdingsplan en de multidisciplinaire informatiekaarten worden digitaal beschikbaar gesteld op de website van de Veiligheidsregio Fryslân en via de app van crisisbeheersing.

1.6 Besluitvormingsproces & Beheer

Vaststelling

Het Generiek Rampbestrijdingsplan Seveso-inrichtingen Fryslân is, conform afdeling 3.2, afdeling 3:4 van de Algemene Wet Bestuursrecht (wetten.overheid.nl) - vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân op 10 juli 2024 en treedt in werking per 11 juli 2024.

Beheer

Het beheer van het Generiek Rampbestrijdingsplan ligt bij de afdeling Crisisbeheersing van Veiligheidsregio Fryslân. Het Generiek Rampbestrijdingsplan moet een actueel levend document zijn. Alle wijzigingen bij een Seveso-inrichting of wijzigingen die plaatsvinden binnen de crisisorganisatie moeten terug te vinden zijn in het Generiek Rampbestrijdingsplan en/of de multidisciplinaire scenariokaarten. Jaarlijks wordt het Generiek Rampbestrijdingsplan inclusief de multiscenariokaarten doorlopen. Wijzigingen worden doorgevoerd en herzieningen worden vastgesteld door de Bestuurscommissie Veiligheid van Veiligheidsregio Fryslân.

1.7 Publicatie en verspreiding

Na vaststelling wordt het Generiek Rampbestrijdingsplan digitaal gepubliceerd op de website van de Veiligheidsregio Fryslân en via de app van crisisbeheersing én wordt het rampbestrijdingsplan toegezonden aan:

- Directie van BASF Nederland B.V., locatie Heerenveen
- Directie van European Aerosols B.V., locatie Wolvega
- Burgemeester gemeente Weststellingwerf
- Burgemeester gemeente Heerenveen
- Politie-eenheid Noord-Nederland / Bureau Conflict- en Crisisbeheersing
- De directeur van MkNN
- Directie van het Wetterskip
- Rijkswaterstaat
- Provincie Fryslân
- GGD Fryslân
- De directeuren van naburige veiligheidsregio's

De ontvangers van het rampbestrijdingsplan zijn verantwoordelijk voor het informeren van hun eigen organisatie.

2 Taken en bevoegdheden

2.1 Seveso inrichtingen

Seveso-inrichtingen zijn bedrijven waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn en worden verwerkt. Dit betekent dat hier extra goed gelet wordt op veiligheid en risico's en dat er een rampbestrijdingsplan (RBP) moet zijn.

Seveso-inrichtingen werden altijd Brzo-inrichtingen genoemd. Dat is veranderd op 1 januari 2024, toen de nieuwe Omgevingswet in werking trad. Het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo 2015) is op dat moment ingetrokken en vervangen door de Seveso III-richtlijn. De Seveso III-richtlijn kent regels voor de Seveso inrichtingen. Deze is opgenomen in de Omgevingswet en bijbehorende besluiten en regelingen. Met het inwerkingtreden van de Omgevingswet spreken we daarom niet meer over een Brzo-inrichting maar over een Seveso-inrichting.

De Omgevingswet cq. de Europese Seveso III richtlijn verplicht bedrijven om in de bedrijfsvoering extra aandacht te besteden aan externe veiligheidsaspecten vanwege de aanwezigheid van bepaalde hoeveelheden gevaarlijke stoffen.

Seveso-inrichtingen die voor wat betreft de vergunde hoeveelheid gevaarlijke stoffen boven de hoge drempelwaarde komen zoals beschreven in de Seveso III-richtlijn zijn aangewezen als hoogdrempelige inrichtingen. Hoogdrempelige inrichtingen zijn verplicht een veiligheidsrapport en een Milieu risico analyse (MRA) op te stellen en in te dienen. Daarin moeten bedrijven aantonen dat zij juiste maatregelen hebben genomen om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen ervan te beperken. Laagdrempelige inrichtingen moeten ook deze maatregelen nemen, maar hoeven hiervoor geen veiligheidsrapport op te stellen en in te dienen.

2.2 Bevoegd gezag & toezicht

Provincie Fryslân is bij Seveso-inrichtingen het bevoegd gezag (artikel 4.6 Omgevingsbesluit).

De aangewezen Omgevingsdienst voert de taken uit, zoals het voorbereiden van een vergunningverleningsbesluit, het toezicht en de handhaving (artikel 13.12 en bijlage VII Omgevingsbesluit). Voor de Seveso-inrichtingen in Fryslân is Omgevingsdienst Groningen (ODG) de betreffende omgevingsdienst.

ODG is bevoegd voor het toezicht op de naleving van de verplichtingen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) die zijn gebaseerd op de Omgevingswet. Naast de omgevingsdienst hebben de Inspectie SZW, Veiligheidsregio Fryslân en de waterkwaliteitsbeheerders toezichtstaken ten aanzien van de Friese Seveso-inrichtingen. De Inspectie SZW houdt toezicht op de naleving van de verplichtingen in het Bal die uitvoeringgeven aan de Arbeidsomstandighedenwet. De veiligheidsregio's doen dat ten aanzien van de verplichtingen die zijn gebaseerd op de Wet veiligheidsregio's. De waterkwaliteitsbeheerders (Rijkswaterstaat en de waterschappen) zien toe op de naleving van de lozingsvoorschriften die gelden voor Seveso-inrichtingen. Indien een toezichthouder een overtreding van het Seveso constateert, dan kan daarop bestuursrechtelijk een eis tot naleving, een last onder dwangsom of bestuursdwang, een bestuurlijke boete of (tijdelijke) stillegging van het bedrijf volgen. Daarnaast beoordelen de waterkwaliteitsbeheerders de risico's van zware ongevallen voor oppervlaktewaterlichamen (milieurisicoanalyse).

2.3 Rol veiligheidsregio

De veiligheidsregio heeft een wettelijke taak om de Seveso-inrichtingen te inspecteren. Deze taken zijn geborgd in het regionaal vastgestelde Handhavingsbeleid industriële veiligheid. Inspecteurs van de veiligheidsregio/brandweer voeren samen met inspecteurs van de Omgevingsdienst, Inspectie SZW en adviseurs waterkwaliteitsbeheerders inspecties uit bij deze bedrijven. Tijdens de inspecties inspecteert de brandweer onder andere de gevaarlijke stoffenlijst en de repressieve bestrijdingsmaatregelen die gebruikt worden tijdens een brand of incident.

Daarnaast heeft de veiligheidsregio taken in het beoordelen van veiligheidsrapporten en het adviseren van de Omgevingsdienst op het verlenen van de omgevingsvergunning ter verbetering van de fysieke leefomgeving en veilig repressief optreden. Ook heeft de veiligheidsregio een taak in het aanwijzen van- en het toezicht houden op bedrijfsbrandweren. Deze taken worden uitgevoerd door de afdeling Risicobeheersing van Brandweer Fryslân.

Concept

3 Implementatie en evaluatie

3.1 Implementatieplan

Het Generiek Rampbestrijdingsplan geeft inzicht in de taken, bevoegdheden en processen die spelen tijdens de bestrijding van rampscenario's bij Seveso-inrichtingen. De doelgroep bestaat uit alle crisisfunctionarissen van het CoPI, ROT, (G)BT en MkNN.

Bij de herziening of actualisatie van het Generiek Rampbestrijdingsplan is het belangrijk dat het plan in de systemen en processen van de crisisorganisatie wordt opgenomen. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld de meldkamersystemen, het Landelijk Crisismanagementsysteem (LCMS) en de app Crisisbeheersing, die door crisisfunctionarissen wordt gebruikt. Daarnaast moeten de crisisfunctionarissen vakbekwaam worden én blijven met het Generieke Rampbestrijdingsplan. Al deze onderdelen worden opgenomen in een implementatieplan. Het implementatieplan beschrijft op welke wijze het scenario's uit het Generiek Rampbestrijdingsplan jaarlijks worden beoefend en op welk niveau.

De afspraken uit de "uitvoeringsafspraken regeling hogedrempelinrichtingen" zijn leidend voor het implementatieplan. Het implementatieplan bevat de volgende onderdelen:

- Omschrijving in welke systemen en processen het plan wordt opgenomen
- Op welke wijze de crisisfunctionarissen worden opgeleid
- Op welke wijze de crisisfunctionarissen vakbekwaam blijven
- Aantoonbaarheid van vakbekwame crisisfunctionarissen
- Op welke wijze het plan wordt getoetst en bijgesteld naar de wensen van crisisfunctionarissen en de wettelijke vereisten

Het implementatieplan wordt uitgewerkt door de afdeling Crisisbeheersing.

3.2 Evalueren

Het is belangrijk dat crisisfunctionarissen het geleerde in de praktijk kunnen toepassen. In het implementatieplan worden de leerdoelen opgenomen en de evaluatiemethodiek. Op deze manier wordt er getoetst of de generieke scenario's en/of de multidisciplinaire informatiekaarten (nog) voldoen op het gebied van bruikbaarheid en juistheid van de informatie. Aan de hand van deze evaluaties worden indien nodig de generieke scenario's en/of de multidisciplinaire informatiekaarten aangepast.

4 Randvoorwaardelijke processen

4.1 Melding en alarmering

Het rampbestrijdingsplan treedt in werking wanneer bij één van de Seveso-inrichtingen sprake is van een incident waarop één van de scenario's van toepassing is, bij twijfel hiervan, of wanneer de situatie hier in grote mate op lijkt en de multidisciplinaire informatiekaarten uit het rampbestrijdingsplan als leidraad kunnen worden gebruikt.

In geval van andere/kleinschalige incidenten, zal in eerste instantie worden gehandeld conform de standaardprocedures (brand, Incidentbestrijding gevaarlijke stoffen (IBGS), hulpverlening). Indien het RBP in werking is getreden zal direct GRIP 2 afgekondigd worden. Op de multidisciplinaire informatiekaarten staat beschreven wie de scenario's afkondigt.

4.2 Leiding en coördinatie

De operationele leiding in dit rampbestrijdingsplan wordt ingevuld op basis van de GRIP-structuur zoals deze is beschreven in het regionaal crisisplan. Op de multidisciplinaire informatiekaarten staat beschreven welke functionarissen van de betreffende Seveso-inrichtingen aansluiten bij het CoPI, ROT en het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT).

4.2.1 Vraagregisseur

Wanneer bij een (dreigende) crisis en/of incident nationale opschaling plaatsvindt, zoals omschreven in het [Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming](#) en er behoefte is aan advies vanuit het Crisis Expert Team milieu en drinkwater (CET-md), wordt vraagregie Rijk richting het CET-md geactiveerd. Het CET-md biedt 24/7 ondersteuning bij incidenten op het gebied van milieu of drinkwater.²

Een leider Commando Plaats Incident (CoPI), een Operationeel Leider (OL), een burgemeester of een voorzitter van de veiligheidsregio kan als de bestuurlijke verantwoordelijke een vraagregisseur regionaal aanwijzen. De vraagregisseur is afkomstig uit de bronregio en bundelt en prioriteert de vragen, inclusief eventuele vragen uit de effectregio's. De vraagregisseur fungeert in het regionale model als 'single-point-of-contact' naar het CET-md.

De rol van vraagregisseur wordt binnen de veiligheidsregio Fryslân ingevuld door de GAGS of AGS-OT. Afhankelijk van het incident wordt afgestemd of de GAGS of de AGS-OT de vraagregisseur voor het CET-md wordt.³

4.3 Op- en afschalen

De GRIP-structuur van het regionaal crisisplan is leidend. De afschaling vindt plaats zodra dat mogelijk is, na instemming van de hoogst leidinggevende functionarissen.

---

² Bron: <https://www.dcc-ienw.nl/themas/milieu/cet-md>

³ Bij de herziening van het Regionaal Crisisplan wordt de rol vraagregisseur opgenomen.

4.4 Informatiemanagement

Het proces informatiemanagement is de belangrijkste randvoorwaarde voor het proces leiding en coördinatie. De juiste informatie moet in de juiste vorm en op het juiste moment beschikbaar zijn voor degenen die deze nodig hebben. Het Landelijk Crisismanagementsysteem (LCMS) wordt gebruikt om tijdens een grootschalig incident de informatie die bij de verschillende partijen beschikbaar is op eenvoudige wijze te delen. De generieke scenariokaarten en de multidisciplinaire informatiekaarten zijn in LCMS opgenomen in een voorbereide LCMS activiteit.

4.5 Communicatie

Op de multidisciplinaire informatiekaarten per Seveso-inrichtingen staan de eerste acties voor crisiscommunicatie beschreven. Daarnaast wordt de bevolking bij het selecteren van één van de scenario's meteen handelingsperspectief geboden middels een NL-Alert (berichten zijn reeds voorbereid) en het activeren van de WAS-palen. De centralist/CaCo is bij het in werking treden van het RBP bevoegd deze acties zelfstandig uit te voeren. Het communicatieteam maakt, naast de multidisciplinaire informatiekaarten gebruik van de themakaart "incidenten met gevaarlijke stoffen". Deze staat in de app Crisisbeheersing.

5 Scenario overzicht

5.1 Generieke scenario's

Voor de Seveso-inrichtingen in de Veiligheidsregio Fryslân zijn er overeenkomstige rampscenario's. Deze rampscenario's worden door de Seveso-inrichtingen bepaald aan de hand van een kwalitatieve risicoanalyse (QRA) en een milieurisicoanalyse (MRA) en beschreven in het veiligheidsrapport (VR) van de betreffende bedrijven. De volgende scenario's zijn uitgewerkt in het generieke Rampbestrijdingsplan:

Scenario	BASF	European Aerosols	Wenau ⁴
Loodsbrand	X	X	
BLEVE		X	
Wolkbrand/ Gaswolkexplosie		X	
Toxische wolk	X		
Plasbrand (plas-, tankputbrand)	X		

Per bedrijf is er voor ieder scenario een multidisciplinaire informatiekaart opgesteld. Daarop staan naast de algemene gegevens van de Seveso-inrichting ook de effecten, het handelingsperspectief en de multidisciplinaire aandachtspunten van het scenario, gericht op de lokale situatie.

5.2 Effectcriteria en interventiewaarden

Vanuit de brandweer wordt gewerkt met interventiewaarden, omdat bij overschrijding van deze waarden een 'actie' vanuit de hulpdiensten wordt verwacht. De interventiewaarden worden regelmatig geactualiseerd en vastgesteld door het RIVM en zijn opgenomen in Overzicht interventiewaarden (<https://rvs.rivm.nl/normen/rampen-en-incidenten/interventiewaarden>).

5.3 Welke interventiewaarden zijn er?

Interventiewaarden worden gebruikt om richting te geven aan de bescherming van de bevolking (waaronder alarmering) en de hulpverleners bij incidenten met gevaarlijke stoffen. Een interventiewaarden kan in 6 verschillende tijdsduren (blootstellingstijd) worden aangegeven (van 10 min tot 8 uur), in plaats van alleen de standaard 1-uurs waarde. De definities van de interventiewaarden zijn als volgt:

- Voorlichtingsrichtwaarde (**VRW**): bij dit concentratieniveau merken omstanders/bewoners de eerste effecten en is voorlichting nodig. Dit concentratieniveau wordt door het merendeel van de bevolking als hinderlijk ervaren (effecten zoals lichte prikkeling van de ogen en longen of stank).
- Alarmeringsgrenswaarde (**AGW**): de concentratie van een stof waarboven onomkeerbare of andere gezondheidsschade kan optreden door directe toxische effecten. Bij dit concentratieniveau is ernstige gezondheidsschade mogelijk. Het is dan noodzakelijk de bevolking te waarschuwen en te adviseren om te schuilen of om een gebied te ontruimen.
- Levensbedreigende waarde (**LBW**): de concentratie van een stof waarboven mogelijk sterfte of een levensbedreigende aandoening door toxische effecten kan optreden binnen enkele dagen. Bij dit concentratieniveau is reddend optreden van de brandweer en geneeskundige hulpverlening van de ambulancedienst noodzakelijk.

⁴ Ten tijde van het opstellen van dit RPB is de vergunning wel verleend maar het VR nog niet compleet en ingediend. De risico-activiteiten zijn ook nog niet realiseert.

Effectgebieden van rampscenario's

Met een rampscenario wordt inzicht verkregen in het grootste effect van een zwaar ongeval dat als gevolg van de activiteiten op het terrein van de inrichting kan optreden en waarbij er, ondanks het repressief optreden, schade aan gebouwen of personen in de omgeving van de inrichting kan ontstaan.

Bij het vaststellen van de rampscenario's wordt rekening gehouden met de 'worst case' scenario' en nog bestrijdbaar zijn voor de hulpverlening. Het bedrijf/ de inrichting moet deze scenario's selecteren met de grootste schade-effecten in de vorm van gewonden, doden, brandomvang en/of milieueffecten, direct volgend uit een scenario.

De effecten van de rampscenario's worden berekend aan de hand van landelijke rekenmethodieken en handleidingen. Zo zijn de effectafstanden voor de scenario's loodsbrand berekend op basis van de Handreiking risicoberekeningen Besluit externe veiligheid inrichtingen (Hari - <https://www.rivm.nl/documenten/handleiding-risicoberekeningen-bevi-v33>). Dit resulteert bij het scenario loodsbrand met weertype F1,5. Zie uitwerking per bedrijf op de multidisciplinaire scenariokaarten.

De effectafstanden zijn mede zo groot omdat er is gerekend met een modelstof (conform de Hari), omdat er een grote diversiteit aan gevaarlijke stoffen bij de bedrijven wordt opgeslagen.

In Nederland zijn er, door de Milieu-ongevallendienst (MOD) van het RIVM, in de afgelopen jaren gegevens verzameld in het effectgebied van een groot aantal branden. Op grond van deze ervaringen met grote branden waar gevaarlijke stoffen bij betrokken zijn heeft het RIVM een studie uitgevoerd naar de verspreiding van stoffen bij branden (RIVM, Rapport 609022031/2009 - <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/609022031.pdf>) en (RIVM, rapport 2023-0311 - <https://www.rivm.nl/publicaties/meetresultaten-bij-branden-analyse-van-mod-incidentmeetgegevens-2008-2021>)

Samengevat stelt het RIVM:

Bij een brand waarbij de rookpluim niet of nauwelijks stijgt, zijn de concentraties schadelijke componenten in de lucht benedenwinds vrijwel altijd verhoogd, soms tot op honderden meters van de brandhaard. Echter, vanaf 1 km en verder zijn de concentraties zo ver gedaald dat er bij eventuele blootstelling geen sprake is van gezondheidsrisico's (uitgezonderd zeer grote branden of branden met bijzondere kenmerken). Binnen 1 km van een brand zal per geval onderzocht moeten worden welke stoffen een eventueel risico vormen, hoe hoog de blootstelling aan deze stoffen is en wat de eventuele effecten op milieu en gezondheid zijn.

Op grond van de studie van het RIVM en de kennis dat er is gerekend met een modelstof, is er voor gekozen om eerst in te zetten op een gebied van 1 km vanaf de incidentlocatie bij die bedrijven met een effectgebied van meer dan 1 km door rook van een brand. Het inzetgebied van de hulpdiensten wordt vergroot als de brandweer op 1 km verhoogde waarden meet of als de pluimvorming/ -stijging daar aanleiding tot geeft.

Bijlagen

Bijlage 1 Verantwoording 'Uitvoeringsafspraken regeling hoogdrempelige inrichtingen'

Afspraak 1 - Planvorming:

De wettelijk verplichte onderdelen van het rampbestrijdingsplan kunnen ook in andere planvorming worden uitgewerkt. Wel geldt dan de minimale eis dat in het RBP voor deze onderdelen wordt verwezen naar de betreffende planvorming.

In het Generiek Rampbestrijdingsplan wordt voor de operationele processen verwezen naar het regionaal crisisplan en daaronder vallende deelplannen.

Afspraak 2 - Planvorming:

De veiligheidsregio stelt vast welke basisscenario's ten minste door de veiligheidsregio worden uitgewerkt op basis van de aanwezige hogedrempelinrichtingen. Het eventueel opnemen van extra scenario's (naast de hierboven genoemde zeven of een selectie hiervan) valt onder de keuzevrijheid van de veiligheidsregio. De veiligheidsregio neemt de gekozen scenario's op in een programma van vakbekwaamheid. Aan de hand van het regionaal risicoprofiel en de veiligheidsrapporten toetst de Inspectie of de veiligheidsregio voldoende basisscenario's heeft uitgewerkt.

Op basis van de veiligheidsrapporten van *hoogdrempelige inrichtingen* heeft de veiligheidsregio bepaald welke basisscenario's van toepassing zijn. Deze zijn uitgewerkt in generieke scenario's.

Afspraak 3 - Planvorming:

Het basisscenario is bedoeld als 'handvat op hoofdlijnen'. Een basisscenario bevat minimaal:

- Een beschrijving van het scenario met specifieke kenmerken van het incident;
- Algemene aandachtspunten en gedragslijnen voor functionarissen van alle onderdelen van de hoofdstructuur gekoppeld aan de crisisprocessen;
- Algemene aandachtspunten en gedragslijnen voor algemene handelingsperspectieven voor de burger gekoppeld aan de crisisprocessen.

Per scenario is per bedrijf een multidisciplinaire informatiekaart opgesteld waarin bovenstaande informatie is opgenomen.

Afspraak 4 - Planvorming:

Het algemeen rampbestrijdingsplan bevat minimaal een overzicht waarin per hogedrempelinrichting staat aangegeven welke basisscenario's en welke omgevingsrisico's op deze inrichting van toepassing zijn.

In het hoofdstuk 'Scenario overzicht' staat beschreven welke scenario's van toepassing zijn per Seveso-inrichting en welke interventiewaarden er zijn bepaald.

Afspraak 5 - Planvorming:

De veiligheidsregio stelt informatiekaarten op met algemene en wettelijk bepaalde bedrijfsspecifieke informatie per hogedrempelinrichting. In de informatiekaarten wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- Bedrijfsnaam;
- Ligging van de inrichting (adres en coördinaten) met plattegrond van de directe omgeving van het bedrijf en de ingangen;
- Karakter van de inrichting (bijvoorbeeld een opslag of raffinaderij);
- Welk(e) basisscenario('s) van toepassing is (zijn);
- Aanwezigheid van personen (dag en nacht);
- Aanwezigheid van gevaarlijke stoffen (gevarenklassen);
- Overige bedrijfsspecifieke gevaren/risico's;
- Aanwezige voorzieningen (bouwkundig en installatietechnisch) die gebruikt kunnen worden bij de incidentbestrijding;
- Aanwezigheid van Bedrijfsbrandweer;
- Specifieke aandachtspunten die aanvulling geven op of afwijken van het basis scenario voor functionarissen van alle onderdelen van de hoofdstructuur;
- Overige relevante informatie gerelateerd aan de crisisprocessen;
- Koppeling van o.a. preventiegegevens / Intelligence, afhankelijk van de regionale digitale ontwikkelingen.

Voor elke Seveso-inrichting zijn er multidisciplinaire scenariokaarten opgesteld. De punten die in afspraak 5 staan benoemd staan op de kaarten vermeld.

Afspraak 6 – Vakbekwaam blijven:

De kennis van de basisscenario's wordt initieel overgedragen aan alle betrokken functionarissen van de hoofdstructuur. De veiligheidsregio bepaalt, in afstemming met de betrokken crisis- en ketenpartners, op welke wijze aangetoond wordt dat functionarissen vakbekwaam zijn geworden. De veiligheidsregio en de monodisciplinaire diensten werken dit zelf op basis van het eigen (M)OTO-beleid uit.

Er wordt een implementatieplan opgesteld door het team vakbekwaamheid van de afdeling Crisisbeheersing.

Afspraak 7 – Vakbekwaam blijven:

Alle relevante (de geselecteerde) basisscenario's uit het algemeen rampbestrijdingsplan voor hogedrempelinrichtingen van de betreffende veiligheidsregio worden tenminste éénmaal per jaar in elk geval op CoPI-niveau en met CaCo/eenhoofdige leiding beoefend (het CoPI op een locatie waar dit scenario kan voorkomen). Bij voorkeur wordt bij dergelijke oefeningen ook het ROT betrokken. Bij deze oefening is een deskundige van het bedrijf betrokken en aanwezig.

In het implementatieplan van het team vakbekwaamheid wordt de oefeningsverplichting opgenomen zoals in afspraak 7 staat beschreven.

Afspraak 8 – Vakbekwaam blijven:

De veiligheidsregio organiseert bijeenkomsten voor minimaal CoPI, ROT en Caco/eenhoofdige leiding van de meldkamer. Voor de invulling van deze bijeenkomsten valt te denken aan:

- Uitwisselen actuele informatie;
- (Aantal) scenariotrainingen samen met functionarissen van hogedrempelinrichtingen;
- Een bedrijfsbezoek;
- Een bedrijfspresentatie;
- Betrokkenheid Ovd's;
- Enzovoorts...

Afspraak 9 – Vakbekwaam blijven:

De veiligheidsregio zorgt ervoor dat de functionarissen **jaarlijks** vakbekwaam blijven. Hierbij wordt de 'Life-Long-Learning-Loop' als uitgangspunt gehanteerd. De veiligheidsregio werkt dit zelf op basis van het eigen MOTO-beleid uit.

Het team vakbekwaamheid werkt de bijeenkomsten in het implementatieplan, op basis van de eigen Multidisciplinaire Opleidings-, Trainings- en Oefenprocessen, uit en betreft hierbij objectspecifieke (bedrijfs)deskundigen.

Afspraak 10 - Evaluatie:

De veiligheidsregio maakt van elke oefening van een basisscenario bij een hogedrempelinrichting een evaluatieverslag, dat binnen de veiligheidsregio wordt geborgd. Als onderdeel van deze evaluatie toetst de veiligheidsregio of de basisscenario's en/of de informatiekaarten (nog) voldoen op het gebied van juistheid, volledigheid en bruikbaarheid. Indien nodig worden aan de hand van deze toetsing de basisscenario's in het algemeen rampbestrijdingsplan en de informatie in de informatiekaarten aangepast. Zo wordt de cyclus sluitend gemaakt.

Er wordt gewerkt met een evaluatiesystematiek waarin planvorming is opgenomen als toetsingsvraag. Deze evaluatiesystematiek wordt zowel na een GRIP incident als na een oefening ingezet.

Afspraak 11 - Basisinformatiestructuur:

De voor de veiligheidsregio geldende basisscenario's worden conform de Veiligheidsregio Referentiearchitectuur (VeRA) ontsloten via de informatiesystemen voor (operationeel) optreden van de veiligheidsregio. Dit betreft ten minste de informatiesystemen voor de meldkamer en het verdient aanbeveling om de basisscenario's eveneens via LCMS te ontsluiten.

De generieke scenario's en de multidisciplinaire informatiekaarten worden in LCMS opgenomen.

Bijlage 2 Afkortingen

AGS	Adviseur gevaarlijke stoffen
AGW	AlarmeringsGrensWaarde (interventiewaarde)
Bal	Besluit activiteiten leefomgeving
BLEVE	Boiling Liquid Expanding Vapour Explosion
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
CaCo	Calamiteitencoördinator
CET-md	Crisis Expert Team milieu en drinkwater
CoPI	Commando Plaats Incident
D5	weertype D5: neutraal weer, windsnelheid 5 m/s
F1,5	weertype F1,5: stabiel weer met een windsnelheid van 1,5 m/s
GAGS	Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GOR	Gezondheidsonderzoek na rampen
IBGS	Incidentbestrijding gevaarlijke stoffen
LBW	Levensbedreigende waarde
MkNN	Meldkamer Noord-Nederland
MOD	Milieu ongevallen dienst
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings Procedure
OTO	Opleiden Trainen en Oefenen
OvD	Officier van Dienst
PD	Plaats delict, waar mogelijk, een misdrijf is gepleegd, sporen aanwezig zijn
PGS 15	Publicatiereeks gevaarlijkstoffen 15; richtlijnen voor opslag gevaarlijke stoffen
RBP	Rampbestrijdingsplan
RIVM	Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
ROT	Regionaal Operationeel Team
RV	Redvoertuig brandweer
UGS	Uitganstelling (verzamelplaats t.b.v. grootschalig optreden)
VR	Veiligheidsrapport
VRW	Voorlichtingsrichtwaarde
Wvr	Wet Veiligheidsregio's

Bijlage 3 Generieke scenariokaarten

Bijlage 4 Multidisciplinaire scenariokaarten

Concept

Scenario BLEVE

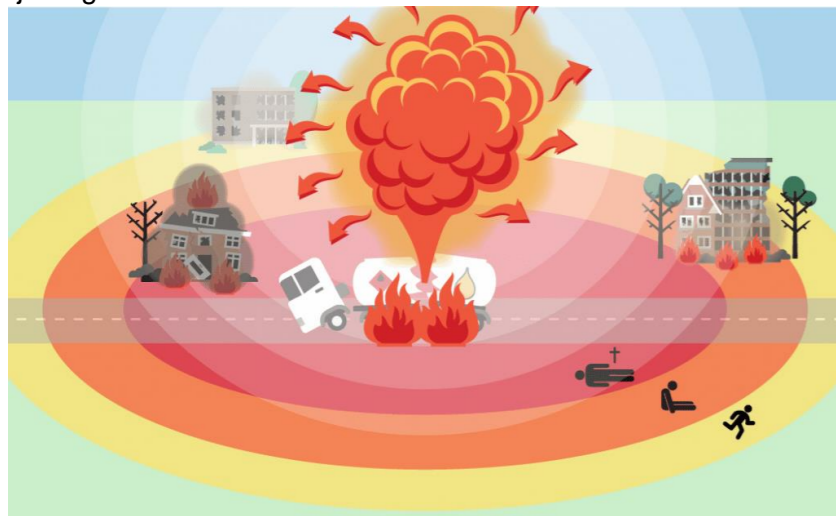
Op de multidisciplinaire informatiekaarten van het bedrijf staan de specifieke details uitgewerkt die van toepassing zijn.

Een BLEVE ("boiling liquid expanding vapour explosion") is een explosie die voorkomt als een tank met een vloeistof onder druk openscheurt ten gevolge van externe opwarming. Een BLEVE heeft de volgende effecten:

- Gaat gepaard met drukgolf en een gaswolkontbranding.
- Hittestraling, overdruk en scherfwerking.
- Kunnen slachtoffers, schade en brand in de omgeving veroorzaken.
- Het slachtofferbeeld wordt voornamelijk bepaald door de hittestraling en niet door de overdruk.
- Gebouwen kunnen bescherming bieden tegen de hittestraling, maar moeten dan wel bestand zijn tegen de overdruk.

Subscenario:

- Dreigende BLEVE: interne druk en temperatuur lopen hoog op, omhulsel is verzwakt maar nog in tact en de daadwerkelijke BLEVE blijft nog uit.

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Effecten (situatie/ hoeveelheid stof afhankelijk)

De effectafstanden staan vermeld op de multidisciplinaire informatiekaarten

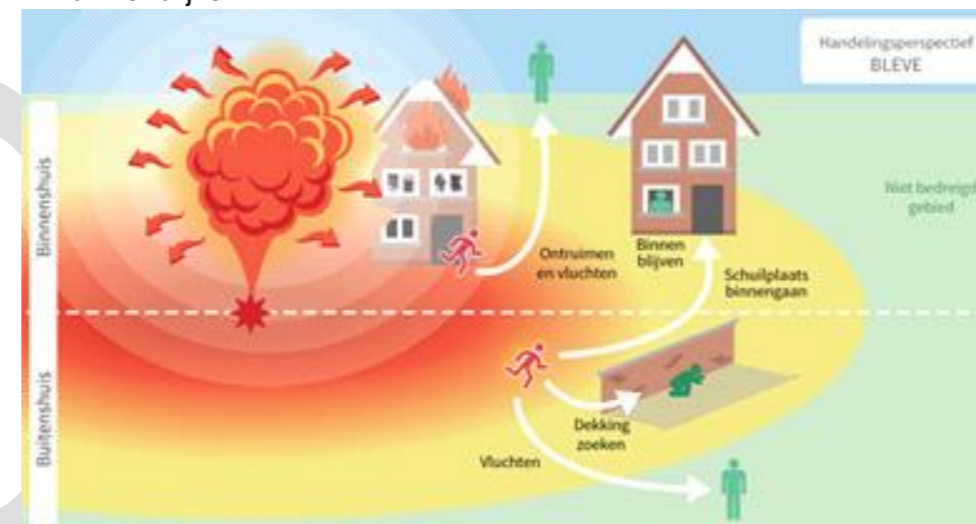
	1e ring: De effecten van de drukgolf en de vuurbal zijn dusdanig groot dat alles onherstelbaar beschadigd is. Er zijn geen overlevenden binnen deze ring.
	2e ring: Er zijn gebouwen met ernstige schade. Er zijn brandhaarden en de omgeving ligt bezaaid met puinbrokken. Er zijn veel slachtoffers; dodelijke slachtoffers en zwaargewonde slachtoffers. Veel straten zijn beperkt toegankelijk voor hulpdiensten.
	3e ring: Het schadebeeld in deze cirkel is minder ernstig. Wel glasbreuk en lichtere constructies zijn ingestort. Slachtoffers kunnen lichte brandwonden hebben. De meeste straten zijn toegankelijk voor hulpdiensten.

Zelfredzaamheid en handelingsperspectief

Afhankelijk van de situatie en de inrichting van de omgeving kan het handelingsperspectief verschillen.

Mogelijk handelingsperspectief

- Voor personen buiten is het handelingsperspectief vluchten (uit het zicht van de brand, onder dekking van objecten zoals muren).
- Als er schuilmogelijkheden zijn, is voor personen dekking zoeken of een schuilplaats binnen gaan een goed handelingsperspectief.
- Voor personen binnen, dichtbij de bron (daar waar gebouwen ontbranden of instorten) is het handelingsperspectief ontruimen en vluchten.
- Voor personen binnen, op grotere afstand van de bron (daar waar gebouwen niet ontbranden of instorten) is het handelingsperspectief binnenblijven.

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Multidisciplinaire aandachtspunten

Brandweer

- Redden en verlenen van eerste hulp aan slachtoffers.
- De situatie stabiliseren door middel van het afschermen van de omgeving en branduitbreiding voorkomen.
- Ontstane branden in de omgeving blussen.
- Stabiliseren ontworpen constructies door overdruk.

Politie

- Afzetten van het effectgebied.
- Aanwezige personen in het effectgebied laten schuilen of vluchten.
- Gidsen van brandweervoertuigen en ambulances.

GHOR

Acute gezondheidszorg

Triage

- Aanwezige ambulance en/of OvD-G maakt een inzetplan: opschaling en inrichting conform GGB-leidraad, patiëntenspreiding conform patiëntenspreidingsplan Noord-Nederland met daarin de afspraken over specifieke patiëntengroepen (IGS-slachtoffers en patiënten van brandwonden). Verhoogde kans op slachtoffers uit de groep van ouderen en kinderen.
- Afstemming met bevolkingszorg over registratie slachtoffers.

Behandelen

- Verwacht letselbeeld: meer slachtoffers door hittestraling dan met mechanisch letsel door overdruk.
- Communicatie met slachtoffers kan moeizaam verlopen in verband met gehoorschade.

Transport

- Opstelplaats, aan- en afvoerroutes (verkeerscirculatie brongebied)
- Een deel van de slachtoffers gaat als zelfverwijzer richting huisartsenzorg (Dokterswacht) of ziekenhuis. Aandachtspunt is zo snel mogelijk te communiceren met zorginstellingen over handelingsperspectief (geneeskundig advies – IGS – advies decontaminatie slachtoffers).

Aandachtspunten publieke gezondheid

Medische milieukunde

- Geneeskundig advies vanuit de GAGS voor geneeskundig advies burgers en zorginstellingen.
- Afstemming GAGS en MMK over de nafase (aandacht voor informeren burgers en zorginstellingen, afstemming communicatie).

Psychosociale hulpverlening

- Afweging inzet van het proces psychosociale hulpverlening in de acute en nafase.

Bevolkingszorg

- Opvang en verzorging van personen uit het effectgebied.
- Registreren van slachtoffers.

Crisiscommunicatie

- Pers- en publiekscommunicatie over het ongeval.
- De beleving van het incident in beeld brengen via omgevingsanalyses.

Scenario Loodsbrand

Op de multidisciplinaire informatiekaarten van het bedrijf staan de specifieke details uitgewerkt die van toepassing zijn.

- Brand in een loods voor de opslag van gevaarlijke stoffen. Als gevolg van de brand worden bijtende en toxische verbrandingsproducten gevormd, afhankelijk van de stoffen die bij de brand zijn betrokken.
- Bij een beginnende- of zuurstof beperkte brand is er weinig hitte waardoor er geen pluimstijging plaatsvindt. De rookwolk wordt door de wind meegevoerd. Het effect van een rookwolk is vergiftiging door onder andere stikstofdioxide. Het ontstaan van toxische verbrandingsproducten is sterk afhankelijk van de aard en hoeveelheid van de opgeslagen stoffen. Het effect van de wolk is afhankelijk van de inrichting van de omgeving, de (toxische) samenstelling van de rook, de blootstellingsduur en de weersomstandigheden.

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Effecten (situatie/ hoeveelheid stof afhankelijk)

De effectafstanden staan vermeld op de multidisciplinaire informatiekaarten

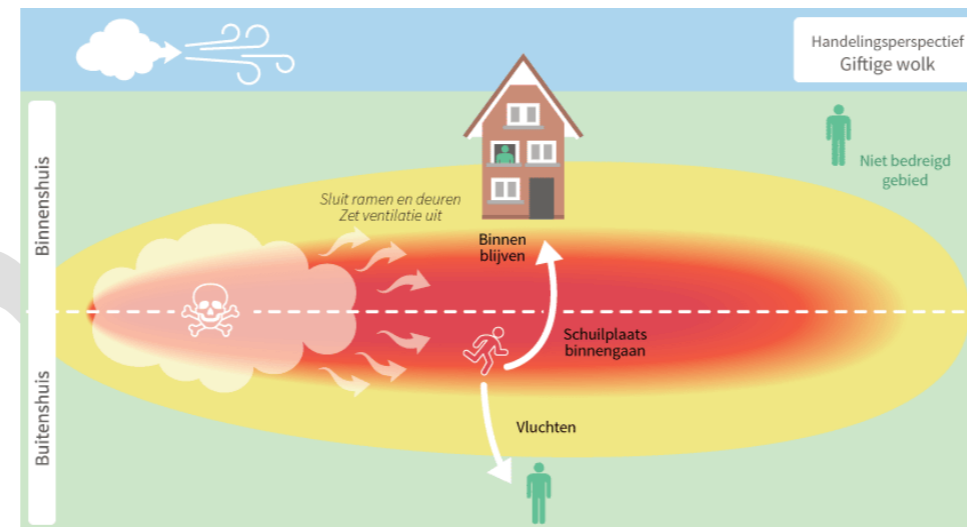
	1e ring: Afhankelijk van de afstand tot het ongeval en de omstandigheden zullen er dodelijke slachtoffers zijn of zwaargewonden. Gebouwen bij de bron staan in brand.
	2° & 3e ring: Er zijn slachtoffers; dit kunnen zowel dodelijke slachtoffers zijn als zwaargewonde slachtoffers. Dit is geheel afhankelijk van de omvang van de wolk en de weersomstandigheden.

Zelfredzaamheid en handelingsperspectief

Afhankelijk van de situatie en de inrichting van de omgeving kan het handelingsperspectief verschillen.

Mogelijk handelingsperspectief

- Voor personen buiten is het handelingsperspectief vluchten.
- Indien vluchten niet mogelijk is, is een schuilplaats binnen gaan zoeken een goed handelingsperspectief.
- Voor personen binnen is het handelingsperspectief binnen blijven, ramen en deuren sluiten en ventilatie uitzetten.

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Multidisciplinaire aandachtspunten

Brandweer

- Redden en verlenen eerste hulp aan slachtoffers.
- Waarschuwen van de aanwezige betrokken personen.
- Voorkomen van uitbreiding en beperken van effecten door middel van het afschermen van de omgeving ;Veiligstellen van het getroffen gebied.

Politie

- Afzetten van het effectgebied.
- Aanwezige personen in het effectgebied laten schuilen of vluchten.
- Gidsen van brandweervoertuigen en ambulances.

GHOR

Acute gezondheidszorg

Triage

- Aanwezige ambulance en/of OvD-G maakt een inzetplan: opschaling en inrichting conform GGB-leidraad, patiëntenspreiding conform patiëntenspreidingsplan Noord-Nederland met daarin de afspraken over specifieke patiëntengroepen (IGS-slachtoffers en patiënten van brandwonden).Verhoogde kans op slachtoffers uit de groep van ouderen en kinderen.
- Afstemming met bevolkingszorg over registratie slachtoffers.

Behandelen (handelingsperspectief)

- Stikstofdioxide kan zorgen voor irritatie van ogen, neus, keel en luchtwegen. Deze klachten verdwijnen vaak weer snel in de frisse lucht.
- Na klachtenvrije periode kunnen als gevolg van longoedeem, tot 24 uur na blootstelling, alsnog klachten ontstaan zoals benauwdheid, cyanose en verminderde longcapaciteit. Bij vermoedelijke blootstelling aan hoge concentraties is daarom observatie in het ziekenhuis gewenst. Bij blootstelling aan lagere concentraties kan aan betrokkenen worden geadviseerd om direct contact op te nemen met de huisarts (dokterswacht) bij een toename van klachten. Afstemming tussen communicatie en geneeskundige hulpverlening over informeren slachtoffers, burgers, etc.

Transport

- Opstelplaats, aan- en afvoerroutes (verkeerscirculatie brongebied).
- Een deel van de slachtoffers gaat als zelfverwijzer richting huisartsenzorg (Dokterswacht) of ziekenhuis. Aandachtspunt is zo snel mogelijk te communiceren met zorginstellingen over handelingsperspectief (geneeskundig advies – IGS – advies decontaminatie slachtoffers).

Aandachtspunten publieke gezondheid

Medische milieukunde

- Geneeskundig advies vanuit de GAGS voor geneeskundig advies burgers en zorginstellingen.
- Afstemming GAGS en MMK over de nafase (aandacht voor informeren burgers en zorginstellingen, afstemming communicatie).

Bevolkingszorg

- Opvang en verzorging van personen uit het effectgebied.
- Registreren van slachtoffers.

Crisiscommunicatie

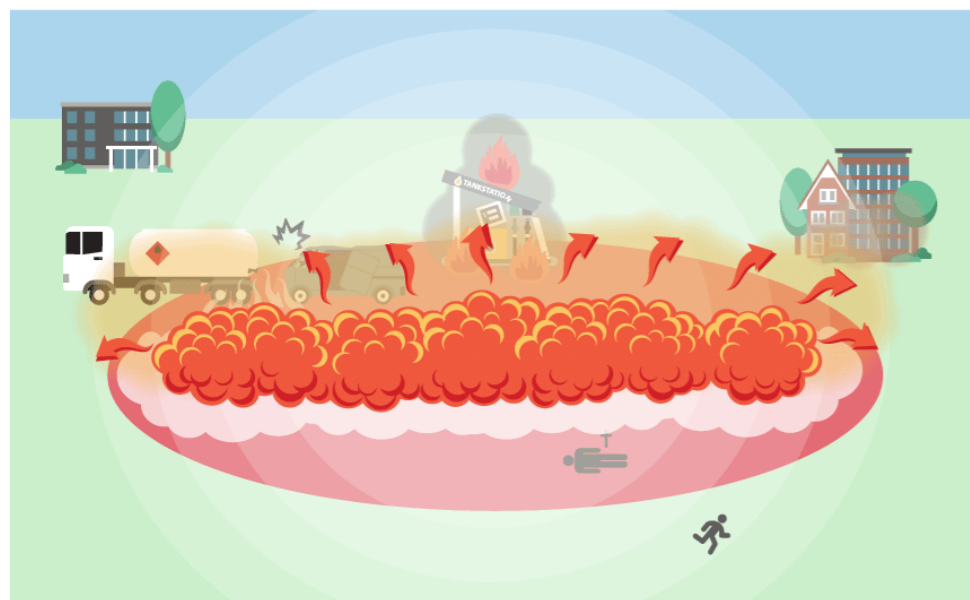
- Pers- en publiekscommunicatie over het ongeval.
- De beleving van het incident in beeld brengen via omgevingsanalyses.

Scenario

Wolkbrand/Gaswolkexplosie

Op de multidisciplinaire informatiekaarten van het bedrijf staan de specifieke details uitgewerkt die van toepassing zijn.

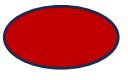

- Door het falen van een ondergrondse opslagtank onder druk stroomt vloeibaar brandbaar gas (propan) uit en er vormt een plas die uitdamp tot een brandbare gaswolk die vertraagd kan ontsteken. Het effect van een wolkbrand is een kortdurende vlammenzee.
- Wanneer de brandbare wolk ingesloten is en ontstoken raakt kan naast brand ook een drukeffect ontstaan: een gaswolkexplosie. Deze effecten kunnen slachtoffers en schade in de omgeving veroorzaken. Omdat een wolkbrand zeer kort duurt, blijven de effecten van hittestraling beperkt tot de omvang van de brandbare wolk. De omvang van deze wolk is afhankelijk van de inrichting van de omgeving en de weersomstandigheden.

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Effecten (situatie/ hoeveelheid stof afhankelijk)

De effectafstanden staan vermeld op de multidisciplinaire informatiekaarten

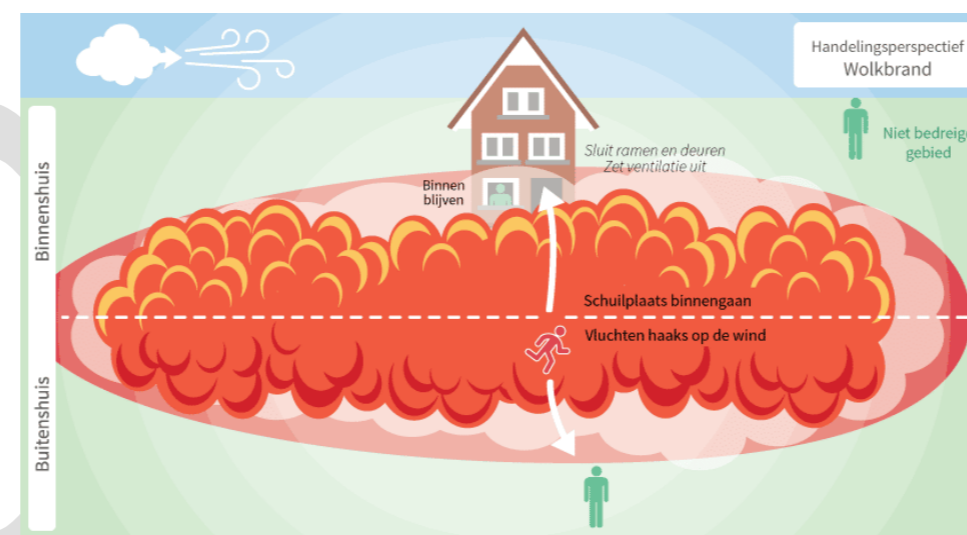
	In de wolk: In de wolk zijn er geen overlevenden. Er zal een volledige instorting zijn van het gebouw. Meer dan 75% van alle buitenmuren zijn ingestort.
	Buiten de wolk: Geen dodelijke slachtoffers, wel gewonde slachtoffers. Er zal schade zijn aan gebouwen (ruitbreuk etc.) welke herstelbaar is.

Zelfredzaamheid en handelingsperspectief

Afhankelijk van de situatie en de inrichting van de omgeving kan het handelingsperspectief verschillen.

Mogelijk handelingsperspectief

- Voor personen buiten is het handelingsperspectief (haaks op de wind) vluchten. Vluchten tot (ruim) buiten de zichtbare wolk.
- Mochten er schuilmogelijkheden zijn, is een schuilplaats binnen gaan zoeken een goed handelingsperspectief.
- Voor personen binnen is het handelingsperspectief binnen blijven en schuilen achter een muur. Het sluiten van ramen en deuren kan soms (dichtbij de bron) helpen. Ramen en deuren wijd open zetten is zeer onverstandig.

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Multidisciplinaire aandachtspunten

Brandweer

- Redden en verlenen van eerste hulp aan slachtoffers.
- De situatie stabiliseren door middel van het afschermen van de omgeving en uitbreiding voorkomen.
- Ontstane branden in de omgeving blussen.
- Bepalen van mogelijke ontstekingsbronnen en deze elimineren.

Politie

- Afzetten van het effectgebied.
- Aanwezige personen in het effectgebied laten schuilen of vluchten.
- Gidsen van brandweervoertuigen en ambulances.

GHOR

Acute gezondheidszorg

Triage

- Aanwezige ambulance en/of OvD-G maakt een inzetplan: opschaling en inrichting conform GGB-leidraad, patiëntenspreiding conform patiëntenspreidingsplan Noord-Nederland met daarin de afspraken over specifieke patiëntengroepen (IGS-slachtoffers en patiënten van brandwonden). Verhoogde kans op slachtoffers uit de groep van ouderen en kinderen.

- Afstemming met bevolkingszorg over registratie slachtoffers.

Behandelen (handelingsperspectief)

- Door hittestraling ontstaan uitwendige brandwonden. Bij inademing van hete gassen ontstaan een inhalatietrauma.

Transport

- Opstelplaats, aan- en afvoerroutes (verkeerscirculatie brongebied)
- Een deel van de slachtoffers gaat als zelfverwijzer richting huisartsenzorg (Dokterswacht) of ziekenhuis. Aandachtspunt is zo snel mogelijk te communiceren met zorginstellingen over handelingsperspectief (geneeskundig advies – IGS – advies decontaminatie slachtoffers).

Aandachtspunten publieke gezondheid

Medische milieukunde

- Geneeskundig advies vanuit de GAGS voor geneeskundig advies burgers en zorginstellingen.
- Afstemming GAGS en MMK over de nafase (aandacht voor informeren burgers en zorginstellingen, afstemming communicatie).

Bevolkingszorg

- Opvang en verzorging van personen uit het effectgebied.
- Registreren van slachtoffers.

Crisiscommunicatie

- Pers- en publiekscommunicatie over het ongeval.
- De beleving van het incident in beeld brengen via omgevingsanalyses.

Scenario Toxische wolk

Op de multidisciplinaire informatiekaarten van het bedrijf staan de specifieke details uitgewerkt die van toepassing zijn.

- Door het falen van een tank/ tankwagen komt de gehele toxische (giftige) inhoud vrij waardoor zich een vloeistofplas vormt. Door de plasverdamping vormt zich een toxische wolk.
- De snelheid waarmee het scenario giftige wolk zich voltrekt is afhankelijk van de (weers)omstandigheden. Afhankelijk van de windsnelheid en windrichting zal de wolk zich verspreiden. Afhankelijk van de grootte van het gat en uitstroomsnelheid kan de toevoer van de giftige wolk verschillen.

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Effecten (situatie/ hoeveelheid stof afhankelijk)

De effectafstanden staan vermeld op de multidisciplinaire informatiekaarten

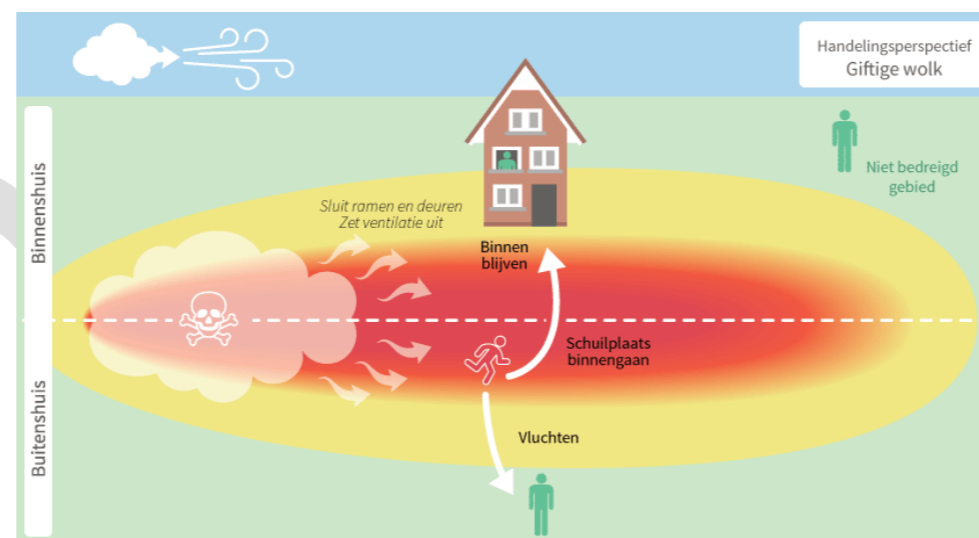
	1e ring: In de eerste ring, in de directe omgeving van de bron, zullen er voornamelijk dodelijke slachtoffers zijn. Alleen toegang met geschikte persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM). Mogelijk neveneffecten zoals brand, BLEVE.
	2e ring: In dit gebied zijn (zwaar)gewonde slachtoffers. Eerste levensreddende handelingen door hulpverleners met PBM. Milieuschade aan bodem, bomen/platen/gewassen, grond- en oppervlaktewater. In deze ring is het gebied niet toegankelijk voor burgers.
	3e ring: In deze ring is het gebied niet toegankelijk voor burgers. Hier staan de hulpverleners opgesteld (materieel en CoPI)

Zelfredzaamheid en handelingsperspectief

Afhankelijk van de situatie en de inrichting van de omgeving kan het handelingsperspectief verschillen.

Mogelijk handelingsperspectief

- Voor personen buiten is het handelingsperspectief vluchten (een natte doek om door te ademen vermindert de blootstelling).
- Indien vluchten niet mogelijk is, is een schuilplaats binnen gaan een goed handelingsperspectief.
- Voor personen binnen is het handelingsperspectief binnen blijven en naar hoogste bouwlaag met een vlak plafond gaan. Ramen en deuren sluiten en ventilatie uitzetten.

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Multidisciplinaire aandachtspunten

Brandweer

- Redden en verlenen eerste hulp aan slachtoffers.
- Waarschuwen van de aanwezige betrokken personen..
- Bepalen van het bron- en effectgebied.
- Beperkt inzetten van brandweereenheden in het benedenwindse gebied.
- Veiligstellen van het getroffen gebied.

Politie

- Afzetten van het effectgebied.
- Aanwezige personen in het effectgebied laten schuilen of vluchten.
- Gidsen van brandweervoertuigen en ambulances.

GHOR

Acute gezondheidszorg

Triage

- Aanwezige ambulance en/of OvD-G maakt een inzetplan: opschaling en inrichting conform GGB-leidraad, patiëntenspreiding conform patiëntenspreidingsplan Noord-Nederland met daarin de afspraken over specifieke patiëntengroepen (IGS-slachtoffers en patiënten van brandwonden). Verhoogde kans op slachtoffers uit de groep van ouderen en kinderen.
- Afstemming met bevolkingszorg over registratie slachtoffers.

Behandelen

- Acrylnitril is een zeer giftige stof. De belangrijke organen waar het invloed op heeft na inhalatie van de stof, zijn de luchtwegen, het centraal zenuwstelsel en het ademhalingsstelsel. De klachten die optreden worden gedeeltelijk veroorzaakt door het cyanide dat uit acrylnitril ontstaat en zijn o.a. irritatie van de luchtwegen, hoofdpijn, toevallen, bewustzijnsverlies en remming van de ademhaling. Ook zonder luchtwegirritatie kunnen systematische klachten optreden. De klachten kunnen met vertraging ontstaan.
- Voor acrylnitril zijn antidota beschikbaar. Het NVIC (Nederlandse vereniging voor IC) kan hierover verdere behandeling adviseren.
- Let op: cyanide verstoort de celademhaling, maar het zuurstoftransport in het bloed vindt wel gewoon plaats. Hierdoor geeft een pulsoximeter kort na blootstelling geen goed beeld van de mate van vergiftiging.

Transport

- Opstelplaats, aan- en afvoerroutes (verkeerscirculatie brongebied)
- Een deel van de slachtoffers gaat als zelfverwijzer richting huisartsenzorg (Dokterswacht) of ziekenhuis. Aandachtspunt is zo snel mogelijk te communiceren met zorginstellingen over handelingsperspectief (geneeskundig advies – IGS – advies decontaminatie slachtoffers).

Aandachtspunten publieke gezondheid

Medische milieukunde

- Geneeskundig advies vanuit de GAGS voor geneeskundig advies burgers en zorginstellingen.
- Afstemming GAGS en MMK over de nafase (aandacht voor informeren burgers en zorginstellingen, afstemming communicatie).

Bevolkingszorg

- Opvang en verzorging van personen uit het effectgebied.
- Registreren van slachtoffers.

Crisiscommunicatie

- Pers- en publiekscommunicatie over het ongeval.
- De beleving van het incident in beeld brengen via omgevingsanalyses.

Scenario Plasbrand

Op de multidisciplinaire informatiekaarten van het bedrijf staan de specifieke details uitgewerkt die van toepassing zijn.

- Een plasbrand ontstaat doordat de tank van de tankwagen openscheurt na bijvoorbeeld een botsing. Hierdoor komt de gehele inhoud vrij waardoor zich een vloeistofplas vormt.
- Ontsteking van de plas leidt tot een korte hevige brand. De effecten van een plasbrand zijn hittestraling en rook. Hierdoor kunnen slachtoffers, schade en brand in de omgeving ontstaan.

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Effecten (situatie/ hoeveelheid stof afhankelijk)

De effectafstanden staan vermeld op de multidisciplinaire informatiekaarten

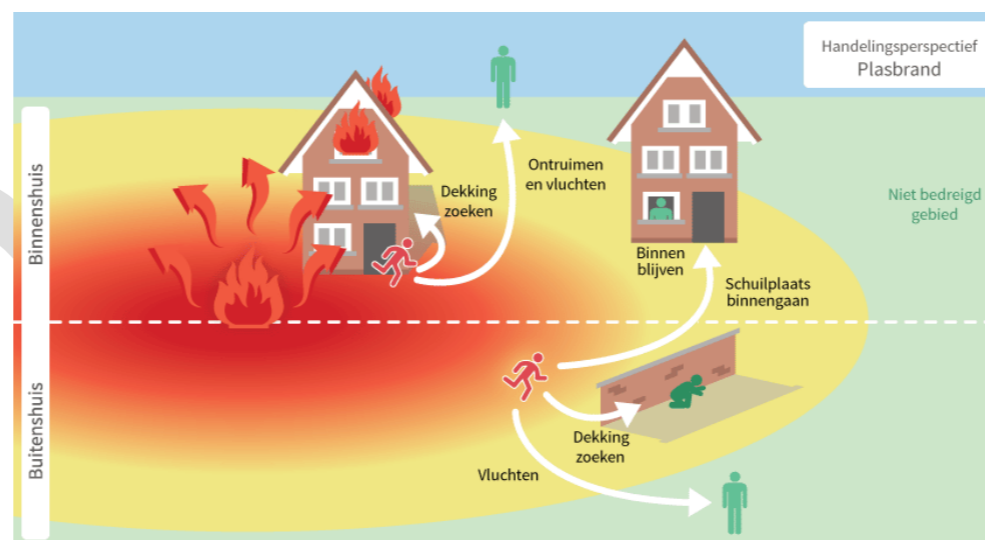
	1e ring: Er zijn geen overlevenden binnen deze ring. Er is onherstelbare schade. Alle brandbare materialen gaan branden.
	2e ring: Er zijn gewonden maar ook dodelijke slachtoffers. Er zijn brandhaarden, vervorming van hout en kunststof en glasbreuk.
	3e ring: Het schadebeeld in deze cirkel is minder ernstig. Er is wel glasbreuk en lichtere constructies zijn ingestort. Slachtoffers kunnen lichte brandwonden hebben.

Zelfredzaamheid en handelingsperspectief

Afhankelijk van de situatie en de inrichting van de omgeving kan het handelingsperspectief verschillen.

Mogelijk handelingsperspectief

- Voor personen buiten is het handelingsperspectief vluchten (uit het zicht van de brand, onder dekking van objecten zoals muren).
- Als er schuilmogelijkheden zijn, is dekking zoeken of een schuilplaats binnen gaan een goed handelingsperspectief.
- Voor personen binnen is het handelingsperspectief binnen blijven en schuilen (sluiten van binnendeuren vertraagt de uitbreiding van een eventuele brand).

<https://scenarioboeken.nipv.nl/>

Multidisciplinaire aandachtspunten

Brandweer

- Redden en verlenen van eerste hulp aan slachtoffers.
- Waarschuwen van de aanwezige betrokken personen. De situatie stabiliseren door middel van het afschermen van de omgeving en uitbreiding voorkomen.
- Ontstane branden in de omgeving blussen.
- Veiligstellen van het bron- en effectgebied.

Politie

- Afzetten van het effectgebied.
- Aanwezige personen in het effectgebied laten schuilen of vluchten.
- Gidsen van brandweervoertuigen en ambulances.

GHOR

Acute gezondheidszorg

Triage

- Aanwezige ambulance en/of OvD-G maakt een inzetplan: opschaling en inrichting conform GGB-leidraad, patiëntenspreiding conform patiëntenspreidingsplan Noord-Nederland met daarin de afspraken over specifieke patiëntengroepen (IGS-slachtoffers en patiënten van brandwonden). Verhoogde kans op slachtoffers uit de groep van ouderen en kinderen.
- Afstemming met bevolkingszorg over registratie slachtoffers.

Behandelen

- Door hittestraling ontstaan uitwendige brandwonden. Bij inademing van hete gassen ontstaan inhalatietrauma's.

Transport

- Opstelplaats, aan- en afvoerroutes (verkeerscirculatie brongebied)
- Een deel van de slachtoffers gaat als zelfverwijzer richting huisartsenzorg (Dokterswacht) of ziekenhuis. Aandachtspunt is zo snel mogelijk te communiceren met zorginstellingen over handelingsperspectief (geneeskundig advies – IGS – advies decontaminatie slachtoffers).

Aandachtspunten publieke gezondheid

Medische milieukunde

- Geneeskundig advies vanuit de GAGS voor geneeskundig advies burgers en zorginstellingen.
- Afstemming GAGS en MMK over de nafase (aandacht voor informeren burgers en zorginstellingen, afstemming communicatie).

Psychosociale hulpverlening

- Afweging inzet van het proces psychosociale hulpverlening in de acute en nafase.

Bevolkingszorg

- Opvang en verzorging van personen uit het effectgebied.
- Registreren van slachtoffers.

Crisiscommunicatie

- Pers- en publiekscommunicatie over het ongeval.
- De beleving van het incident in beeld brengen via omgevingsanalyses.

Algemene informatie

Algemene adresgegevens en aantal werknemers aanwezig.

Contactpersonen

Contactgegevens van de personen die aanspreekpunt zijn tijdens een calamiteit.

Bedrijfsinformatie

Omschrijving van de bedrijfsinformatie.

Aanwezigheid van gevaarlijke stoffen

Overzicht van de aanwezige stoffen. Een actuele stoffenlijst moet te allen tijde kunnen worden overhandigd.

Weertype omschrijving

Weertype F1,5: stabiel weer, vooral 's nachts, met windsnelheden tot 1,5 m/s

Weertype D5: weer overdag in NL, windsnelheid 5 m/s

Toelichting gebouwnummers

Er wordt een plattegrond van het bedrijf getoond met een nummering van de gebouwen.

Indeling van het terrein

Overzichtskaart van de indeling van het terrein

CONCEPT

Scenario omschrijving

- Een beschrijving van het scenario en de effectafstanden.

Crisiscommunicatie

- Beschrijving van het NL alert en vervolgacties.

Strategisch / bestuurlijke aandachtspunten

- Advies ten aanzien van strategische aandachtspunten en afstemming met het bedrijf.

Wetterskip

Aandacht voor bestrijdingsplan Wetterskip Waterkwaliteit

Multidisciplinaire aandachtspunten CoPI/ROT

- Beschrijving van de aandachtspunten in het eerste uur voor het CoPI en ROT

GHOR

- Aandachtspunten acute gezondheid (Triage, Behandelen, Transport)
- Aandachtspunten publieke gezondheid (medische milieukunde, psychosociale hulpverlening)

Brandweer

- Inzetvoorstel, eerste aandachtspunten en bijzondere taken.

Politie

- Aandachtspunten voor omgeving en openbare orde en veiligheid.

Bevolkingszorg

- Potentiële opvanglocaties en kwetsbare objecten.

CONCEPT